

Mag.
09.69899
Lu

Gode Borgeres
ædle Handlinger,

i

Anledning af

Ildbranden den 5te Junii 1795

Kiøbenhavn.

Bekjendgjort af et Selskab ved Literato G. H. Lund
og modtages paa Gammel Nyndt No. 158 for
4 h. Arket, som hæfteviis udkomme.

Kiøbenhavn, 1795.

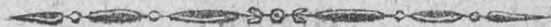
Trykt hos Sebastian Popp.

~~09 473~~
~~Lu 12~~
~~9~~

Bd. I

6 Ark indheftes i et Hefte og koster med Omflag
28 R . Enkelt Hefte overlades Kjøberne ikke, uden de
regne sig som Subscribent for ædle og uædle Handlin-
linger, da de oplagte Exemplarer ellers blive defecte;
hvo der vil eie dem, ombedes jo før jo heller at sub-
scribere, ifald et større Oplag skulde gøres fornødent.

7236

Register
over
de gode Borgeres Navne,
hvis ædle
Handlinger
ere anførte i 1ste Bind.

No.	Navnene	Side
1.	Hans Majestæt, Kong Christian den 7de	II
2.	Hans Durchlætighed, Hertugen af Augustenborg	70
3.	Herr P. Peshier, Grosferer	71
4.	Herr Gustmeier, svensk Consul	74
5.	En Frue i Slaane	74
6.	En Ubekjendt i Hamborg	

Regifer.

No.	Navnene	Side
7.	Herr Nyberg, Conferentsraad	75
8.	Herr Saabye, Grosserer	"
9.	Herr Scheel, Geheimeraad	"
10.	Frue Plessen, Kammerherrinde	"
11.	Herr Decker, Sorensfriver	"
12.	Frue Scarfenberg, Justitsraadinde	75
13.	Herr Casper Kølert, Fabriqueur	80
14.	Herr Carl Westphal, Bogbinder	86
15.	Herr Dobel, Bager	86
16.	Herr Gotfried Knub, Bødker	90
17.	Herr Thomsen, Steentoihandler	91
18.	Enken, Frue Sibbern	93
19.	B. J. Baj, Bertshuusmand	94
20.	Herr Seinkel, Urtekrammer	"
21.	Peder Ludvig, Spækhofer	"
22.	Herr N. K. de Hemmert, Urtekrammer	"
23.	Enken, Frue Nauning	95
24.	Hans Majestæt Kongen	97
25.	Hans Kongelige Høihed, Kron- prinds Friderik	128

Register.

No.	Navnene	Side
26.	Hendes Majestæt Enkedronning, Juliane Marie	133
28.	Hans Kongelige Høihed, Arveprinds Friderik	136
29.	Herr P. Peschier, Grosserer	144
30.	Herr Jacob Schnell	150
31.	Herr Ove Malling, Jusitsraad	"
32.	Herr Christian Colbjørnsen, Conferentsraad	133
33.	Herr Edvard Colbjørnsen, Conferentsraad	157
34.	Herr Græv Reventlou, Geheimeraad	160
35.	Enken, Frue von Halle	161
36.	Herr Mejer, Sverdfeger	162
37.	Bønderne i Volleslev og Giørslev	164
38.	Herr Henry Simon og Walkær	"
39.	Herr Broder Deiker, Skibs-Capitain	"
41.	Herr Mylius, Stads-Hauptmand	165
42.	Herr Pohl, Ridsmand	"
43.	Herr Eechard, Hiulmand	"
44.	Herr Sebastian Popp, Bogtrykker	167
45.	Herr Clausen, Bogbinder	171
	X 3	46.

Register.

No.	Navnene	Side
46.	Herr Mejer, Lieutenant	194
47.	Herr N. E. Walle, Biskop	204
48.	Frue J. Plockrose	227
49.	Herr Tønder, Commandeur	231
50.	Herr Manderfeldt, Landraad	232
51.	Frue Høier	"
52.	Frue Møller	234
53.	Herr N. Thitz, Skoleholder	235
54.	Herr Aagaard	237
55.	Herr Sciath, Verider	"
56.	Herr Lorentsen og Jacobsen	239
57.	Herr Abraham Kal, Professor	240
58.	Herr Andreas Vellerup, Skræder	250
59.	Herr Johannes Nielsen, Brænde- viinsbrænder	251
60.	Herr Johan Friderich Wagenknecht	252
61.	Herr Hierting	253
62.	Herr Staal, Farver	257
63.	Herr E. N. Rosberg, Smed	258
64.	Herr Gotfried Knup, Bødker	260
65.	Herr Otto Giese, Maalemager	262
		66.

Register.

No.	Navnene	Side
66.	Frue Eskildsen	263
67.	Det asiatiske Compagniets Inter- ressentere	"
68.	Herr Lars Andreassen Bургвалд, Stredker	267
69.	Herr von Kardorf, Kammerherre	268
70.	Herr Frölich, Capitain	270
71.	Herr Schumager, Brodbager	"
72.	Herr von Passau, Viinhandler	271
73.	Herr Mutzius, Juveleer	272
74.	Herr Ancker, Conferentsraad	273
75.	Herr Peder Christian Wendtsen, Urtekræmmer	275
76.	Herr Lavæts, Justitsraad	376
77.	Hans Majestæt Kongen	289
78.	Hans Kongelige Høihed Kron- prindsen	319
79.	En Ubenaævnt	322
80.	En Ubenaævnt	"
81.	Herr Bundsen, Mægler	323
82.	Hans Hansen, Spækhøfer	325
		83

Register.

No.	Navnene	Side
83.	Liunge, Hrefudst	327
84.	Andreas Müller, Borger	333
Slutningen i dette Bind, handler om Under-		
	støttelses-Selskabets Gave	373

F o r e r i n d r i n g.

Büisdoms Sögere, som have nøie undersøgt og længe omtvistet: Om der var mere ont end got i Verden, have endelig udfundet, at der er mere got end ont til, og at det gode overveier det onde i Verden gandske. De have erfaret, at Mennesket er iblant alle Skabninger paa Jorden det meest syndige, hvis stærke Eidskaber stedse afdrager det fra det Gode, hvis Hidsighed, Uordentlighed, Wildfarelsjer og onde Lyster nedstyre det dybere og dybere og foranlediger til mere og mere Ont i deres Handlinger. De see, at den slette Opdragelse fordærver, og at den gode Opdragelse ofte er spildt og mislykkes, naar det unge veiddannede Menneske, som i det gode endnu ei er befæstet,

falder iblant flette Hænder og ved deres Selskaber og Omgang fordærves, besmittes og veiledes Skrit for Skrit til det Onde. De see, hvorledes Overdaadighed og Bellyster udbrede sig; hvorledes Sierrighed og Egennytte hærsker i alle større og mindre forenede Selskaber, saa de maatte sværge paa, at al Menneskens Idræt vare onde fra Ungdommen af; at der boer intet godt i Mennesket; at Mennesket er den syndigste og meest nødlidende Skabning paa Jorden, skiont det er forsynet og prydet med saa mange herlige Egenskaber, frem for andre Skabninger paa Jordkloden, og dog alt dette uagtet have Viisdoms Søgerne udfundet, at der er mere Got end Ont paa Jorden.

Jeg har læst adskillige philosophiske Skrifter om det gode og onde, om deres Oprindelse og Grunde, og hvad man forstaaer ved Got og Ont. Jeg synes at antage disses Mening efter deres philosophiske Grunde, paa hvilket den er bygget. Imidlertid maae jeg tilstaae, at jeg har erfaret mere ont end got i Verden,
og

og jo mere min Alder tiltager og min Erfarenhed udvider sig, jo mere lærer jeg at kiende det onde, som var mig ubekiendt i min muntre og tillidsfulde Ungdom.

For nærværende ere flere Beretninger indløbet til mig om gode Borgeres ædle Handlinger end om slette og nederdrægtige Borgeres uædle Handlinger i Anledning af Ildbranden den 5te Junii 1795. Jeg veed, at Hovedstaden eier mange gode Borgere, men Antallet paa de slette Borgere er ei heller ringe; Tiden skal vise, om hvilke de fleste Anmeldelser indkomme.

Da Hans Majestæt Kongen er den første Borger i Staten, saa anføres hans ædle Handlinger først i denne Afhandling, ei allene fordi han er den første Borger, men fordi han har de største Bygninger, hvori han har indtaget de Brandlidte og udøvet det største Gode.

Ligesom Efterretningerne indløbe om de andre Kongelige Personers Belgierninger, skal de indføres her og paa de følgende Ark sættes i sit behøvrige Lys. Saaledes vil jeg og igiennemgaae de Adeliges Palaier og alle de

Gaarde og Huse, som Embedsmændene have pro officio, som Professorerne, Præsterne og Kirkebetienterne, for at tilegne enhver den offentlige Agtelse, som han fortjener. Skulde der være nogen stor Gaard, eller noget rummeligt Huus, som er tomt for Brandlidte? Skulde der være nogen Lærd, hvis Hierte er tomt for Menneffekierlighed? det skader ei, at han kiendes som han er. Mueligen, at disse offentlige Efterretninger vil veilede endnu nogle til at tage brandlidte Embedsmænd eller Borgere frit ind i deres Huse til Vinter? De behøve ei at undskyldte dem med, at disse nu have leiet. Alle de af de Brandlidte, som have leiet Bærelser, have giort de andre huusvilde igien, hvis Bærelser ere ei afbrændte — Naar disse kan faae rummelige Bærelser i de store tomme Gaarde, som nu have fæstet, naar Præster og andre Embedsmænd kan faae frie og gode Bærelser hos Præsterne og Professorerne, saa ere der nok af andre, som vil indtræde i deres Huusleiers Accordt igien, nok af andre, som vil indtræde i disses Accordt igien, og saaledes

Iedes virker det Gode i en lang Række, endog til de Fattige. Saa meget mere billigt er det, at Præsterne imodtage deres Ordensbrødre fra de Kirker, som ere brændte, for at spare Kirkerne en Huusleie, som dens Tienere forvandre. Jeg kiender adskillige af disse, som gjøre Beregningen paa, hvor meget deres Gaard eller Huus har kostet og var forsikret for i Brandskassen og hvor meget Grunden var værd, og i Følge dette have sadt dem for større Huusleie end de faaer.

Kan Nicolai Kirke taale at betale sine Kirkebetiente Huusleie, naar den selv er brandslidende og skal opbygge sig selv igien af sine egne Kræfter? Om den kunde tale for sig selv, saa vilde den sige: I mine Velmagts Dage gav jeg Eder frie Huse, men nu maae I leve af Eders gode Indkomster, svare af samme, som andre Embedsmænd, Eders Huusleie, og, da jeg er brandslidende, haaber jeg endnu Eders Beredvillighed til at hielppe mig af min Aske *).

A 4

Kan

*) Magistraten har anordnet eller tilladt Nicolaj Menighed at betale Leie af Helliggeistes Kirke

Kan Holmens Kirke taale at give sine Kirkebetientere Huusleie? er ikke deres Tab tillige Kirkens Tab et commune Malum? og
Da

fe. En nye trykkende Udgift for saa mange brandlidte Borgere, at betale Stolestade i en fremmed Kirke for sin egen Kirke, som de ei vide endnu, om den bliver opbyggt igien. Rimeligt kan ingen leie Stolestade, som selv ei vil; men alle de, som ikke vil eller ei kan leie, lade Kirkebetienterne som sædvanligt staae paa Gulvet, sissent Stolene ere tomme og ikke bortleiede. Borgeren nødes altsaa til at leie Stoel til sin Kone, især om hun er frugtsommelig og ikke kan taale at staae. Er Borgeren brandlidt? mangler han Huus og Hiem? er han uden Næring? Kirkens fornødne Udgifter maa han svare og Kirkens paalagte Udgifter skal han svare. Denne Anordning vil vist blive til Skade for Kirkens Tienere, have de ikke fortrinlig Styrke i den hellige Betsalenhed for at vinde og beholde deres Tilhørere, saa vil mange af disse gaae i deres Benneres Stole frit, søge Comunion i samme Kirke, og benytte dem af Kirkens Gode, hvor de boe. Imidlertid beviser denne Anordning, hvor fattig Nicolai Kirke maae være, hvor trængende den maae være, da den vil paalægge sin adspredede Menighed Stolestadeleie i en fremmed Kirke. Kan da
saa

da Brand-Cassen er insolvent og formedelst sit manglende Regnskab i 64 Aar uefterrettelig, følgelig hverken kan Brand-Cassen betale den forsikrede Summa eller betaler den, hvorpaa disse have gjort Regning.

Saaledes gaaer det og med Baisenhuset. Kan denne store Bygning, som ligger i Aften, nu lønne sin Præst og mange flere Betiente, og give dem Huusleie til, da det skal sørge for saa mange fader- og moderløse?

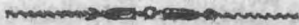
Ja Kongen selv, som føler til sin Udgift ligesaavel som enhver Borger, saae gierne, at han kunde spare Huusleien til sine afbrændte Præster, naar deres Ordensbrødre vilde imodtage dem til Vinter, for at gavne Fattige desto mere. Sognepræster tilbyde da Sognepræster sine Bærelser, Capellaner tilbyde Capellaner sine, Klokkere, Gravere og Organister følge

saar fattig en Kirke give dens Tienere Huusleie? Jeg spurgte en Bekjendter, som havde med Kirkens Indkomster at bestille: hvor mange Penge den har udsat? men han gav mig kun det ubestemte Svar: Den har mere Siæld end Eiendom.

deres Exempel! saa have J endnu kun udøvet en Pligt imod Eders Eigemænd, og frietaget Kirkerne for en Udgift, som dog altid skulde drages fra Borgeren og Almue-Manden, og vilde J endnu modtage ringere Borgere og fattigere Brødre, saa erindrer Eder den Lærdom, som J saa ofte have indprædiket Eders Tilhørere om Rikærlighed og Barmhiertighed mod den Lidende og Godgjørenhed mod den Fattige, værer selv et lysende Exempel! Mange ædle Borgere vil følge det, og disse Blade skal forkynde Eders fælleds Roes.

G. S. Lund.

Hans Majestæt Kong Christian den syvende mistede i Fior sit prægtige Slot Christiansborg den 26de Februarii 1794, som hans Farsfader Christian den 6te havde i 7 Aar opbygget, 1740 i sin Regierings 10de Aar, uden at paalægge sine Undersaatter den ringeste Byrde, da dennes Fader, Friderich den fjerde, havde indsamlet alle Bygnings-Materialierne. Kong Christian den 6te betalte alle Arbejderne. Friderik den 5te og Christian den 7de betalte saa mange Kunstnere, især ved Slotskirkens og Riddersalens Decorationer og Forgyldning.

Dette prægtige Slot, som Konger og Fyrster, og især deres udsendte Ministre, beundrede for sin colossalske og stærke Bygning efter den gottske Smag, for al den Kunst og Pragt og

Nig.

Rigdom, som var anbragt i samme, er i 7 Timer fortæret af de rasende Ildsluer, og alle dets Rigdomme forvandlet til Gruus og Aske. I disse saa Timer søgte Hovedstadens Borgere tiligemed mange andre hengivne Undersaattere at redde de Meubler, som de kunde, fra Ildsluerne. I 3 Maaneder holder Borgerne Vagt Nat og Dag omkring Slottets brændte Mure, saa længe de Døde opgraves af Slottets Mure, de ædle Metaller estersøges og Kobberet af de nedsmeltede Læge skilles fra Jernet, og det udsender idelig Patrouiller omkring dets staaende Ruiner. Den uhyre Mængde nedfaldne Steen og Gruus synes at borttage hele Aar til dets Rydning; men Bryggerne gave deres 100 Bogne med Heste og Folk frit til at udføre Gruset, flere Borgere, som havde Heste og Bogne, kappedes med disse om deres Tiensthengivenhed og paa 3 Maaneders Tid er Gruset opryddet og Slottets Mure omgivne med et Plankeværk alle Sider omkring.

Borgerne og Undersaatterne gave store Bidrag i Penge til Slottets Opbyggelse igien. Tømmer og flere Bygningsmaterialier indsamledes;

ledes; men nu raser Ildsluerne paa Holmen den 7te Junii 1795. I 7 Timer er den hele Deel af Kiøbenhavn afbrændt, som ligger imellem Holmen fra dens Canaler ved Comodie-Huset og Slottet. Beboerne af de mange Huse og Gader maatte flygte for denne pludselige og rasende Ild. Holmens Broe og Hsibroe vare fyldte med Trængsel af Vogne og Mennecker med deres Sengekæder og Boesfab. De aflæssede det i Hobetal oven paa hinanden. Portene bleve aabnede paa de omgivne Slotsmure, at Folket kunde flye længere bort for de brændende hede Ildsluer og den tykke paafaldende Røg. Borgere og Folk af Stand fandtes her imellem hinanden, som deels maatte vaage over deres lidet Boesfab, deels have Vand til at slukke Ilden i deres Sengekæder, naar Ilden hvirvlede sine Flammer ned og begyndte at antænde.

Da Ilden og Røgen begyndte at formindskes, søgte nogle ind for den kolde Natteluft i Slottets Porte og Gange, andre stige op paa Stiger i første Etages Muurhuller, hvor Vinduer vare anbragte, og gjorde disse i de tykke Mure

Mure ledige Huller til smaa Sengkamre for sig, hvilke fuldkommen kunde rumme dem med nogle af deres nødvendige Meubler, naar de ei vare saa store som dette Skrifts Redacteur. Dette saa Kongen de følgende Dage, rørt over de Brands lidtes Forsatning tilbød han dem af den Skiul og Tjeneste, som det gamle afbrændte Slot kunde give, og da alle Kielderne vare hele, og Vinduene med sit Glas og Jernværk urørte, undtagen paa den vestre Side, saa lod han Planskærverket tage bort, Kielderne aabne og give dem frie Plads overalt. Kielderne ere ei allene forsynede med Beboere, men Bærelser ere byggede imellem Villerne i Portene, Tælte udslagte, Træhytter inde i Slotsgaarden opsatte og flere Steder. Alle Staldene opfyldte med Mennesker og ligeledes Ridehusene, og paa Slotspladsen er bygt en nye lille Bye, forsynet med smaa Gader efter fattig Veilighed og Tidernes Omstændighed. Den kostbare Broelægning er herved næsten opofret. Istæden for Kalk, som de mangle, have de opmuret med Leer. De skønne Marmorstøtter, som omgave Jern-Piedestaller, hvor

hvorpaa hvilede store Glas-Engter, ere borttagne, Fliserne opbrudte, og Steenbroen hist og her opbrudt med, især hvor Støtterne have staaet til Plankeværket.

Jeg gik omkring i Christiansborgs Slots Afkroge, for at være seendes Bidne til det Hele, og da ingen Dgang holdt sig, uden de prægtige Marmor Trapper med sit Jerngitter op til Riddersalen paa den ene Side af Porten og paa den anden Side op til Hans Kongelige Høihed Kronprindsens Børelser, saa ere Fielde slagne for Vinduer og Døre, og et Fielde Tag slaget øverst i Slottet til et Skiul for Regnen. Her i disse Gange seer man fattige Menneſker med deres Senge og smaa Børn i Vinduerne. Skoffikkere sidde og flikke Skoe, fattige Koner spinde, Skræddere sye og borgerlig Vindskibeligbed viser sig med Armoden. Mogle af Trappetrinene ere borte. Jerngitteret paa sine Gange nedrevet, og endskiønt der er slagne Fielde for Abningerne, saa er der dog en stærk Trækvind, saa den gav mig, som Tilskuer, strax en god Tandpine, og ved nogen Blæst er der en Susen og Dunderen,

ren, endog nu om Sommeren, og en Piben med
 Tonensald igiennem Murenes Trækuller, saa ad-
 skillige Eenfoldige troe, at de onde Vænder svæve
 her i Luften, skjønt det er let at indsee, at nogen
 Kalk kan nedfalde fra det høie Taarns Rudera,
 som hviler herover, og Vindene, som støde imod
 Murene og finde forskellige Udveie og Modstød,
 forarsage dette naturlige Hererie i Blæst og
 Storm. 3 Liigvogne fra Holmens Kirke, som
 staae nede i Slots Porten, nære meget disses
 Indbildning tillige. En Bært kan ikke give ber-
 dre Bærelser, end hans Huus tilbyder. Kongen
 ei heller. Da Staldene og Ridehuset bleve frie,
 tilligemed Hof-Theatret, saa ere og de brands-
 lidte Familier allesteds her indquarterede.

I Kudskestalden, hvor mange Heste staae,
 saavel som i de andre Stalde, ere alle Spieltou-
 gene opfyldte med Mennesker og deres Senge
 med en Mængde Børn. Uden for Spieltouge-
 ne staae Dragkister og Skatoller og i Krybberne
 forgyldte Skilderier med Riddere og Statsmænd
 blandede med Beerkrucker og Jydepotter, og uden
 for Krybberne smukke Stueuhre. Oven over disse
 Stalde

Stalde var jeg og oppe paa Hof, Theatret, og saae de Brandlidte her.

I de andre Stalde laae og Koner med deres Børn. Det maae falde disse Kiøbenhavnsske Koner meget besynderligt, som aldrig kiende til noget Kreaturs Natur, uden en lille Hunds, at høre her de muntre Heste rasle med deres Jernkieder paa deres Kobberkrybber og fryde sig ved deres tidlige Froekost, naar Havren lastes deri.

I Ridehuset er fuldt af Brandlidte i 3 Rader med Gange imellem, ligesom i Barton, men Sengedynnerne ligge ved Siden af hinanden langs med Muren, og hist og her seer man moderne Topsenge. Jeg spurgte adskillige hvor mange Mennecker her kunde være (thi jeg kunde ei tælle dem), og de svarede mig: over 100 Familier, og mange af dem havde mange Børn. Galleriet var ligesaa fuldt af Senge, Stueuhre, Boesfab og Mennecker, og i Kongens Stoel havde nogle fundet en gandske god Boelig. Man hørte her fra neden og oven et afvejlende Børneskrig. Iblant disse laae nogle syge, ja døende, og vare fattige og uden Hielp. Den kongelige Godgise-

renhed opnaaes saa sielden, naar hver Undersaaet i sin Sirkel virker ei med fælleds Stræbsomhed. Magistraten har befalet for 3 Uger siden Pleies-Commissionerne, at de ei mere skal give de brandslidte Fattige mere Brød ic. Om nu saadan en fattig Døende faaer 8, 16 eller 24 β. om Ugen, saa er dette altid, men især i Sygdommen, utilstrækkelig (Mit Skrift om Fattigvæsenet, som nu er under Pressen, skal forklare dette næiere). Dette er en Magistratshandling, men her vedrører jeg Kongens i Henseende til hans Giestfrighed. Imidlertid er dette Gode snart tabt, da de opslagne Bekiendtgjørelser vise, at de maae forlade Kudskestaldene til Julii Udgang og Ridehuset og Galleriet til Augustii Udgang, og hvor skal alle disse Huusvilde saa hen til Vinteren? Iblant disse Huusvilde, som vel alle ere fattige, finder man af forskjellig Stand, hvoriblant en enkelt, som var Baron, Malteser-Ridder (om man skal troe hans Ord) Præst, Student, Borgere, Professionister, Handelsmænd, kort: af alle Classer. Somme havde kun et Kioldervindue at logere i med Kone, Børn, Boeskab af Senge, Bord, Stole

Stole, og dog sadde og dreve deres Professioner i samme. De gik ind af Vinduet, som var 3 Ruder høi, og bag ved var Muren beklædt med Bræder. I saadan et Kieldervindue kunde ende og Drehooveder med Viin indføres i, og man kom igiennem saadan et Vindue. Jeg har selv været overalt og beseet det, og tillige med Hielp af Slots, fuldmægtigen og Beriderne faaet Navnene opskrevet paa dem, som opholde sig under Slottets Mure i Kielderne og i Marmor-Trapperne, hvor over Listen her over følger. Den vil vel liede endeel af mine Læsere. De gaae den da forbie; Andre vil have den Fornøielse, at opdage deres Benneres Opholdssteder, som de have savnet og nu finde igjen. Fortegnelsen over disse Indlogerete følger hermed over de Brandlidte, som i det afbrændte Christiansborgs Slots Kieldere m. v. ere indlogerede:

Familiers
nes Antal.

I Dame- Etagien.

Personers
nes Antal.

1

Christian Bruun, Smedfærmester med Værksted, har 4 Sønne, 2 Drenge, og 1 Pige.

8

Familiers
nes Antal.Personers
nes Antal.

Familiers nes Antal.		Personers nes Antal.
	Transport I Dame. Stagiøn.	8
2	Christian Graubner, Snedker- mester med Værksted, har Ko- ne og 2 Børn, 1 Svend og 2 Drenge.	7
3	Christian Hansen, Tømmersvend, med Kone og 2 Børn, Man- dens Moder og Broder	6
4	Christian Frid. Schneider, frie Muurmester, Kone og 2 Børn.	4
5	C. H. Pers, Snedkermester, har Værksted, 4 Svanne og 3 Dren- ge.	8
6	Magnus Schneckenberg, Sned- kermester, har Værksted og 2 Svanne.	3
7	Georg Frid. Schneider, Blye- røkkermester, har Værksted, 1 Arbejdskaarl med Kone og 3 Børn.	6

Paa Marmortrapperne.

8	Jørgen Johansen, Arbejdsmand med Kone.	2
9	Johan Smidt, Skræder, Kone og 3 Børn.	5

Transport 49

Fami

Familiers nes Antal.		Personers nes Antal.
	Transport	49
	Paa Marmortrapperne:	
10	Christian Salomon, Skomaager, Kone og 6 Børn, en gl. Fa- der og Konens Moder.	10
11	Johan Gotlieb Rudolph, Pe- rykmagermester, Kone og 3 Børn.	5
12	Tømmersvend Mads Windelil- des Enke og 3 Børn.	4
13	Johan Peter Hermann, Bar- beer og borgerlig Artillerist, Kone, 2 Børn og 1 gl. Fader.	5
14	Niels Berntsen ved Brandsol- lene, Snedker af Profession, har Kone og 4 Børn.	6
15	Niels Elrod, Bøffeskæfter, med Kone.	2
16	Jens Elrod, Stolemager og bor- gerlig Artillerist, med Kone.	2
	I Taarnporten til Ridebanen:	
17	Søren Ludvig, Arbeidsmand, Kone og 1 Barn.	3
18	Peter Beckmann, Spelhøker, Kone, 2 Børn og 1 Pige.	5
	Transport	91

Familiers
nes Antal.Personers
nes Antal.

Familiers nes Antal.		Personers nes Antal.
	Transport	91
	I Taarnporten til Ridebanen:	
19	Jacob Jensen Moldrup, Arbeidsmand, Kone og 3 Børn, 1 fattig Kone og 1 Barn.	7
20	Tobaks-Fabriquant Clausens Bærksted.	
	I Kielderen:	
21	Frid. Viinge, 2 Dreng, samt Vinlager.	3
22	Joh. Andr. Falck, Skomager og borgerlig Artillerist, med Kone og 1 Barn.	3
23	Søren Christensen, Skoeflikker, og Kone.	2
24	Andreas Søderberg, Kleinsmedmester, har Bærksted, Kone og 4 Børn, samt 3 Sønne, 1 Dreng og en Pige.	9
25	Knud Hansen Schierh, Arbeidsmand, Kone og 5 Børn og Præsten Hr. Langhorn.	8
26	Skipper Pilegaards Enke og 2 Børn samt Veietjener Hartwig.	4
27	Peder Jensen, Skibstøttemand, Kone og 3 Børn.	5

Transport 132

Fami

Familiers
nes Antal.Personers
nes Antal.

Transport

132

I Kielderen:

28	Christen Rasmussen, Spekhs- ker, Kone og 2 Børn.	4
29	Jacob Lehmann, Skomager, Ko- ne og 5 Børn.	7
30	Carl Black, kongl. Staldkarl, og Kone.	2
31	Bonsach Thorslund, Leietjener, Kone og 2 Børn.	4
32	Jacob Nielsen, kongl. Staldkarl, Kone, 2 Børn og en Pige.	5
33	Jacob Hager, Student og Cho- rist, Kone og 3 Børn, Konens Moder, Søster og en Broder.	8
34	Baron d'Orange med Kone, 1 Barn og en Pige.	4
35	Neymanns Enke og Søn, hun læser for 6 Børn.	2
36	Christen Spendrup, Dreierme- ster, med Børksted, Kone, 1 Pige, 1 Svend og 2 Dreng.	6
37	Andreas Kipping, Mester Skræ- der, med Kone og 3 Børn.	5
38	J. Schulz, Arbeidsmand, Ko- ne og 1 Barn.	3

Transport 182

Familiers
nes Antal.Personers
nes Antal.

Transport

182

I Kielheren:

39	Mads Lütken, Skriver i Kongens Sølvkammer, Kone og 3 Børn.	6
40	Poulsen, Bogtrykker, Kone og 1 Barn.	3
41	Andreas Pihl, Bogtrykker, Kone og 2 Børn.	4
42	Pottehandler Hans Michelsens Enke med Svigersøn og 1 Datter.	4
43	Enroul. Matros Hans Nielsens Kone og 2 Børn.	3
44	Peder Hansen, Tømmersvend, Kone og et Barn.	3
45	Enroul. Matros Joh. Gotlieb Hessens Kone og 2 Børn.	3
46	Børre Andersen, Tømmersvend, Kone og 3 Børn.	5
47	Johan Martin, Styrmand, Kone og 2 Børn.	4
48	Snedker Winklers Enke har Børksted til 4 Svanne.	5
49	Peder Fischer, Blytællermester, med Børksted, har Kone, 2 Børn, 2 Svanne og 1 Pige.	7

Transport 229

Familiers

Famillens
Antal.Personers
Antal.

Transport

229

I Kielderen:

50	Peder Thystrup, Skræder og borgerl. Artillerist, Kone og 1 Søsterdatter.	3
51	Thyge Peder Thystrup, frie Skræ- dermester, Kone og en Datter, datter.	3
52	K. Møller, Proviantskriver, Kone og 2 Børn.	4
53	Jeppe Selstrup, Smedler og borgerl. Artillerist, Kone og 1 Barn.	3
54	Christian Lund, Bøffemager og Kone.	2
55	Michel Adamsen, Skibstømmer- mand, Kone og 2 Børn.	3

I Porten til Slotspladsen:

56	J. K. Clausen, Tobaksfabri- queur, med Pakboed, Kone, 1 Barn og 1 Pige.	4
57	Ears Hansen, Spekhøker, Kone og 4 Børn.	6
58	Peter Johannsens Enke, Berts- huusholder, 2 Børn og en Pige.	4

Transport

261

Famillens

Familiers
nes Antal.Personers
nes Antal.

Transport

261

I Porten til Slotspladsen:

59	Gyth, Fuldmægtig, 2 Sønner.	3
60	Poul Larsen, Skoeflikker, Kone og 2 Børn.	4
61	Poul Nielsen Mariager, Skomager og borgerl. Artillerist, med Kone og 3 Børn.	5
62	Porcellainshandler Wismar, 1 Pakboed.	
63	Sundorphs Enke 1 Pakboed.	
64	Isenkrammer Due og Klædekrammer J. Petersen, hver 1 Pakboed.	
65	Klædekrammer Jensen, 1 Pakboed.	
66	Skipper Metzgen, 1 Pakboed.	
67	Skipper Leegaard med Kone og 2 Børn, hvis Skib er forliist.	4

Under Kirkegangen:

68	Detlef Bøhling, Væinhandler, Kone og 4 Børn, 1 Pige og 2 Dreng.	9
69	Skriver Brincks Enke og 1 Datter.	2

Transport 288

Famillens
Antal.Personers
Antal.

Transport

288

Under Kirkegangen:

70	Procurator Schiøtz og 1 Søn.	2
71	Johannes Mortensen Swane, Dagløner, Kone og 4 Børn.	6
72	Jørgen Albrecht Enghoff, Smed- kermester, med Børksted, Ko- ne og 3 Børn, 2 Sønne og 2 Drenge.	9
73	Bentfeldt, Hofblikkenslager, har Børksted.	
74	Hofkræmmer Weirup, 1 Pak- boed.	
75	Urtekræmmer Brock, 1 Pakboed.	

I Cavalleer Løngangsporten:

76	Bendix Swendsen, Marchandi- ser, 1 Boutique.	
77	Gielstrup, Hørkræmmer, 1 Pak- boed.	

307 P.

Familiers
nes Antal.Personers
nes Antal.

I Kubstestalden.

1	Stadt, Tambour Thomas Par- sen med Kone og 6 Børn, fra Hiernet af Lavendelstrædet og Bolden.	8
2	Skibsstømmermand Christian Møller Bulbek med Kone, Mo- der og 2 Børn, fra Studiistræ- det i Krebssegaarden.	5
3	Müller, Informator fra Laven- delstrædet No. 81.	1
4	Peder Andersen Byrre, Sme- desvend, med Kone og 2 Børn fra Nørrevold No. 142, i Brandmajor Boje Junges Hu- se.	4
5	Smedesvend Herman Andersen med Kone og 4 Børn fra Stu- diistrædet No. 98.	6
6	Enke Charlotte Amalia Rasmus- sen med 4 Børn, fra Lavendel- strædet No. 82.	5
7	Peter Bass, Skrædermester, med Kone og Barn, fra Laven- delstrædet No. 98.	3
8	Enke Johanne Marie Ammon, med Datter og Svigersøn, fra Lavendelstrædet No. 92.	3

Transport

35
Fami

Familiers
nes Antal.Personers
nes Antal.

Familiers nes Antal.	Transport	Personers nes Antal.
	I Kudstestalden:	35
9	Staldkarl Lars Johansen, med Kone og 3 Børn, boede i sit Huus i Lavendelstrædet No. 99, med Kone og 3 Børn.	5
10	Peder Hansen, Hattemager, med Kone, fra Lavendelstrædet No. 99.	3
11	Christopher Petersen Grønbeil, Arbejdsmand, med Kone og 3 Børn, fra Henric Fjrens Gang No. 190.	5
12	Otte, Tiener, med Kone, fra La- vendelstrædet No. 79.	2
13	Ebbe Jensen, Muursvend, med Kone og 3 Børn, fra Laven- delstrædet i deres eget Huus, No. 102.	5
14	Muursvend Sneider med Kone og 2 Børn fra Laxegaden.	4
15	En Skierflipper med Kone og 3 Børn fra Gammelstrand.	5
16	Enke Ane Kirstine Knuth med en Datter, fra Michelbruggers- gade.	3
	Transport	67

Familiers
med Antal.Personers
med Antal.

Transport

67

I Kudskestalden:

17	Lars Rasmussen med Kone og 2 Børn, fra Badstuestrædet No. 91.	4
18	En Tienerkone med Søster.	2
19	Mads Hansen, Kustvognskudsk, med Kone og 8 Børn, fra Hjør- net af Lavendelstrædet og Ratten- sundet, No. 76.	10
20	Niels Christensen Banner, Kust- vognskudsk, med Kone og 5 Børn, fra Michelbryggersgade No. 183.	7
21	Arndt Jurgensen, Kustvogns- kudsk, med Kone, fra Henrich Fyrens Gang.	2
22	Carl Peter, Arbeidsmand, med Kone og Datter.	3
23	Enke Marie, Arbeidskarl Lars Rasmussens Enke, fra Laven- delstræde No. 99.	1
24	Hans Walther, Arbeidskarl, med Kone og 2 Børn. fra Compagnistræde No. 55.	4

Transport 100

Fami.

Familiers
nes Antal.Personers
nes Antal.

Transport

100

I Kudfæstalden:

- 25 Bartholomæus Torstensen, Borgerstueskrædder, 70 Aar gammel, med Kone, fra Lavendelstrædet No. 84. 2
- 26 Andreas Meinicke, Skrædder, med Kone og 3 Børn, fra Badstuesstrædet, No. 87. 5
- 27 Enken Trone Synthers, fra Badstuesstrædet No. 87 i sit eget Huus. 1
- 28 Eilert Fugl, Bødkermeister, med Kone og 7 Folk og Børn, fra Compagniestrædet No. 163.

I Smaastaldene:

- 29 Hans Jørgen Hauch, Staldkarl i Skierekammeret, med Kone, fra Laregaden No. 311. 2
- 30 Peter Bernhardt Møller, Peruquemagermeister, med Konen, som er frugtfuld, og 4 Børn, meget fattige, fra Lavendelstræde No. 55. 6
- 31 Peter Stenselberg, Bægter, med Kone og 3 Børn, fra Henrich Nyrens Gang. 5

Transport 121

Fami:

Familiers
nes Antal.Personers
nes Antal

Transport

121

I Smaaafaldene:

32	Johan Conrad Hjalpe, Maler, med Kone, fra lille Larsbiørn- stræde No. 96.	2
33	Jøer Jurgensen, Rustvogns- kudst, med Kone, fra den lukte Ende i Hummergaden.	2
34	Peter Rudkier, Theehandler, med Kone, 2 Børn og 1 gam- mel Pige, Huuseiere i store Larsbiørnstrædet No. 184, hvor han har boet i 33 Aar.	5
35	Enken Catarine Kørhen, Copiist- Enke, med Datter, boede i St. Pedersstrædet No. 133.	2
36	Enken Kirstine Ørst, med 1 gl. Pige, fra Lavendelstrædet.	2
37	Materialkudst med Kone.	2
38	Marcus Christian Berg, Skibs- tømmermand, med Kone og 3 Børn, meget svagelig, ved Bol- den.	5
39	En gammel Handlanger, med Kone og Datter.	3
40	Enken Marie Olsen med Søn, fra Badstuestræde No. 80.	2

Transport 146

Familiers

Familiers
nes Antal.De Moners
nes Antal.

Familiers nes Antal.	De Moners nes Antal.
	Transport 156
40	Lerkel Hansen, Forridder med
	Kone, fra Henric Fyrens Gang. 2
	I Rundstalden.
41	Lars Rømling med Kone og hen-
	des Moder og 2 Børn fra Hen-
	ric Fyrens Gang. 4
42	Hans Aggerfeldt Staldkarl med
	Kone fra Farvegaden. 2
43	Lars Guldendahl, Staldkarl med
	Kone og 1 Barn fra lille Kirke-
	Strædet. 3
	Transport 167 P.

Familiers
nes Antal.Personers
nes Antal

I Kidehuset.

1	Søren Mandahl, Leietjener med Kone.	2
2	Mandahls Enke	1
3	Kørn Ols' Datter en Pige	1
4	Frideric Solsbeck, Skoemager med Kone og 3 Børn	5
5	Jacob Gryner, Vinhandlersvend med Kone og Pige	3
6	Mathias Beck, Stolemager med Kone og 5 Børn	7
7	Casemirus Pardun, Skrædder med Kone og 1 Barn	3
8	Peder Luken, Skrædder	1
9	Jørgen Nielsens Enke med 5 Børn	6
10	N. W. Biervirth, Bogtrykker. Svend, med Kone og 3 Børn	5
11	Ole Joseph, Smedesvend og Kone	2
12	Abraham Daniel Hettings Enke	1
13	Niels Pryhn, Stolemager og Kone	2
14	Ole Jborg, Brandkarl med Kone og 2 Børn.	4
15	Niels Peter Poulsen, Brandkarl med Kone og 3 Børn	5

Transport

55
Fami

Familiers
Aes Antal.Personers
Aes Antal.

Familiers Aes Antal.		Personers Aes Antal.
	Transport	55
16	Frank Berendsen, Arbeidsmand med Kone og 1 Barn.	3
17	William Olsen, Arbeidsmand med Kone og 6 Børn.	8
18	Skipper Poulsens Enke med 3 Døtre.	4
19	Johan J. Henning, Arbeids- mand med Kone og 2 Børn.	4
20	Virus Gutsla, Pærklmager og Kone.	2
21	Andreas Hartvig, Malersvend med Kone og 2 Børn.	4
22	Jørgen Mogsen, Taarn-Bægter med Kone og 1 Barn.	3
23	Peder Rosmussen, Taarn Bæg- ter med Kone og 3 Børn.	5
24	Eric Jensen, Ol-Tapper med Kone og 1 Barn.	4
25	Svend Nielsen, Arbeidsmand med Kone og 1 Barn.	3
26	Peder Hansen Holstein, Arbeids- mand med Kone og 3 Børn.	5
27	Jørgen Christensen, Bødkersvend med Kone og 1 Barn	3
28	Ammon Erichsens Enke.	1
	Transport	104

Familier med Antal.		Personers med Antal.
	Transport	104
30	Rasmus Govert, Snedkersvend med Kone og 4 Børn.	6
31	Jens Petersen med Kone.	2
32	Hans Petersen Vaabne, forhen Brændeviinsbrænder	1
33	Niels Christensen, Tømmersvend med Kone og 1 Barn.	3
34	Lars Müller, Hattemagersvend med Kone og 3 Børn.	5
35	Niels Jacobsen, Tjenestekarl med Kone og 1 Barn.	3
36	Svend Ibsen, Bæjter med Kone.	2
37	Marcus Poulsens Enke.	1
38	Jørgen Nielsen Morberg, Ar- bejdsmand med Kone og 2 Børn.	4
39	Seneca Becher, Skriver med Kone og 2 Børn.	4
40	Sivert Alvorisens Enke.	1
41	Johan Andersen, Arbejdsmand og Kone.	2
42	Peter N. Høiers Enke.	1
43	Peter Henrich Nebel, Kattun- trykfersvend med Kone og 1 Barn.	3
44	Anton Mensels Enke.	1
45	Bundken Larsen, Arbejdsmand og Kone.	2

Transport 143
Fami-

Familiers
med Antal.Personer
med Antal.

	Transport	143
46	Niels Lundberg, Ol. Tapper med Kone og 6 Børn.	8
47	Svend Hedberg, Muursvend med Kone og 3 Børn.	5
48	19 Fruentimmer, tilhørende St. Nicolaj Kirkes Arbeidshuus.	19
49	Jens Truelsen, Ol. Tapper med Kone og 4 Børn.	6
50	Andreas Müller, Bødkersvend med Kone og 1 Barn.	3
51	Jacob Sillebergs Enke.	1
52	Hans Hansen, Arbeidsmand med Kone og 1 Barn.	3
53	Peder Thorsen, Skoemagermes- ter med Kone og 1 Barn.	3
54	Alexander Eggers Enke.	1
55	Peder Nielsens Enke.	1
56	Johan Dilles Enke.	1
57	Peder Sørensen Die, Lømmers- svend med Kone og 2 Børn.	
I Rugstallen.		
58	Greigers Lund med Kone og 1 Barn.	3
59	Lars Rømling, Staldkarl med Kone og 1 Barn.	3

Transport 200

<u>Familiers nes Antal.</u>		<u>Personers nes Antal.</u>
	Transport	200
	Paa Galleriet.	
60	Niels Bulov, Staldkarl med Kone i Kongestolen.	2
61	En Jøde Kone med 4 Døttre.	5
62	En polsk Jøde.	1
63	Capitain Trocks Enkesrue med 3 Døttre og 3 Døttre Døttre paa Meubel. Kammeret.	7
64	Hans Pless Staldkarl med Kone og 1 Jødepige.	3
65	Jeppe Michelsens Enke med 2 Børn og 1 Barne Barn.	4
66	Jens Michelsen Arbeidsmand med Kone og 2 Børn.	4
67	Anders Andersen, Bogumand med Kone og 4 Børn.	6
68	Peder Nielsen med Moder.	2
69	Johan Andersen med Kone.	2
	Transport	236 P.

Altsaa er i det afbrændte Christiansborgs Slot indlogerede af Brandlidte 190 Familier, bestaaende af 708 Personer. Hvoraf

77 Familier bestaaende af 307 Personer op-
holde sig under Slottets Hoved Bygning, 43 Fa-
mi,

milier bestaaende af 165 Personer opholde sig i Rudskestalden og 70 Familier bestaaende af 236 Personer ere i Ridehuset og paa Galleriet.

Desuden ere endeel inlogerede paa Hof-Theatret og i Pynte-Kammerne af Kammer-Tomfruer og Dandserinder fra Theatret, hvoraf nogle vare gifte. Da mit skrøbelige Ansigt havde ikke noget talende for sig, saa torde jeg ikke anmeldte mig her, for at holde Mynstring.

Uden for Slottet vare Telte opslagne langs under dets Mure fra Løngangs-Porten ved Kirken ved Heibroe-Strædet (og ligeledes ved Holmens-Broe nedad ved Canalen. Midt imellem disse ligger Friderichs Colonie paa Slots Pladsens Grund, en liden Stad, bestaaende af adskillige smaae Gader, som giver Hovedstadens Borger, der er vandt at boe i de høie Huse en Forestilling paa vores smaae danske Kiøbstæder og deres Bygnings Maade, som dobbelt falder i Sinene, da de ligge under Slottets høie Mure. Disse Huse ere byggede paa Fod-Træe og Bindningsværk med Muur og Tagsteen og opmurede Skorstene. De ere smaae; men da de ere byg-

C 4

gede

gede i Hovedstaden, saa have de og noget af Hovedstadens Smag i sin indvendige Pynt.

Jeg vil ei anføre Navnene paa Beboerne i disse Huse eller i Teltene, som omgive dem, da det er Kjøbmænds Familier, som handle her og have deres Mærker med Navne og Adresse og de, som boe i Teltene, omflytte saa tide, og forandre deres Boelig saa ofte, at deres Anmeldelse i dette Skrift vilde være overflødig.

I det Kongelige Palais ved Kalleboe-Canal er kun 4 brandlidte Familier, da adskillige Tienstgjørende ved Hoffet og i Armeen gjøre Hævd paa disse Bærelser, endog Pensionister, der dog have saa meget i Pension at de kunde leve vel og betale deres Huusleie. Desforuden ere de største Bærelser overdragne til Videnskabernes, Landhuusholdningens og Natur- & Historie- Selskabernes Samlinger og de Kongelige Portrait-Malere have og deres Bærelser til deres Portraiter og deres Arbeider.

I det Kongelige Slot Charlottenborg ere og adskillige Brandlidte imodtagne og især kongelige Embedsmænd givne Logis, som har maattet
givet

givet Plads for andre offentlige Indretninger og Forretningers Bestyrelse. I dette Slot har Directionen for Tal-Lotteriet sin Samling, da det bliver trukket her og Politie-Retten har og sit Sæde her og Slotsgaarden er fuld af Brandlidtes bierget eller opdaget Gods, hvorover 4 Ark er udkommet med 1200 No., uden endnu at kunde opdage Eierne, og paa Kongens Nye-Torv ligge 2de store Hobe, med Boeskab og enkelte Stykker af samme med Vinduer, Døre, Bræder, Skramleriet i en viid Omkreds, som Eieren, naar han seer det, ei selv kan kiende.

I de kongelige Palacer paa Amalienborg ere 50 Personer af de Brandlidte inlogerede, da de alle ere Hoffets Betiente, saa blive deres Navne her ei anførte.

Desuden har hans Majestæt overladt alle sine Regimenters Telte og Artillerie-Chorets Telte til de Huusvilde, som ere eller have været opslagne paa alle de offentlige Torve, paa Boldene, paa alle Bastionerne, i Kirsebær-Gangene, paa alle Broe-Beiene uden Stadens Porte og paa Nørrefælled hvor en nye Colonie har oprettet sin

Republique, der bestaaer af 1100 Personer og 300 Telle. Dog have de deres Borger-Capitain en Husarofficeer, hvis Husarer idelig patrollerer til Hest og en Politie-Betient, for at iagttage Orden. Navnene paa alle disse Colonister vilde optage for meget Rum i dette Skrift, ved at indføres.

Saa meget har hans Majestæt Kongen giort, for at give de Huusvilde Huuslye. Han har endnu giort mere. Han sørger og for de Brandlidte, at de skal ei lide Mangel for Livets Nødvendigheder, ved at skaffe dem Føde og Drikke. Naar jeg derfor siger i mit Skrift om de Brandlidte, at Kongen under Ildsluerne stræbte at bespise 50000 Menneffer og de troe, at dette Antal er for stort, som læse det, saa maae man forestille sig, at jeg skriver et bestemt Tal for et ubestemt, og at et langt større Antal laae omkring Stadens Volde af dens Borgere og boesiddende Familier, end de, hvis Huse vare under Ilden, da mange frygtede sig endog i Gader, hvor Ilden ei drev over, i den Tanke, at Vinden snart kunde forandre sig, og alle disse mange holdt sig her

Her i 48 Timer og hverken turde eller kunde komme ind i Staden for Vogne og Tummel. Disse kunde altsaa benytte sig af den kongelige Hielp og ingen anden kunde de faae i disse Dage. Neppe et Glas koldt Vand, at ledske dem paa. Efter Branden skulde de Huusvildes Antal være 26000, og hvor meget de søge, at komme i Huus, saa ere der endnu 6 a 7000, som ei vide noget Huus at komme ind i. De fleste Telte ere nu optagne af Torvene og Boldene, da de boe i opmurede Huse og i Træhuse bygte fra Bester indtil Nørreport. Uden Portene ligge endnu endeel i Telte ved Beiene ved Peblinge-Søen og i Friderichsbergs Allee.

Saa længe Teltene stode, og Folket bleve tilskillede deres Brød og Ol, saa fortrængte blant Almuen de onde de gode, de stærke de svage, saa nogle bleve saarede, ved at modtage deres Provision, saa Politie-Beiente eller Magistrats Beiente maatte følge med Brød-Vognene og Brødet blev nu afgivet til hver Telt. 1800 Brød bages hver 10de Dag i Kongens Bager-Dvne i Castellet og alle Bagerne have modtaget 3000 Rd. Rug

og 2000 Rd. Hvede for en nedsat Priis, til at sælge Brødet, og da de til de Fattige ei vilde leve mere Brød til visse & Vægt, saa maae de svare 1 Kdr mere af hver Rd. Rug og disse 1000 Rd. som Bagerne betale, anvendes til de Fattiges Fremtarv. Fra Kongens Bryghuus brygges hver Dag Øl til de fattige Brandlidte, hvilket paa Nørrefælled gives til de 1100 hver Morgen deres visse Quantum og til de Koner, som have smaae Børn, gives hver Morgen $\frac{1}{2}$ Pot Melk. Desuden har Hans Majestæt givet til de Fattiges Huusholdnings Førelse 1000 Favne Brænde. Endskjønt de faae kun hver Morgen 3 smaae Stykker, saa er det dog 2700 Stykker hver Dag. Desuden bliver dem tilskicket fra andre Medborgere og fra mange Bønder i Sieland Brød, Øl, Smør, Ost, Melk og Kjød, som dog kun kan strække til et District af Teltene og Bagerne har næsten sendt fra alle Kjøbstæderne i Sieland og tildeels foræret Brødet, tildeels bagt det frit. Desuden er der sørget for disse Telte. Beboeres Bequemmeligheder med Pløker, Halm, Vandledninger, Vandspring og Kloaker.

Saa vidt strækker Hans Majestæt Kongens Omsorg sig for de Brandlidtes Huuslye og Op- hold. Han drager og Omsorg, for deres reddede Gods, at det kan blive forvaret paa sikke Stæ- der og ved en udgiven Placat forsikkert dem haard Straf, som bortstiale det; Men det ei nok at Kongen drager Omsorg for de Lidende. Enhver Med-Undersaat maae virke med ham, for at bie- drage til Almeen-Bel og Borger-Hæld. Borger- nes Formænd har standsset eller hindret den Kon- gelige Hensigt med sin Godgjørenhed. I 3 Uger har ingen af de Brandlidte faaet noget, end ikke Almisse-Lemmerne fra Pleie-Commissionerne, uden allene de, som ligge paa Nørrefæled. Bor- gernes Formænd have havt det Diemeed, at vin- de arbeidsomme Folk for Borgerne, til at oppille Steen og Gruus, og ved at føde dem, ei vilde vei- lede dem til Orkesløshed og Ladhed; men der maatte gøres Forskiel paa dem, som havde sunde og friske Lemmer, og paa dem, hvis Hænder vare ved Alderdom og Sygdom matte, hvis svage Le- gemer var afkræftet, der behøvede Pleie og Hvi- le. De frugtsommelige Koner, udsadte fra al Næ- rings-

ringsvei, ere ligesaa nødlidende. Da jeg gik igiennem Staldene og Ridehuset, var der flere end en Snees Koner, der forsikkrede mig om deres Frugtsommelighed, naar jeg spurgte om deres Børn. Jeg sagde: Jeg troede dem nok. Det var synlige, med mere; men de bleve ved, at forsikkre mig, at de gjorde Staten dette Offer. En Kone laae i det store Ridehuus paa en Dyne og fødte offentlig i nogle 100 Personers Nærværelse. Hun havde slet ingen Hielp eller Understøttelse til Livets Fornødenheder. Jeg sagde hende: at hun kunde frit komme ind i det kongelige Jordesmodre-Huus. Men enten var der ingen Plads ledig, eller hun kiendte ei til denne kongelige Omsorg for de Fødende efter Branden. Hun var for fattig, til at holde Avisen, eller kiendte noget Borger, som daglig vilde laane hende den. Hun var ligesaa uvidende om denne Omsorg, som jeg og mine Medstuderende blive om Pensioner, naaen en rig Mand faaer den og hvor meget han faaer? De følgende Dage var hun kommet derhen, hvor billigt bliver det nu, at Borgernes Formænd sørge for saadanne, som ei kan sørge for sig selv? Jeg
 har

har og seet Syge, ja Døende, der ikke kunde op-
 løste deres svage Hoved, som ingen anden Hielp
 har havt, uden denne, at Naboekonen eller deres
 smaae Børn har havt en Krukke med Vand at
 kedske dem paa. Skal Fattige ved saa mange
 velvillige Gaver fra Kongen og fra ædle Borgere
 nu i disse Dage lide saadan Nød? Skal Pleie-
 Commissionerne i denne Tid ophøre, med at give
 deres Almisse. Lemmer, da de endog i Winter
 have givet til gifte Folk og til deres Børn, skiont
 Manden daglig fortiente 4 a 6 Mk? Borgernes
 Formænd har nu sendt sine Bud til Staldene og
 Ride-Huset, for at optegne enhvers Navn, Stand
 og Alder, og ligeledes deres Børns, hvilken
 man let kan indsee, at dette sigter til Forsørgnings-
 Anstalterne; Men Hielpen maae ei for længe ud-
 sættes.

Hans Majestæt Kongen har til ydermere
 Omsorg ladet omgaae en Indbydelse til alle Un-
 dersaattere, at give til de Brandlidte og især til
 de Fattige. Collect-Bøger ombæres nu og Sub-
 scriptionen er anseelig. I det følgende Hæfte
 haar

haaber jeg at kunde nævne de vigtigste Belsigserere.

For at see Husene opreiste igien af sin Aske, har Kongen, da Brand-Kassen var uesterretlig, da den i 64 Aar aldrig havde aflagt noget offentlig Regnskab, og mange Handlinger i den Tid vare foretagne, til at formindste dens Bærd, udgivet en Forordning om en nye Brand-Forsikkring af 17de Julii og tillige giver et aarlig Laan af 35000 Rdlr, indtil den Capital af 500000 Rdl. er indsamlet til en nye Forsikkrings Sum. Esster Cassens flette Forsatning kunde Kongen ei handle anderledes, end han har handlet, og det er et stort Beviis paa hans Godhed og velsindede Hensigt, at han selv tilskynder saa stor en Capital; men alle Borgerne eller de fleste af dem ere overmaade misfornøiede med denne Forordning. De vilde og de kunde aldrig opfylde dens Fordringer. Af de Ansøgninger, som vil indstrømme til Kongen, af den Paastand, de vil gjøre, af den Uroelighed, som heraf vil flyde, af den Uformuenhed eller Uvillie, som mange have til at betale $\frac{4}{10}$ pr. Cento, af de forskjellige Punkter, som

Som maae modereres, vil Kongen erfare, at mit Fordrag har Styrke af en uimodsigelig Sandhed. Borgerne spørge: Hvad har Kongen at blande sig i vore eiendommelige Sager? Er det ei vores egne Penge og vor egen Cassé? hvorforskal vore Betiente, som vi lønne, ingen Regnskab aflægge? hvorforskal vi lade vore Huse taxere om igien? hvorforskal maae vi ei indgaae i hvilken Brandkasse vi vil? hvorforskal maae vi et oprette en Brandcassé imellem os selv, som koster os mindre? Naar vi betale Kongen, hvad skal have, og vore Formænd hvad de skal have, og vi kunne forsikre os selv mod Ilden og mod vores Prioritets Herrer og give dem den behørig Sikkerhed, hvorforskal vil Kongen forbyde os det? De ubrandlidte ere næsten rasende over at de skal betale paa nye igien, og saa meget, da Præmien cesserede, og besale Taxationsmænd og Comptoirlønning. De sige, hvad have vi nu for vor Indskud og mange Aars Sparommelighed? Mange tænke: hvad nytter det mig nu, at jeg har smurgt Taxationsmændene? Mit gamle Huus kan blive nedsat i sin Værdie. Jeg kan

ikke faae de Penge at laane deri paa $\frac{2}{3}$, som jeg skylder, og min Speculation taber jeg ganske, at kunde sælge det med Fordeel. En anden faaer sit nye Huus høiere sat, end han forlanger, og maae betale en desto høiere aarlig Udgift.

De Brandlidte, som aldrig have viist sig mismodige i deres Forsatning, aldrig frygtssomme i Faren, tabe Modet og Lysten til at bygge for denne Forordning om Brandcassen, og ere forbittede over, at de skal miste 20 pr. C. De spørge: hvor Brandcassens Formænd kan nægte dem deres Ret? hvorfor de skal betale 10 pr. Cento for Mure og Jern, naar de selv ei ville? hvorfor de skal kuns have 3 pr. Cento af deres Annuitæter? En riig Mand kiender jeg, som havde en stor Gaard og vilde bygge, men siden denne Forordning kom, lader han sin Gaard ligge i Gruset. Den var forsikkret for 11000 Rdlr. Brandcassen havde Prioritet i den for 8000 Rd. Af de 3000 Rdlr. Rest tager Brandcassen 2800 Rdlr. fra ham. Af de 200 Rdlr bliver kuns i nogle Aar 100 Rdlr. udbetalte, 12 Rdlr. 3 Mk. hver

hver Termin, og for disse skal han ei bygge mere. Jeg kiender en fattig Mand, som havde sit Huus forsikkret for 500 Sldr. og 300 Rdlr. i Laan af Brandcassen, naar nu dette fradrages, eier han intet Huus mere, og bliver Brandcassen skyldig. Saaledes kunde jeg opgive mangfoldige Exempler.

Grunden til denne Borgernes Misforntielse med denne Forordning er egentlig ikke at misliende Kongens gode Hensigt, men fordi et vist herskende Partie har ført Magtsproget i Cassens Bestyrelse, at disse nu paalægger de andre Borgere Skat uden at de deeltage deri med deres Samtykke eller have givet dem deres Valg. Wiseligt er det derfor af Kongen handlet, at han i Brandforsikkringens Andordning har i den 21de Paragraph befalet: at der skal affattes en omstændelig Forklaring og Beregning over Brandcassens Tilstand, dens Indtægt, dens Udgift, dens Risiko med videre. Denne Forklaring skal indgives i det danske Cancellie og derfra allerundverdantigst forelægges Kongen. Derefter skal

den bekiendtgjøres i en Generalforsamling for de committerede Interessentere, og siden meddeles enhver Interessent i et trykt Exemplar. Her seer man, at Kongen vil sine Borgeres Ret, at han vil opfylde deres Paastand, at han befaler saaledes, som jeg har skrevet i mine Tanker om Brandcassen og i en Plan til en Brandkasse, og da hans Regiering er faderlig og velsindet og ikke despotisk, bydende og underkuende, saa er det ikke at tvivle om, at han jo gierne indvilliger indsigtsfulde Borgere at eftersee Regnskabet, som forlanger det, ved Revision. Om Obligationerne ere der? om Qvitteringerne findes rigtige? om Balancen er rigtig i Indtægt og Udgift? og om deres Contoirbetiente have Resolution og Ordre til alt, hvad de har betalt? Forinden, sig mange, vil de intet betale til Brandcassen, da det vedrører deres Eiendomsret, at vide, hvortil deres Sammenskud er anvendt.

- At give $\frac{1}{10}$ eller 4 Rdlr. af 1000 Rdlr. Forsikring aarlig, ere de overmaade misfornøiede over. Nogle kan, andre ikke, og endeel Borgere,

gere, som leve alleneſte af Huusleien, og have
 kunſ liden Fordeel deraf, nægte ſig endog Mid-
 dagsmaden hver Dag hele Aaret igiennem, hvor-
 ledes ſkulde diſſe kunde betale 20 a 40 Rdlr. om
 Aaret til Brandcaſſen, foruden ſaa mange andre
 Slags Skatter og Bveſkatter af Grundſkat,
 Næringsſkat, Folke- og Familielſkat, Extraſkat,
 Broelægningsſkat, Lygte- og Spreiteskat, Ind-
 kvarteringsſkat, Kirke- Præſte- og Klokkerſkat,
 Fattigesſkat, Procentſkat, foruden Gaver, Col-
 lecter, Offer og Udgiſter ved Kirkens Forretnin-
 ger, ved Familiernes Forandring, og Vægter-
 ſkat, ſom ventelig vil forøges for alle de afbrænd-
 te Gader: hvorfra ſkal alt dette komme? og iſær
 for den fattige Borger, ſige de: vi blive ruines-
 rede. Vi maae gaae fra Huus og Hiem. De
 vil ſælge vort Huus for Skatter og Paalæg og
 dyre Tider, og Kongen miſter mange gode Bor-
 gere, der i Coosumption med videre har ſvaret
 ſtore Udgiſter. Tillid til deres Konge overtaler
 dem til at troe, at han har aldrig læſet denne
 Forordning, aldrig kiendt eller bedømt dens Ind-
 hold, ellers havde den aldrig blevet ſaaledes.

Nu henegne de al Skylden paa Finantscollegium, som har affattet denne Plan, og sig: Finantscollegium har med Statens Indtægter og Udgifter at bestille, men ikke med vore Eiendomme, og derfor bryde vi os ei om dets Planer. Men hvad skulle den gode Konge gjøre? Han maae følge sit Finantscollegii Forestilling, fordi han troer, at den er den bedste, og selv har saa mange Pligter at opfylde, at han ei kan overskue det alt? Hvad skulde Finantscollegium kunde gjøre mere end det har gjort? det maatte affatte en Finantsplan efter de opgivne Data fra Brandcasen saaledes, at Indtægten kunde svare Udgifterne? Naar Borgerne faae dette Reguskab at see, saa blive de vist mere rolige. Overalt, hvo skal betale disse 26 Ed. Guld og deres Rente 100000 Rdlr. og derover? Det skal jeg og mine Medstuderende, som ingen Penge have, tillige med andre Boesiddende og Løgende, som boe til Leie. Huuseierne vil vist lægge disse Skatter og Udgifter paa de Huusleiede. Vi maae og skal betale, enten vi kan eller ikke, vi ere taalmodige og kuurre dog ikke.

Borgerne ere misfornøiede over den ringe Betalingsmaade og 3 pr. Cento for Annuitæter. De indsee lettelig, at det er en Finantsoperation for Statens Cassé, og Jøden smilede over denne nye Gevinst. Denne indsaæ, naar Borgeren skulde bygge og han for Annuitæt paa 1000 Rd. kunde ei faae 1000 Rdlr., saa tog han 900, og kunde han ei faae mere end 100 Rdlr. for 1000 efter Tidernes Trang paa Penge, saa estergav han 9 Dele og saaledes blev Annuitæts Gevinsten større eller mindre efter Conjunctionerne i Staten. Naar derimod der svares 4 Rdlr. pr. Cento, saa er dette Onde hævet.

Betalingsmaaden falder Borgerne og for ringe. Af 100 Rdlr. faae de kun 80 Rdlr., af disse kuns 40 Rdlr. udbetalte, af disse kuns $\frac{1}{8}$ Deel i 8 Terminer i 4 Aar, altsaa 5 Rdlr. af 100 Rdlr. Disse 5 Rdlr. af 100 faaer Borgeren først til 1ste September. Altsaa skal hele Sommeren gaae hen uden at han kan bygge, og naar Vinteren kommer, saa har han endnu ei bekommet noget at bygge for. Mange reise derfor

bort. De fleste vil sælge deres Grunde og ingen Kjøbere kan finde, og den borgerlige Vindskibes lighed, der strax vilde opreise Huse og søge Næring, har faaet sit Stød og er nedfældet.

Hertil hjælper Bygnings-Commissionen. Den skulde bestemme Grundene og Gadernes Indretninger. Den kunde være færdig med et District af Staden i 8 Dage, og den forhaler hele Sommeren, at vi hverken oprydde eller begynde at bygge, siger Borgere. Det lader lige som Brandcassen og Bygnings-Commissionen have sammensvoret sig til vor Ulykke. Hvor mange Dage vilde de have til at bestemme Gaderne fra Holmens Canal til Slots-Kanalen. Kunde de ikke lade os i Junii Maaned reise denne Deel af Staden, og Brandcassen give os de Penge, som vi skulde have. Nu skulde Borgerne indrykke af deres Grunde, især paa Hjørnerne af Gaden. Dette er meget billigt, til Hovedstadens Forskønnelse og Sikkerhed. Naar de faae deres Grund betalt, eller lige saa megen Grund igien at bygge paa, saa kan

kan de nok være fornøiede. Der ere adskillige Borgere, som have boet i Gaderne i dette District, som sige: Jeg veed, at min Konge og Herre har over mig i alle Ting at befale; Men naar han vil røre min Eiendom eller Næring, saa forsvarer jeg mig og vil først søge ham ved Højesteret. Jeg vil boe, hvor jeg har boet, fordi der falder Næring. Jeg har 6 Fag og vil endog give 3 Fag bort; Men skal jeg miste noget, saa skal og min Naboe miste noget. De have overalt Diet paa Herr Professor Mainz, som een af de første i Bygnings-Commissionen, da de vil tilegne ham det hele af sin Misfornøielse, og ikke Kongen. De vil give Agt paa, hvor meget han opofrer af sin Grund og af sin Bolig ligesom Nicolaj-Kirke, som han leiede bort til Blikkenslagere, Snektere og Skoler. Om han bortgav den gandske eller solgte den, saa var dette Offer intet, da han har en rig Løn, og frie Bærelser paa det kongelige Palais og nu paa Slottet Charlottenborg, og ventelig skal have sin Andeel af de 2 Rd. til vores Huses og deres Grundes Taxation; Men vi, sige de, have intet og skal leve

af vor Næring og Handel alene. Det er vist vanskelig i denne Tid, at være Embedsmand i visse Sag. Jeg har hørt dem, som have takket Gud, at de ere hverken Ober-Præsident eller Borgemeester; Thi Ildbranden har givet alle nok at tage vare. Mine Læsere tilgive, at jeg udbreder mig saa vidt i denne vigtige Sag, som fortjener offentlig Opmærksomhed. (I næste Hefte skal desto flere gode Borgeres ædle Handlinger Kiendes). Jeg holder det for min Pligt, at underrette min Konge og Collegiernes Foresadte om Borgernes Utilfredshed i deres Eiendoms Sag. Ilden ulmer endnu og opflammer i sine Grunde, siend Augusti Maaned har taget sin Begyndelse. Vi bruge Forsigtigheds-Regler til at hindre og dæmpe den, skulde man da ei bruge den Forsigtighed, som man kan, til at dæmpe den Uroelighedens Ild, der ulmer i Borgereens Bryst, at denne ei skulde udbryde og opflamme til desto større Skade for Staten? Borgerne haabe selv, at de ved Ansøgninger skal opnaae deres Niemeed. 2 a 300 Borgere have paa lige saa mange Tusindes Begne opsadt deres Grunde og underskre-

vet dem og indsendt dem i det danske Cancellie, flere kunde ei underskrive, uden de skulde gjøre ligesom Engellænderne, som sende deres Valgseddels eller Ansøgning paa lange Stokke, som bæres af 2 eller 4 Karle ind i Parlamentet. Borgerne glæde sig over, at de beholde deres Nicolaj-Kirke, som Herr Professor Mainz vilde have bort, da den skulde koste 80000 Rdlr. at rive ned, og koster nu ei mere at bygge op, hvilket de paa deres egen Bekostning vil bestride.

Imidlertid vil den kongelige Indbydelse til en Collect af begge Rigerne gandske vist biedrage meget til de brandelidte Borgeres Beste, da en deel Tønder Guld hertil gandske vist vil indkomme, skönt mange Borgere give ikke med megen Deeltagelse, da Gavens Anvendelse er ikke bestemt, om den bliver givet til de indrykkede Grundes Betalning, eller til et Laan at bygge for, eller Hielp til Redskaber eller til Livets Ophold og Provision til Vinter.

Det er imidlertid ikke at tvivle om, at jo Kongen efter det Danske Cancelliets Forestilling vil gjøre den beste Anvendelse heraf og tillades det mig efter min derom indgivne Begiering, i dette Skrift, at gjøre en offentlig Anmeldelse herom, at vise Anvendelsen heraf, til hvem den er givet, hvad enhver har faaet og hvad Summa enhver har givet, med deres Underskrift, som have ombaaeret Collecterne, saa vil denne Publicitet meget gavne, meget vinde af den borgerlige Tillid, og maaskee være en Fond til at give Brandkassen Credit, ved at hielpe de brandlidte Borgere. Hvormeget Arbeide dette giver de vigtigste Embedsmænd i Staten, indseer lettelig enhver god Borger, uden at det her kan nedskrives.

Til Sikkerhed for Staden, Stædernes Eiere og Beboere, har hans Majestæt Kongen udgivet en Anordning, af 26 Junii, som Borgerernes Formænd har igientaget ved en Placat af 4de Julii, der anviser, hvorledes Husene skal bygges og indrettes i Hensigt til sin Høide efter Gadernes Brede, i Hensigt til sin Styrke

og Brandmuur mod Ilden med videre. Den indeholder 19 Paragrapher og biedrager meget til Borgernes Sikkerhed. Man vil efter denne Anordning saae Husene bedre bygte, saa store Vældser der bleve tilforn opførte, saa løse vare de i deres Grundmuur, da Kalken blev blandet med Sand; En Muurmester havde den Skik, at opmure med Sæbeskum, som han opkøbte fra Sæbesyderierne. Denne blev blandet med Kalk. Da hans opbygte Huse og Gaarde brændte, vare de strax borte, som en Sæbe-Boble. Hele Grundmuren nedfaldt i Kalkstøv. Denne Forsælsning i Bygnings Konsten var en Aarsag, at de høie staaendes Mure desto lettere kunde nedtrækkes efter Branden, da derimod Murene af smaae Huse, som vare opførte over 100 Aar før Ildbranden 1728, lode sig hverken neddrage med Tov eller nedstøde med Hakker, og ældre offentlige Bygninger af 500 Aars Alder seer man har været saa stærke, at de have sprengt dem med Krudt; saa stærk og bindende har Kalken været, at den ei kunde opløses; Men hverken veed man, at tilberede Kalken saa got i vor Tids Alder, ei heller

heller lægger Muurfolkene Bind paa saadan trofast Bygning, som i gamle Dage. Imidlertid maae Borgerne tage sig i Agt for Kalkens Blanding og Forfalskning, naar de begynde at bygge, og troeligen følge Kongens Fordring i deres Bygnings Maade, da dette bieder meget til Stadsens og til Brand-Kassens Sikkerhed.

De, som hoe i Forstæderne skal ligeledes bygge paa samme Maade, da Kongen vil see dem indlemmet i samme Brand-Kasse; Men da de ere i den Siællandske Brandkasse og give kun 10 ß pro Cento af 100 Rd., og denne Casse siges, at eie 13 Millioner, skulde dette være vist, at den har en Capital af 130 Td. Guld, saa seer man, at den har holdt langt bedre Huus, end den Kiøbenhavnske Brand-Kasse, og at Huuseieren i Forstæderne hellere vil blive i denne, end indgaae i den Kiøbenhavnske, der udfordrer saa store Udgifter.

1. Hans Majestæt Kongen vil og gjøre en nye Indretning med Brand og Vand-Commissionen

til Stadens Sikkerhed. Alt dette glæder Borgere
 at kiende Regjeringens Narvaagenhed og
 Omsorg for Hovedstadens Beste.

Men intet glæder dem mere, end Forord-
 ningen af 10de Julii om Forligelses Commissio-
 nernes Stiftelse, baade i Danmark og Norge,
 for denne velgiørende Forordning, der strækker sig
 til hver Medlem i Staten, der viser Regjeringens
 milde og sømme Omsorg og skildrer vor Kon-
 ges ædle Hierte, velsigner Borgerne Kongen, det
 danske Cancellie og Forordningens Concepist.
 Saa forhadte, som den offentlig Ret var, saa
 miskiendte, som de fleste Domstole vare, ikke al-
 tid for de affattede Domme, men for de Ulykker,
 som Procuratorerne paaførte Familierne med Reg-
 ninger og Gields Fordringer, for Møder og Reis-
 ser, som de som oftest ikke havde paataget dem, for
 Opsættelser og Stevninger og Vidners Forhør,
 saa det var bleven til et Ordsprog i Tvillingriget,
 hvo der vinder sin Sag, har tabt sine Penge:
 Saa tillidsfulde kan Undersaatterne nu træde
 frem for Domstolene, da den rettekjære, som et
 vilde

vilde lade sig forlige, faaer sit Vidnesbyrd fra Commissionen, som Dommeren skal give Agt paa, og da lade ham allene bære Processens Byrder, for at fritage den Uskyldige og Fornærmede. Da blive Domstolene først det de skulle være — Tilflugtssteder for Uskyldigheden — Forsvarsstæder for Undertrykkelser. Ingen Procurator maae møde i denne Ret, eller være Commissarius, at den gode Borger, som har sund Menneskeforstand, men har ei Kundskab til Lovkyndighedens Kunst, skal ei forvildes af ham, og at han selv der kunde have forhvervet sig Kundskab om de Stridendes Sag, naar de i Forveien have raadsfort sig med ham, skulde under Foreningen ei kunde (ifald han blev Commissair,) gjøre en af Parterne Uret.

Disse Commissarier i Forligelses Commissionen skal i Kiøbenhavn bestaae af en Assessor i Hof- og Statsretten, een af Magistraten, og een af Stadens 32 Mænd, og en Copiist af Hof- og Statsretten til Skriver, som ere lønnede, saa
den

den hele Udgift er 12 R . for Tilfiggelsen af Hof- og Statsbuddene.

I Kjøbstæderne skal Forligelses-Commissarierne vælges Klubmæssig, saaledes at de have Valgs Kraft, ei som Repræsentanterne og Directeurerne bleve tilforn valgte i den gamle afsviede Brandcasse. Magistraten skal foreslaae 6 oplyste og bekiendte retskafne gode Borgere. De 2, som faae de fleste Stemmer, blive Commissarier. Bueskriveren skal være Protocollist. De skal med al muelig Nidkierhed og Redelighed efter deres Evner og efter deres bedste Overbeviisning og Samvittighed handle.

Deres Belønning er 64 R ., som deles til dem alle 3, (isald Sagen forliges) men den største Belønning er en passende Rang i Staten, naar de i 8 Aar har tiemt troelig og frelst mange Medborgere fra at møde for Domstolene. De vil Rangen faae en anden Afgælte end den havde, da den var Kjøbmandsfager, og blev solgt for Penge, og betalt med Skat. De skal blive frie

E

for

for alle Onera i Staten i deres Tid, og deres Stats Hæder vil vist ikke blive dem til Byrde i sin Tid.

Vaa Landet skal og 2de agtede Mænd med en Skriver vælges. Rættelig er det at indsee, at Amtmanden beskikker ikke nogen Herredsfoged, der er en Dommer, da Amtmanden selv skal forestaae Forligelses- Væsenet.

Da Herredsfogderne læt kunde faae i Sinde saavel som andre, naar Commissionen skulde have 4 Mile at reise i dette Embeds sag, enten at lade mange Vogne tilfige, eller skrive mange høie Regninger for deres egen Befordring, saa synes mig, at denne Hensigt opnaeades bedst, naar Præsten, Degnen og Bondesfogden i hvert Sogn vare Forligelsescommissarier, om der ingen andre Lærde, Statskyndige eller kyndige Landmænd boede. Præsten skal dog forrette Forligelsens Embede imellem Himlen og Jorden, han kan jo gierne giøre det imellem Jordens Beboere, imellem hans Sognefolk. Denne Omsoerg er en For-

ge af hans Embede. Mangen Præst har usorøden gjort det og været hadet af mange Procuratorer derfor. De ville desto villigere gjøre det, naar de bleve anmodede derom af Stiftets Forsatte eller valgte dertil.

Jeg har selv aldrig havt nogen Sag for den offentlige Ret. Jeg indsaae, at denne kunde føre mig i saa dyb Gield, at jeg ikke kunde svare den, og jeg vilde ei roe dybere ud paa det uroelige Hav, end jeg kunde see, at jeg kunde naae Land igien, saa jeg fulgte den Regel, som jeg fandt i min Bibel, at man heller bør flye Processer end vælge dem, og troe hiin Apostels Ord: Hvi lide i hellere ei Uret? hvi lade I ei heller berøve? Jeg har derfor hidindtil efterladt at paatale en Mishandling af en Hof- og Statsrets Procurator mod mig i min Sygdom, der har berøvet mig en liden Eiendom, der var givet af 2de kongelige Collegier til offentlig Nytte i Stat-ten. For denne Marsags Skyld bliver det mit Pligt at paatale det. Det er mig betroet. Det var et mit eget, og jeg har handlet som en redelig

lig Mand, uden at mangle de Kundskaber, som Lovkyndigheden fordrer. Imidlertid har jeg i min Sygdom skrevet en Afhandling om den offentlige Ret og om Procuratorerne, uden at misliende nogen brav Mand i denne Stand. Saa snart min Formue tillader mig dens Forlag, skal den udkomme. Saa meget sikkrere kan jeg udgive den nu, da den stemmer overeens med Regeringens Hensigt, som sees af Forligelsens Commissions Forordning.

Denne Forordning bestaaer af 5 Capitler og 59 Paragrapher. Den skal have sin Kraft og tage sin Begyndelse i næste Uge.

Saa meget har Kongen giort, saa meget got stiftet i saa Dage, saa megen Omsorg viist for de Brandlidte, og meget mere vil de følgende Dage fremvise. I Særdeleshed maae vi lægge Mærke til Hans Majestæts Sparsommelighed i sin egen Hofoeconomie, hvorved han beviser, at han forøder intet af Statens Indkomster til sig selv eller til sin Huusholdning, men anvender
samme

samme paa bedste Maade i statsmæssige Hensig-
 ter. Han har hvert Aar mere og mere indskræn-
 ket sig i sin Hofoeconomie, og end ydermere efter
 Branden har besluttet at give 50 Hofbetientere
 Affkeed, nogle til Nytaar og andre til Paaske.
 Jeg kunde opregne dem her, men da jeg ingen
 Tilladelse har udbedet mig hos Bedkommende,
 saa maae Sagens Bished og Godhed være Læ-
 serne det vigtigste og behageligste. Disse afgaa-
 ende Tienstgiørende ere lovede deres fulde Pen-
 sion i Pension, som udgier en stor Udgift for
 Statens eller Kongens Kasse; men vi kan være
 forsikrede, at denne Pension varer ikke længe.
 De ere alle unge friske Mennecker, som affledi-
 ges. Det er ikke Kongens Hensigt at have en
 Hær af unge, stærke og ørkesløse Pensionister.
 Dem vil blive tilbudt en Tieneste i Staten, som
 er passende til deres Opdragelse. Vil de ikke
 modtage samme, saa skylder Kongen dem ingen
 Pension, ingen Forsorg. De maae da sørge for
 dem selv, ligesom vi andre Undersaattere, der
 hverken tilbydes Embede eller Pension, enten vi

ere snge eller stærke, gamle eller unge, indsigtsfulde eller dumme.

2. Hans Durchlauchtighed Hertugen af Augustenborg har givet 12000 Rdlr. til de Brandlidtes Hielp, en meget anseelig Gave. Da han er Patron for Universitetet og skal sørge for de Studerendes Fremtarv, og der gives endeel dersiblant, hvis Vilkaar ere meget ringe, og som tilige ere brandlidte, saa er det ikke at tvivle om, at han jo enten af denne Gave eller ved nogen anden Forestilling til Kongen vil stræbe at forbedre deres Kaar, hvilket i de følgende Hefter skal blive bekiendtgjorte, naar jeg har modtaget tilforladelige Efterretninger derom. I de andre Kongelige Collegier ere allerede draget noget Omforg for deres Undergivne — saaledes i det Kongelige Rentekammer. Da det indsaae, hvor vansffeligt det var for Copisterne og Fuldmægtigerne at leve af 150 til 200 Rdlr., saa er Hr. Justitsraad Hammeløvs Løn, som er committesret i samme Collegio, fordeelt paa disse til deres Forbedring i deres Lønninger, da han selv har
faaet

faaet den rige stemplet Papiirs Forvalter, Tieneste, og fortsætter tillige at være committeret. Han er kiender det for sin Pligt, ei at imodtage 2 Slags Lønninger i Staten. Et følgeværdigt Exempel for flere; men glæder sig ved at kunde gavne andre, og derved opmuntre dem til Flid i deres Tienstes Pligter. Ligeledes har Admiralitetet givet 11 af sine Brandlidte nogen Understøttelse ved at tilstaae dem efter dets Casses Forsatning 16 af deres lidte Tab.

3. Grosserer Hr. M. Peschier fortjener at udmærkes, ikke alleneste som een af de gode, men som een af de bedste Borgere, ei allene for den Gave, som han har modtaget af de ædelmodige Franske, men endog for Hovedtrækkene i hans egen Character. Det er mine Læsere bekiendt, at han er Rismand, og at han nogle Gange har været bragt i saadanne Omstændigheder, at han har været nødsaget at giøre Opbud. Opbud og Banqverotte, veed man, er Bedrageres sikreste Tilflugt, naar de have forskaffet sig endeel Handelshuses og de fleste Borgeres største Credit, saa giøre de Opbud,

bud, accordere med deres Creditorer, og som oftest give dem ikke $\frac{1}{10}$ Deel tilbage af deres Eiendomme, beholde selv de 9 Dele, etablere dem paa nye og svømme i Velstand. Regieringen i Staterne kan saa sielden straffe disse Bedragere, fordi de ikke kan kiende deres Forbindelse med andre Handels-Huse i fremmede Stater og deres Handels Hæld eller Uhæld grunder sig meget paa disse Handelshuses Forsatning, Credit og Mis-Credit. De Love, som ere givne i enkelte Stater, blive og, hvor Undersøgelse har havt Stæd, saa sielden fuldbyrdede for Bedragerie i Handels-Fag; Men Herr Peschier drives ei af Frygt for Lovene, saasnart han har bragt sine Sager i Orden og aabnet sin Handel, indkalder han sine Creditorer, beværter dem herlig, og betaler dem alt deres Tilgodehavende uden nogen Rabat, uden nogen Streg i Regningen. Nu han igien har voret i Velstand, og boede i sin skionne og prægtige Gaard, og Holmens Jldsluer har indhviret sig først i hans Gaard her i Staden og fortæret hans kostbare Eiendomme og endeel Ed. Guld, som de Franske havde betroet ham — nu Brands

Kassen kan ikke udbetale ham sin forsikrede Summa, saa søger han ei selv Erstatning for sit lidte Tab hos sine Landsmænd; Men modtager en Capital af 2000 Rd, som skal anvendes til de Brandlidtes Beste. Disse Penge har han overgivet til Herr Professor Cold og til Herr Statsphysicus Mangor, at anvendes efter beste Skionsomhed. De troe, at den beste Brug deraf er: at bygge Huse til de Brandlidte, og leie til Professionister disse Huse for en billig Leie, og anvende denne Leie igien til Hielp til de Fattiges Huusleie, saa virker Gaven et dobbelt Gode og saa mange desto flere ophielpes; Men Skade er det, at de vie saa længe, med at anvise dem Grunden hvor deres Huse skal bygges, at Sommeren løber hen og Huset vil i sin Muur og Kalk indeholde Fugtigheden, som til Vinteren kunde svække Sundheden. De ædelmodige Franske, som har givet denne Gave, fortienet dobbelt vor Agtelse, naar vi veed deres vedvarende mange Krige og de uhyre store Bekostninger samme paadrage dem.

4. Herr Gustmejer, svensk Consul, har og mistet sin Gaard og tælles i de Brandlidte, der ligesom Herr Veschier har gjort et vigtigt Tab. Dette natget har han modtaget 800 Rdlr fra Kiobmændene i Gothenborg. Af disse ere 600 overgivet til ovenmeldte Herrer til smaae Huses Bygning til Winter og de 200 Rdlr til dem, som ere Brandlidte og Trængende. Man seer af denne Gave, at Blodet er endnu ei bleven saa koldt i Gothernes Slægt, da de for mere end 2000 Aar kom ned i disse nordiske Lande fra Usien, at jo Borgerne i Gothenborg, en Stad efter disses Navn, med Deeltagelse vil afhjælpe mange Gothers og denne Slægtes Brandlidte her i Hovedstaden.

5. En Frue i Slaane, uden at opgive sit Navn, har givet 50 Rdlr.

6. En Ubekendt i Hamborg har givet 100 Rdlr. Franske, Svenske og Tyske have begyndt, at ville biedrage til de Brandlidtes Tabs Formindskelse — ei Under! at Medborgere og

indsøbte Danske og Norske komme deres lidende Brødre til Hielp.

7. Herr Conferentsraad Ryberg har givet 1000 Rdlr.

8. Herr Saabne, som og er paa Herr Rybergs Contoir og deeltagende med ham i Handelen, har og givet 1000 Rdlr, som ere sendte de Brandlidte til Hielp fra Jylland.

9. Herr Geheimeraad Scheel har givet 400 Rdlr.

10. Frue Kammerherinde Plessen i Celle har tilsendt 200 Rdlr.

11. Herr Sorenskriver Deller har givet 100 Rdlr.

Hvad Selskaberne have givet, skal i næste Hæfte anmærkes.

12. Frue Justitsraadinde Scharfenberg, som egentlig bestyrer de huuslige Anliggender, da hendes Mand forretter sit Embede med de udenlandske Sagers Afgiørelse, har med sin Mands Biesfald viist den Billighed og gode Tankemaade imod

nogle boesiddendes Familier, at hun har lade dem boe i sin Gaard og i sit Huus for samme Leie efter Ildbranden, som tilforn, ja forsikret dem, at de aldrig skal betale høiere Huusleie, saa længe de vil boe hos hende, Kjønt det er lettelig at indsee, at Brand-Kassen snart vil søge hendes Udgifter. Hun fortjener altsaa dobbelt at roses, at hendes Formue tillader hende Hospitalite og at hendes Hierte tilfiger hende denne Pligt, der ellers ikke har nægtet sig selv af andre Foretagender gode Fordele ved givne Leiligheder. De offentlige Anmeldelser til hendes Hoes blive her anførte fra 2de i hendes Gaard i store Kongens Gade No. 50, Herr Contra-Admiral Kaas og Herr Oberst-Lieutenant Pelt, og fra 3de i hendes Huus i lille Kongensgade No. 71, Lars Bendtsen, Johan Kaa og Jens Pedersen. Imidlertid ere ei alle boesiddende Familier lige fornøiede med Fruens Forhold, hvorom vi skal læse mere i det følgende Hefte.

a. Foranledigede af Opfordringen i Adresse-Visen, troer undertegnede ei, at burde undlade her ved

ved at bekiendtgjøre, at S. E. Herr Justitsraad Scharfenberg, udi hvis Gaard vi i store Kongens Gade boe til Leie, ei alene ei har opslagt de til Leie havende Værelser og Bequemmeligheder; Men endog uanmodet forsikkret os, om at blive boende, saa længe vi lystede uden mindste Forhøielse i Leien. Da Herr Justitsraaden, i hvis Værelser vi boe, har været budet høiere Leie, end den vi svare, og kuns har renonceret paa denne Fordeel, for ei, at sætte os i Forlegenhed; saa ansee vi det saa meget mere for Pligt, at kunde gjøre denne retskafne Opførsel af en Mand, med hvem og Frue vi ei have Aarsag, end at være særdeles vel fornøiede, da de begge siden vi indflyttede i deres Gaard have vist os al Opmærksomhed og Tienstagtighed.

K a a s,

P e l t,

Contra-Admiral, Kammerherre og
Commandeur paa Soldaten.

Oberstlieutenant.

---

h. Efter Indbydelse i Adresse-Blisen No. 193 bekiendtgjøres herved: at jeg boer i lille Kongensgade i Hr. Justitsraad Scharfenbergs Gaard No.

71 i Kielderen, hvor jeg har boet i 7 Aar for 34 Rdlr. Leie om Halvaaret, endskönt jeg siden min Indflytning har erhholdet mere Leilighed end forhen, nemlig: et stort Kiskken paa 2 Fag, et Værelse paa et Fag og et lidet Værelse med et Vindue, uden at der er skeet noget Paalæg i Leien.

Johan Kaa.

---

c. I Anledning af Indbydelsen i Adresse: Avisen No. 193 for indnævnte Aar, skulde jeg give mig den Ere at melde Udgiveren af den der benævnte Bog, at jeg Borger og Skomager Mester Lars Bendtsen, boende forhen i Laxegaden No. 333, hvor jeg maatte forlade mit nu afbrændte Huus den 5te Juni om Aftenen Klokken 10. Jeg ombandrede i denne bedrøvelige og huusvilde Forsatning indtil næste Søndag Morgen, da jeg gik til Frue Scharfenberg i den nye opbygte Gaard i store Kongens Gade No. 50. Hun viste mig Medlidenhed med min ynkværdige Forsatning, og ønskede, at raade Bed deryaa, hvorfor hun tilbød mig 2 Værelser med Kiskken i hendes Gaard No. 71 i lille Kongens gade

gade, hvorfra var bortflyttet en Maler ved Navn Harder, som havde givet i Leie om Halvaaret 20 Rdlr. Ligeledes overlod hun mig et Værelse hvorpaa en Madame Otto havde boet og givet 6 Rdlr om Halvaaret. Over denne Lykke blev jeg meget fornøiet; men endnu var en vigtig Sorg tilbage, angaaende min Datter, som 3 Uger før var bleven gift; men Fruen tilbød sig ogsaa at afhjælpe denne Maade; hun havde 2 Værelser i samme Linie, hvoraf gik 30 Rdlr. om Halvaaret, hvor 2de unge Herreter logerede, af hvilke den ene var reist bort til Norge, og Fruen havde ladet Døren brække og hans Tøi bortflytte, da Ilden truede lille Kongensgade, men den anden, som gav 3 Rdlr. maanedlig, anviste hun Værelser i Gaarden i store Kongensgade, uagtet i denne Gaard ingen Værelser var til den Priis, saa bekom han dog Leilighed og til samme Leie. Disse fornævnte Værelser overlod Fruen mig for 200 Rdlr. Leie om Aaret, endskjøndt der forhen, som Læseren selv kan beregne, var svaret 112 Rdlr. om Aaret. Da Rygtet nu gik, at Gaarden, hvori jeg boede, skulde sælges, og jeg frpgetede for, at skulde blive op sagt, saa for-
maade

maaede Fruen, efter min Anmodning, sin Mand, Hr. Justitsraad Scharfenberg, til at udstæde en Leie-Contract, hvori er fastsat, at jeg maae blive boende uden nogen Opsigelse, for den benævnte Leie 100 Rdlr.

Lars Bengon.

---

d. Jeg maae ligeledes erklære, at jeg har boet i 3de Aar i Hr. Justitsraad Scharfenbergs Gaard i lille Kongensgade No. 71, for 10 Rdlr om Halvaaret og derfor har følgende Leiligheder i en Sahl paa 3 Fag, et Kiocken og to smaae Kamre. Jeg er endnu ikke bleven udsagt, ihvorvel en anden Mand i min Overværelse tilbød sig at give 10 Rdlr mere; men Fruen svarede, at hun ikke og mindst i denne besværlige Tid vilde lade nogen Leiere i hendes og Mandes 2de Gaarde udsige.

Jens Pedersen.

---

13. Fabriqueur og Pinnedvæver Herr Casper Kollert og Lysfæstøber Herr Petersen i Borgergaarden fortjener offentlig Agtelse i dette Skrift, for

di de uegennyttig kun drevne af Menneſkeſierlige-
hed, under Ilden ilede i Nød beſtædte Medmen-
neſker til Hielp.

Saaſnart Herr Kollert havde reddet ſine
egne Barer og udførdt dem til Chriſtianshavn,
ſtræbte han, at hielp ſaa meget mueligt ſine end-
og ubekiendte Medborgere, ſom vare i Fare.
Med 6 af ſine Svenne, og med endeel Nationale
Soldater, ſom vare ham overladte til Hielp af
Commandanten ilede han til Anctions Mand Herr
Mejer i Klædeboderne, hvis Gods han fra Mids-
nat af til næſte Dags Eſtermiddag ved nogle
Bogne, ſom han ſelv forſkaffede, utrætteligen
udſlyttede, deels til ſig ſelv, deels hvor han ellers
vidſte, at bringedet i Sikkerhed. Eſterat Herr
Meiers Gods var ræddet, kom han ſin Broder
Oldermanden for Linnedvæverne til Hielp, ſom
boede længere fra Ilden, og adſkillige andre af
ſine Laugsbrødre til Hielp. Da Ilden havde øde-
lagt Herr Meiers og Oldermandens Herr Kollerts
Huſe, tog han dem begge med Familierne hjem
til ſig, beſpifede dem, ſkaffede dem Huuſlye,

nemlig Auktionsmand Meier paa Christianshavn og nogle Linned-Bævere paa Manschester-Fabriken. Herr Petersen havde faaet en Bogn, og denne traf han selv med Meiers Søn 2 Gange faldt med Meiers Gods ned til den philosophiske Gang.

Mange 1000 Exempler kunde opgives paa ædle Handlinger under Branden, paa den Belsvillighed og Tiensthengivenhed, som enhver, end dog den Fremniede og Ubekiendte udmærkede sig med. Hvor villig var ei Borgere, Embedsmænd, Studentere, Søeofficerer og mange Tienstgjorende i Collegierne deres egne, ja andre Fremmedes, ja de Fattiges Boeskab. Hele Hovedstadens Pragt og Stads synes under Ildsluerne og under deres tykke Røg at forsvinde. Stoltheden og Forsængeligheden ei mere at være til, Mageligheden, at spadserer med Stof og Lyst til at lade sig see paa de offentlige Spadserer-Timer, at være gaaet af Moden. Windskibelighed, Arbeidsomhed, at være kommet i disses Stæd. Især udmærkede Neptuni og Minervæ Sønnen sig.

De

De slæbde Nat og Dag, saa længe Ilden varedes, endog paa Kister og det tunge Boeskab. En tilbød sine Hænder, en anden sin Bogn, en anden sit Huus, en anden sit Bord. Vennskab og Menneſke, Kierlighed, Giestfrieſhed og Broderskab, som bortflygte fra de store Stæder, mødte hinanden og omfavnede hinanden i Kiøbenhavn. Handlingerne ere værdige at fortælles offentlig, værdige at giemmes til Erindring for Eſterſlægten. Er der nogen taknemmelig Borger eller boesiddensde eller logerende? den tilmelde sin Tienestebesviisning under Branden eller eſter Branden til dette Skrifts Redacteur paa gammel Mynde No. 158. Det ſkal være hans behageligſte Tidſfordriv i hans Enlighed at læſe dette, og kunde frelſe det fra Forglemmelſen. Den Roes, som dem gives, er ingen Spoere hos diſſe til Opmuntring til mere got, ingen Driveſteder til at bringe gode Handlingers Hiul i Gang. De giøre og fremvirke det Gode af langt ædlere Bevæggrunde; Men det er det billige Taknemmeligheds Offer, som ſkyldes til denne Claſſe af ædle Borgere, i

hvilken høi eller ringe Stand Forsynet end har
sadt dem.

Det er især Middelstanden og de ringere
Folke-Classer, hvis ædle Handlinger bør anmær-
kes; fordi det ædle langt oftere udøves af dem,
og langt sieldnere paaskønnes. De vove, ja op-
ofre ofte deres Eiendom, ja deres Liv, for at frelse
et andet ubekiendt Menneſke, eller rædde dets
Eiendom fra Ilden. Hvor mange ædle Menne-
ſker bleve borte i Ilden paa Christiansborg, hvis
Navne burde tegnes med gyldne Bogstaver for
Efterkommerne, men ere nu opofrede til Forglem-
melsen? hvor mange ædle Menneſker ere ei op-
brændte i denne Ildbrand eller saarede og komne
til Ulykke under deres ædelmodige og stræbsomme
Omsorg for at hjælpe, og ingen Taknemmelig har
endnu erindret dem? Menneſker, som ere fødte
i Ulykkens Skied forglemmes saa sielden at roses.
Et lidet Træk af en god Handling forſkønnes i
Skriventens Malerie og bliver Tusindſien.
Der er endog dem, der rose, for at ville gavne
sig selv naar de træffe den svage, der skal opfyl-

de deres Hensigter. Saaledes kiendte jeg en Skribent (men han var ingen indfødt Dansk, men en Tydsker), denne roeste meget i sit Ugesblad en ufortient Mand, født i Lyllens Skied. Han sølede sine Mangler med fuldkommen Overbeviisning, og udbad sig af Skribenten, at han vilde rose ham imellemstunder i sit Blad. Derfor gav han ham 300 Rdlr aarlig og Forsikkring om et anseeligt Embede i Staten. For 2 Maaneder siden gif Skribenten over til de elysæiske Egne, fortsætter ei mere sit Ugeskrift, behøver ei mere de 300 Rdlr eller Forsikringer om mere Lykke. Men hvad vandt den Vergierrige Svæge? Publicum miskiender ham desto mere, og hans Breve, som findes i dennes Stervboe, nedsatte hans Værd.

Iblandt de saa kaldte Store, findes der mange ædle — ædle ei efter Pergamentets Udtrykke; men ædle i Hiertet, i Tænke- og i Handelsmaade. Uden at ligne den ommeldte Skribent, vil jeg tilegne den Store og den Smaae, den Rige og den Fattige den Roes eller den Last, som han

fortiener og efter Brevenes Indhold forholde mig, som en troe Redacteur. For Lennings og Fordeles Skyld skal jeg ei indstrøe nogen Smiger. Vinder jeg Publici Bisald med dette Skrift, saa giver dets Indkomst mig alt det, jeg har fornødent, saa længe det fortsættes; I øvrigt antager jeg dette Ordsprog til mit Forhold: Zufriedenheit ist besser, als Reichthum.

Bogbinder Herr Carl H. Westphal som boer i Kronprindsensgade No. 11 Lit. J finder Strømpefabriquer Herr A. Warburg for sin Pligt offentlig at takke og bevidne sin Taknemmelighed for hans udviste Tjeneste mod ham under Ildebranden, da han boede nær ved Nicolai Taarn og for den Tjeneste han har beviist ham, at overlade ham Bævelser i sit Huus i Kronprindsensgade for billig Leie efter følgende Skrivelse.

Til en Erkiendlighed, samt, for at udmærke en veltænkende og imod sin Næste oprigtig Menneskeven, skylder jeg, til almindelig Exempel, offentlig at bekiendtgjøre, vel renomeret Borger og Bogs

Bindermester, Huuseier i Kronprinsensgade No.
 11 Lit. F. Herr Carl H. Westphals gode Opsyrsel,
 ved og efter Ildbranden den 5 Juni d. A.

a. Da Ilden udbrod i St. Nicolai Kirke Taarn,
 indfandt han sig strax hos mig Undertegnede,
 og med sterste Iver vovede sig at redde, hvad
 som muelig var, at frelse fra Ilden, lod
 samme bringe i hans Huus, og bevarede det
 under Laas og Lukke.

b. Dagen derpaa den 6 Juni, anmodede jeg
 ham om, at overlade mig hans første Sahlis
 Etage (da den just stod ledig formedelst Repa-
 ration og Malning, og som allerede var sær-
 dig) hvilken han strax overlod mig indtil Paa-
 ske 1796 for det første, uden i Forveien at
 accordere om nogen Leie; adskillige Hnussvilder
 som i samme Tid anholdte om de Bærelser
 hos ham, og som gierne vilde betale ham
 hvad han forlanger og mere til, nægtede han
 samme, formedelst givne Lofte til mig; og
 endelig efter nogle Dages Forløb, spurgte

jeg ham om Leien, hvorpaa han svarede, at han ikke forlanger mere for samme nu, end hvad som han pleiede at erholde for Jdebrønden; men for denne Sommer, tog han ikke mere end den halve Leie, da allerede nogle Maaneder af Halvaaret var passeret.

- e. Endelig saae Herr Westphal, at jeg trængte til en Boutique, for at befordre min Fabriques Udsalg, indskrænkede han sig des Aarsag af egen god Villighed med mindre Bærelser, og overlod mig af sine Bærelser i Stue: Etagen, det første Bærelse fra Forstuen af, ud til Gaden, som han ellers selv brugte til sin Næringsvei; tilbød han mig, at indrette det til en Boutique, for at erhverve Livets Op- hold til mig og Familien, imod at jeg giver ham en taalelig Leie derfor; Ved denne Leilighed viste han mig atter en stor Føielighed; da en Collecteur, (men som ikke var afbrændt) vilde give ham for dette Bærelse mere om Halvaaret, end som jeg nu skal give; saa spurgte han mig, om jeg kunde være tient
 ders

dermed, saa skulde jeg have det for ringere Leie, da jeg trængte mere dertil end Tallottes ries Collecteuren. De øvrige 3 Partier, som boer i dette Huus, behandler han paa samme Maade, ingen maae betale mere i Huusleie end tilforn. Denne Opsyrsel ønskede jeg offentlig bekiendgiort iblant de ædle Borgere og Menneſtevenner, som have imodtaget Brandslidte i deres Huſe for en taalelig Huusleie.

Khavn d. 26 Juli 1795.

A. Warburg,
Strømpefabriqveur, boende i Kron-
printsensgade No. 11 Lit. F.

---

15. Bager Hr. Dobel, boendes i Adelgaden, har modtaget Hr. Johan Georg Freie, kongelig Copiist udi Sæ, Statens Contoir for en billig Leie, hvorudover han saaledes bevidner sin Tilfredshed:

Ogsaa jeg var iblandt den Deel af mine Medborgere, som ved den ulykkelige Ildbrand med min Familie bleve huusvilde; en halv Dag tilbragte jeg for at lede efter et lidet Værelse, men forgie-

ves, thi de der endnu vare tilbage, vare satte i saa høi en Priis, at jeg umueligt kunde beqvenne mig til til at give saa stor en Huusleie. Hr. Dobel, en ædelstænkende og retsafften Mand, saae denne min ynkværdige Tilstand, hvorj jeg befandt mig, og rørt af Medlidenhed, overlod han mig strax et Bærelse i et ham tilhørende Huus i Borgergaden for en meget taalelig Huusleie, hvilket jeg umuelig kan undlade til denne Mand's Roes at anmeldte.

Kjøbenhavn den 18 Julii 1795.

Johan Georg Freie,
Kongelig Copiist udi Cse-Statens
Beiercontoir.

16. Oldermannen for Bødker-Lauget Hr. Gottfried Knub har udmærket sig med sin Tiensthengivenhed imod Boghandler Hr. Benninghausen, som blev hiulpen af ham baade under Branden, og tilstaaet at beboe sine leiede Bærelser for 30 Rdlr., da andre havde budet 60 Rdlr. efter følgende Skrivelse.

Min Vært, Oldermann for Bødkerlauget og Brandmester Hr. Gottfridt Knub bør meldes iblant

de Ubles Samling, da han ei allene laante mig
 Tønder at styrte mine Bøger i, en Samling af 8000
 og det stedte i Hast, thi jeg opsatte det til den yder-
 ste Tid, og begyndte ei ret for Alvor, førend Maa-
 lemager Wulffs Huus begyndte at brænde, men
 endog lod hans Folk hielpe mig, at tillukke Tøn-
 derne, laante mig Vogn, og da Nøden var overs-
 staaet, og andre Folk bød ham 60 Rdlr. om Halv-
 aaret, da jeg kun giver 30 Rdlr., saa lod han mig
 dog blive, og ikke lagde mig en Skilling paa, for-
 uden mange sande Venstabs Beviisninger, han nu
 i de 8 Aar, jeg har boet hos ham, har beviist mig
 og Familie.

Benninghausen,

boende i Skindergaden No. 37
 1ste Sahl.

---

17. Steentøihandler Hr. Thomsen havde for-
 medelst Familie-Årsager været nødsaget til at
 opsigge Hr. Bech, kongelig Skuespiller. I Il-
 debranden brænder Hr. Thomsens Svigerfaders
 Huus. Denne aldrende Mand er huusvild.
 Naturen har sin Fordring, men Mennefselig-
 heden og sin. Hr. Thomsen lader nu Hr. Bech
 blive

blive boendes, som var opsagt, og for samme Leie, skönt han tilbød 10 Rdlr. mere i Leie om Aaret, og for sin Svigerfader drog han og Om-
sorg. Den hele Handling tilskriver han sin Værts
Edelmodighed saaledes:

Min Bert, Steentsihandler Thomsen paa
Vestergade No. 32, saae sig nødsaget, formedelst
Familieaarsager, at opsigte mig 8te Dage førend den
ulykkelige Ildbrand, de hos ham beboende Værel-
ser til Michaeli Flyttetid. Efterat jeg formedelst
Brandens truende Ødelæggelse var udflyttet, og
igien, da Huset blev skaanet, indflyttet, var jeg
heel bekymret for at faae Værelser for mig og Fa-
milie, og derfor spurgte min Bert, om jeg ikke
kunde blive boende, da jeg gierne efter Evne vilde
give 10 Rdlr. mere om Aaret i Leie.

Denne reiskafne Mand svarede mig: Uagtet
min Svigerfader, (som egentlig vilde have Værel-
serne) selv har mistet sit Huus paa Vestergade, an-
seer jeg det dog for ubilligt, at lade dem flytte i
disse ulykkelige Omstændigheder, og ligesaa ubilligt
at

at tage mere Leie. Bliv de, og for min Svigers fader, som er ene og Enkemand, skal jeg lade indrette andre Leiligheder i mit Huus. Da jeg altsaa har denne gode Mand's Edelmodighed at takke for, at jeg bliver boende, anseer jeg det for min Skyldighed, efter giort Indbydelse, at anmeldte denne gode Handling til Bekiendtgjorelse.

Kjøbenhavn den 20 Jul. 1795.

Bernhard Henric Bæch,
Kongl. Skuespiller.

---

18. Madame Sibbern, en Enke, boende paa Christianshavn i lille Torvegade No. 87, har imodtaget i sit Huus en brandlidt Mand, navnlig Valentin, med sin Familie, frit i denne Sommer og for 10 Rdlr. Huusleie i Vinter, hvorefter med han er fornøjet. Er denne Belgierning kun Ilden, saa vide vi, at Enkens Skierv nedlagt i Guds Kiste er agtet, ikke efter dens Værd, men efter dens Hensigt, og en ringe Gave lige saa meget agtet, af fornuftige Medborgere, som de riges, ja mere, der give af deres Overflødighed.

19. Vertshuusmand B. J. Van, boende i Adelgaden No. 150, har indtaget adskillige Brandlidte for billig Betaling.

20. Dennes Vært, Herr Scinkel, Urtekrammer, har ingen opsagt i sit Huus og ikke taget mere i Leie.

21. Peder Ludvig, Spækhøker, boende i No. 371 i Printsensgade. Han har ingen opsagt, og ikke paalagt nogen høiere Huusleie. Han har indtaget i sit Huus frit Frieslagter Hans Henrich Herk, som det brændte for, da han boede i Lavendelstrædet. For denne gode Handling ønsker han at vise ham sin Erkiendelighed.

22. Hr. M. K. de Hemmert, Urtekrammer, boende paa Hiørnet af Bognmagergaden og Slippen No. 158, har gjort nogle Bærelset rummelige til 2de Jøder M. og L. Gebrüder Meier, og overladt dem for en billig Leie. Dette kalder de Udelmodighed, og bevidner ham deres offentlige Taknemmelighed.

23. Madame Ravning, en Møller - Enke, tilhørende Gaarden No. 438 i Steenkulsgaden lige for Krudtaarnet ved Østerport, har saaledes forholdt sig, efter en Embedsmands Vidnesbyrd, der ved sin Fortælling udbeder sig sit Navn skjult. Hans Skrivelse lyder saaledes:

Efter Indbydelse i Adresse = Avisen d. 13 Julii 1795, No. 193.

Møller - Enken Madame Ravning, tilhørende Gaarden No. 438 i Steenkulsgaden lige for Krudtaarnet ved Østerport, har vlist den Godmodighed og Uegennyttighed:

- 1.) Saasnart hun hørte, at Faren af Branden her i Staden, den 5te Juni sidstleden, blev almindelig, lod hun de hende tilhørende 2de Stubbemøller ved Østerport standse med Malingen for at sende hendes Folk ud med trende Mollevogne, med Ordre at flytte for enhver som forlangte det, uden derfor at maatte fordrø eller tage Betaling; og vedholdt ders med saalænge Branden varede.

- 2) Modtog hun af de Brandlidte en Mand med Kone og Pige i det bedste af hendes Bærelser mod en meget billig Leie for hele Sommeren, og dermed tilfidesatte hendes egen Bequemmelighed, da hun nu ikkun har 2 smaa Bærelser for sig og Familie.
- 3) Har hun for en høs hende boende Familie, hverken opsagt Bærelserne eller fordret mere Leie end forhen, da der dog ingen Tvivl er om, at hun jo derved i nærværende Trang for Bærelser, kunde have profiteret næsten en Gang saa meget til, som hun nu faaer i Leie.

Foruden dette tilkommer hende ikke mindre Ugt, som den der ved adskillige Uheld er prøvet, hvoraf især anmærkes den med det sprungne Krudtaarn i Aaret 1779, hvorved hun tog over for 3000 Rdlr. Skade paa Møllerne, Gaard og Møring, fik sit Ansigt meget beskadiget af det sprungne Vindueglas og derover udstod en lang Sygdom, og hvilket tilfælle forvoldte hendes Mand's Død; men endog i Bestyrelsen af en stor Huusholdning med mange Folk,

Folk, som ere fornødne til hendes Næringsdrikt, fortæner hun, foruden foranførte godmodige og uegennyttige Handlemaade, at nævnes som en dueelig, flittig og retskaffen Huusmoder.

Kiøbenhavn, den 17 Juli 1795.

24. Hans Majestæt Kongen (see No. 1. første Hefte, i hvilket hans Omsorg for de Brandlidte vises,) fortsætter sine Bestræbelser i dette ædle Niemeed. At opregne alle en god Konges viise Love og ædle Handlinger i den Stat, i hvilken han er Borger, Bestyrer og Enevolds- Herre, efter den Magt, som hver enkelt Stats- Medlemmer have overdraget deres første Borger, vilde blive alt for vidtløstigt et Arbeide. Dertil fordreder større Indsigter, og disse vilde og afdrage mig fra mit foresatte Maal — Indsigter ei saa grundige og stærke; naar Archiverne stod mig aabne og jeg maatte igiennem de Collegier, fra hvilke de kongelige Befalinger udstædes, underrettes om Regentens politiske og oekonomiske Forbedringer i Staten og om de Grunde ved hvilke

Wle 3. 2. 3.   G   han

han hæmmer Lasterne og opmunter til Dyden, samt befordreder Undersaatterne til Embeder, Statens Lønninger og Værdigheder. Her var saa rig en Kilde til Afhandlinger, som aldrig kunde udtrømmes for en Skribent, der vilde skildre og sætte en god Konges ædle Handlinger i sit rette Lys, her var Stof nok til at udbrede Kundskab om Stats- og Videnskaben iblant Medborgere ved Underretning om Statsbestyrelsen i saa mange forskellige Gyrene iblant os selv; men dette tilhører vor Kammerherre Suhm, som er Kongens Historiographus, eller paa dansk Historie- og ventelig Lønnes derfor. Han har Kundskab og Indsigt nok i Historien, Forraad nok til at fortsætte den iblant vores samtidige, Veilighed nok, til at fortælle vor gode Konges ædle Handlinger; gid han længe leve, for at give Efterkommerne et varigt Minde om hans Regierings Godhed, og at han maac finde en ligesaa indsigtsfuld som flittig Mand efter sig til dette Arbeide!

Jeg forbiegaaer altsaa alle de nyttige Indretninger i Staten, som ere bestemte ved Love,
siden

siden det første Hestes Udgave af dette Skrift, og allene vedrører de Love og Forordninger, som ere udkomne allene for de Brandlidte, inden Stadens Volde.

Den første Forordning er af 14de August; den viser, hvilke Gader der skal blive, som de ere, hvilke der skal indrykkes, og hvilke der skal indgaae. Dette var meget fornødent til Hovedstadens Forskiønnelse, som dette sørgelige Nødende gav Leilighed til, og som jeg har viist i min første Afhandling efter Ildbranden. Det er nøiere taget under Betragtning, af Bygnings Commissionen opmaalt, aftegnet og forestillet, i Statsraadet undersøgt, bedømt og forestillet; og af Hans Maje stæt saaledes besluttet:

At efterskrevne Gader nu uden Forandring strax kunde bebygges, nemlig: gammel Strand fra lille Færgestræde til Naboeløs, med Undtagelse af de imellem store Færgestræde og Høibroestræde liggende Bygninger, samt No. 1, 2 og 3 fra Høibroestræde, Snarregaden, Klædeboderne, Nyegade, Friderichsberggaden, Broelæggerstræde fra Knabroestræde til Raadhuusstræde, Naboe-

Løststræde, Hyskenstræde, Badstuestræde, Vimmelskæftet,
 undtagen No. 154, 157, 158 og 159, Amagertorv
 fra Høibrostrædet til Vimmelskæftet, med Undtagelse af
 Hjørnegrunden No. 63 og næstliggende No. 62, Nør-
 regade, den liden Gade ved Frue Kirke, store Færge-
 strædets Østre Side fra lille Kirkestræde til Stranden
 og Holmens Riveer, undtagen Hjørnegaarden No. 406
 imod Kongens Nyetorv og No. 398. Hvorimod føl-
 gende Gader blive at udvide, nemlig: Reverentsgaden
 paa Østre Side til en Brede af 16 Al. Viingaards-
 strædet fra Kongens Nyetorv til Ulkegaden paa Søndre
 Side til 16 Al., og fra Ulkegaden til Admiralgaden
 paa Nordre Side 16 Al. Ulkegaden paa Østre Side
 til 14 Al. Squaldergaarden paa Vestre Side til 14
 Al. Admiralgaden paa Østre Side til 14 Al. Gaden
 mod Nicolai Kirke paa Vestre Side til 14 Al. Lille
 Kirkestræde paa Nordre Side 14 Al. Compagniestræde
 paa Nordre Side 14 Al. Broelæggerstræde fra Bad-
 stuestræde til Knabroestræde paa Nordre Side til 13 Al.
 Knabroestræde paa Østre Side til 14 Al. Skovboega-
 den paa Østre Side til 14 Al. Vimmelskæftet ved
 No. 157, 158 og 159 til 15 Al. Farvegaden til 14
 Al. Slutteriegaden med Forandring af Direction paa
 Nordre Side til 16 Alen.

Lavendelstræde paa Søndre Side til	16 Al.
Hestemøllestræde paa Vestre Side til	14 Al.
	Katte-

Kattefundet paa Vestre Side til	14 Al.
Smedebakken paa Vestre Side til	14 Al.
Mikkelsbryggersgade paa Østre Side til	14 Al.
Vestergade paa Nordre Side til	16 Al.
Studiestræde paa Søndre Side til	16 Al.
St. Pedersstræde fra Teglgårdstræde til Bol- den paa Nordre Side til	16 Al.
Store og lille Larsbjørnstræde paa Vestre Side til	14 Al.
Teglgårdstræde paa Vester Side til	14 Al.
Men de tvende snevre Gader, Smedens Gang og lille Færgestræde aldeles indgaae.	

Lillige har Kongen befaleet: I Anledning af Fritderichsberggaden, at det for Fremtiden nøie skal paasees, at Fortougene for Husene, som allevegne saa især og i denne Gade, der har saa stærk en Passage, holdes saa ryddelig, at derpaa aldeles intet hensættes, at Kielderhalsene ei springe for høidt ud og at Trapperne saa lidet her som andre Steder gaae ud over de foreskrevne 18 Tommer, samt at de Farvere, som maatte nedsette sig i denne Gade, ikke maae lade deres forarbejdede Vare hænge saa vidt ud over Gaden eller saa lavt som hidtil, efterdi denne Gade i Særdeleshed bør være saa rummelig som den være kan; og endelig at alle Hjørnegaarde og Huse, som nu ere afbrændte eller for Fremtiden nye opbygges, saaledes skulde indrettes at de faae et skraae Hjørne.

Borgernes Formænd har bekiendtgjort de Brandlidte dette den 16de August, og tillige advaret dem, som i disse Gader agtede at bygge, ikke derved at foretage sig noget, sereend de havde gjort Anmeldelse derom for Stads-Bygmeisteren og Stads Conduceteuren, som skulde indfinde sig paa Naestædet, for at undersøge om noget i Henseende til dets Bebyggelse i Særdeleshed kunde være at iagttage.

Længe havde Borgerne ventet efter disse tagne Beslutninger. Mere end 2 Maaneder løb hen af Sommerens tørre og varme Dage, før de kunde bygge dem et Skjul ved Vinterens Tilnærmelse — mismodige vare de ei under Ilden eller under Faren; men Modet tabte de Fleste under deres længselsfulde Forventning — De lode deres Huse blive under Ildens Ruiner, deres smeltede Metaller hvile under Asken, deres forbrændte Kaffelovne og Jern blive paa Naestædet. — Andre derimod stræbte at oprydde deres Pladse og bygge smaae Huse i deres Baggrunde, — alle Skibene bleve lagte over til Slots-Siden. Cas
nalerne

nalerne vare fulde ved de afbrændte Solværker af
 store Pramme, i hvilke de forbrændte Bygnings-
 Materialier bleve nedstyrtede og bortførte —
 Søndagen var ingen Rastdag, ingen Hvile-Dag,
 — endog under Guds-Tienesten blev Arbeidet
 ligesuldt fortsadt. — Vare Bommene nedslagne
 uden for Stadens Porte for de handlende Land-
 mænd, som gav Staden Tilførsel, saa blev den
 borgerlige Virksomhed dog fortsadt — en fornuf-
 tig Politie — en viis Regiering billigede de flit-
 tige og formuende Borgeres Stræbsomhed.
 Almuen og den arbejdende Classe vandt Næring.
 En Arbeidskarl fik 2 a 3 Mk. i Dagløn og dero-
 ver, og Qvinderne sadte Rokken til Side indtil
 Vinteren, da de lønnedes 3 a 4 Gange bedre
 ved at oppille Muursteen og sætte dem i Favne-
 Maal. Nu udkommer Forordningen af 14de
 August, Det gif Borgerne, som de der havde
 vundet et Slag. De Seirende glædte sig — de
 sadte følede Smerten og estertænkte nu Følgerne.
 De, som maatte begynde at bygge, fordobler des-
 res Kræfter, da de ei skal indrykke. De, som
 skal indrykke, forestiller dem, hvor meget det

foster at optage Grunden, at indflytte dem og sætte dem op paa nye, og hvor Rummet blev for trangt til at fortsætte deres borgerlige Næringsveie, især ved Ols Brygning, Bagning, Brændeviinsbrønderie, Feldberedning, Smidde Arbeide og flere Slags Professioner, vidste intet sikrere Hielpemiddel, end at indflye til Kongen med deres allerunderdanigste Ansøgninger om Forandring.

Rygtet havde forud sagt det. I mit Skrift om Hovedstadens Forstjønnelse har jeg viist denne nødvendige Indskrænkning. Jeg veed Bygnings Commissionens utrættede Flid, og hvorledes Herr Professor Mainz havde anvendt Dagen paa de afbrændte Pladse, og Aftenen til Tegning, Afmaaling, og Charters Forfærdigelse, for at efterkomme denne allernaadigste Befalning. Uden Opofrelse kunde dette ikke skee. Det var allerede meget at Borgernes Grunde bleve vel betalte efter de forskjellige Priser i Stadens forskjellige Qvarterer; men de fleste Borgere sagde: Deres Grunde kunde ei betales, naar de tabte de-

res Næring. De troe og finde sig overbeviste om, at det er umueligt i Verden eller her i Staden, at finde den samme store eller liden Næring, som de har havt paa det Sted, som det brændte og hvor de før boede. — Det være nu sandt eller en Fordom; nogen Grund maae dog ligge heri. Kierlighed, om ei til Fødestedet, da alle som boede paa disse Steder, saae her ikke det første Lys, saa dog til Naestedet, hvor Husets Grund er tilbage, maae sængste Tilbøieligheden og efterlade en behagelig Erindring om Livets stille, men glade Scener i deres Boeliger, og i deres Familie-Forbindelser. Fordelene i Næringsveiene maae og for visse Slags Handlende være i visse Gader mere fordeelagtige end i andre. I et af mine Skrifter har jeg yttret den Tanke: at der var den bedste Næring, hvor der vare de bedste Wahre, det bedste Kieb og det rigtigste Maal; men Kiebinænd vil paaftaae, at en Silke- eller Klædefræmmer, som boer ved Høibroe og har flette Vare, vilde vinde mere paa disse, end en anden som boede ved Nyeboder og havde bedre Vare, fordi Varene der ere affætlige hvor

Folkemængden er, og en vis Magelighed veileder dem til de Handels-Boder der ere dem nærmest. Boghandlere, flere Slags Handlende, og fornuftige Borgere i adskillige Haandværker paa staae det samme. De maae altsaa have Ret. Det bliver min Pligt, at eftergive min Mening, alleneste fortælle disses Paastand og Kongens Forhold imod dem.

Saa snart denne Forordning er kommet ud, skrive de Ansøgninger, enkelt og i Forening. De komme ligeledes til personlig Opvartning og i Chor, for at ansøge. Kongen, Kronprindsen, Collegierne har hørt nok om disse Grunde. Ansøgningerne, om disse Grunde fortsættes, og i de følgende Aar vil de endnu ei blive færdige hermed.

Kongen har været saa naadig, at modtage disse Ansøgninger, prøvet deres Grunde, og dette uagtet gjort den 20de August denne Forandring.

1. At Hummergaden og Dybensgade skulde vedblive, og paa den nordre Side udvides til en Brede af 14 Alen.

2. At Nellikegaden paa vestre Side skal udvides til 14 Alen, og forlænges i samme Brede, indtil Hummergaden.

3. At Læderstrædet, fra Høibroestrædet til Misseganggen paa sønder Side, og derfra til Hyskenstrædet paa nordre Side, blive at udvide til 14 Alen; og

4. At Fortunstrædet paa nordre Side skal udvides til 16 Alen.

5. At Endeløsstrædet skal aldeles indgaae.

Disse Kongelige Beslutninger vare tagne i Følge de mangfoldige Ansøgninger, der vare indstrømmede fra mange brandlidte Borgere. En Mængde af disse blive endnu utilfreds. Borgere, især i Hummergaden, Laregaden og Dybens-

bensgade; disse Gader, som have deres Vinier fra Vester til Øster mellem Canalerne. Da de skal indrykkes, saa Borgeren beholder saa stor en Grund, som han behøver til sin Nærings-Virkekreds. Følgerne heraf ere disse: at denne Deel af Staden, som Ilden først fortærede, ligger endnu urørt. De flokke sig sammen, og ville komme med Ansøgninger om Forandringer, og nogle ville dog ikke for den Forbindelse, som de i deres Handelsveie staae i med; Andre frygte derved, at giøre dem imod, for derved at skade sig selv for det offentliges Fordeel. De Ansøgende ville bevise, at de lide, og at Kongen lider meget ved denne Forandring; især at Nellikergangen skal vedblive.

Denne Gang, (som kaldes Nellikergangen, enten for alle de Nellikere der boede i Bærelserne, eller for de Nellikere, som de satte i deres Vinduer for at give Signal;) har ingen Borgere i Almindelighed boet i. Har de eiet Huse i denne Gang, saa har de boet i andre Gader i Byen. De leiede Bærelserne bort. Gaden var saa smal,

at ingen Bogn kunde fiere i den. De kunde neppe trille med en Hiulbor der. Husene vare høie 3 a 4 Etager, og naar Vinduerne vare aabne, saa kunde de række hinanden Hænderne. Disse Huse gave hinanden en frie Prospect, da de havde fielden Jaloufier i Vinduerne. De, som boede der, vare endog saa forenede i Hjærterne, saa overeensstemmende i deres Billie, at, naar en Mandsperson gik igiennem den, saa indbød Fruentimmerne ham til Sælskab. Vilde han ei komme for at plukke sig en Nellik, eller smage deres Liqueurs, saa overøste de ham med en Slags Eau de Lavande, som de selv havde præpareret, (fra begge Sider af) indtil han kom ud paa Gaden. Ingen havde her at bestille, som ei vilde giøre sin Opvarning. Ethvert Sted har sin Etiquette. Saaledes Nellikegangen sin. Saa mange Gader, som jeg har igiennemgaaet, saa har jeg aldrig vovet mig, for at komme i Nellikegaden, eller i Pistolstrædet; men nu vover jeg at gaae i Pistolstrædet, da min Bogbinde boer der, som indfatter dette Hefte, og jeg maae undertiden tale med ham.

Pistolstrædet er fra Norden til Syden ei længere, end man kunde træffe paa en Prikke, om man havde lært at skyde med en Pistol, som en Tordenstjold. Den har 8 Huse, er temmelig bred. Bogbinderen viste mig en forkortet Wei til mit Logie, igiennem en Baggaard ud til store Grønnegade.

Mellisegangen havde sin Udgang i Nord op mod Brændeviins - Destillateur Spenderups Gaard, hvor Harmonien har sine Bærelser. Den gjorde en Vinkel og løb ud i Vester til Ullegaden. Naar jeg gik til vores Klub paa Hjørnet af Kongens nye Torv, saa har jeg ofte standset i min Spadsferetur, for at see en fuld Mand tumle sig i denne Gang, eller for at høre paa deres Skrig, som bleve indfordrede for denne Gangs Tamperet. - Denne Gang skal vedblive, udvides, overskjære Dybens, Læres og Hummergaden, og derved fratage Borgerne saa meget af deres Grunde. Kongen skal købe disse, og de vil bevise, at det koster Kongen utroligt, hverken til Stadens Nytte eller til Borgernes Nytte.

Kongen siges, at have udgivet, siger Borgerne, $2\frac{1}{2}$ Ed. Guld for de kjøbte Grunde. Han saaer ikke Nellikegangen udvidet for $\frac{1}{2}$ Ed. Guld saaledes, som der er anmeldt, og den var med alle sine høie Huse neppe 5000 Rdlr. værd. Altsaa har Kongen 12000 Rdlr. at tabe i Rente, foruden Capital, hvilket vel Brandkassen igien bør erstatte. Om Borgerne dømme herom rigtig, vil jeg heri gandske suspendere mit Judicium, saa længe det politiske Forhæng er draget for Finantsvæsenet, saa Folket ikke kan see, ikke kan dømme rigtig; men veiledes, at dømme falsk. Borgerne bevise, at de tabe meget, uendelig meget af deres Næringsvei; de bevise, at Staden vinder ei herved i sin Forskjønnelse eller Sikkerhed, som bør være Bygnings-Commissionens Diemeed. De sige, at det er for at lade de 3 Rige beholde deres Grunde at bygge paa, ud til Canalen, hvor Dybens- Hummer- og Laregaden skulde have sin Aabning, saa var her Sikkerhed for Ildbrand. Bandsprøiterne kunde indkaste deres Band fra Canalerne. Kjørseleu var frie og aaben fra alle Sider, og Kongen sparede mange 1000 Rdlr.,

naar

naar disse 3 Gader fik denne Aabning, og Nellik-
 legangen gik ind. Hvo vil nægte, at disse Bor-
 gere ei have Ret. De boe i disse Gader. De
 gaae her fra Morgen til Aften. De udforske
 Binklerne og Kringelkrogene og de begribe ret
 got, hvad der er kroget og ret.

Jeg har Ugen efter Ildbranden givet mine
 Tanker tilkiende om Hovedstadens Forstionnelse,
 og vedbliver min Mening, at Biingaardsstrædet
 burde have en lige Linie fra Canalen, saa langt
 Prospecten kunde gives, og ei opbygges udi en
 krum Bei, saa søndre og nørre Side ei skulde
 staae ind og ud, og blive værre end det var før
 Branden. Jeg antager ligeledes Borgernes
 Mening: at Laregaden, Hummergaden og Dy-
 bensgade skal have sin Udgang til østre Side
 ved Canalen og at Nellikegangen skal gaae ind,
 da ellers Vognene støde mod Herr Spender
 ups Hus, som altid foraarsager Trængsel,
 og især ved en opkommen Ildbrand. Da dette
 Skrift endnu udkommer, før Grundene ryddes,
 eller Husene reises, mueligen mit Foredrag ende

nu kunde komme under Betragtning, da det kommer an paa, om Professorens med sit Kort kan bevise sit Udkast grundigere, end Studenten sin Mening herom, i dette Skrift.

Nicolai Kirke skulde ei mere være til efter den første Plan, og nu skal den blive staaendes, isald Borgerne, som ere Medlemmer af Menigheden, kan tilveiebringe saa mange Penge ved Subscription, som dens Opbygning udfordrer. Denne Kirke er den største Kirke i Hovedstaden, og en af de ældste. Den burde have en Situation, som passede sig for en Hoved Kirke. Udgangen burde alle Sider være udvidet og bred, at Vognene rundt om kunde have frie Kiørsel. Utsaa skulde Gravernes Huse ei bygges mere ind i Krogen. Ullegadens Huse og Hiørnet af lille Kongensgade skulde bort. De, som ere i Bygnings-Commissionen, skulde giøre en Udkast i en Tegning til denne frie Plads om Kirken og dens Forskjønnelse. De kunde tage Modeller af mange skionne Kirker, som vi have i Kobber, om de ei efter Kirkens Beliggenhed og Husenes

Edle S. 2. S. S For.

Forhold vilde gjøre et Udkaft, ja det kunde udsættes i en Præmie for Eleverne ved Tegne-Academiet, hvis der til Paaske kunde fremsætte den bedste Plan. De skrumlende Liigvogne vil vel ei oftere vise sig her, for at udbrede Sorg iblant de omkring Boende. Man vil vel ikke længere opfylde Kirken med døde Legemer, da de sidste nu ere opbrændte og Lusten rensed fra deres Uddunstning. Kirkegaarde, vil Kirken ei blive omgivet mere med. Den bør blive omgivet med en smuk Broelægning med en aaben Plads, som paa et Torv, uden noget Stakitværk eller indelukket Rum. Efter den Overregning der er gjort, kan Kirken sættes i Stand igien for 80,000 Rdlr., og jeg har hørt af Borgere, som ere vante til at handle med Metaller, at de gierne vilde give for det smeltede Kobber og det Jern, som der findes, 40,000 Rdlr.: De Huse som staae omkring, kunde koste 10,000 a 20,000 Rdlr.; disse kunde snart vindes tilbage, siger Borgerne, naar det var overladt til Kirkens Betiente, ligesom til dem, at sørge for deres egen Hunsleie, eller det blev givet dem en liden Hunsleie.

Kirken vil det altsaa koste endeel, at faae sin fornødne Grund. Kongen sagdes i Dag i et Sælfskab af dem, som tiene i Collegierne, at maae betale 7 Td. Guld, for at udvide de snevre Gader. Renten heraf er 28,000 Rdlr. Da Kongens Gield er Statens Gield, og Statens Cassé kan ikke taale at giøre dette Offer, saa er det læt at indsee, at Staden maae betale dette Forsskud igien. Brand-Cassen kommer vel til at liquidere, isald Stads-Cassen ikke kan. Dog jeg troer at kunde udfinde et Middel til at skaffe Kongen alle sine Penge snart igien. Man bortforpakte alle Bompengene, ved Broerne, som Skillingsmanden modtager. Man lade alle betale, som passere dem; thi nu ere de fleeste Rige frie, og de Fattige maae betale dem. Naar Støvet giør Lusten usund, og jeg om Aftenen vil gaae ud af Porten, saa maae jeg betale Bompenge, for at komme ind og sove i den Seng, som jeg har leiet. Som mig, saaledes flere. Tusinde vinde derimod Frihed derfor, og mange endog under Magistrats Navn. Alt det, som Svende giver, for at blive Mester, skulde esclægges til

denne betalte Fond. Magistraten skulde giøre Bønderne til Selv:Eiere, og disses Penge tiene til Afbetaling paa Borgernes og paa Stadens Giæld.

Hans Majestæt Kongen har af 22de August udgivet en Forordning, ved hvilken han har hævet Forordningen om det stemplede Papir for de Brandlidte, naar de vil sælge og købe Byggegrunde, indgaae Kiøbe-Contracter eller Leverancer med Bygnings-Materialier; saa kan de melde dem i Rentekammeret, og faae et Slags stemplet Papir til dette Brug. Et vigtigt Gode til de Brandlidtes Bedste.

Hans Majestæt Kongen har og beffillet 3de nye Directeurer, som han lønner selv; til at vaage over Brand-Cassen og dens forbedrede Indretninger, nemlig: Herr Statsraad *T e t e n s* af Finants-Collegio; Herr *H o l m*, Bogholder i Commerce-Collegio; og Herr *L a n g e*, Muurmester og Chef for det borgerlige Artillerie. Brand-Cassen som var Fallit, giver Kongen
 igien

igien ved sit Tilskud Credit, og ved den udkomne Forordning desangaaende, anmeldt i det første Hefte, er Brand-Cassen sadt i den Stand, at den ved sine 6 Directeurers Paapassenhed og antaget Orden kan i disse første Dage af Septembers Maaned udgive et general Afregnings Beviis for Brand-Cassen, hvad enhver har tilgode, hvad enhver faaer tilgode; og paa hvilket de kan laane, hvor de kan. Det er allerede meget, saas snart at bringe en falleret Casse til at kunde bestale sin virkelige Skyld. De 20 pro Cento, som de afdrage, kan Borgerne ikke finde sig i; de sige, at det er imod deres Poliee og imod deres Convention; men om de havde intet faaet, har jeg spurgt nogle, hvad vilde de da sige? og hvad vilde de da giøre?

Brand-Cassen betaler sin Skyld i 4 Aar, det Halve i Penge, og det Halve i Annuiteter, i 8 Terminer. Altsaa kun ½ Deel i Penge. Ja hvad kan det hielpe os, sige mange, kan vi ders for bygge? Mange Borgere komme til mig og spørge mig, om dette Beviis? De forstaae det

ikke. Det indeholder rene Ord for Penge, (siger jeg) her er intet skidt, intet tvivlsomt anført. Alt er reent og tydeligt, og rigtigt.

Saaledes vil jeg fremsætte et Huus i Stue-
diistrædet til Exempel:

Dets Forsikring var	2700	Rdlr.	Mk.	ß.
Dets Erstatning bliver kun	2160	„	„	„
Dets Udbetaling til 1 ^{te} Sept.	270	„	„	„
Heraf det halve i Penge	135	„	„	„
Hvoraf svares 4 Rdl. pro Cento, er	1	„	12	12
Og i Annuiteter	135	„	„	„
Hvoraf svares 3 pro Cento, er	1	„	12	12

$\frac{1}{2}$ ß. eller $\frac{3}{4}$ Deel Skilling vil vi ei reane. Det skader ikke Borgeren at miste, og det nytter Casser-
ren at modtage.

Hans Majestæt Kongen har af 15de August udgivet en Forordning om Extraskats Estergivelse for de Brandlidte, for Maj og Juni Maaned, og for Ansættelse for de Fattige, da de Rigere skal betale for dem. I 2 Maaneder kunde ganske vist mange Familier recolligere dem, og igien sætte

sætte dem i Stand og i Nærings-Wei; men mange og de fleeste ere saa meget satte tilbage i deres Nærings-Wei og i deres huuslige Virksomhed, saa at de have ikke det Fornødne at leve af, langt mindre kan betale extraordinaire Udgifter. Det er desuden imod Forventning, at de skal betale de løbende Sommer-Maaneder, som de havde formodet at være frie, og nu først i Slutningen af Augusti Maaned erfare, at de skal betale Extraskatten. Kongen kan ei see dybt nok ind i sine fattige Undersaatteres Huse. Han kan ikke kiende deres Villkars Forsatning. Han maae see med andres Dine, modtage andres Forrestilling; og i Følge heraf udgive sine Befalninger. Disse, som have med Skatte-Commissionen at bestille, behandle ofte den Lidende med Eigesgyldighed, og ansætte den ringe Borger, ja uformuende Borger til Skat for den Fattige, som den misliender, og gjør ham forbittret imod Bestyrerne, skient det er hans Medborgere, som satte ham i denne Skat. Da disse ofte have spillet Banquerot, som sidde i Skatte-Commissionen og have bedraget de ringere Borgere under

tiden det meste af deres Belskærd fra, saa forbitrer dette Borgeren saa meget desto mere, at han vil paalægge ham Skat, da Borgeren siger: lad denne Bedrager betale, hvad han skylder, før han vil sætte nogen i Skat.

Rodemesterne, som skal indfordre Skatten, er i denne Ansættelse den væsentligste Aarsag: Hvad han siger, hvad han skriver — det retter den hele Skatte-Commission sig efter. Ofte er denne Mand, en ung Mand og ei i sine myndige Aar. Borgerne vil nu ikke agte ham, ikke billige hans Ansættelse til Skat — undertiden er Rodemesteren ei altid den redeligste Mand i Skatte-Forvaltningen. Det føder dobbelt Foragt. Der siges, at Rodemesterne have deres visse pro Cento af Extraskatten, hvilket jeg ikke kan troe, da Borgerne maae gaae op paa Skattecontoiret og b. tale Skatten. Der siges, at Angiveren skal have det Halve for det, hvad der findes ei angivet til Extraskat. Naar han altsaa handler, som en Espion, tager 5 Rdlr. af Mulcten, og putter i sin Lomme, saa bliver han ikke elsket.

Jeg

Jeg har selv kiendt en Rodemester, over hvis Regninger jeg var beskicket til at være Revisor. Da jeg iagttog ei allene en Revisors Pligt, at attestere Facit og gjøre smaa Udsættelser, men igiennemgik hans Regnskab i det Hele, som det burde igiennemgaaes; saa fandt jeg, at det hele Regnskab var falsk, og at han var en Bedrager. Det kan ikke nægtes, at der ere mange brave Borgere iblant Rodemesterne, adskillige gode Mænd i Skatte-Commissionen; men det var at ønske, at heri kunde skee en Forandring til Nytte aar, og at hver Skatt. ydende maatte kiende sin Pligt, og sin Ret. Dette vilde meget opheie Kongens mange ædle Handlinger. Den, som skylder for Skat, maae ei heller udpantes af andre, end af Rettens Betiente, eller af dem, som udsendes paa Execution, hvor ubilligt er det da ikke, at den forhadte Rodemester kommer og snapper Borgerens Selvhuur og mere. Boer Borgeren ikke i Staden? Har han ikke Huus og Hiem? Er der ikke Lov og Dom? Hvi fornærmer man Borgeren? Hvi mishandler man Folket?

At der skal betales 1 Rdlr. af hvert Hoved, naar alle ere optalte, er meget upolitisk af den, som har gjort det Forflag. Erfarenheden har lært, at der, hvor intet er, har Keiseren foret sin Ret, og Kongen har ofte maattet gjøre ligesaa hos mange, som vare betroede Statens vigtigste Indkomster. For at bøde paa denne Mangel, skal denne Afgift lignedes paa de Rigere for de Fattige. De ansees ofte rigere, som ere mindst formuende, og Skatten bliver overmaade trykkende; den søder Had til Medborgerne, Mistillid til Regieringen, og udbryder til den farligste Fortvivlelse. Jeg kiender de Borgere, som med deres Koner sulde hver Middag hele Aaret igiennem, og dog skal betale forhøiet maanedlig Extraskat — De Borgere, som eie nogle fattige Huse, og skal betale forhøiet Extraskat, som Huusvært i det Huus han ikke boer, og dog betaler forhøiet Skat i det Huus han beboer. Jeg kiender Borgere af de Brandlidte, som nu skal betale Extraskat; og mit Hierte er rørt over det Syn, som deres og Familiens Armod har fremstillet. Gid Extraskat-Commissionen ville nøie

vaaage

vaage over dens Pligter, Kongens Willie og menneskekierlige Hensigter, og Medborgernes Fremtarv! Gid Kongen vilde, (saa længe Extras-katten skal ansees for nødvendig) tillade den Fattige at være frie, og den, som kunde betale, give sin Rdlr., men ingen Ligning, ingen Ansættelse for den Fattige; ingen Forhøielse i Skatten, som senderriver det Baand, som i Freds sammelighed skulde forene Borgerne, og veileder til de farligste Revolutioner. De, som have mere, kan endda findes, ved Formue-Skatten, pro Cento Skatten, og flere Slags Paalæg.

Jeg havde meget mere at sige i dette Sag, dersom jeg frygtede ei, at have udbredt mig for vidt paa Papiret, og min Raadmand skulde komme over mig igien som en hidsig Feber, og straffe mig, fordi jeg har skrevet saa meget om Kongen, og udbredt mig saa vidt i det politiske Sag. Men er det ikke Kongens Forordninger jeg har igiennemgaaet til de brandlidte Borgeres Bedste? Er det ikke Borgerne selv jeg har skrevet om? Er det ikke de Indretninger jeg har viist, som kunde

kunde forbedres i Staten til Borger: Hælb, og
 Almeen: Vel?

Dersom min hidfige Raadmand var lærd, kunde han altid finde Leilighed, at indbynde mig til en Disputats, og straffe mig med sin Critique, naar Skriftet indeholder mere end Tittelbladet lover; men for det læsende Publicum maae jeg erindre, at dette Skrift er ikke i Hensigt til sit Indhold bestemt, hverken for Statsmanden eller for Videnskabsmanden. Jeg tænkte end ikke paa nogen Subscription, før enkelte iblant disse kom til mig, og forespurgte sig hos mig, om jeg modtog Subscription, andre tilbode sig Subscription. Skriftet er skrevet for Borgeren, og især for Borgeren i de lavere Klasser, for at hæmme det Onde, og for at opmuntre til det Gode, og (om mueligt) for at vejlede ham til den billige Estertanke — Ingen at opsigte — Ingen at gjøre huusvild — Ingen at paalægge høi Huusleie eller ved Ager at udsuge. For at gjøre denne tørre Materie mere behagelig, og opvække en slags Læselyst hos Folk af den ringere Opdragelse, maae

maae man undskyld mig, at jeg i mit historiske Foredrag blander lidt Spøg og lidt Alvor imellem, lidt Fias og lidt Stads, og herpaa strøer lidt Salt og lidt Peber. Det lokker Almeenmanden til at læse, hans Videlyst opvækkes og underholdes. Her er og lidt for Statsmanden, lidt for Videnskabsmanden, men meget for min gode Konge; der ei allene maae besidde Videnskab og Stats-Kundskab, for at kunde regiere vel, men endog kiende til sine Undersaatteres Tænkemaade, Handlemaade og Virkekreds, for at kunde regiere lykkelig, og da hans ædle Hensigt er: at opbialspe de brandslidte Borgere, at sætte dem i Næringsvei, at redde dem fra Armoden, at giøre dem saa lykkelige, som det staaer i hans Magt, hvor got er det da ikke at kiende disse brandslidte Borgeres Forsatning, at kiende deres Medborgeres Dmgang, at høre deres Klager, for at kunde standse deres Bekymringer og affhielpe deres Mangler? Naar dette Skrift læses i Kongens Cabinet, saa kan mere Kundskab forhverves herom, end ved alle Præsidenternes Forestillinger fra Collegierne — De ville stemme med dette Skrift,

og dette Skrift vilde stemme med dem til Borg-
ger, Hæd og Almeen-Vel.

Bliv da ved D y r e b a r e K o n g e! at
hnde Publiciteten — den er Folkets Røst, som
de gamle Romere kaldte Guds Stemme — Den
forklynder Sandhed og adspredter Bedragerie,
Falskhed og Usandhed, der saa ofte har været
i Kongers og Fyrsters Cabinetter, at de nu maae
hortslyve som lette Muner — Den sælger Aristos-
kratiet og Hierarkiet, som har gjort Fyrsters
Troner vaklende — Den værner om Din Trone
— Den veileder Dig til Wiisdom og Godhed
og Retfærdighed — Den biedrager til at giøre
Dine Undersaattere lykkelige. Bevar da Pub-
liciteten og Presse-Friheden i Dit Rige, som
Din Krones dyrebareste Klenodie! lad det være
denne kostbare Edelsteen, der skinner i den, og
overgaaer alle de europæiske Regenteres i sin
Glands!

Ingen nedrig træde nogen Tid ind for Dig,
for at ville dadle den! Han er Boldsmanden,
han

han er Bedrageren og Undertrykkeren, som tør tale imod den, tag Dig i agt for ham! — han elsker Dig ikke — han er Dig ikke troe — han elsker ikke Dit Folk — ikke vores fælleds Fædres Land.

Dit Raad, Dine Mænd i Statsraadet, Dine Præsidentere og Foresatte i Collegierne, ville og kunde aldrig tale imod Publiciteten, der vil vidne om deres Arbeidsomhed. — Kan Mængden ei overskue deres Handlinger, og kiende deres Forestillinger for Dig, saa længe det politiske Forhæng er draget imellem Dem og Folket? Deres Selv-Beviisthed og Din Tillid taler for dem, og snart vil Dækket opdrages — Begreberne opklares, og Archiverne ei længere blive Statens Hemmeligheder, men Undersaatternes Forraads Kamre til vigtige Kundskaber.

Skulde der være nogen saa uædel, der skulde misbruge Presse-Friheden, saa har Du givet Love — Disse opfordre ham til Ansvar. Finder Du nogen Usuldkommenhed hos mig selv i mine
Fores

Foredrag, saa haaber jeg Din Tilgivelse. Har jeg forrient Straf? saa har Du Magten, og jeg er Din Undersaat.

---

25. Hans Kongelige Heihed, Kronprinds Fridrik, sin Faders Tronsfølger og Under-
saaternes Haab, har under sin Sparfommelig-
hed udmærket sig i denne Ildbrand med sine
ædle Handlinger imod brandlidte Borgere. Som
Tronsfølger og som tilkommende Regent veed han,
hvor meget han skylder Staten, og hvad Om-
sorg han bør have for dens Huusholdning. Sta-
rens Indkomster ere hverken Kongens eller Trons-
følgerens. De tilhøre Staten selv. De skal
anvendes til Statens Fornødenheder. Hans
Ministre skal foreslaae de rienligste Midler til
dens Vel, de dueligste Subjeeter til Statens
Tieneste — Regenten skal vælge dem, antage
eller forkaste deres Forslag efter sin Overbeviis-
ning. Regenten skylder Staten dette. Han
skylder sig selv det samme, da Regentens Vel-
stand og Glæde flyder af Statens Vel, dens
Finan-

Financers Orden og dens Medlemmers Arbeids-
somhed og Virksomhed.

Vor dyrebare Kronprinds har indseet dette,
og har valgt denne Kæresætning til et Formaal for
sine ædle Handlinger, at Godhed uden Nerviis-
hed er ingen Dyd. (Et Skrift, som burde læses
af mange til nøiere Eftertanke) Han veed, at
Statens Indkomster ere ikke hans, og giver han
bort af det, som Staten yder ham, som Tronsføl-
ger, saa giver han det af et got Hierte. Et Bes-
viis paa hans gode Hierte, bliver hans Deeltagelse
i de brandlidte Borgeres Nød. Et Beviis paa
hans Fornuft tiener mange af de Indretninger,
som tilhøre hans egne udtænkte Planer i den tid-
lige Morgenstund, da han arbejder og vaager
naar mange af Statens Embedsmænd endnu ei
ere opvaagnede. Hans Sparsommelighed, som
Tronsfølger, der kiender Statens Afmagt og Fi-
nancernes Svaghed, bliver en Dyd, der forskion-
nes i den Fornuftiges Die, der kiender dens Værd,
og endog under denne Sparsommelighed er han
Gavmild. Af sin particulier Casse bidrager

Han til manges Hielp, til mange fleeres end det
 læsende Publicum kiender. Enkelte Perioder i
 Livet, Sygdoms Tilfælde, en Faders talrige Fa-
 milies Tilvæert, Kirkens udfordrende Udgifter og
 Begraveller, falder hans particulier Casse ofte
 til Last og jeg tør vædde, naar han bliver Regent,
 at han vist vil udgive Forordninger om Indskræn-
 ninger i Kirkens Udgifter ved Livets 3de vigs-
 tigste Perioder. Især udmærkede han sig ved
 denne uhykkelige Ildbrand, da han opofrede sit
 Hierte, sin Formue, sin Arbeidsomhed til de li-
 dende Borgeres Hielp. Hans Lystreise til Slaane,
 for at see de svenske Tropper mynstre, skulde just
 i disse Dage gaaet for sig; men han forandrer sit
 Forsæt, og de 10,000 Rdlr., som vare bestemte
 til denne Reise, giver han til de Brandlidtes Hielp.
 Under Ilden selv, hvor utrættelig var han ikke
 til at hielp? Fra Fredagen den 5te Junii til
 Mandagen den 8de, søgte han ikke Hvile i sin
 Seng, han anvendte ikke Tiden til at trøste sin
 sørgende Kone, som han elsker saa høit, men han
 var stedse ved Ildsluerne, stedse der, hvor Fa-
 ren var størst, for at opmuntre de Arbeidende
 til

til at bruge deres Kræfter imod den ødelæggende Ild, ja han arbejdede selv, drog paa lange Tovs linier med flere Prindsen, at nedtrække Tømmeret af Tagene. Han fik Vand-Officiererne til at bære Vand med Soldaterne. Han viiste, at Vren bestaaer ei i Fordomme, i Tilbageholdenhed og Orkesløshed, men i Arbeidsomhed og i Villighed, til at hjælpe sine Medborgere. Næst Forsynets Biesald, have Borgerne i Hovedstaden Kronprindsen at takke, at Hoved-Kirken i Staden med sit prægtige Taarn blev frelst fra Vuerne, og at denne skionne Deel af Staden blev staaendes. Frues latinske Skole, hvis Tag blev afsdækket efter hans Befalning, og de omplantede Træer afhugne, samt de omgivne Stakitværker nedslagne. Derved blev Kirken frelst for den paafaldende Ild, og saa mange Gange, som den brændbare Lust antændte Frue høie Taarn, saa vare de dog saa lykkelige at faae Ilden slukket. Meget, overmaade meget kunde skrives til vor Tronsfølgers Roes; men han behøver ingen. Hans ædle Handlinger, som udøves i Stilhed, tale høiere end Poeters, Taleres og Skribentes

res Lovtaler. Lad os alleneſte efterſøge alle de Indretninger ſom der gøres til denne Vinter, til de Brandlidtes Bedſte! Lad os igiennemløſe alle de Love og Forordninger, ſom udkommer i Denne Henſigt, og i flere ſtatsmeſſige Henſigter. Hvo veed ikke, at det var Tronfølgerens Beſlutning og Medvirkning med ſin Fader? Hans Faders Hierte har han vundet. Han bærer den Høiagtelse for ham, og den Kierlighed til ham, ſom Naturen indgiver en god Søn. Han har den Høiagtelse for ham, ſom han ſkylder ſin Konge. Hans Fader har den Tillid til ham, ſom ſaa god og ſlittig en Søn fortiener. Statens Vel befordres ved ſælleds Virkſomhed. Derfor deeltager Kronprindsen i Stats-Raadet, giver Agt paa Præſidenternes Foreſtillinger og veed ofte, at anbringe Grunde mod deres Foreſtillinger, ſom overbeviſer dem om hans efterſøgende Kundſkaber. Jo længere han forberedes til at indſee Statens Fremtard, og til at bære i ſin Tid Regieringens tunge Byrde, jo mere tør Undersaatterne og haabe, naar han bliver Regent, af hans Fornuſt og forhøvede Erfaren-

farens

farenhed. I hans Palais paa Amalienborg lod han og enddeel Brandlidte logere frit, især af de fattigste Hof-Officianter, indtil August Maaned, da hans Kone kom ind her i Staden for sin Neds-komst med en Prindsesse. De frie Bærelser Hans Fader og Han bortgiver nu paa Friderichs-bergs Slot, (som De nu har forladt) til de Brandlidte, ved Vinterens Tilsnærmelse, skal i det følgende Hefte vises.

---

27. Hendes Majestæt Enke, Dronning Juliane Marie, er Landets gode Moder. I Hendes Livs forskiellige Carriere, efter Hendes større og mindre Virkekreds, har Hun altid gjort saa meget got, som Hun har kundet. Hendes Appanage, som Enke, Dronning, deler Hun troelig med de Nødlidende. Er Hendes Hofstat underholdt med det Fornødne? saa forbeholder Hun sig slet intet tilbage, uden Godgjørenhed, uden den søde Fornøielse at gjøre vel. Hendes omme moderlige Hierte kan ikke taale, at nogen lider Nød, at nogen er uheldelig, at nogen gaaer

I 3

trøstes.

uestesløs fra Hende. Kan Hun ikke gjøre dem
 saa lykkelige som Hun ønskede, Hun giver dem
 dog noget. De behøve ikke at bede 2 Gange.
 Er Brevet affendt til Fredensborg; det forven-
 tende og kommende Svar giver den Nødlidende
 Haab. De Fattige veed det og ret godt, at be-
 nytte sig heraf. Snart nærmer sig Huusleiens
 Betalning, snart behøve de Brænde, naar Fro-
 sten er haard, snart ere de i Nød ved Dedsfald,
 og tusinde Omstændigheder i Livet. Til Hendes
 Majestæt tage de deres Tilflugt, ja mange af
 Stand og Rang vove det samme, skiont deres
 Indkomster kunde være tilstrækkelige ved en for-
 austig Huusholdning. Saa godgiørende, som
 Hendes Majestæt er, saa moden Dømmekraft ut-
 rir Hun endog, ved at igiennemløse Mængden
 af Ansøgningerne. Skiont manges er forstilt,
 saa veed Hun got at bedømme de fleestes, og be-
 stemme Hielpen efter Fornødenheden, og nægte
 den, som kunde undvære det. Dersom det var
 mig tilladt at uddrage et Kvartals Regnskab af
 Hendes Casserers Cassé, Bog, saa skulde mine
 Læsere finde Overbeviisning om Rigtigheden i
 det

det jeg skriver; men den Gode udøver det Gode i Stilhed. Den giver, ei for at prale, ei for at gjøre sig roset i Verden, — den har ædlere Hensigter, høiere Gienstand, værdigere Formaal. Hvad Kundskab jeg selv faaer herom, har jeg forskaffet mig af Breve, ved at læse Ansøgninger igiennem, ved at see Hendes Majestæts egenhændige Paategning og Beslutning, hvor Beskændtskab har givet mig Leilighed.

En Raade af Hendes Majestæt imod mig, giver dette Blad mig og Leilighed til at erindre. Da Hendes Majestæt havde læst det første Hefte, fandt det Hendes allernaadigste Velbehag. Hun behagede at tegne sig for 10 Rdlr., for hvert Hefte, og forbeholdt sig allene nogle Exemplarer til sin Hofstat. Herved tænker Hun at befordre et dobbelt Gode; 1. ved at understøtte Redactøren til Skriftets Udgave, 2. ved Skriftets Udgave at see ham selv understøttet derved. Fornuft og Godhed veileder Hende til denne Bestemmelse. Det er let at indsee, at det er ei Skriftets Skienhed, pyntede Stil eller dets indly-

sende Foredrag, der har vundet Hendes allernaadigste Biefald; men det er Skriftets Hensigt. Hun ynder, at opmuntre til Dyden, og at beskiendtgjøre Lasterne, og de Fattiges Udsugelse til Advarsel for andre.

---

28. Hans Kongelige Hoihed Arveprinds Friderik, Hendes Majestæts Søn, slægter sin Moder paa i Hiertets Godhed. Alt det, der kan siges om Hendes Majestæt, kan siges tillige om Ham i Hensigt til ædle Handlinger. Da Forsynet har givet ham Ærne til at kunde hjælpe, saa nyde endeel Familier saa tilstrækkelig en Pension af hans particulier Casse, at de deraf kan leve, og uden denne Understøttelse havde deres hele Liv været uheldelig. Han er de Fattiges Ven. Han er Videnskabernes Dyrker og Minerva Søners Belynder. Da han ofte har erfaret, hvor mislig manges Skiebne er, hvor tynde deres Kaar ere, saa har han ofte forekommet disses Trang, der hellere vilde lide Armodens Magt, end betle; ja de Videnskabs-Dyrkere, som have været

været

været hældige i deres litteraire Arbejder, endog i smaae Afhandlinger baade i Prosa og i Poesie, har han sendt, naar han har kiendt deres Billaar gode, et Gulduhr, eller anden Slags Prestiosa, til en Erindring og Agtelses Tegn for deres udmærkede Flid. Nogle af mine Venner kiender jeg her ved Høiskolen, som bære dette Agtelses Tegn. Mig selv har han høeret med sin Subscription af 10 Rdlr., for hvert Hefte af dette Skrift, imod at forbeholde sig nogle Exemplarer til sin Hofstat. Han vil udbrede Læselysten iblant disse, ligesom han selv besidder den, og lære dem, at forjage mange af de mørke og uangenemme Tiner, som Lediggang, Orkesløshed eller Tungfindighed endog i de meest glimrende Billaar medføre.

Er dette Skrift ikke hældigt til at moere og biedrage til Tidsfordriv, hvor mange andre skjønnene og nyttige Skrifter udgive da ikke mine Medestuderende til Sinds Styrke, Aands Opføstelse og Siæls Munterhed?

Imod de Brandlidte har Hans Kongelige Høihed været meget godgjørende, hvoraf enkelte Træk ere mig bekiendte. Jeg vil af disse alleneſte anføre hans Billighed til at overlade ſit Palais paa Amalienborg til alle Brandlidte, imedens han opholdt ſig paa Sorgenfrie, og det uden Forſkiel paa deres Stand. Det ſtod aabent baade for Fattige og Rige. Saa længe der var Plads ledig, ſaa kunde enhver komme derind, ſom ſøgte derom. Her laae Fattige; Hof; Officierter; Kongelige; Embedsmænd, ſom havde 1000 Rdlr. aarlig, og derover. Familierne, ſom her vare indlogerte, vare 100 og nogle. Diſſe gav han alle frie Beværtning, 2 Rætter Mad om Middagen, og 2 Rætter Mad om Aftenen. Saasnart Klokkeren ringede, ſaa vidſte de, at Maden blev anrættet. Enhver kunde ſende Bud ned, og lade den afhente til deres Bord for dem og deres Familie. At Maden var vel tillavet, ſkiønt det var til ſaa mange, kan man ſlutte ſig til deraf, at alle benyttede ſig heraf, endog dem, ſom havde ſaa rig Embeds; Indkomſt, at de ſelv kunde føre deres Huusholdning. At diſſe benyttede

lede sig heraf, gjorde de meget rigtig, baade i Hensigt til dem selv, og i Hensigt til Prindsen. I Hensigt til dem selv, da deres Huusholdning ved Branden var ganske bragt i Uorden; i Hensigt til Prindsen, der var deres Vært, hvis tilbudne Høfligheder de burde imodtage, saa længe de opholdte dem i hans Huus. Dem blev og givet 4 Dalers All frit, saa længe de opholdte dem paa Palaiet. Disse Huusvilde havde altsaa Huuslye og Livets nødvendige, ja gode Ophold; men derfor vare nogle iblant dem endnu ikke fornøiede. Det gik endeel iblant disse, som Israels Børn, der vare frelst fra Faren i Ægypten. Da de vare komne i Orken og havde Livets gode Ophold ved det himmelske Manna, denne søde og velsmagende, samt styrkende Spise; saa knurrede de, og vilde have Græskar, Meloner og Agurker, og det ægyptiske Kød. Banen, siger man, er den anden Natur. Da Folket var vandt til Desert, saa vilde de og have det i Orken. Saaledes gik det og nogle af de inlogerte paa Palaiet. De savnede i deres Beværning Caffé. Man kan læse herom, endog hvad der er trykt i Adresse-
 Visen.

Uvisen. Til Caffe vare de vandte, Caffe vilde
 de have. Morgen og Aften drikke de fleeste Fat-
 tige denne Nectar, om de endog skal kaage en
 heel Pot Vand paa en Bønne. Caffe skal det
 dog være, og mange vide og at give denne Drik
 sin fornødne styrke og Belsmag. De Store,
 saa kaldte, eller rige Familier, drikke selden den-
 ne Drik, eller i det mindste kuns lidet deraf,
 da den svækker Nerverne; men de Fattige, som
 føle, at den allene irriterer deres Nerver, kan
 nok taale den, og gierne vil de undvære Brødet
 og Maden, for at faae denne Drik. Man kan
 altsaa undskyldte disse, at deres Lyst fordobledes
 til denne Drik, da de følede dens Uffavn. Hans
 Kongelige Høihed kan det ikke lægges til Last, at
 han ikke beværtede med Caffe. Havde nogen
 sagt ham, hvor megen Glæde han havde udbredet
 iblant sine Giester ved Caffe-Beværtningen? Han
 havde gandske vist givet dem denne. Ellers er
 Caffeen gaaet meget af Brug ved Hofferne. De
 drikke kuns lidet af den. Der beværtes kuns i
 Rosen med den. Hof-Officianterne maae lade
 dens Beføstning i Almindelighed tages af deres
 egen

egen Chatol-Casse. Denne Beværtning og dette Logis varede til August Maaned, da Prindsen selv skulde beboe sit Palais.

Hans Kongelige Høihed Arveprindsen er den eneste, som jeg veed iblant de Formuende der har beværtet sine Logerende. I Borgerstanden ere der mange som have udmærket sig med denne Giestfriebed. Dog er Menneffeligheden og Broderkierligheden ei saa varm, som den var 1728. Et langt større Antal Huse bleve brændte. Et langt mindre Antal Huse vare da til, fremfor nu, og alle Brandlidte bleve indlogerede. De kunde tage Plads i hver Mand's Huus hvor de vilde og kunde, og de beværte dem alle. Saae ligne vor gode Prinds. Mange ere og usformuende til at kunde beværte. De fleestes Velstand er formindsket her i Hovedstaden.

Fra fremmede Stæder, og fra Riisbsteder og Landsbyer i Provindserne, sendes og anseelige Gaver til de Brandlidtes Hielp, som forhøjer Gavens Værdie, da den blev indsamlet og tilsendt,

sendt, førend den Kongelige Gudbydelse udkom
om de Brandlidtes Understøttelse:

Med en Collect, er tilsendt:

Saaledes

Fra Hr. Caspard Boigt,
Købmand i Hamborg

500 R.

Fra Fridericiæ Byes Indvaa-
nere

378 R. 2 Mk.

Fra Hr. Price, indsamlet ved
hans Forestilling i Dyres-
haugen

40 R.

Fra Hr. Fuglede, Købmand
i Callundborg

50 R.

Fra St. Hans Hospital, ved
Bidrag af denne Stiftels-
ses: Betiente 16 Rdlr. af
dets værende Lemmer, som
have Forstanden, og af
Gangkonerne 17 Rdlr.

1 Mk. 12 S., i alt

33 R. 1 Mk. 12 S.

Fra Hr. Hans Nissen,
Købmand i Trondhjem

200 R.

Det forekommer mig, som jeg har læst i Aviserne, at denne de Brandlidtes Belgiorer er død.

Fra Hr. Dobel, Bager her i
Staden

30 R.

Bæserne vilde behage, at eftersee
No. 15 i 1. Heste.

Fra Herlussholms Sognemænd
ere sendte

80 Brød og 56 Øste.

Fra en ubekendt Mand i Jyl-
land er sendt

40 Favne Bøgebrænde.

Fra Nusum, Killerup og
Hunderup i Fyen er ved

Hr. Faber tilsendt 31 Halvottinger Smør.

Man seer her en Begyndelse af indsendte Gaver i Penge, Brød, Øste og Smør, som af Borgernes Formænd ere uddeelte til de Brandlidte.

Den Være og offentlige Taknemmelighed til disse gode Givere, som disse skyldte dem for deres Gavnildhed, bevidnes dem i dette Skrift.

Det

Det er ikke at tvivle om, at jo Borgernes Formænd have uddeelt disse Gaver efter bedste Skionsomhed. Imidlertid vilde det meget forøge Borgernes Tillid til dem, vilde de tillade Redacteuken, at anføre, hvo der har bekommet disse Gaver, og hvor meget, i en vis Rubrique-Orden.

Collecten i Staden og i Rigerne er endnu ei indsamlet. Det danske Cancellie vil anvende Gaven efter bedste Skionsomhed, og ganske vist vil foregaae Borgernes Formænd med et got Exempel af offentlig Bekiendtgjørelse om denne Sums Anvendelse.

---

29. Herr P. Peschier, Grosserer her i Staden (mine Lesere vilde see tilbage til No. 3. i første Heste af ædle Handlinger) er bekiendt at have lidt meget ved den uhykkelige Ildbrand den 5te Junii; da hans Huus var det første her i Staden, som Holmens Luer indhvirvlede sig ud og antændte, og den stærke paastaende østen Wind med paafaldende Ildsluer, lagde ikke alle

neste

neste hans prægtige Gaard i Aske, men opbrændte
 endogsaa hans kostbare Vare-Forraad, som be-
 stod af endeel Tønder Guld. Wiine og Caffee-
 bøtter bleve i en stor Mængde et Offer for Ild-
 den. I en Tid lang drak alle Fattige Caffee frit,
 paa Herr Peschiers Regning. Ildsluerne
 havde vel forbrændt endeel; nogle vare ikke for-
 brændte, men kuns brændte, til at laages og
 males, og endeel vare, ved det de lagde saa tæt
 paa hinanden, beskiermede for Ilden. Fattige
 lagde Stenene og den brændte Aske tilsides, op-
 samlede Bøtterne i deres Forklæder, kastede dem
 i en Spand Vand. De friske Bøtter vare
 tunge og faldt til Bunds; de som svømmede oven-
 paa vare forbrændte, disse kastede de bort; og
 de, som hverken vilde synke eller flyde, brugte de
 strax. Saaledes er det got, at forstaae sig lidt
 paa Physiken, at kiende Naturlæren, at vide
 Grundene til Tyngden og dens Egenffaber. Na-
 turlæren udbreder megen Nytte i Huusholdnin-
 gen, og i alle borgerlige Foretagender, i hvor-
 liden Kundskab det enfoldigste Menneske haver
 om den, saa høster det dog Frugten deraf, og jo

dybere Indsigter man har i samme, jo rigere Frugter høster man af samme. Fattige høste liden Fordeel af dette store Tab, men enhver Medborger beklager Mandens Tab. Desto mere fremskinne hans borgerlige Dyder, som fremkaster hist og her en Straale fra sig, ligesom det opklarer, og Sorgens mørke Skyer bortdrive. I det 1ste Hefte vises hans Patriotisme, at overgive de 2000 Rdlr., som han imodtog af de Franske, til at ophjælpe og understøtte de Brandlidte.

Som Brandlidtmand synes han selv, at kunde behøve Understøttelse; men hans bekiendte gode Caracteer, hans Redelighed i Handlingen, og den deraf følgende Credit, kan uden Tvivl være tilstrækkelig nok, endog i sin Tid til at oprette hans Tab. Det er i Creditten Kiebmændens Velstand bestaaer, jo mere Credit ham gives, jo bedre blomstrer hans Handel. Han havde endog udbredt sin Handel meget i Korn-Handelen. Den Mangel, som de nordlige Lande altid have for sit Klima, den Mangel følede alle de sydlige Lande formedelst Krigen. Alt det Korn som kunde

opkøbtes i Fædrenelandets Provindser, og i østers-
 søens frugtbare Korn-Lande, bleve bragte derhen:
 Franskmændene, Hollænderne, Engælænderne og
 Spanierne overbød hinanden med deres Guld,
 og røvede Kornet til sig fra Skibene paa Søen,
 som de siden gørgjorde Skipperne og deres Rijs-
 mænt. Hollænderne udsatte endog store Præ-
 mier for hver Last Korn, som blev indført i de-
 res Stater. Her vare rorte Bænde at fiske i,
 her var Guld at fortiene. Kornpugerne vidste
 og ret got, at benytte dem heraf. Om deres
 Medborgere vare udhungrede og leed Nød, bes-
 kyndede de dem intet om? Om Kongen udgav
 Love om Korns Udførsels-Forbud? Det var et
 deres Sag. De vidste at eludere Lovene. De-
 res Higen efter Guldet veileder dem til at vove
 alt; skjønt Almuen er særdivig at angribe dem i
 Provindserne, og Borgerne her i Hovedstaden
 passer paa dem, foruden de Tilsynsmænd, som
 Kongen dertil har beskikket; saa frygte de endnu
 ikke, men vedblive deres Handels-Grundfætnin-
 ger. Vor Poeschier har gandske vist fattet de
 rigtige Grundfætninger af Handels-Systemet;

men, som en god Statens Borger opofrer han sine Fordeele for Statens Vel. Baade før Branden og især efter den tilbyder han alle og især Bagerne, at faae hans Hvede og oplagte Kornvare for Indkøbs-Priserne. Et stort Tilbud af en Kjøbmand, der er besjælet af Handels Speculationer, et større Tilbud af en brandlidt Kjøbmand, en ædel Handling, som er værdig at giemes til Efterslægtens Erindring. Man forestille sig, at han ei allene eftergiver sine Fordeele; men endog de Udgifter, som Udskibning, Indførselen i Pakhusene, og Kornets Kastning har medført. Saaledes opdager man en ædel Handling efter den anden hos den Vedstænkende og den Vedlehandlende. Om jeg mange Gange kunde anføre slige Bekjendtgjørelser, saa skulde det meget glæde mig, for det Gode, som samme fremvirker, og for det lysende Exempel, som samme giver.

Ingen troe, at jeg roser eller laster for personlige Aarsager — Da vilde hvers Last blive min egen, og enhver fortient Mand taabe sin fortiente

riente Koes og borgerlige Agtelse. Det er ikke
 Personen, men Handlingen som skal give os
 Koes og Last. Jeg har aldrig havt den Ære
 at tale med Herr P esch i er, eller nogen Tid
 været i Sælfskab med ham. Da mit Skrift skulde
 overgives Sætteren, gif jeg ind paa hans Con-
 toir, og vilde udbede mig Efterretning om de
 2000 Rdlrs. Anvendelse: Jeg kom hen til en
 Tydsker, som ventelig var Herr P esch i er's
 Compagnon eller Bogholder, som var saa suur
 og fortrædelig, som mueligt, og satte al Høflighed
 tilside. Havde denne Tydsker vidst, at de Tyds-
 ske havde valgt mig til deres Formand, som jeg
 i endeel Aar har været og endnu er; maaskee
 han kunde have viist et blidere Die imod mig,
 som dansk Mand. Dog dette maae jeg billig
 tilgive ham. Kjøbmanden eller Bogholderen,
 hvo det var? kan derfor være en brav Mand,
 fordi han mangler Hofmandens Belevenhed, eller
 den Lærdes Artighed.

30. Herr Jacob Schnell, boende i nye Kongensgade No. 326. fortjener offentlig Agtelse, baade fordi han har indtaget feit i sit Huus, Altsaa, Tømmersmand, med sin Familie, og endnu en Mand med Kone og 5 Børn, som ere meget fattige; saa og fordi han under Ildbranden pompede, arbeidede, og bar Vand, saa længe Ilden varede, hvor Hielpen var fornøden. Jeg har kiendt ham, som Student, og veed nu ei, hvad Rang og Charge han nu besidder, som hans Videnskaber forenet med hans Midler kunde giøre ham berettiget til, og især hans gode Character kunde fortjene, som altid har været mig bekiendt.

---

31. Herr Justitsraad Ove Mallings ædle Hierte, er i alle Livets Perioder alle mine Læsere saa bekiendt, at al Noes vilde her være overflødig. Han har med mange brave danske Mænd baaret den sande Agtelse for Dyden, og ædle Handlinger, som de fortjene. De have været Drivesfiederer i alle Handlinger i hans Liv
og

og i alle hans Foretagender. Han er den første og den eneste danske Mand, som har sadt Danskes og Norskes ædle Handlinger i sit rette Lys, da han har samlet det i et Skrift, som læses af Ungdommen i vores Opdragelses Instituter, for at opmuntres til deres Udøvelse af deres værdige Forsædres Exempler, et Skrift saa agtet, at det læses i forskjellige Sprog i Europa, til de Danskes Ære, og oversættes nu i disse Dage i det franske Sprog, til vor Nations Ære, iblant de sydlige Landes Beboere i Europa. Under de rasende Jldsluers Magt saae jeg selv denne gode Mand Dag og Nat at vove sig, for at hielpe sine lidende Medborgere, og frygtede for, at han skulde vove sig for vidt til en ubodelig Skade baade for sin Familie, og for Staten til et ubodelig Tab; men Forsynet vaagede over ham og hans Bestræbelser vare ei frugtesløse. Om begge disse tvende gode Mænd vilde mine Læsere behage, at læse følgende tilsendte Skrivelse.

Jeg giver mig herved den Ære at levere Dem følgende Biedrag, som jeg efter min Overbeviisning troer, fortjener den offentlige Publicitet, nemlig:

1) Herr Jacob Schnell, boende i nye Kongensgade No. 326, har efter den Byen overgangne Ilsvaade indtaget i sin Gaard,

a) Sommermand ved Holmen, Alsass, med Familie,

b) en Mand, med Kone og 5 Børn, meget fattige;

af disse tvende brandlidte Familier tager Hr. von Schnell ei nogen Huusleie — desuden kan jeg som Dienvidne anmelden, Hr. Schnells utrættelige Iliid for det almindeliges Beste ved Ildbranden som bestaaer derudi, at han ei allene selv var tilstæde og hialp med at pompe, bære Vand o. s. v. men endog sendte sine Brandspande og andre Kar hen i Raadhuusstræde — samt 2de af sine Folk for at være behjælpelige —

Dernæst 2) Herr Conferenceraad Christian Colbjørnsens utrættelige og Menneskekierlige Omforg for det almindelige, har jeg den Ære herved som Dienvidne at kunde forsikre Dem om.

Herr Justiceraad Ove Walling saae jeg fra Løverdag Middag at bære Vand, og ved sit Exempel tilskyndede mange andre at opfylde sine Pligter, om

Aftenen

Aftenen Kl. 12 saae jeg Hr. Justiceraaden ved War-
tau — og siden ved Bagergaarden i Farvegaden —
af en sand Glæde følte jeg, ved at see Hr. Justice-
raaden ved Etatsraad Flindts Gaard, da samme
næsten var faldefærdig, gjøre Begyndelsen med at
kaste det meget Skamlerie som var bleven udkastet
paa Gaden til en Side, og derved frelste den anden
Side af Raadhuusstrædet, som ellers, naar der havde
gaaet Ild i alle de Bræder og gamle Tønder, med
mere som laae uden for ovenmeldtes brændende —
havde blevet en plat Umuelighed.

Kjøbenhavn, den 3die Septemb. 1795.

ærbødigt

H.....

---

32. Herr Conferentsraad Christian Col-
bjørnsen er nævnt i dette Brev, hvis utrætte-
lige og menneskekierlige Omsorg for det alminde-
lige Forfatteren af dette Brev selv har været
Djevidne til. Det vilde ligeledes være overflø-
digt, at nævne ham, for at udbrede den Roes,
som hans grundige Indsigter og hans utrættelige
Arbeidsomhed for Staten fortjener. Enhver
dansk og norsk Mand erkiender det med den fuld-

kønneste Hengivenhed og varmeste Taknemmelighed; hvo der kiender til de mange nyttige Indretninger i Staten, til de Kongelige gode Befalinger igiennem det danske Cancellie. Det er ham, med dets Præsident og sine Med-Colleger, der har forestillet dem, der har seet dem iværksatte. Med Kiæthed og Friemodighed vandrer han frem paa sin ærefulde Bane.

Det er ham og Herr Justitsraaden jeg skulder min Taknemmelighed, for de 5 Medailler de have tilkiendt mig, som Præsidentere i det kongelige danske Landhuusholdnings Selskab for min landlige Flid i Agerdyrkningen fra 1764 til 1789, da min forhvervede Theorie forenet med practiske Forsøg gav mig Ret til at concurrere til Prisma-terie med arbejdende Landmænd.

Saa ofte jeg gjorde ham min personlige Opvartning, opmuntrede han mig, og veiledede mig paa Videnskabernes trange Stie og tornefulde Bane. Det er ham med sine Med-Colleger, som have erkiendt min Ungdomsflid, hvis Frug-

ter jeg skulde have høstet i mine beste Manddoms
 Aar. Det er ham, som vilde som Statsmand
 læge mit statistiske Saar, der har forvandlet sig
 til et pbyssisk, som Lægerne nu ikke kunde afhielpe,
 ved at forsikre mig om et Levebrød fra Kongen
 igiennem det danske Cancellie, i Følge mine for-
 hværvede Videnskaber til Statens Nytte, isald
 mit Legems Kræfter vilde tillade det. Det giver
 dog et Glimt af Haab, og bliver en sød Tilfreds-
 hed for mig, at min Konge forsikrer mig sin Naad-
 de, at det danske Cancellie forsikrer mig sin Om-
 sorg, isald det skulde gøres fornødent. Imid-
 lertid nyder jeg ingen Fordeel af Staten, end at
 jeg paa nye skrives til Skat til Statens extraor-
 dinaire Udgifter. Jeg kan ikke finde mig deri,
 at jeg skal nægte mig selv nogle Bouteillers Me-
 dicin, som Lægerne have anvist til Forsøg, for
 at biedrage til Statens Udgifter. Jeg formoder,
 at Extraskat Commissionen er saa billig at troe
 mig paa Parol, at jeg vil svare denne Skat, saa-
 snart jeg kan. Endnu er jeg ikke saa fattig, at
 jeg har givet mine 5 Medailler i Assistentenshu-
 sets

sets Forbaring. Vil de endelig udpante mig,
 Skal den faae dem til Statens Fremtarv.

Det er ham med alle de høiere og ringere
 Embedsmænd i det danske Cancellie, som under-
 støtter dette Skrift med deres fælleds Subscrip-
 tion; sporer de mine personlige Ufuldkommenhe-
 der i mit Foredrag med deres klare Indsigter.
 De ere villige til at tilgive for min gode Hensigt?
 De opfordre mig ikke til Ansvar, da jeg ikke vil
 fornærme Staten eller dens Bestyrere. Dens
 Love ere mig hellige. Hans Befalning min Pligt.
 De indsee lettelig, hvor megen personlig Angreb
 jeg maae lide, naar de Lastesuldes Handlinger
 blive blottede. Det er dem og enhver indsigts-
 fuld Dommere, hos hvilke jeg kan haabe For-
 svar.

At jeg ikke har nævnet denne værdige Mand
 endnu i mit Skrift, er, fordi han selv boer til
 Reie, fordi hans ædle Handlinger endnu ere for-
 enede i hans medarbeidendes Virkekreds. Snart
 vil det danske Cancellie vise, hvad det har udret-
 tet

tet for de Brandlidte, snart vil vi erfare enhver af disse Beslutninger og Bestemmelse.

---

33. Hans værdige Broder, Herr Conferentsraad Edvard Colbjørnsen, Deputeret i Rentekammeret, ligner sin Broder i Goddædighed og i Villighed til at gavne. Han omsendte strax efter Branden Indbydelse til dem af Kammerets Fuldmægtiger, Copister og Skrivere, der ved Branden vare giorte huusvilde, til at imodtage Huuslye hos ham, og videre Understøttelse af ham. Nogle have modtaget Tilbudet. Jeg har kiendt denne agtede Mand, som Student, da han underviste privat i Lovkyndigheden. Som Student veed han, hvor lidet i a 200 Rdlr. i den Tid var at leve af, og hvor liden Forflag, der maae være i samme nu, da Huusleie og Alting er dyrere. Som Embedsmand kiender han, hvor vansffeligt det maae være for de Tienstgiørende i dette Fag, og især for de Brandlidte, der kan mangle de fornødne Klæder og Linned til Omklistning, og det fornødne Boeskab

Skab i deres Værelser, og derfor maae leie dem, eller betale Huusleien desto dyrere, at leve af i a 200 Rdlr. om Aaret; og derfor har tilbudet dem denne s^r: Tjeneste, samt biedraget med Præsidenten og de Deputerede i Collegio, at Herr Justitsraad Hammelows Pøn, som Committeret, er fordeelt til disses Pøns Forøgelse, da han selv lønnes som Stempel- Papiers- Forvalter, hvilket er anført paa den 7ode Side i dette Skrifts første Heste.

Nogle Linier derfra er og anmeldt, at 11 af de brandlidte Contoir- Betiente ved Admiraltetet har faaet $\frac{1}{10}$ Deel af deres Tab. Sikrere Efterretninger sige mig, at dem er godgjort $\frac{1}{3}$ Deel af deres Tab, en gandske god Understøttelse.

Jeg har selv beviist, at jeg har mistet i denne Ildebrand for 1000 Rdlr. i Skrifter, og for 16 Rdlr. i Pinned, og taget Beviser herfor fra de Boghandlere, som har havt Skrifterne i Commission. Kunde $\frac{1}{2}$ Deel blive mig godgjort, saa vilde jeg og være fornøiet; men hvor har Studentent

denten nogen Hielp? Han har ingen Gage, derfor skal han ingen Understøttelse have. Han er den eneste ulykkelige Medborger i Staten. Der er ingen der tager sig ham an. Ingen han kan henholde sig til. Han har Videnskab; det er nok, og han bør være Philosoph.

Da nogle af mine Læsere kunde ansee mig for fattig, af det jeg har skrevet; og andre spørge, hvad Understøttelse jeg kunde behøve, naar jeg kan miste for 1000 Rdlr., som og nogle offentlig har sagt til mig, saa indsee mine Læsere, at Handels-Varene i Papiir tabe sin Værdie, naar dets Indhold ikke tilfredsstille dets Læsere. Hvad Priis havde dette Skrift, naar mine Læsere ikke yndede det? Det koster mig dog hvert Heste nogle og 40 Rdlr., og endnu har jeg intet for mit Papiir eller for min Gliid. Jeg er heller ikke fattig. Jeg har nok at leve af i denne Uge, og i denne Maaned. Hvo har sagt mig, at jeg lever længere. Jeg er heller ei rig, da jeg har hverken Gage eller Pension, som alle de Rige have.

have. Hvad jeg har fornødent, skal jeg fortjene med mine Skrifter.

---

34. Herr Geheimeraad Græv Reventlau, Præsident i Rentekammeret, er bekiendt for sin Virksomhed og Flid i Statens forskjellige Fag. Jeg skriver intet her om ham, som Embedsmand, da dertil udfordres en heel Bog allene, men allene som Huusvært, der har udmærket sig med Godgjørenhed, ved at modtage endeel Brandslidte frit i sit Huus. Iblant disse en Skoleholder med sin anbetroede Ungdom.

Da en Skoleholder synes i denne Tid at være en foragtet Medborger i Staten, som vi nærmere skal lære at kiende i de uædle Handlinger, skiont han lærer Ungdommen Religion, Gudsfrugt og gode Sæder, og danner dem til gode Borgere, saa tænker dog Herr Greven modsadt. Han veed, hvor meget Opdragelsen danner Mensnesket, og at Statsmanden selv vil blive en slet Embedsmand, i hvor mange Prædicater ham end kunde tilegnes, naar ham mangler den Videnskab

Kb

skab, den Aands Cultur, den Indsigt i Statistiken, og de Kundskaber, som udfordres i de Fag, til hvilke han foreslilles, at tiene i Staten.

Endog de ringeste Borgeres, ja de Fattiges Børn behøve Underviisning, skal de blive gode Borgere og lydige Undersaatter. Derfor har han ingen Hensigt til den Uleilighed, som disse Børn kunde giøre i hans Gaard; men gierne taaler samme, og opofrer mere, fordi det er til Statens Gavn.

---

35. Madame von Halle, en Jøde-Enke, hvis Mand jeg har kiendt at være ligesaa brav en Mand, som hans efterladte Kone er, har et Huus paa Kiøbmagergade: Adskillige have giort Forsøg paa at udbyde hendes Leiere; men uagtet hun efter Branden kunde faae 300 Rdlr. aarlig mere i Leie af sit Huus, end hidindtil, har hun dog ei været at overtale, til at udsige dem, der nu beboe hendes Værelser. Hun har ei heller paalagt nogen høiere Huusleie. Det, som end-

nu forsøger hendes gode Tænkemaade er dette, at der er hende budet 6000 Rdlr. mere for hendes Huus, end hun kunde faae for det for Branden; men dette har hun end ikke imodtaget, da hun frygtede at hendes Logerende skulde blive huusvilde, eller at de, som kunde betale, skulde komme til at betale Huusleien for dyr. Hun fortjener herfor offentlig Agtelse.

---

36. Herr Meier, Sverdsæger, boendes paa Østergade No. 14, har ikke forhøiet sin Huusleie for nogen Logerende til Paaaske, skjønt han veed, hvor meget Brand-Cassen vil med Løgte og Sprøiteskaf sørøge hans Udgivter som Borger og Huuseier, og man veed, hvor liden Fordeel hans Profession kaster af sig, da det er gaaet af Moden at bære Waaben; og man nu kan staae Gadde, tage til Bryllup, ja være Brudgom, uden at være Waabendrager, naar man kuns ellers har det fornødne. Tvertimod i mine første Studenterdage, saae jeg ingen Skræder tage Maal til et Snørliv, eller en Skoemager at tage Maal

til

til et par Skoe, uden han havde sin smukke Sølv-
 Kaarde paa, hvori hans Kunst undertiden var
 anbragt, eller noget didhensigtende i sin Allegorie;
 at Studenten bar sin Hiber, som et Ugtelses-
 Tegn, fordi han havde forenet sig med Borgerne,
 og fældet den forvovne Fiende, som vilde bestige
 Hovedstadens Volde, var ingen Under. Nu ere
 vi vaabenløse og fredsommelige, og føre ingen
 Krig, uden Penne-Krigen.

Saa lidet Huusram som Herr Meier
 har tilovers, har han dog tilbudet de Brandlidte
 den Hielp han kunde tilbyde. Da nogle Søes-
 officierer logere i hans Huus, udbad han sig af
 disse, saa længe de gjorde Tieneste paa Skibene,
 at han maatte overlade deres Værelser til Brand-
 lidte. Han tilbød og Herr Doctor Block,
 Præst til Holmens Kirke, Frihed at logere i
 dem, hvilket han dog ikke modtog, da Herr Com-
 mandeur Tønder gav ham Værelser i sin
 Gaard i Gothersgaden.

37. Bønderne i Wollerslev og Gjørsløv,
 har tillige med Herr Provst Müller tilsendt de
 Brandlidte 30 Rdlr. fra Stævnsherred her i
 Siælland. Handlingen bliver saa meget desto
 ædlere, da det var deres eget Hjertes Drivt, og
 de endnu ikke vare indbudne til at give ved nogen
 Collect.

---

38. Herr Henry Simon og Balkier
 udi Herskabet Pinneberg har sendt 400 Rdlr.

---

39. Herr Skibs-Capitain Broder Dec
 ker paa Sylt har sendt 44 Rdlr. 4 Mk. 4 S.

---

40. Hans Excellence Herr Conferentsraad
 Hvitfeldt har sendt 400 Rdlr.

---

41. Herr Stads-Hauptmand Mylius har sendt 5 Rdlr., som en Person har givet til sin Sags Forlig for sin fornærmelige Udsærd imod Borger-Patrollen.

---

42. Herr Pohl, Kjøbmand i Königsberg, har sendt 2 Stykker Klæder.

En ubenævnt i Haderslev, har sendt 200 Rdlr.

Disse skulde uddeles af Magistraten og og Borgernes 32 Mænd til 20 fattige Familier. Vilde de give mig Efterretning, hvilke Familier der havde faaet denne Gave, saa skulde jeg have den Fornøielse at bekiendtgjøre samme i dette Skrift. Borgernes Formænd har imodtaget alle disse Gaver.

---

43. Eecharde, hans Majestæts Hiulmand, boende paa gammel Mynt No. 154, bevidner Herr General-Lieutenant Jacob Frideric von der Osten sin Tilfredshed, fordi

han ikke har opsagt ham, eller paalagt ham høiere Huusleie, end de 100 Rdlr., som han pleier at betale. Han har endog lovet ham, aldrig at opsigte ham, eller at forhøie Leien af ham, hvilket altid forsøger hans borgerlige Agtelse, at han kan taale de Udgifter, som Brand-Cassen, Lygte- og Sprøitesskatten fordrer, uden at lade sine Boesiddende føle Virkningen deraf, og at han ikke vil benytte sig af Ildbranden, for at giøre sig Fordele ved dens Udseggelse.

Da udaf Adresse: Contoirs Avisen fornemmes, at der forlanges af alle de som boer til leie, om de efter den sidste Ildsvaade ere blevne opsagte af deres Bærter, eller Leien forhøiet; jeg Undertegnede haver boet ti samfulde Aar hos Hans Majestats Kongens Hiulmand, E c c h a r d, paa gammel Mynt No. 154, kan give denne gode Mand dette sande Vidnesbyrd, at hverken er jeg kleven opsagt eller Leien forhøiet, men boer for samme ligesom for ti Aar siden, saa at den gode Mand, som det tydske Ordsprog lyder: (Er hat nicht ins trübe fischen wollen) her ikke indtreffer, men isteden for dette forpligtet sig og lovet, hverken for Fremtiden at forhøie Leien, ikke heller paa nogen Maade at opsigte mig, saalænge jeg betaler den for

ei Nar og endnu betalende Leie af 100 Rdlr. hver Halvaar. Jeg handlede meget ubilligt, dersom jeg ikke gjorde mine Medborgere denne min Vartes gode Character bekiendt; som ovenansført af mig bevidnes

Jacob Fridrich von der Osten,
Generallieutenant.

---

44. Herr Sebastian Popp, Bogtrykker, boendes i store Niolsstrædet No. 179, er mig bleven bekiendt ved mit jævnlige Besøg i hans Bogtrykkerie, ved mine forskiellige Skrivters Udgave og Correctur. Hans Gaard som med Port-Rum indeholder kuns 6 Fag til Gaden, og var kuns bestemt for hans Familie, og til sine litteraire Sagers Forvaring. Af den neberste Stue har han udryddet sine Skrifter, for at give Plads for en brandlidt Kobbersmed, navnlig Haagen, og hans Familie. Han har ingen Huusleie foreskrevet ham, men overladt til ham selv, at give efter sin Forsatning. Anvendelsen af disse Penge er mig bekiendt, men ei for den som skal betale dem, og da dette udgives en

Maaned før Huusleien er forfaldet, saa maae det endnu ei læses i dette Skrift.

Herr Popp har ude fra Nørrefælled fra Teltene modtaget en Dræng fra en brandlidt Familie, som han føder og opdrager ligesom sine 3de Sønner. Han har forhen i samme Hensigt faaet en voksen Jomfrue i sit Huus fra Slagelse, for hvis Forældre det brændte for, for nogle Aar siden, da de mistede alt det de havde, skjønt de havde borgerlig Velstand. Han har og en aldrende Svigermoder i sit Huus, af nogle 70 Aar. Da enhver god Mand skulder sin Kones Moder og Søster og Familie, ligesaa vel som sin egen, sin bedste Omsorg; saa kan man dog ikke nægte, at jo Herr Popp deler sit Brød med mange, uden endnu at regne enddeel Sveune og Drengs i Bogtrykkeriet.

Til sin og Families Forsorg er han virksom som Børger; og udgiver i disse Dage en Subscriptionsplan om Børneopdragelsen. Frugterne af den gode Børneopdragelse vide mine Læsere er

Famili

Familie-lykksalighed, og Statens sande Fordeele. Iblant de forskiellige Skrifter, som i forskiellige Tidsaldere ere udkomne om Barnets physiske og moralske Opdragelse, vil Emile ou de l'education par Jean Jaques Rousseau læses med Fordeel.

En Oversættelse af dette classiske Opdragelses-Skrift udkommer fra Herr Popp's Bogtrykkerie, hvortil han i disse Dage har udgivet en Subscriptionsplan, efter hvilken han lover den første Deel udgivet til Nytaar, som bliver omtrent et Alphabet stor. (Denne Plan anføres paa sidste Blad i dette Hefte.) Jean Jaques Rousseau har giort sig udødelig i Frankerige med sine Skrifter. Som han tænkte, saa skrev han, og fulgte altid Naturens Bud og sit Hiertes Bink. Han er en iblant de første, som har anvist sine Medborgere at sønderrive de ugudelige Baand, som fængslede dem. Skildrer han Statterne, som de ere, viser han Nationerne, hvorledes de burde være, skildrer han Naturen, eller sit eget Hierte? Hans Pen er mesterlig, saaledes og i Opdragelsen. Kunde han heri feile som Menes-

2 5

nesse,

nesske, afsøge i nogle Punkter af Opdragelsen, i Hensigt til Nationernes Cultur og deres Himmel. Gan; saa bliver dette Skrivt ei allene rettet og opløst med de tydske Pædagogers, men og hvor det behøves, med originale danske Anmærkninger. Enhver af mine Læsere, der ynder det franske Sprog, og kiender denne store Skribent — Enhver som elsker deres Børn, og formode, at vinde nogen Kundskab til Opdragelsens Fordeel, vilde behage at subscribere, for at kunde anvise Herr P o p p, hvor stort et Dplag han torde vove.

Man seer heraf hvor flittig og arbeidsomt Herr Popp er i sit Fag, da han endog anlægger nu et Skriftstøberie, at vore Typi kan blive bedre og skønnere end dem vi have i Bogtrykkerierne, eller maaskee lettere i Priserne, skiont de sælges i Pundeviis.

Omsorg for sig selv og sin talrige Familie veileder ham til disse Foretagender. Naar hver Borger eller Embedsmand vilde efter deres Gaards, og Bærelses-Rum saaledes indtage
de

de Brandlidte, saa var der ei saa mange Huusvilde som nu; da de store Gaarde staae med deres Porte og Vinduesskudder tillukte.

---

45. Herr Clausen, Bogbinder, boendes i Skidenstrædet No. 156, bevidner Giertler, Herr J. F. Niedlich sin Taknemmelighed, for sin Tieneste imod sig under Ildbranden og derefter, deels ved at hielpe at flytte hans Boeskab, deels ved at indrømme ham Bærelse til Beboelse i hans Huus, og-selv des Marsag indskrænke sig. Herr Niedlich boede i Nnegade ved Wimmelskæftet, hvor hans smukke Huus og blev et Offer for Ildsluerne. Han havde ikke vidst, hvor han skulde have faaet Huusene, havde ikke denne Borger beviist ham denne Tieneste. Da dette Skrivts Læsere have seet i 1ste Hefte af uædle Handlinger, hvori Opsigelse for Huusleie med videre indføres, hvor misfornøiet Herr Capitain Frølich er med sin Opsigelse tilligemed de Grunde han anfører, hvorfore han ikke vil antage Opsigelsen for gyldig, saa seer de tværtimod

mod hvor fornøiet og vel tilfreds Herr N i e d l i c h er ved denne Tienestes Beviisning, saa det kan med rette siges om Herr C l a u s e n , som om hvert Menneſke i Verden: laudatur ab his, culpatur ab illis. Nu ville vi læse den tilsendte P. M.

Da jeg ved den ulykkelige Iſdebrand imellem den 5te og 7de Junii maatte udflytte af mit Huus i Nyegaden om Natten den 6te, og jeg ikke vidste hvor hen jeg ſkulde tage min Retirade — naar Herr Bogbinder C l a u s e n ikke havde været ſaa ædelmodig og med megen Umage flyttede mit Boeſkab, og iſær mit Skattol, ſom han fratog 2de Arbeidsfolk paa Gaden og flyttede ſamme til Gotterſgaden, og om Mandagen, da jeg var huusvild, tog Hr. C l a u s e n mig ind i ſit Huus, indrømmede mig Bæreller til min Beboeſe, og ſelv indſtrænkede ſig, hvorfor jeg herved beder Hr. Litteratus L u n d at indføre den mig af Hr. C l a u s e n beviste Hielp i de ædle Borgereſ Handlinger.

Kjøbenhavn, den 15de Septemb. 1795.

J. F. N i e d l i c h,
boende hos Hr. C l a u s e n i Skienſtræde No. 156.

I Anledning af Wendt Helleseus Enke, som havde en Kielder til Leie af Fabriqueur Enken Madame C. E. Meinert, som Læseren vilde behage at eftersee paa den 65 og 66 Side i uædle Handlingers første Hefte, hvor hendes Navn er anført, ei fordi hun har udøvet nogen uædel Handling, men alleneste fordi Wendt Helleseus Enke var opsagt, der endog havde modtaget den med sin egen Erklæring ved Skifte-Foretningen efter hendes Mand's Død, er følgende Gienfvar og meddeelt Oplysning indsendt fra hendes Laug-Værge Herr Secretair J. J. Gudenrath:

Aftvunget Svar, paa hvad der er indrykket imod Fabriqueur Meinerts Enke, i en Bog, som fører Titel af uædle Handlinger.

Fabriqueur Meinerts Enke er slæbet ind i denne Bog, paa Grund af en Opsigelse, som er forkyndet Wendt Helleseus Enke, der beboer til Leie en Kielder, som hun havde løskyndiget sidste Vinter ved hendes Mand's Død, og, længe for Glædebranden, havde erklæret at ville fratræde. Bevis for denne Gierningsfag staar i Bogen selv Sider 66 og

66 og 67. I Opsigelsen sammesteds læses: i Følge
 Sommermand Bendt Hellefens Enkes
 egen Erklæring ved Skifteforretning
 efter hendes Mand's Død. Du har dog vel
 Naturretten Intet imod: at en løskyndiget Kielder
 kan bortleies af rette Eier. Vor gode og milde
 Konges Plakat af 12te Junii 1795, at jeg
 skal bruge Forfatterens eiendommelige Udtryk, for-
 byder det ikke heller. Blev en saadan Lov til; da
 maatte vel enten antages: at den første Tids Fælle-
 skab var kommen tilbage, og al Regiering med alle
 dens Skatter aldeles ophævet, eller, at Forfatteren
 til en saadan Lov ikke havde været fuldkommen ved
 de Fem — Usandt er det, at Madame Meis-
 nerts har gjort Bendt Hellefens Enke
 huusvild; thi 1) havde denne Enke selv frasagt sig
 Kielderen og Ingen formodes at gøre sig selv huus-
 vild; 2) boer hun der endnu — allerede en rum Tid
 efter Opsigelsen, og ved Fløttetid, efter den tilfsies-
 de Foranstaltning for Huusarme, let finder Plads
 for sig og eet Barn. Usandt er det ogsaa,
 at Serten Rigsdaler ere forlangte. Den
 løskyndige Kielder blev bortleiet imod Tilbud af Ser-
 ten Rigsdaler. Flere Leiere strømmede til paa en
 Gang, hvoraf den Ene overbød den Anden. Ikkun
 saa stort et Tilbud blev antaget, som Kielderen kaste-
 de

de af sig i de Naringer, saavel Skibsfartens som Fabrikernes Gang var bedre. At Christianshavn var da mere befolket, og at Bærellerne siden, især i de yderste Kanter af Christianshavn, ere sidst søgte, ofte bortleiede af Nødvendighed, for en uforholdsmæssig ringe Leie, det troer jeg, at enhver Huus-eier paa Christianshavn har fornummet. Dog svares de samme Afgifter paa Christianshavn som inde i Byen. Saaledes beboer en Lieutenant, til Michaelis's Flottetid, nogle Bæreller i Fabriqueur Meinerts Enkes Huus, for ikkun 14 Rdlrs. Leie om Halvaaret, af hvilke stedse er svaret 20 Rdlrs. Leie hvert Halvaar. Ogsaa var den ovennævnte Kielder overdraget til Tømmermand Bent Helleesen for en uforholdsmæssig ringe Leie i Betragtning af denne Mands Omstændigheder: en Velvillie, som hans Enke ikke burde miskiendt, ikke paastaet en med Andre, og, uden nogen hendes Fornærmelse, indgaaet Leie-Contrakt høvet, for at hun selv kunde nytte Jildebranden og Kieldereren desto bedre — ikke indrykket en Klage, blottet for al Grund, og endda lidt uerkiendtlig, ikke forviklet Tildragelsen, ikke forvendt Sandhed, at ved saadanne Konster en Skygge kunde falde hen paa en uskyldig Medborgers Tænke-Handle og Fremgangsmaade. Muligt, at Bent Helleesens Enke har beboet Kieldereren i den om-

skrevne

Krevne Tid $3\frac{1}{2}$ Aar, thi hun har 2 a 3 Gange have
 den Kielder til Leie. Fra den Tid, hun sidst indflyt-
 tede, har hun beboet den til Leie ikkun eet Aar.
 Til hvad Gavn de 24 Aars Doepæli Dron-
 ningens Gade er anmeldt, og om den Anmeldelse
 skal fremfalde Taarer eller Qualme, det er saare tve-
 tydigt. Ogsaa er følgende Sted hos Forfatteren lit
 dunkelt „de (Leiere) som blive, maae betale
 meere. Ikke alle de Leiere, som blive, maae be-
 tale meere. Et Par Leiere, fordi Leien var der ufor-
 holdsmessig lav, indvilgede uden nogen Fortrydelse,
 et Tillæg af To Rigsdaler hvert Halvaar. Er
 det overflødig Nøiagtighed, eller er det maaskee Vit-
 tighed, at ogsaa det stemplede Papiers No. 10743
 (den Anmærkning er Forfatterens egen) er anført,
 da det dog synes, at Læseren seer dette No. nok en-
 gang i Opsigelsens Kopie. Opsigelsen selv forekom-
 mer vor Forfatter saa aldeles loelig, at han udbryd-
 der: Jeg kan intet herimod sige. De bed-
 ste Ord af alt det nedskrevne om Bent HelleSENS
 Enke. Vel sandt, at Forfatteren ved en saadant
 aabenhiertig Erklæring: at han kan Intet sige
 imod Handlingen: har snarere affagt Dommen
 over sig selv, end tilladt sig en ublid Dom om Op-
 sigelsen. Ogsaa kan det Usande i Fortællingen Fri-
 ves paa Bent HelleSENS Enkes Regning. Uag-
 tet

tet denne smule Skikkelse, om det ei snarere
 maae ansees for Nødvendighed, har Forfatteren ei
 allene indrykket Fabriqueur Meinerts Enkes
 Navn, uden mindste hendes Brøde, i en Bog om
 uædle Handlinger, men ubetænksom nok fort
 den stakkels Kone ind i Selskab med Tyve, hvorom
 Forfatteren handler S. 80, 81. Da nu Forfatte-
 ren oven i Rixbet truer forrest i Bogen alle de ind-
 rykkede Navne med Esterverdens uudslettelige Dom;
 saa er den Forbindtighed, saa vel Enken, som hen-
 des Lavværge, bliver den misledende Forfatter skyl-
 dig, næsten aldeles ingen. Som Enkens Lavværge
 er jeg efter Danske Lovs 3 — 17 — 41 pligtig at
 bistaae Enken med Raad og Daad. Den
 følgende 42 Artikel forbyder mig som Lav-
 værge at skade Enken med Raad. Med
 allerunderdanigst Hørsom imod den gode og milde
 Konges Plakat af 12 Junii 1795, har jeg ikke for-
 staaet den saaledes, som om den tilbagekaldte de Enev-
 de anførte Artikler af vor gode gamle Lov. Desu-
 uden har min Enke flere Børn hjemme, end eet,
 maae svare Renter til Pantehavere, Afgifter til Byen
 og Staten, maatte, og neppe hun Eene nedlægge sit
 Fabrikvæsen, da Fabrik-Anlægget paa Blaagaard
 trak al Marven til sig, lever af den liden Behold-
 ning, som Stedets Indtægt kan levne, naar fravæg-

nes Omkostninger paa dets Vedligeholdelse, Renter, Skatter, har ingen Pension, og ingen Indtægt andensteds fra; men leed eet endda ikke saa lidet Tab derved, at Skiftet efter hendes Mand's Død stod ved Hof- og Stads-Retten ikkun Tre Aar, er svag, til Alder, ofte Sengeliggendesyg — Denne Enke skulde jeg raade til at hæve en lovlig Kontrakt, som begge Parter vare fornøiede med — for at Forfatteren igien kunde give hende et Blad iblant sine ædle Handlinger — dette Raad sendes Hr. Forfatteren med skyldigst Taksigelse tilbage. Ikkun maae jeg anmærke, at mit ringe Raad til Enkens Fordeel langt fra ikke har naaet $\frac{1}{4}$ Deels. Hvide over sædvanlig Leie, hvortil Huusværterne nu af Forfatteren have faaet Tilla-delse. Senere allernaadigste Forordninger trefse de brandfrelste Huuseiere saa følelig, at det bliver næsten umuligt for disse at vise Giestmildhed. Selv den allernaadigste Plakat af sidste 12 Julii meldte ikke et Ord om Formildelse enten i Skatter eller i nødvendige Levnetsmidlers, vist nok dyre og ubillige Priser. For Resten har jeg været Dievidne til Fabriqvur-Enke *Meiners*'s Beredvillighed og til hendes Børns Tjenstfærdighed i Gldbrands-Tiden. Men Saadant Noget bør udøves uden Bram, er en Samvittigheds Sag, og, uden for høist sjældne Tilfælde, hører slet ikke hen til Ugeblade, Maanedskrivter eller Aviser.

Nviser. Jeg troer slet ikke, at ikkun tykt Blod, som Professor Thaarup synes — i sin store Statistif — at antage for den eneste Aarsag til mishandlede Borgeres Misnøie, men at meget mere Forfatterens egen ublide Skiebne (den større Deels Lod af vore studerende Medborgere) har oprørt hans Følelse i den Grad, at han uden Forskiel anseer enhver Huusvært for en rig Mand, og uden mindste Prove, Undersøgelse, ja længe førend den anden Parts Forsvar er hørt, har affagt Dom imod ham, ikkun Denne er Huusvært, og den som frembær Klage, er Leier. En saadan Ubetænksomhed, hvor god Hensigten ogsaa er, skader og fornærmer.

J. J. Gudenrath.

Læserne seer af min Bekjendtgjørelse, at jeg intet har havt at sige mod Opsigelsen, da jeg kun har anført den opsagte Enkes Anmeldelse. Herr Secretairen oplyser nu Handlingen desto bedre, hvoraf sees, at Opsigelsen kan aldeles ikke falde hende til Last. Han forsikrer os tillige, at han selv har været Dievidne til Madame Meinerts og hendes Børns Tienstagtighed og Beredvillighed i Ildbrandstiden, og den hele nøiagtige Fortæling om hendes Forsætning, Handlemaade og

Mødender i Livet, veileder enhver Læser til den Afgøelse, som hun fortiener.

Hvad der i øvrigt er skrevet om Forfatteren, maae han finde sig tilfreds med. Han skriver om andres Handlinger, og bør taale at andre skrive igien om ham. Det er Siengjældsens billige Fordring. Hvorfore det stempede Papiirs No. her er anført, og viist at det er rigtig, har alleneste Hensigt til andres Opsigelse, anførte paa de foregaaende Blade, hvor intet No. er anført paa Opsigelsen, og neppe noget stempet Papiir er bleven brugt.

Forfatteren troer heller ikke, at Bærterne ere allene ubillige, og at de som boe til Leie skulde alle være skikkelige og gode. Erfarenhed har ofte viist det modsatte. Marsagen hvorfor Klagerne ere indførte om Bærterne, som have opsagt, og ei nogen Klage er anført om de Opsagte, er allene denne: at Breve ere desangaaende tilsendte om hine og ei om disse.

Herr Secretairen er til Slutning af den Mening, at anføre den enes Anklagelse, længe før end den anden Parts Forsvar er hørt, er en Ubetænksomhed, som skader og fornærmer. Det er uimodsigelig rigtig. Faste, sunde og gode Grundsætninger i Lovkyndigheden maae bestyrke denne hans Mening og antagne Grunde — Svagere maae Forfatterens Grunde blive. Han har troet, naar han i et Hefte havde anført de Reien- des Opsigelse, vilde han i det følgende Hefte anføre Bærternes Forsvars Grunde, og vise hvad Grunde Bærterne havde dertil, (om de indsendte samme,) som sees saavel af Indledningen til Skrivtet, som i Begyndelsen af den anmeldte Opsigelse af Herr Stads Capitain Hiort h, og den paalagte Huusleie.

Overalt seer Herr Secretairen, at det er min gode Hensigt, der har veiledet mig til dette Skrivts Udgave, som han selv tilstaaer, som adskillige indsigtsfulde og værdige Skribentere endog have ønsket, og hvis Hensigt stemmer endog overeens med den Kongelige milde Placat af 12te

Julii 1795. Kan dette Gode ei herved besor-
 dres, som har været min Hensigt, saa vil jeg
 gjerne ophøre at anføre disse indkomne Anmældel-
 ser; lidet vil jeg endnu forsøge det, for at Kiende
 Følgerne af samme. Jeg bevidner Herr Secre-
 tairen herved min Taknemmelighed for den oply-
 sende Underretning, som han har givet Publicum
 og mig, som dette Skrivts Redacteur, til Fabri-
 queur Enkens Madame Meinerts billige Fors-
 svar. Enken Bendt Helleseus er mig ubek-
 kendt, uden alleneste af den tilsendte Opsigelse.

Herr Stads-Capitain Hiorth skulder jeg
 megen Taksigelse for hans havde Omsorg for mig.
 Da jeg havde udgivet det første Heste af vædle
 Handlinger, kom nogle af mine Venner og for-
 talte mig, at en Student havde skrevet mod mig
 for Herr Capitainen. Jeg tænkte, Frænde er
 Frænde værdst. Strax derpaa kom andre med
 Octav-Bladet, saa varmt som Indholdet var,
 og saa vaadt, som det kom fra Pressen. Jeg bad
 om jeg maeholde ote abg læse det; men de kun-

de selv ei miste det. De vilde have Løier af det i nogle Sælffaber. Jeg har altsaa endnu ei læst det — kuns kastet et Diekast deri, og fundet hist og her en Idee, som jeg kan erindre mig. For dette lille Octavblad Skyld kom alle saa hidsig og vilde have det udfomne Hefte. Jeg skulde tælle de 42 R. for samme, og skrive deres Navne, som jeg skylder de 14 R. for Prænumerationen, og disse smaa Forretninger hindrede mig fra at læse det nøiagtig igiennem.

Da jeg erfarede at dette Blad var fra Stads Capitain Herr A. J. Hiortb til mig, som dette Skrifts Redacteur, saa skylder jeg ham min forbindligste Taksigelse derfor. Deels fordi han hjalp mig, at Heftet strax blev affadt, da enhver som fik hans Blad vilde og kiende Skrivtets Indhold, deels for den velmeente Advarsel han giver mig tilligemed mine Venner og Paarsørende, at bruge den mueligste Forsigtighed i mit Foredrag. Naar man vil være en Patriot, kan man let forløbe sig. Naar man vil skrive Sandhed, og ikke kan bevise den, saa er man, som Skribent

bent selv fældet, ja Sandhed faaer jo altid en
 braaden Pande, og dens Forsvarere fielden nogen
 bedre Løn. Den vittige Skielm, lurere paa den
 godtroende Skribent, fremsætter han noget ubes-
 viisligt, som hans gode Hierte eller hans Lettroen-
 hed har forledet ham til at troe strax maae han
 taale personlig Angreb. Han kan tænke eensidig
 om en Sag. Fra en anden Side kan Sagen
 fiendes anderledes, eller forestilles anderledes, og
 nu er Skribenten underkastet Manges Dom.

Forfatteren, som Redacteur, kunde lade
 dette Skrivt passere igiennem en lærd Commis-
 sion, der kunde rense Skrivtet fra mange Feil;
 men saa skulde det skrives om igien, forandres,
 modtage en nye Form, og andre Ideer skulde
 indstroes. Dette medtog megen Tid, og fordob-
 lede Arbeidet, og Læserne, som forventede strax det
 følgende Heste, maatte derved desto længere ud-
 sætte deres Videlyst. Skrivtet maae da gaae i
 den Form det engang har faaet.

Herr Stads Capitainen maae i det øvrige være forsikret, at det meget vil fornøie mig, jo bedre han kan i sine Skrivter til Publiciteten forsvare sin gode Character, og oplyse Publicum om de urigtige Anmeldelser, som kunde indløbe.

Det har aldrig været min Hensigt, som Redacteur, at nedsætte eller formindskke hans eller nogens borgerlige Agtelse; thi da tænkte jeg selv uædel, handlede uædelt, og ei kunde saa frimodig fremtræde for Publikum med dette Skrivt, som jeg nu gjør.

At Herr Capitainen er nævnet først i dette Hefte iblant dem som have opsagt Huusbeboerne, eller paalagt dem høiere Huusleie, er ikke fordi jeg har anseet hans Handling at være den værdste; men fordi han havde taget sin Tilflugt til Publiciteten, naar han skriver:

„Medborgeres Agtelse var mig stedse dyres-
 „bar. Det maatte derfor være mig smertes-
 „ligt at erfare det Rygte, som slettænkende

„Mennesker have søgt at udbrede, at jeg nu
 „betiente mig af disse Dages sørgelige Veilige-
 „hed til at opskrive til ublue Huusleie mine
 „Bærelser ic.“

Da vidste jeg ei endnu det Rygte, som Herr
 Capitainen anmelder om sig. Da var endnu
 ikke de Breve indkomne om ham, som i det første
 Hefte ere indførte. Hvad der er skrevet i disse
 Breve, af deres Indhold igienkalder jeg ikke et
 Bogstav, da tvende Mænd vil beedige det, om
 Herr Stads. Capitainen det forlanger. Forresten
 er der ingen Mistanke om hans Handlinger hos
 mig. Alt det historiske og gamle, anmeldt til
 nøiere Estertanke, har jeg i samme Skript erklæ-
 ret, at det ei var om ham, fordi Læseren skulde
 ei fatte Mistanke og sigte, hvor de ei burde træffe.

Herr Stads. Capitainen yttreer i dette Detav-
 blad en Tanke, som jeg meget ynder, at han bry-
 der sig ei om min Noes, om jeg indførte samme
 i Skrivtet. Deri tænker han meget rigtig, gan-
 ske overeensstemmende med mig selv, som heller
 ikke

ikke bryder mig om, om han vilde laste mig. Naar enkelt Person, eller enkelt Medborger i Staten vil rose eller laste os, saa kan en Eiden- skab eller menneskelige Bihensigter være Drives- fiederer dertil. Det er ikke Menneffers Domme, eller enkelte Personers Dndomme der skal reise eller sælde os; men det er Handlingen selv, saa- ledes som den er, god eller ond, der skal fries- kiende os eller anklage os. Det bliver altsaa Herr Stads-Capitainen det samme, om Peder eller Poul, om en Capitain eller en Student, om jeg eller en anden Redacteur i Sælffabet skri- ver om hans Handling, naar enhver af os skri- ver om den saaledes som den er. Han bør der- fore ei søge personlig Hævn eller personlig Strid, men alleneffe holde sig til Handlingen selv, og dens Foredrag.

Herr Stads-Capitainen forlanger ikke at roses af mig, og dog maae jeg tilstaae, da han for nogle Aar siden besøgte mig paa mit Bærelse, og de saa Gange jeg har været i Sælffab med ham; at han er en munter, artig og belevent Mand,

Mand, og dog ere vi nu saa ukiendte for hinanden, at vi neppe kiende hinanden paa Gaden, om vi mødte hinanden.

Herr Stads-Capitainen maae selv tilstaae, at der aldrig har været os noget imellem, hverken imellem os, eller imellem andre, ham angaaende, der paa min Side kunde føde Animosite. Skrivters Indhold er alleneste den eneste Aarsag. Nu er det affadt. Herr Stads-Capitainen skal have mange Tak for sin Omsorg. Dette Hefte behøver ei hans Omsorg; det affætter sig nok selv.

Til Slutning har jeg at udbede mig en Godhed af ham, at han i en Convolut vil sende mig sit Octavblad, for at læse det igiennem og nøiere besvare det i næste Hefte, eller og lade det oplægge paa nye, for at udgive det til flere Læsere. Det vilde endnu gavne mig mere, og jeg kunde herved vejlede ham til en ædelmodig Handling, som en uædel Handling opfordrer mig til at anmode ham om. Der er udkommet et Skrivt
just

just i Dag, jeg skal slutte dette Hefte, som kaldes et kraftigt Document med fornøden Oplysning. Dette viser, at en brandlidt Mand havde kjøbt et Huus, og betalt paa Kjøbet 960 Rdlr. Da denne Mand kunde ei prestere prestando, saa tog Sælgeren sit Huus igien, og beholdt 500 Rdlr. fra den Brandlidte. Jeg begynder nu strax paa de uædle Handlinger, og deri skal undersøge dette Huus-Kjøb næiere. Imidlertid kunde Herr Stads-Capitainen udvise en ædelmodig Handling, om han vilde skænke denne ulykkelige Mand disse 500 Rdlr. igien paa denne Maade. Han gjør et nyt Oplag af sit Octavblad, sælger Stykket for 1 β ., og naar allene hver anden i Staden anvender sit Skilling hertil, uden at regne hvad der kommer uden for Stadens Bolde, saa kommer netop 500 Rdlr. udaf 50000 solgte Exemplarer.

Slutningen af dette Hefte fremsætter en Subscriptions-Plan, om nogen af mine Læsere vil bære den med deres Subscription, efter de Grunde som samme indeholder.

Subskriptionsplan.

Ullerede i Marts 1789 indbed jeg Nationen til Subskription i paa en Oversættelse af det klassiske Uddragelseskrivt *Emile ou de l'Education*, par Jean Jaques Rousseau; men endskjønt Følgen af denne min Indbydelse ikke var uheldig, hindrede dog, deels mellemkomne Omstændigheder, deels en ikke ganske sikker Udsigt til mine Bekostningers Erstattelse, mig fra at tænke paa Udgaven førend nu, nu da jeg offentlig i Adresse-Comtoirets Efterretninger opfordres til, for ei at see mine paa den første Deels Oversættelse anvendte Bekostninger tabte, at opfylde mit Forsæt med at udgive *Emil* i Dansk. Imidlertid er jeg endog glad ved de Hindringer, der hidindtil have tilbageholdt Udgaven af dette Værk, da det, om det var udkommet i sin Tid, havde maattet fremtræde i Dansk, vel som et Mesterværk, men dog ganske saaledes som det stod fra sin store, men og stunds dum feilende Forfatters Pen, imod at det nu kan forskjønes og rettigjøres ved de dertil siden udfomne oplysende og rettende Anmærkninger af Lydslands største og lærdeste Pædagoger.

Min Hgt for Nationen, og mit Ønske at levere alt, hvad der paa mit Forslag maatte udkomme i Modersmaalet, ikke allene upaaklageligt, men endog saa gode som mueligt, har bevæget mig til at søge en Oversætter til *Emil*, hvis Indsigter, Evner og Kundskab i Sprogene jeg kunde lide paa; dog ogsaa misroisk til mit eget Ondomme, formaaede jeg Herr Bibliothek-Secretairen, Magister Nyerup, som adskillige Gange for mig havde htrret sin Strøgt for *Emils* Skjebne, om den faldt i en den ikke vorne Oversætters Hænder, at igjennemlæse Oversætterens første Prove. Dommen, bemeldte Hr. Secretair Nyerup affagde derover, stemmede ganske overeens med min Forventning; og for paa nogen Maade at betragge de Subscriberende som Oversættelsens Godhed, vil jeg indføre den her.

„Efter

„Efter mit Skjønnende kan der ingen Tvivl være
 „paa, at jo denne Mand har det rette Greb paa at oversætte;
 „sætte; og jeg tvivler slet ikke paa, at jo baade Publikum,
 „De og Rousseau maae være vel tilfreds med at have faaet
 „ham til dette Arbejde.“

„Hvad Oversættelses-Maaden angaar, da holder jeg
 „for, at det Danske Publikum, naar det kun faaer Rousseau
 „heel og ubesklaaren, gjerne lader Oversætteren have Hals
 „og Haand over de Tydske Pædagoger; og altsaa kan han
 „efter bedste Indsigt enten oversætte deres Anmærkninger
 „heel og holdne, naar de ere det værd, eller forkorte og
 „indknibe dem, hvor der siges for lidt med for mange Ord,
 „eller ogsaa gjeudrive dem, hvor det lønner Umagen.

N y e r u p .“

Kolig altsaa i Henseende til Oversættelsens Godhed, tillader jeg da her Nationen trygt Rousseaus Emil, rettet og oplyst ikke allene med de Tydske Pædagogers, men og, hvor det behøves, med originale Danske Anmærkninger. Til Nyeaar skal den første Deel, efter mit Lovte i Aviserne udkomme, og saa hastig som mueligt skulle de andre Dele følge denne. Hver Deel, indeholdende en Bog af Original-Udgaaven, vil omtrent blive et Alphabet eller 23 Ark stor, og Prisen for dem, som subskribere, førend første Deel udkommer, 4 Mk. for hver Deel paa Tryk og 5 Mk. 8 S. paa Skrivpapiir, næsten en tredie Deel billigere end det Skriver sædvanligen i vore Tider leveres for, uagter Formatet vil indeholde endeel mere Materie end vore almindelige, af Egens nytten skabte, Modeformater pleie at indeholde.

Endskjønt dette vil blive et af de bekvemligste, og altsaa og et af de bekvemligste Bærker, vi have i Modersmaalet, forlanger jeg dog ingen Prænumeration ved Subskriptionen; men derimod prænumereres der, for at sikke mig mod alt for stort Tab ved Defecter, ved hver Deels Modtagelse med

se med det Halve af Besøbet for den følgende Deel, hvilk
 Een Prænumeration igjen erstattes ved Modtagelsen af den
 Deel, hvorpaa der er prænumereret.

Ligesom jeg saaledes paa min Side intet efterlader, for
 at levere Europa's ferske og bedste Opdragelses-Skrift godt
 og fuldkomment i Modersmaalet, saaledes har jeg og den
 Tilfald til Nationen, men især til den Deel af Samme, der
 indseer, hvor vigtig Opdragelses-Videnskaben er for dem,
 som den Algode betroer Børn, at den ikke lader mine Bes
 træbelser for at gavne blive frugtesløse, men derimod ved
 Subskription paa dette Værk, opmuntrer mig til at berige
 Fædrelandets Litteratur med flere gavnende og gode
 Skrifter.

Kjøbenhavn,

den 11 Septemb. 1795.

S. Popp,

Bogtrykker i store Nolsstrædet No. 179.

Ved dette Hestes Begyndelse maatte jeg giøre en Undskyldning hos mine Heistorede Læsere, for nogle Bogstavers urigtige Omsætning paa den 182de Sides sidste Linie i foregaaende Heste.

Jeg forundrede mig selv herover, hvorledes det kunde være mueligt, ved at eftersee Formen og Rammen i Pressen, at disse Bogstaver kunde komme ud, og blive omsatte. Jeg formodede, at nogen havde gjort det af Skielmsyker, for at opvække Mistanke imod mig hos Hert Captain Hiorth, i Hensigt til Ordenes og Meningens Sammenbindelse; thi det skeer undertiden i Bogtrykkerier, endog for de lærdeste Mænd, efterat deres Manuscript er udsadt, og har været under Correctur, at en gaaer hen og omsætter et Ord, som bliver urigtig aftrykt, hvorpaa jeg kunde anføre nogle Exempler her i Kiøbenhavn. Men dette er ei Tilfældet her.

Trykkeren har, ved at ville indskyde nogle Typi, bragt dem i Norden (skönt han nægter det) og selv samlet dem op. Trykkeren skal i

Wde S. 3. S.   N   flige

flige Tilfælde henholde sig til Sætteren, og Sætteren til Skribenten, naar han er tvilraadig; men her gjorde Trykkeren det paa sin egen Haand. Han maae derfor staae til Ansvar herfor. Ordene skulde være (Jeg bad, om jeg maatte beholde og læse det) nemlig Herr Stads Capitain Hiorths Blad, som jeg endnu ei er bleven Eiere af. I Avisen har jeg gjort offentlig Undskyldning herfor, og tilbudet ham, at vise Manuscriptet og Correcturen; at det heri var rigtig skrevet og aftrykt; men hvorfors gjør jeg saa mange Undskyldninger, for en liden Trykfeil? fordi endog Skrivets gode Hensigt miskiendes af dets Fiender, og dets uskyldigste Indhold mistydes efter deres Indbildningskraft.

---

46. Herr Meier, Lieutenant i Søetaten, tjenende paa Orlogsskibet Siælland, som laae til Ankers i Renden her uden for Staden, fortiener offentlig Agtelse, fordi han fra Orlogsskibet strax steg i en Sluppe, for at redde Mandskabet af Skibets kantroede Sluppe, som affeilede
fra

fra Toldboden til Skibet. Handlede han her efter sin Pligt, som tjenstgiørende Sæe-Officier, saa er det altid roesværdigt, hurtig at opfylde den, endog hvor Faren truer? Var Menneſkes Kierligheden Drivefiederen til denne Handling, saa er det dobbelt roesværdigt?

Da jeg har anmeldt, at denne Sluppe kandrede, og en Officier har reddet sig ved Narene, indtil han bekom Hielp, efter den Beretning, som mig var givet, og som i første Dieblikke et altid ere saa sikre, saa har jeg siden erfaret af et udgivet anonymist Blad imod mig desangaaende, som jeg anseer efter sit Indhold og Underskrift anonymist, da ingen Lærd, og ingen Sæe-officier er kiendt af dette Navn, deels have og nogle af mine Bekiendtere, som ere mine Venner, besøgt mig, og sagt, at der ingen Officier var i Sluppen. Det er altsaa rigtig, hvad jeg har anmeldt om Sluppens Kantring, og at 5 Mand druknede, og at de som druknede vare et Slags Officierer eller Tienstgiørende, da der kun var en Matros iblant; men der vare ingen iblant disse af

Skibets 6 Befalnings Mænd, som hos os egentlig benævnes med Officier, Navn. Saa meget desto bedre. — Ulykken kunde ligesaa vel have indtroffet, naar nogen af dem vare inden Skibsborde, som nu ingen af dem var der. Erfarenhed har saa ofte givet Exempler herpaa, endog hos de Nationer, hvor Skibs-Byggeriet og Skibenes Besegling har opnaaet sin største Fuldkommenhed i vor Tids Alder; i Engeland, der kan et Orlogsskib som ligger for Anker paa Reden, krænge og kantre, og Admiralen med alle Skibets Officierer og Mandskab drukne, og nogle 100 Fruentimmer med disse. Dette skedte ved Usorsigtighed.

Saasnart Sluppen var kantret, steg Herr Lieutenant Meier i en anden, reddede dem han kunde, og lod den kantrede Sluppe flæbe ved et Tøv ind til Toldboden. Naar jeg ved en anden Veilighed skriver om Seillads, og et Fartøis styrelse, skal jeg nærmere udvikle mine fremsadte Ideer herom. En Bindkast omkastede denne forliste Sluppe.

Adskillige af Borgernes Formænd, som
 have Sæde i Magistraten, have givet mig den
 Ære af deres Besøg, og meddeelt mig adskillige
 Efterretninger til dette Skrivts Fordeel, hvor-
 fore jeg bevidner dem min offentlige Taknemmes-
 lighed. Nogle af disse haver jeg lært at kiende,
 som Litteraturens Venner og Dyrkere, som for-
 dobler min Ægtelse for dem. De have foræret
 mig nogle af deres Skrifter, som kan veilede
 mig mere i de Fag jeg har skrevet, og agter, at
 skrive mere. De antage sig og med megen Nid-
 kerhed og Flid det Almindeliges Vel, og ved
 Borgernes og boesiddende Familiers Uroelighed
 af Mangel paa Huuslye, have de fordeelt dem
 paa Posthuset her i Staden, og paa Opfostrings-
 Huset i store Kongensgade, for at kunde desto
 snarere anvise Huuslye, og affærdige flere med
 Huusleiens Forstkud af Borgernes indsamlede
 Gave til de Brandlidte. De have og in Corpore
 forsamlet sig paa det almindelige Hospital i Lø-
 verdags, for at befordre dette Hospitals Frem-

tarv, og sørge for alle de fattige og trængende
Borgere, som hertil have givet deres Biedrag,
og som egentlig i deres Afmagts Dage have Ret
til den Hielp, som det giver.

Her følger nu en Liste paa den indsamlede
Gave, af Borgerne og boesiddende Familier til
de Brandsidte her i Staden.

Nota over Beløbet af de fra ædelmodige Medborgere indkomne Gaver, til den i Følge Kongelig allernaadigste Bevilling af 1ste Julii 1795^e Kjøbenhavns brandlidte Familier, forundes Huus Collect.

Udi Stadens Qvarterer.		Beløbet	
		Rdlr.	ß.
1.	Strand Qvarter =	294	40
2.	Øster Qvarter =	681	44
3.	Snarens Qvarter =	234	32
4.	Vester Qvarter =	1356	56
5.	Norre Qvarter =	438	48
6.	Klødeboe Qvarter =	938	78
7.	Friemands Qvarter =	1356	22
8.	Kjøbmager Qvarter =	1844	16
9.	Rosenborg Qvarter =	1765	
10.	St. Anna Øster Qvarter =	6272	89
11.	St. Anna Vester Qvarter =	1793	46
12.	Christianshavns Qvarter =	2410	
	Paa Broerne kaldet, uden Stadens Porte =	131	84
Sum. Sumar.		10527	74

Saaledes Extradeert af de til Raad-Stuen indkomne autoriserede Collect-Væger.

Kjøbenhavn, den 26de September 1795.

Vi see, at 19527 Rdlr. 74 ß. ere indkomne. Tilforn har jeg anmærket, da Collecten omgik, at Borgerne vare ei meget villige til at give, fordi de vidste ei, hvortil Gaven blev anvendt, og havde ei den største Tillid til dem, som skulde uddeele dem. De subscriberte altsaa, især mange blant dem pro Forma, og ei med den Deeltagelse, som lidende Medborgeres Nød udfordrede. Deres Hjerter vare ikke uden Følelse; men de vilde af dem selv give til de Brandlidte, saa vidste de, hvo der trængte, og hvorledes det blev anvendt? Det er ikke at tvivle om, at Gaven jo paa beste Maade blev anvendt, at Borgernes Formænd, som har modtaget saa mange Ansøgninger, som have indstrømmet fra saa mange Brandlidte, jo kiender deres væsentlige Trang, og herved vil afhielpse; men eget Sind og egen Villie er en Mands Himmerig; derimod kan intet indvendes. Naar vi nu betragter denne samlede Collect, saa udgjør den 6 Rdlr. omtrent af hver Huus, som Huus er lidet, da nogle gav 300 Rdlr. andre 50 Rdlr.

Rdlr. og 10 Rdlr. Naar disse Penge skulde desles til de Brandlidte, saa var her kun 4 Mk. til hver; men da mange brandlidte Borgere ere formuende, som ikke modtage disse Penge, saa vil man regne, at 5000 kunde være trengende, saa var her 4 Rdlr. Disse vare snart forbrugte. De anvendes meget bedre til Huses Opbyggelse, for de meest trengende Familier. Naar jeg modtager authoriserede Esterretninger om disse Penges Anvendelse, saa skal jeg give mig den Ære, at bekiendtgjøre mine Læsere samme. Af Stædens 12 Quarterer, gav St. Anna Øster Qvarteer og Christianshavns Qvarteer allene det halve. St. Anna Øster Qvarteer gav 6272 Rdlr. 89 ß. Christianshavns Qvarteer gav 2410 Rdlr. 46 ß. De andre Qvarterer gave langt mindre. De afbrændte kan vi ei regne, saaledes øster Qvarteer gav kun 681 Rdlr. 44 ß., hvor en rig Enke begyndte med Subscriptionen, og gav 300 Rdlr. En rig Borger, (uden Indføds-Ret,) som siges at have faaet 4000 Rdlr. af Regierins

gen, som en Don gratuit til sin Handlings Fortsættelse, som efter mine Tanker ikke er Staten til Gavn, men til Skade; siges, at have givet 1 Rdlr. Er det vist, at han har modtaget en Capital, der giver 200 Rdlr. aarlig i Rente, der fordobler sig i hans Handling, saa var 1 Rdlr. en ringe Gave. En Hofskræmmer, som boede nær ved dennes Gaard, i en Kielder, gav 10 Rdlr. Dersom det ei skulde fylde for meget i Bogen og borttage for megen Plads fra ædle Handlingers Beretning, og jeg vidste at det kunde moere mine Læsere, saa vilde jeg fremsætte en Fortegnelse paa hvad enhver har givet.

Ligeledes har Magistraten udgivet en general Extract over samtlige Stadens Pleie-Commissioners Regnskaber og Beregninger for Aaret 1794. Det er en Frugt af Publiciteten. I saadan samlet Orden veed jeg ikke, at have seet det saaledes tilforn udgivet. Saaledes har Frues Sogns Indtægt været i dette Aar 4539 Rdlr.

89 fl. , som er udgivet paa 169 Rdlr. 30 fl. nær, som er Casse- Beholdningen.

Dette Sogns Arbeids- Anstalts Indtægt, er 5517 Rdlr. 43 fl. hvoraf 1003 Rdlr. 13 fl. er i Beholdning. Indtægten for denne Menighed var altsaa over 10,000 Rdlr.

Saaledes vises Regnskaberne for alle Sognene i en samlet Orden. Vor Frelsers Kirkes Sogn har iblant disse havt den største Indtægt. Sognet har havt 2225 Rdlr. 70 fl. og Arbeids- Anstalten 19204 Rdlr. 82 fl. , hvoraf den har til Casse- Beholdning 10491 Rdlr. 51 fl.

Da dette er en general Extract, saa synes mig, at her til Slutning, maatte være en general Summa paa alle Sognenes Indtægter og Udgifter i hele Staden, som mangler ventelig af Mangel paa Papirets Rum.

47. Herr Nicolai Edinger Valle, Biskop over Siællands Stift, har altid udmærket sig som en god Patriot, en sand Ven af sit Fædreland, en flittig og arbeidsom Embedsmænd, at al Noes vilde være overflødig. I mine academiske Aar, kiønt vi vare fremmede for hinanden, har jeg kiøndt hans Flid i hans private Conditioner, hans Lyst til Studeringer, da han var Alumnus paa Borchens Collegio, og da han holdt sin første Prøve: Prædiken i Studenternes Kirke, var jeg med iblant de Candidater, som skulde høre hans Tale. Evner. Som Embedsmænd i sin store Virkekreds kiønder mange, de mange Pligter ham paaligger, og flere den utrøtelige Flid, med hvilken han opfylder, samme, især giør han sig meget Umage at danne de unge Candidater ved Øvelse i Catechesationen, og ved Forelæsninger over samme i sit eget Huus, til nyttige Religionslærere. I Kirkerne holder han foruden sine Prædikener og Taler, offentlige Forelæsninger over den hellige Skrift, og catechiserer, og uden Forskiel paa Stand og Vilkaar, Opdragelse og Sæder, modtager enhver som vil

vil have Kundskab om den christelige Sædelære. — —

Enhver af os kiender Herr Biskoppens Fortienester; men en Jøde vil bevidne sin Taknemmelighed, Hengivenhed og Høiagtelse for Herr Biskoppen, for hans udviste Menneskekierlighed imod hans Troes Forvandre, den gamle Isaac Simon Nyeborg, som døde i Bispens Gaard, den 5te Dag, efter at han var indflyttet tillige med sine 2de Døttre, og en Tienestepige, som endnu ere i Herr Biskoppens Huus. Døttrenes Navne ere Pesche og Ehene, som er af hebraisk Derivation, og skulde trykkes med hebraiske Bogstaver, om de skulde udtrykkes rigtig; men da jeg veed, at mine fleste Læsere læse ei Hebraisk, saa nævner jeg Navnene saa got jeg kan i den Hensigt, om nogen vil udøve Godhedsdighed imod disse Fader og Moderløse Pigeborn.

Herr Biskoppen betragtes alisaa i dette Skrivt, som en Huus Eier, som en Bæret, der maatte anføres i et af disse Hefter efter hans

Hand:

Handlingers Bestaendighed. Hans egen Bispegaard var i stor Fare. Ewerdags Aften, Nat og Søndags Morgen, var jeg i den, og saae dens truende Fare. Nørregaden afbrændte til Studiistrædet, og denne hele store Gade. De høie Huse afbrændte lige for Bispegaarden, og kastede sine Luer paa den, saa Vinduernes Ruuder sprang i Stykker, og Muren blev sort. Alle Husene afbrændte til Bispegaarden i Studiistrædet. Tiden var i Baghuset af Bispegaarden. Den skionne Hauge med sine mørkegrønne høie Træer og Plankværk blev ødelagt. Under al denne Ruin er Herr Biskoppens Hierte og Huus aaben for sine lidende Medborgere, de være Christne eller Jøder. Da ingen Israelit vil øve Menneskelighedens Fordring, imod deres døende Troes Forvandle, saa staaer Herr Biskoppens Huus ham aaben. Vi ville nu læse Jødens Elijakim Jacob Soldins Brev desangaaende, med dette Motto:

Wer nicht selbst Leiden erduldet — Wiederwärtigkeit
empfindet, kan kein gerechtes Urtheil über schicksale
des unglücklichen Fällens.

Min Herre!

Da den vise Salomon talde om Menneskenes Pragt, udtrykkede han sin Mening, med disse Ord: før Sivets moednes, er det allerede visnet. Ja! vi leve i en Verden, hvor Alt er underkastet Ubestandighed og Forandring; i en Verden, hvor Glæde og Sorg, Lykke og Ulykke bestandig afveerle; i en Verden, hvor vi snart lide paa Sielen, snart paa Legemet, og intet Dieblisk ere forvissede om, at vor Latter ikke skal blive forandret til Graad, vor Glæde til Sorg; i en Verden, hvor vi ere omgivne med Farer og Sienvordigheder, hvor ofte Uveire og Storme reise sig, og skrækkelig true os, ulykkelige Tilfælde, der paa en Gang omstyrte vor Lykke, berøve os vor Røe og Tilfredshed.

Disse uimodsigelige Sandheder ere som Sætsler almindelig antagne. Daglige Exempler overbevise os derom. Nyelig stod det pragtfulde Christiansborg, og denne Kongestad, paa hvis Ziir der alt i mange Aar var arbeidet; nyelig stode disse og vorte som Sivets; men førend de bleve fuldkomne, bleve de ødelagte.

Min egen Skæbne har viist mig, at en smigrende Udsigt er ikke at bygge paa, og at det meest grundede Haab ofte kan forfeile. Det behagede den evige Visdom, ved de føleligste Lidelser at prøve mig. Mine
 blem-

blomstrende Nar tilbragte jeg ved Søe og Land-Reiser i Armod, uagtet Skiebnen syntes at vise mig lutter behagelige Dage. Men skulle jeg, fordi det Modsatte blev min Lod, vel ansee mig for et unyttig Statslem? (Jeg kiender fuldkommen den Sætning: Ingen kan tage uden det bliver ham givet af Himmelen.)

Da jeg af Erfarenhed er bekiendt med Lidelser, og med den bedrøvelige Skiebnes Følger; saa følte jeg, (og hvo burde ikke føle det?) i hine Dage en indvortes Drift til, og en higende Begierlighed at bidrage til Medbrødres Trøst.

Skiebnen negtede mig ved Formue at gjøre saadant; men roste ikke Christus Enken, der gav 2 Ekierv i Templet til de Fattige, og ansaae samme med mere Behag, end de Riges store Gaver?

Jeg kunde altsaa ikke med andet end Forbøn og Naad, og physiske Kræfter, (thi det jeg bortgav, liig Enken, kan jeg ikke regne) gavne de Ulykkelige. Men hvilken Glæde var det ikke for mig, ved saadant at see 2de ulykkelige Familier reddede og udrevne af Elendigheden. De redelige Belgioreres ædle Handlinger bør ikke overlades til Forglemmelsen, og blive ubekiendt for Nationen. De Grunde den danske Tilskuer gav for at ædle Handlinger burde have Publicitet, ere mine.

De, min Herre! ville derfor tilgive, at jeg tilskri-
ver Dem efter Deres Indbydelse.

Men da jeg troer at enhver ubrandligt Indvaar-
ner, offentlig burde (lig de Convents-Deputeerte for
den 3tte Julii f. N. aflægge Regnskab for deres Hand-
ling i de rødsfulde Gldbrands-Dage; saa er det jeg
Journalviis vil anføre hvad der hendtes mig i disse Dage.

Fredagen den 5te Juni, med en Deel Bøger un-
der Armen, saa jeg henved Klof. 3, fra Reverents-
gaden, Nøgen fra Dellehaugen. I Selskab med flere og
trodsende Neptuni Sønners Baaben, kom jeg ind paa
Holmen, (efter at have lagt Bøgerne, der tilhørde deels
mig, deels Kongens Bibliothek, i Guldsmed Peters-
sens Bøe.) Til Kl. 7 arbejdede jeg paa Holmen,
samt ved Magasinerne, med at flytte, og ved at hjælpe
Herr Controleur Lorentsen i at indpakke sine vigtige
Papirer, med mere.

Vanitas Vanitatum! tænkte jeg ved at see de ype-
perlige Værelser i Hr. Erichsens Gaard, ved Hols-
mens Kanal, hvor jeg hialp at flytte. For Jøderabi-
neren reddede jeg en Deel Folianter, og af Synago-
gen, 2 af dens største Alter-Stager, med flere Ting.
Af alt dette, og ved at en Steen som faldt fra Holmens
Røde S. 3. S.

Magasin, og saarede mig, blev jeg saa svag saa jeg kunde neppe staae, end siige arbeide. Efter 2 Timers Hvile, Løvedagen den 6te Juni. Jeg flyttede for mine Forældre fra gammel Nyndt til Vesterbroe. Denne Dag saae jeg, at Adel og Prindsen kunde i Nødsfald efterkomme Pligter, og arbeide for Almeevel. Jeg saae Danmarks Kronprinds Svoger arbeide tilligemed Folket, (som Adels gav Navn af den ringeste Klasse) ved Ankers Gaard, paa Kongens Nyetov. Til hans Nøes kan jeg siige, at han foruden at arbeide, foruden at opmuntre og trøste, tillige var veldædig og god; thi Dagen derefter henvendte jeg mig til ham, med Bøn om at hielpe en syg, og meget fattig gammel Jøde, som laae paa Slotspladsen. Han fulgte mig til den Syges Leie, blev overbevist om hans Trang, og afhialp den. En god Stierning fortjener Beundring, hvad enten en Stormand eller en af de smaae Folk udøve samme.

Jeg arbeidede derefter hos Hr. Biskop Valle. Han havde udlovet til Enhver der arbeidede hos ham en Sum. Dette anfører jeg derfor, som i det følgende skal vises, at jeg derved fik Anledning til at bede ham om, at udøve en ædel Handling.

Fra Hr. Biskoppen gif jeg til Moses Kurfst; for ham flyttede jeg adskilligt til Nørrebroe. Her sov jeg

Jeg, træt i en Lade; og om Midnat saae jeg i en Fra-
 stand et gyselig Syn: Frue Taarn, trues af Faren;
 jeg erindrede Christi Ord: "der falder ikke en Fugl paa
 „Jorden som købes for en Penning, uden Eders Fa-
 „ders Villie;,, og tænkte, hvorledes skulle da denne
 kostbare Bygning? *)

INSCRIPTION

paa

Shakspears Epitaph.

The cloud capt covers the Gorgeons Palaces
 the Solemn Temples — — —
 the great Globe itselv
 and all Which et inherit schall dissolve
 and like the baseless Fabrick of a Vision,
 Leave not a Wreck behind.

Oversættelsen.

De ved Skyer bekrandste Taarne
 de høitidelige Templer
 de ziirlige Palaier
 den store Jordklode selv
 og alt hvad hører til Jorden
 skal engang forgaae,
 liig et Syns grundløse Bygning
 ikke efterlade sig mindste Spor.

---

*) Frue-Taarn, der er et af de h ieste og smukkeste i

Søndagen den 7de Julii, tilbragte jeg til hente mod Middag, ved at see mig omkring. Om Aftenen saae jeg i Kongens Have, Jøden Levin Nathan, Kone, og 8 smaa Børn i den elendigste Forsatning. Konen var syg. Med lidet, efter ringe Kaar, understøttede jeg denne Familie; og da jeg mødte Henriques, underrettede jeg ham om disse Ulykkeliges tunge Skiebne, og bad ham lindre den. Han medfulgte, og saae Familien, understøttede den med Penge, lod hente Vogne til disse, og deres Effecter, og inden

en

---

hele Europa, truede Bispegaarden meest, havde det brændt, havde den stærke Østen-Vind nedstyrtet det i Bispepens Gaard. I 7-Mar var det repareret, og endnu ei færdigt. Man siger, at Frue-Kirke var rig, havde 40,000 Rdlr. paa Rente, og hertil har tilfødt sine Midler, og nu har laant Petri Kirkes Midler, og flere; og nu skal skyldes 40,000 Rdlr., dog Kirkebærgereus Regning har jeg ikke seet. Efter Branden hos os, brændte St. Pauls Kirke og høie Taarn i London, en af de prægtigste Kirker i Verden. De havde og der repareret Taarnet for 50,000 Rdlr. Hertugen af Bedford har tilbudet sig, at opbygge denne Kirke, og Taarn igien, paa sin Bekostning. Saa rig en Patriot have vi ikke hos os. Han gjorde et stort Tractement, indbød lutter Hertuger og Lorder til at spise. De forenede sig alle, ei at bære Puder i Haaret. Exemplet af disse, sparer mere, end hele St. Pauls Kirkes Værdie.

en halv Times Forløb, bleve de bragte i Bærelser. Denne Handling, udøvet af en Mand, selv beskieftiget med at ordne sin Faders og Families Ting, tilfidesatte alt, og lindrede disse Ulykkeligens Sorg, fortjener nok uden al Tvivl at kaldes adel. "Kom ham ihu min „Gud! til det Gode!,, (Rehemia Bøn.)

Mandagen den 8 Juni, om Morgenen Kl. 5, gik jeg paa Volden for at bidrage til Lidendes Trøst. De første jeg mødte vare 3 jødiske Fruentimmer. I deres Ansigt saae jeg tegnet den dybeste Smerte, og deres Miner og Lader viste, at de næsten vare fortvivlede. Med ynkelig Deeltagelse, spurgte jeg om Ursagen til deres store Bedrøvelse? De svarede: ingen Smerte kan lignedes ved vor, paa denne grumme Bedrøvelses Dag! og fortalte, at deres gamle Fader, laae dødsygg paa Gulvet i Nidestaldene — at deres gifte Søster laae med Familie paa Nørre-Fælled, under aaben Himmel — at Gldens Levninger bleve dem for deres Dine berøvede af Tyve, og endelig, de vare raadville.

Min Cone tillod mig ikke her at gjøre vel, uden ved nogle Rigsdaler, og med nogle Citroner til den syge Mand. Jeg skaffede Bogn til deres Effecter, som bleve bragte til Galleriet paa Nidebanen, efter at den Syge lidet var vederqvæget.

Forgieves tilbragte jeg Formiddagen med et af disse ulykkelige Fruentimmer, for at opspørge Bærelser til dem; og al Haab om at faae den gamle Mand under Tag, var mig næsten betaget. Jeg erindrede mig Hr. Biskop Valle, og en Deel af det Gode, han mod Ulykkelige har udviist, gik strax hen til Hans Høiærværdighed, og bad ham om, isteden for den Gave han havde tiltænkt mig, der arbeidede hos ham, ved sin megen Formaaenhed, at forskaffe denne ulykkelige Familie Bærelser, som jeg beskrev. Min Bøn blev ikke ubønhørt. Hans Høiærværdighed gjorde meget mere end jeg bad. Han viste sig ophsiet over Fordomme, velgiørende og goddædig. Han, denne ædle Mand! gav disse Ulykkelige 2 rummelige og gode Bærelser i sit Huus. Dette var det mindste. Da jeg, efter at have hentet den meget syge gamle Jøde, kom ligende med ham til Bispe-Residensen, mødte Hans Høiærværdighed os i Porten, lovede ham al muelig Understøttelse, og gav den Syge en anseelig Gave, som denne dog vegrede sig ved at modtage, sigende: han kunde ikke uden Skamfuldhed oppebære Herr Biskoppens megen Godhed. Nagtet al anvendt Flid af Lagen, god Pleie og Tillsyn, blev Manden svagere. Sen af de sidste Dage, da H. H. efter Sædvane besøgte den gamle Jøde, der var en ivrig Israelit, sagde denne til sin Belgiorer: at Døden ikkun var ham skrefsom, fordi han troede, at de sædvanlige

lige Ceremonier ikke skulle blive efter hans Død foretagne; og at Hr. B. skulle modsætte sig samme. Hans Høiærværdighed beroligede ham snart, lovede at han ikke skulle modsætte sig disse Ceremonier, men endog, at han skulle tilsee, at saadant skeete. Denne gamle og tillidsfulde Jøde døde. H. H. holdt sit Løfte. Han lod de Lærde af den jødiske Menighed forsamlе sig, i den Afvødes Kammer, for der i 7 Dage at læse Messe, og efterkomme deres øvrige sbsiende Kirkesikke. Og hvor skeete alt dette? Hos den danske Geistligheds Hoved.

Denne ypperlige og ædle Handling, viser: at i Danmark, i dette Seculum hersker en saa stor Tolerance, som nogensteds kan findes.

Herr Biskep en skal bestandig af mig erindres med Verbødighed. Hvo maae ikke bære Verbødighed for en saa tolerant Geistlig? Ingen kan fremvise hans Lige!

Elijakim Jacob Soldin,
Borger Søn, samt Kongel. privilegeret Bogstrykker, i det orientalske Sprog, paa gammel Nynt No. 168.

Denne Jøde kommer til mig med denne P. M., og vil indtale sig hos mig, og udbede

fig, at den maae indføres i dette Skrivt. Alle hans Sætninger vare i hans Sprog af Christi Bierg Prædikener, hos Lucam i det 6te Capitel. Saaledes sagde han, at Jøderne vist vilde forhaane ham, for hans Tænke-Frihed, og Eyst til at læse, hvorved han anbragte Christi Ord i det 26de Vers af samme Capitel: "Vee Eder! naar alle Mennesker tale vel om Eder, lige det samme gjorde deres Fædre ved de falske Propheter. Saaledes var han rig paa flere Lærdomme, af den hellige Skrivt. Siden du er en Jøde, siger jeg til ham, hvor er du bleven saa nøie bekiendt med det nye Testaments Bøger, som Jøderne foragte? Han læser alle slags Bøger, svarede han mig, og havde ofte læst det nye Testamente igiennem. Han udbad sig en anden Gang, at komme til mig, og vise mig sine lærde Arbeider i de orientalske Sprog. Han havde og en Oversættelse af Christi Bierg Prædiken, aftrykt i 6 Sprog, Dansk og Fransk, Svensk og Engelsk, Hebraisk og Syrisk Caldaisk. Oversættelserne kunde han tage af Biberne, undtagen de 2de sidste. Det nye Testamente,

vide

vide mine Læsere, er skrevet paa grædsk; der skal være en Oversættelse deraf paa Hebraisk, af Emanuel Ter melius, som er trykt i London (som jeg ikke husker Feil) jeg skal dog besøge vore Bibliotheker engang, for at erkjendige mig, om vi have denne Oversættelse. De Studerende besøge saa fielden Bibliothekerne her, ligesom jeg. Mine Læsere har vel ei fundet Aarsagen hertil. Ved en anden given Leilighed skal jeg undersøge den. Da jeg imodtog denne Oversættelse, fandt jeg overalt saa mange Feil i Sprogene, at jeg forundrede mig over, hvor han kunde behandle sit Arbeide saa skjeddesløs? Han svarede mig, at Theologie bekymrede Ingen sig om. De orientalske Sprogs Dyrkelse gaar af Maaden. Derfor vilde han ei gjøre sig den Umage at corrigere det, eller bekoste Afstrykningen. At sætte saa mange Typi i saa forskiellige Sprog, var dog det største Arbeide, den mindre Umage burde han nu ei spare. At Theologiske Skrifter ei ere Afværlige frem for andre slags Skrifter, som underholde Videlysten, har han meget Ret udi; naar man undtager de Bøger, som skal bruges

i Skolerne, eller Psalmebøger, og Bibler i Kirkerne, saa er hvert theologisk Skrivts Udgave for de fleste Forfattere forbundet med et betydeligt Tab, og Boghandlere har sielden Lust, at udgive slike Skrifter paa deres Forlag. Endog af Biblerne i Weisenhusers Forlag affattes aarsligen en mindre Deel, end tilforn, siden de Studerende, som dyrke den hellige Betsalenhed, bruge nu ikke de bibelske Udrykke; og sielden anviser noget Capitel og Vers, saa Tilhørerne behøve nu ei, at efterfølge Beroensernes Exempel, og eftersøge de fremsatte Sprog i deres Bibler. Den, som har studeret Philosophien og Theologien, og veed, at anbringe deres Grundsaetninger paa en lærende, underholdende, og efter Tilhørernes Fattæevner, passende Maade, gavner og mere, end den som fremkommer med mange bibelske Sprog, sammendyngede paa hinanden, udrevet af deres vigtige Sammenhæng, og som dog ikke alle bevise eller stadfæste Talerens Saetning. — Bibler ere altsaa ei meget affætlige — Theologiske Skrifter mindre. De orientalske Sprog allermindst. Deres Dyrkelse er ikke noget

get Brød, Studium, og længere vil de fleeste ikke gaae, end til Brødet at naae. Der ere saa mange, som have prædiket og endnu prædike, uden at de forstaae disse Sprog. De fleeste Tilhørere behøve mere moralske end lærde Foredrag. Pliktens Udøvelse, og Opfyldelse efter den christelige Sædelære, er Hoved, Indholdet af Religionsens Lærdomme.

I min Ungdom, da jeg gik i Herlufsholms adelige Skole, var det Hebraiske Sprogs Læsning min behageligste Tidsfordriv. Skönt man lod sig nøie med en af Mose's Bøger, at have læst, naar man kom til Høiskolen, saa havde jeg igiend nemlæst den hele Bibel. Den sluttige Ben og Kirkegang, i min Skolegang, da vi 4 Gange om Dagen skulde have Bibel-Læsning, gav mig Leilighed, hver Gang mine Med-Discipler læste i den danske Bibel, tog jeg min Hebraiske, og kunde følge dem, endog i de prophetiske Bøger. Naar et Ord var mig fremmed, lagde jeg Mærke hertil, estersøgte det, naar jeg kom paa mit Kammer, og saaledes efterhaanden blev jeg vandt til
at

at Kiende Ordene, at jeg endog kunde læse Skriver uden Puncter.

Da jeg kom her til Heiskolen, hørte jeg fremdeles Forelæsningerne over det Syriske, Chaldæiske og Hebraiske Sprog, og det faldt mig nu ganske læt, at kunde læse vore Jøders fordærvede Hebraisk, i deres Bønne- og Sang-Bøger. Da jeg med endeel af mine Skolevenner havde taget den philosophiske Examen, og det var den Tid det sædvanligste, at studere Theologie, saa valgte vi og dette Studium. Vi forenedes om, at samles hver Dag med hinanden i vores Logie, for at holde Forelæsninger for hinanden over det grædske og hebraiske Sprog. Især vare vi 4 gode Venner, der hver Dag havde sin Dag, at læse for hinanden. Hvad blev nu disse Lærde til? Den ene blev Renteskriver, den anden Consumtions-Forvalter, den tredie fransk og engelsk Sprogmeister; og hvad jeg er bleven til, vide mine Læsere, nemlig Candidatus mortis. Efterat jeg havde givet disse Kundskaber fra mig til andre, hvoraf nogle ere Provster, og en blev Slotspræst,

og

og nu er død, hvis Vidnesbyrd om min Flid med ham ligger i det Danske Cancellie, saa maatte jeg i de 31 Aar jeg har været Student, lægge Bind paa de europæiske Sprog til min Underholdning, hvor Leilighed fandtes. De orientalske Sprogs Ord og Meninger taber nu min Tshukommelse mere og mere, saa, dersom jeg kom nu til Conference hos Herr Biskopen, vilde jeg ei findes lærdere heri, end mange Præster paa Landet, som i lang Tid have ei været i Bibliotheket over runde Kirke, for at randsage i Oldtidens rare Manuscripter. Forglemmelsen har gjort min Flid til intet, og min manglende Forsorg har underkølet min Lust til at lære. Maaſkee nogle Lærde vilde herved erindre mig Latinerens Sætning: (Laus propria forder.) Imidlertid, at jeg skriver ei andet end Sandhed, om mig selv, saa vil jeg beraabe mig paa Herr Doctor Theologiæ, Herr Studsgaards Vidnesbyrd, som da var min Lector i Theologien, og i det hebraiske Sprog, og nu er Biskop i Aalborg. Han roeste mig, maaſkee mere end jeg kunde fortjene, i min Skolegang, og ved det hebraiske Sprogs

Sprogs Læsning, fremsatte mig til et Exempel frem for andre. Jo mere man lider, jo mere maae man føle sit Værd, og man lider taalig, naar man er frie for Selv = Bebreidelse. Jøden har Ret; det nytter ikke at studere de orientalske Sprog — man bliver ikke rig, ved at udgive theologiske Skrifter. Mennesket er saa tilbøielig til Forandring. De fleste Læsere vil have noget, der kan tilfredsstillere deres Læselyst. Jeg seer det endog med dette Skrivt. Naar de ædle Handlingers Hester komme ud, saa vil faae Subskribentere have det, naar de uædle Handlinger komme ud, saa vil alle have det.

Denne Jøde læste læt og flydende det hebraiske Sprog, og bruges undertiden af Studenterne, at læse med dem i Bibelen, naar de skal forberede dem til deres theologiske Examen. Jeg har og brugt ham i denne Tid at læse med mig; men han har ingen Stadighed til noget. Han er flygtig og foranderlig, som et Genie, og fattig, som en Israelit.

Han har udenlands conditionert, som Sætter i Bogtrykkerierne, i de orientalske Sprog, og derved tillige lagt sig efter disse Sprogs grammatik, som Rabinerne tilfødesatte.

Her i Kiøbenhavn har han faaet Privilegium, som Bogtrykker i de orientalske Sprog. Da her næsten ingen gode Typi vare, ingen Skrifteføber i disse Sprog, og næsten ikke kan bekommes i hele Europa, uden i Nyrnberg, saa kjøbte han der 80 Pund af hebraiske og caldaiske Typi. Med disse Typi trykte han 1791 her en jødisk Almanak, sat i hans egne Former. Han solgte et meget ubetydeligt Antal af samme, skjønt her i Staden ere 300 jødiske Familier, og i Hamborg og Altona omtrent 20,000. De kjøbte hellere deres Rabiners Calendere, siden disse ere deres Magistri, bære langt Skiæg, og sorte Sloprokker, og formodes at være lærdere. Nu ligger disse Typi fastede omkring, sammenblandede, og bruges ikke. Jyderne købe ikke de Skrivter, som udgives. De Lærde iblant de Christne ei heller. Intet Manuscript afstrykkes,
intet

intet nyt skrives, ingen Bog oplægges paa nye. Det var dog skient, havde vi et orientalsk Bogtrykkerie ved vor Høiskole. Vor Høiskole, vore Videnskabs Selskaber, burde understøtte ham lidet, og vore Biblioteker burde sosselsætte ham med orientalske Manuscripters Aftryk.

Vore Studerende burde og dyrke disse Sprog mere, end de giøre. Da Levebrød ei ere forbundne med disse Sprogs Kundskab, saa burde nogle underholdes, saa vel med de offentlige Stipendier, at de kunde leve, og med Flid dyrke disse Sprog. Min salig Fader, som i endeel Aar var Rector i en latinsk Skole, og døde, som Sognepræst i Wester Marie, har fortalt mig, da han gif i Odense Skole, 1700, og de følgende Aar, maatte de over deres Stil skrive grædsk og hebraisk Vers. Man paaftaaer, at Skolevæsenet er lærdere og bedre i vor Tidsalder, end den Tid. Imidlertid maae vi tilstaae, at der ere faae af vore meest berømte Candidater, som nu kan skrive en liden Afhandling paa grædsk eller hebraisk. Demne de ældres Cultur, var Aarsagen, at salig Bis
 skop

ffop Hee, som og havde gaaet i Odense Skole, kunde tale Græsk med en græsk Biskop, som kom herind, da han var Provst ved Holmen, som ingen af vores Professores kunde, der læste offentlig over disse Sprog. Skole-Commissionen, som undersøger og bestemmer Skole-Væsenet, og de Værdes Fremgang i Videnskaberne og Sprogene, overlades disse Tanker til nærmere Bedømmelse!

Denne Jøde havde megen Eyst til at læse. Han gaaer flittig ud paa Seminario paa Blaaegaard, for at høre Forelæsningerne af Herr Riiber og Clausen, og laaner Bøger af dets Bibliothek, især de historiske og geographiske — Doctor Basthols theologiske Skrifter, læser han ofte. Hans Religions Brødre ansee ham derfor som en Kietter, naar han læser andre Bøger, end Talmud. Saalænge de talmudiske Skrifter læses allene, saa længe bestaaer Jødedømmet. Jo mere Oplysningen fremstraaler, jo mere forsvinder dette Folks Blindhed, Overtro og Fordom, og deres Rabiners Overherredømme.

P

Rde S. 3. S. dom

dom i deres Ceremonier, Troes Pligter, og Synagogers Skikke.

Denne Jøde, er ingen Elskere af at faste i 40 Dage for Mnemaane, Jerusalems Belæring og Indtagelse for Dronning Ester og for flere, dog kan jeg give hans Slægt, og hans Troes Forvante denne Trøst, at han er ingen Christen i Hjertet.

Da denne Jøde har anmodet mig om, at indføre i dette Skrivt om ædle Handlinger, Herr Biskopens gode Forhold imod den anmeldte fattige Jøde-Familie, saa har jeg ikke villet nægte ham det, men endog anseet det for min Pligt, at bekiendtgjøre det, for at vise Jøderne, hvor meget de tilsidesatte den Barmhertighed og Kierlighed, som de skulde deres egne. At denne Jøde er saa indtaget af Herr Biskopens Tolerance, der tillod dem i sin Gaard, at udøve deres Ceremonier over den Døde, er et Beviis paa, at han er en Jøde, der agter dette saa høit. Havde Jøden været i Hispanien og i Madrit, saa havde han

Han ei faaet Tilladelse til denne Religions Hand-
 ling i en catolisk Biskops Huus; men Herr Bi-
 skopen veed, hvor strenge Jøderne ere i deres
 Religions Skikke, og hvor lidet det kunde hindre
 ham, at de udøvede dem. Han har modtaget
 Jøderne i sit Huus, ikke for at gjøre Profelhyer
 af dem; men for at udøve den Pligt imod dem,
 som Mennesskelierligheden anviser.

---

48. Madame J. Plockrose fortienet offentlig Agtelse for sine gode Handlinger. Som Præste-Enke, fra Bornholm, der maatte i sit Ungdom friste den sørgelige Skiebne, at miste sin elskede Mand, Simon Birch Plockrose, der var Sognepræst til Nexø og Bodils Menig- heder, reiste hun her til Hovedstaden, for at see sine Børn opdragne under sin moderlige Tilsyn. Havde Forsynet ladet dem leve sammen, saa havde vist deres begyndte Velstand, ved deres fælleds Huuslighed og Stræbsomhed voret og tiltaget; men da Gielden først skulde afbetales, som den

Studerende maae giøre fra sin første Skolegang, indtil han sættes i Embede, endog ved at betale de udfordrende Honoraria ved alle Afvekslinger i hans Stand, hvor Examen og Befordring har Sted, og især sammendrages paa Landet, ved at boesætte sig, og forskaffe sig de Kreature og landlige Redskaber, som udfordres til Agerdyrkningen; saa vare hverken hendes Eiendomme, eller hendes smaa Pensioner tilstrækkelige til Huusholdningens Førelse, hvor Huusleien og Brændet er saa dyrt, og til sine Børns nødvendige Opdragelse. Hun havde allerede nogle Aar tilforn mistet sine Forældre, og 2de af hendes Søstre vare huusvilde, uden Statens Forsorg, havde hun ikke taget dem i sit Huus, og som en kierlig Søster delet sit Brød hidindtil med dem. Til deres fælleds Underholdning, og især i Hensigt til sine Børns Opdragelse, oprettede hun et Opdragelses-Institut i Kronprindsensgade, for Pigebørn. Dette vorte med Hæld, indtil Herr Professor Trescou valgte hende, til at have Tilsyn med Institutet Indføds-skolen i Gothersgaden, som staaer under hans Bestyrelse. Hun mod-

tog

tog sit Valg for 4 Aar siden, og forenede begge
 Institutterne med hinanden, da hun ikke vilde
 forlade sine første anbetroede Elever, før de vare
 oplærte, dannede og bekiendte med de Pligter,
 som deres Stand, Køn, Alder og Bestemmelse
 gjør Fordring paa. Med dette sidst nævnte In-
 stitut haver hun endnu Tilsyn, hvor 30 af Ho-
 vedstadens skionne Døttre, og undertiden flere,
 og iblant disse, endeel Officeer-Døttre, som un-
 derholdes af de Kongelige Herskabers particulier
 Casse, nyde deres Opdragelse. Det er forsynet
 med gode Lærere og Lærerinder. Præsten til
 Guarnisonskirke, Herr Brodersen, undervi-
 ser i Religionen, og de dertil hørende Videnska-
 ber. Sproglærerne have gjort dem bekiendte ved
 deres udgivne Lexicon og Grammatiker; Dands,
 Musique, og Tegning, foruden Blomster-Ar-
 bejde efter Naturen, og Broderier, som ligne
 disse med mere, er disse Skionnes daglige Øvelse.
 Hun modtager tillige Pensionairer i sit Huus,
 som hun ei allene i Institutet lader vinde den
 ommeldte Opdragelse, men anviser dem selv i
 Huusholdningens Førelse, og i Selskaber, hvor

Belevenhed og Frihed gjør Fordring paa sin Ret, vaager hun i sit Selskab med dem over deres Character, at de beskiermes, for at gjøre de Feiltrin, som Uvidenhed og Uforsigtighed har styrtet saa mange af Hovedstadens Skionne udi. Ved dette Institut boede hun under Ildbranden. Den almindelige Frygt, som Ildsluerne, der opflammede over Staden, udbredte overalt, søgte dette Kion desto mere, da de vare samlede allene, uden det modigere Kions Nærværelse og Opmuntring, som maatte være der, hvor Faren var størst. Imedens de vare sysselsatte med, at pakke ind, uden at vide, hvor de skulde flye hen, hvor de kunde være sikre, saa mældte nu de Brandslidte sig, hvis Huus stode i Luer. Hendes Huus stod aaben for alle. Nu kom hendes Svoger, Renteskriver Bendt sen, med hendes Søster, 4 Børn og 2 Tienestepiger, som boede i Admiralgaden, nær det brændende Nicolai Taarn, og hvis Logie strax var opbrændt om Astenen. Nu kom Slotspræsten Herr Kosod med sin Kone og 3 Børn, samt 2 Piger, hvis Gaard brændte i Hyskenstrædet. Nu kom hendes Eilers Brødre

dre fra Biinggaardstrædet, Vestergade og flere Steder, som maatte have Huus. Hun vidste nu ikke bedre, end at udbrede sine Dyrer i Læseskolen, paa Gulvet, hvor endeel maatte sove, og overlode sine Senge til nogle. Endskjønt det var imod hendes nærmeste Slægt, og imod sine beste Venner, at hun udsøvede denne Pligt, saa er den dog roesværdig. Hun tilbød dem og, den ene Etage, men hver vare i den Forsatning, at de kunde see dem om Veilighed strax efter Branden; og hendes Pensionairer og Elever fordrede og Roelighed til deres Arbeides Fortsættelse.

---

49. Herr Commandeur Tønder, Madame Bloekroffs Bert, boende i Gothersgaden No. 136, tilbød strax Slotspræsten, Herr Doctor Kosod, sine Bærelser, som han ikke modtog, da han leiede nogle smaae Bærelser, uden Nørreport, paa første Blegdam, hvorfore Herr Commandeuren overlod Herr Doctor Bloch, Bærelserne frit til Flyttetiden. Herr Comman-

deuren har nu i disse Dage solgt sin Gaard til Jøden, Amfel Meier, for 18000 Rdlr.

---

50. Herr Landraad Manderfeldt, boende i samme Gaard; men opholdt sig paa sit Eyststed i Dyrehaven; overlod strax sine Børelser i samme Gaard, frit til Michaelis Flyttetid, til Herr Renteskriver Bentsen. Saaledes findes der ædle Mennecker overalt. Ædle Handlinger ere ikke indskrænkede til nogen Stand, Alder eller Kiøn. Den svenske Mand er ligesaa redebøn til at tiene, som den danske. Jøder have vi nyelig læst, er ligesaa villig at tiene og gavne, som en Christen. Det kommer alt an paa Opdragelsen, paa Hjertets Besskaffenhed, og Mennekkets Tænkemaade.

---

51. Madame Høier, boende i Nye Kongsgade, bag Slottet No. 329, syntes at være langt fra Ilden, hvorsfore mange Handlende og

Bekjendtere strømmede til hende med deres Boes-
 Kab. Der skulde det være i sikker Forvaring.
 Hendes Huus blev snart fuldt. Endeel af Ga-
 den med, saa hun maatte flytte Endeel deraf ind
 til sin Gienboe. Loverdags Formiddag brændte
 det ved Stranden, saa hun maatte tage imod sin
 Søster, Præste-Enken, Madame Egerod, med
 hendes Børn og Pige, som boede i Huset ved
 Assistense-Huset. Loverdags Estermiddag brændte
 Farvegaden. Nu truede Faren hendes Huus.
 Havde Vinden skralet 1 a 2 Streger, og gaaet
 fra S. til N., saa havde hendes Huus været et
 Offer for Luen. Hun maatte nu søge Pramme
 til at faae sit Boeskab og sine Benners bortførdte.
 Prammene vare dyre, som brugtes, ligesaa vel,
 som Bognene. Skibene vare for Brandens
 Skyld alle halede ud i Søen under Vinden.
 Børsen skulde tømmes, og hendes Handelsvare
 skulde paa Pramme. Alt fordrede Hurtighed,
 Hænder, og god Betalning. Periculum in mora!
 Dog fordrede hun intet tilbage igien. Hun kiendte
 sine Benners Tab meget større, end sin Udgiot,
 og hendes skulde gode Handlinger kiender jeg

nogle af, uden her at ville anføre dem. Den stærke Østen Wind stod fast, som en Passat, og hendes Huus var frie for Ildsluernes Magt.

---

52. Madame Møller, en Enke, boendes paa Østergade No. 31, har kun en liden Formue at leve af, tilligemed en temmelig stor Familie; ikke desto mindre har hun, ved det indtrufne ulykkelige Tilfælde ved Ilden, viist sig saa uegennyttig, at hun ei allene uden Paalæg har ladet Herr Boghandler Reistrup blive boendes i sit Huus, men endog ikke taget mere Huusleie for nogle Bæresser, som bleve ledige til Michelsdag, skiont der blev budet hende, efter følgende tilsendte P. M.

I Anledning af Deres Avertissement, ønskede jeg, at følgende maatte faae Plads i deres udgivende Bog, nemlig: at min Bærtinde, Madame Møller, som er Enke, og har kun en liden Capital, hun med temmelig stor Familie maae leve af, har i det indtrufne ulykkelige Tilfælde viist sig saa uegennyttig, at hun ei alene uden Paalæg har ladet mig blive boende,

ende, men har end ikke villet tage højere end den sædvanlige Leie af nogle andre Børelser, der til Michelsdag blive ledige, endskjønt den er buden hende.

Kjøbenhavn, den 18 Julii 1795.

Reistrup,
Boghandler, boende paa
Østergade No. 31.

53. Herr N. Thies, Skoleholder, boendes i Gotersgaden, hos Herr Aagaard, No. 1, som er 68 Aar gammel, og haver Kone paa 82 Aar, har af Menneskekierlighed, og uden noget Bederlag, imodtaget den brandlidte Skoleholder C. M. S. Diener, i et Børelse, hvoraf han fik Beboerne godvillig til at flutte ud. Af dette Børelse tog han Leie, men nu intet, da hans Collega flyttede ind til ham. Herr Diener erkjender denne Handling for en ædelmodig Handling i følgende Skrivelse:

Efter Forlangende tager jeg mig den Frihed, at berette det ærede Selskab, at, da jeg er blevet saa ulykkelig, at regnes iblandt de brandlidtes Tal, haver en værdig gammel 68 Aars Skolelærer Hr. N. Thies
med

med sin endnu ældere 82 Aars gamle Kone, begge svage og ved adskillige lumste Bedragere, i maadelige Omstændigheder satte, havt den Godhed for mig, at tage mig ind i deres selv-leiede Værelser. Med rørt Hjerter erkjendes denne Edelmødighed af mig, da de før leiede dette Kammer bort til Folk, som for min Skyld saae sig om anden Leilighed; og omendskjøndt disse værdige Gamle vel vidste, at jeg i min nærværende Forsatning, som brandlidt, og udaf Næringsvei sadt, ei kunde gjøre nogen Bederlag med Betalning, optog de mig dog af Venkskab og Menneskekierlighed. Da jeg ikke i mindste Maade er besværet med dem, om ikke disse gode Folk have viist denne ædle Handling imod mig, havde vist min nærværende Forsatning her i Byen bleven endnu sørgeligere; tillige er den Bert, som mine Velgjørere boer hos, at berømme, at han ikke haver lagt noget paa Leien, ei heller udsagt nogen, da vi dog er tre Partier i Gaarden, og da disse 3 Partier havde blevet meget forlegen, om de skulde havde flyttet, haver denne ædelmodige Bert dog ikke benyttet sig deraf. Berten, Herr Naggaard, boer i Gaarden No. 1. i Gottersgaden;

af

C. M. S. Diener,
Skoleholder.

54. Herr Aagaard, boendes i Gattersgaden No. 1, i Følge denne oplæste P. M. for-
 tiener offentlig Agtelse, fordi han ingen har opsagt til Flyttetiden, ei heller lagt noget paa Veien. Enhver god Borger, som i denne Sommer ei har opsagt sine Huusbeboere, og ei paalagt dem høiere Huusleie, fortæner med rette at bekiendtgjøres i dette Skrivt, til offentlig Agtelse. Det er i Almindelighed de nedrige Værters Handlemaade, at de fornærme boesiddende gode Familier, som frit imodtage Brandlidte i deres Værelser. For denne Aarsag have mange Huuseiere opsagt mange boesiddende Familier, og mange paalagt dem desaaarsag høiere Huusleie, ret ligesom de ville dræbe og udrydde al Menneffekierlighed; men saaledes handler ei Herr Aagaard.

---

55. Herr Sciøth, Kongelig Verider, fortæner offentlig Agtelse for sin Dienstvillighed og Giestfriebed imod Sproglærer, Herr C. Westergaard, som saaledes skriver:

Natten imellem 5te og 6te Junii, flyttede jeg min Eiendom op i Philosoph - Gangen, for Enden af Farvegaden, hvor jeg boer: Løverdagen den 6te nærmede Glden sig mere og mere Farvegaden, og man var da ikke sikker i Philosophgangen. Herr Sciøth, Kongelig Berider, kom da om Formiddagen til mig, og spurgte: Hvad jeg tænkte, at blive der? Jeg svarede, at det var umueligt, at faae nogen Vogn. Han løb hjem i en Hast, kom selv med en liden Postvogn, og flyttede hjem til sig, ei allene mine Meubler, men og endeel af min Kones Søsters, som allerede var udsadt for Glden den 5te Junii, i Laregaden. Fra 6te til 10de Junii vare vi hos ham, spiste og drak, og bleve beviste al muelig Tjeneste; Huset, hvori jeg boer, blev sparet af Glden; og sørend, vi flyttede hjem igien, tilbød han mig Penge, om jeg behøvede dem; ligesom han og strengelig havde forbudet sine Folk, at tage imod en Douceur, som min Kone bad dem, fordi de ved Flytningen fra Philosophgangen havde viist sig meget tjenstagtige.

L. Westergaard,
Sprogslærer.

56. Herr Lorentsen og Jacobsen, boende paa Amager Torv No. 6, har tilladt som gode, fordum værende Naboer, Lak- og chocolade Fabriqueur, Herr Frideric Frescou, Plads i deres Boutique, uden Betalning eller Giengield, at udsælge sine Lakker og Chocolader i deres Boutique; som er en venstabelig tienstags-
tig Handling. Herr Frescou boer i Sværtegaden No. 201 hos Fabriqueur Hebning, og skriver saaledes:

Siden den ulykkelige Ildbrand tillod de Her-
rer Lorentsen og Jacobsen mig Plads i deres Boutique, uden Betalning eller Giengield, at udsælge mine Lakker og Chocolader, paa Grund af det gode Vensteb, der i en Række af Aar, som Naboer har hersket imellem os, med videre, have de, som ædle Christne og veltænkende Borgere forundt mig for Estertiden; hvorfor jeg herved bekiendtgjør dette for mine ærede Medborgere, og det respective Publicum.

Frideric Frescou,
Kongel. privilegeret Lak- og Chocolade
Fabriqueur, boendes i Sværte-
gaden No. 201.

---

57. Herr Professor Abraham Kal, fortæner offentlig Ugtelse for sin Stræbsomhed, at ville gavne de brandlidte Borgere, ved en ud- tænkt Plan; ved hvilken han gjør saadanne Forslag og saadanne Tilbud for Tømmerhandlerne, Muur- og Tømmermestere, og øvrige Negotian- tere, som have krediteret brandlidte Borgere Bygnings- Materialier til deres forehavende Bygninger, eller krediteret dem med deres Ar- bejde, at de vilde samles paa Bryggernes Laugshuus, de førstnævnte en Fredag Kl. 4 Es- termiddag, de sidstnævnte en Mandag Kl. 4, for at anhøre de Forslag og de Tilbud, som Herr Professoren fremsætter, til disses Credits Fors- gelse.

Da Brandcassen kunde ikke betale de Brand- lidte ud paa engang deres forsikrede Sum, og den kunde ikke skaffe dem den fornødne Credit med sine Alumnitets-Beviser, saa er dette Tilbud saa meget desto herligere, jo mere det aabner og forskaffer Crediten, og jo mere det styrker og ved- ligeholder den. Imidlertid var det at ønske, at disse

„terpenge, efterdi disse hester paa Grundene, og
 „Bægterne i de afbrændte Gader ligesuldt maae
 „vedblive, at forrette deres Tieneste, saa ville
 „Herr Inspecteur foranstalte, at denne Afgift,
 „enten maanedlig, eller quartaliter bliver enhver
 „Grund. Eier affordret.,,

Denne Magistratens tagne Beslutning be-
 kiendtgjorde Herr Inspecteur Søderberg for
 Eierne af de brændte Bygningers Grunde, med
 Anmodning, at de ville betale Pengene for den
 Tid de af ham udstødte trykte Qvitteringer ind-
 holde, til Bægterne, som aflevere dem imod Pen-
 genes Erholdelse.

Denne Indbydelse vare de fleeste Huus-
 eiere ikke fornøiede med. De vare vandte, at
 lade dem, som boe i Stuen og i Kielderen, betale
 Bægterpengene, og vare selv frie. Nu maae de
 betale selv, og faae ingen Leie. De, som begyn-
 de at bygge Huse, ere meget fornøiede med dette
 Paabud. De kom ellers til at holde Bægtere
 selv, som de, der boe i Friderichs Colonie, der
 betale

betale 3 Familier i Bægter, indtil flere nedsætte sig, at boe i deres Gade. De, som lade deres Grunde ligge, og ikke vilde, eller ikke kunde bygge, paadrage sig denne Bægter-Gield.

Kieldermændene eller Eierne af samme ville slet ikke takke Magistraten, fordi den har frie taget dem, at svare Afgifter af samme, indtil de ere indrettede til at beboe. Kieldermændene, de sige, at hverken Magistratens Bud, eller alle Inspecteur Söderbergs medhielpende Bægtere kunde finde dem, og indfordre Pengene, da mange ere bortreiste til Jylland, Fyen, og til flere Provindser; andre boe i Telte og i Fjeldes Hytter, paa Grunde, hvoraf ingen Grundskat svares. Desuden er Kieldermanden snart sær- dig at beboe sin Boelig, før 2den Etage er opmuret, har han sit Bærelse indrettet, hvoraf Bægterpenge kan fordres.

Creditten for de Brandlidte bør udvides, da de, som ere ikke brandlidte fordre endog især endeel af samme Credit hos Brandkassen, for de

Procento, som denne fordrer af deres forsikrede Capital, fra 11te Septembers Termin;) saa er dette meget roesværdig, jo mere en god og sand Credit kan understøttes og udvides.

Directionen for Brandklassen har ligeledes adskillige Gange, og især læste jeg dette af dens offentlige Bekjendtgjørelse af 23de September, da den første Termin, til Erstatning for Brandskaden den 5te til 7de Junii sidstleden, og Indbetalingen af den nye Tilskud, efter den Kongelige Bekjendtgjørelse og Anordning af 17de Julii næsts efter nærmer sig, saa finder Directionen for Kjøbenhavns Brand-Forsikring fornødent, at underrette Bedkommende om det, som Nødvendigheden byder, der i denne Henseende maae iagttages til Sikkerhed paa alle Sider. Denne bestaaer af 7 Punkter, som jeg her ikke vil anføre, da mig synes, at jeg engang har affkrevet det, og overgivet det til Sætteren, til et af de følgende Hefter. (Sætteren er bleven syg, og mit Manuscript er i hans Forvaring,) hvoraf jeg har ingen Affskrivt, at jeg derfor ei skal trætte mine Læses-

res Opmærksomhed med at læse det 2 Gange, vil jeg opsætte Afskriften heraf, indtil videre, og kun anføre den 5te Punkt af samme.

„Vil den, som saaledes har gotgiort sin Ret, til at modtage Erstatningen, lade den contante Betalning henstaae hos Cassen, efter den Indbydelse, som forhen er giort i Aviserne, faaer han imod sin Qwittering Directionens Obligation, for saa meget af Summen, som lader sig deele i 25, lydende paa 4 pro Cento aarlig Rente, og i Fierdings Aars lovlig Opsigelse, og Rester i Penge. Men hvad ellers maatte blive uaffordret i Terminen bliver in deposito pr. Cassen, uden at deraf svares nogen Rente.“

Dette vedrører altsaa Creditten, som Brandkassen, ligesaa vel som Herr Professor K a l, søger at understøtte, dog hver paa sin Maade.

Da den første Termin var til Ende, af den Kiøbenhavnske Brand-Forsikrings Annuitets Beviser, saa bekiendtgiorde Directionen for denne

Casse den 30te September, at disse Bevisers Transportering og Deeling begyndte den 1ste Octb. og vedvarede til den 15de s. M., paa visse bestemte Dage i Ugen. De, som til den Tid havde forsemt at modtage dem, kunde kunns erholde dem de 3 Annuitets Transport-Dage, saavide samme gav Tid tilovers, efter den Bekiendtgjørelse, som blev udstædt.

Endskjønt Crediten endnu staaer kunns paa svage Fødder, især da alle 3 Kalkfabriquernes Eiere anmeldte, at de ingen crediterer mere, og alle Skipperne fordre, ligesom disse, conuant Betaling, saa ere dog 108 Huse, efter deres Beretninger, som have med Bygningerne at bestille, opreiste, komme under Tag, og nogle til Beboelse. Det er just saa mange, som jeg troede, at der i dette Aar kunde opbygges, i den Plan, som jeg fremsadte om Brandkassen, og dens Udbetalnings Muelighed; skjønt jeg maac tilstaae, at den Plan, som er fremsadt af Finants-Collegio til Regel for Brandkassens Directeurer, har mere fast Grund og tilstaaer alle Brandlidte lige meget Udbytte,

lige

lige megen Understøttelse til deres Husess Opsbyggelse, i Forhold af deres Forsikring.

Der er desforuden 30 Huse, som de arbejder paa i Grunden, og mure, som de og saae opsmurede inden Vinteren.

Herforuden ere mange smaae Kieldere, og Kielderhuse opbygte, som igien skal nedrives, saaledes er en Kielder bygt i Wiingaardstrædet, som jeg med min Haand kan naae op til 3die Tage steen. Den er vel indrettet, og har smukke Vinduer. Saaledes ere flere Kieldere byggede.

Desforuden ere der flere Huse i denne Maaned byggede paa Friderichs Colonie ved Slottet. I Førstningen vilde der kuns saa bygge, da Husene maae kuns staae saa længe, indtil der besales dem, som beboe samme, at tage dem bort, saa dog, da vist en fjerde Deel af et Seculo bortgaaer, inden Slottet bliver opbyggt igien, eller før de begynde derpaa, saa have de god Tid til at boe her. De bygge derfor Gaderne nu sam-

men, og nogle bygge 2de Etager i disse smaae Huse til Kvistkamre, dog ere de med deres Skorstene ei saa høie, som den første Etages Vinduer i Slottet.

Herforuden vore Bygningerne i Kronprindsensgade. 2 Huse ere nu næsten færdige til Beboelse, og Muren paa Grunden, paa Hjørnet er nu fremkommet. Saa den søndre Side af denne Gade bliver nu tilbygget, og det hældende Plankværk paa den nordre Side minder sin Grundeiere, at det snart er Tid at bygge her.

Desuden er Hjørnehuset lige over for Kronprindsensgade og Muren nedtaget og forhøiet. Den var opført før Ildbranden, og er endnu ei færdig, da der sættes et lidet Stykke til. Her blive mange smukke Værelser i denne Bygning til Vinter. Den tilhører Hr. Grønlund.

Efteraaret har været meget skient med tørre Veir og varme Soelstinsdage, indtil den 17de October, da en stærk Regn faldt. Ikke desto mindre

mindre ere dog disse nye Huse opførte af vaadt Leer eller Kalk, fugtige og usunde, og nu bestandig Regn vil komme indtil Frosten, saa vil denne gjøre de nye Bygninger, som opføres, fugtigere. Disse Husenes Beboere gjøre derfor vel, om de iagttage de Forsigtigheds-Regler, som Herr Professor Lode, og andre lærde Skribenter have anvist, at Uddunstningerne skal ikke falde for Brystet. De beste Hielpemidler herimod, er at aabne Vinduerne hver Dag, at den sunde Luft kan komme i Værelserne, og hvo der har meget Brænde tilovers, at han i nogle Dage kan igiennemvarme sine Værelser, og derefter aabne sine Vinduer, før han flytter ind i dem, med sin Familie.

I hvor meget man skynder sig med Bygningerne, saa ere dog mange huusvilde, og Teltbeboerne, især paa Fælleden, længes efter at komme i Huus.

58. Andreas Wellerup, Skrædermester, som har boet 15 et halv Aar i Myntergaden, No. 128, har, efter Uhrmager Herr Nicolai Scroders Vidnesbyrd, ikke opsagt nogen af dem, som boe i hans Huus, men endog afflaget 2 Rdlr. af Huusleien, da han nu betaler 17 Rdlr. om Halvaaret; da han tilforn betalte 19 Rdlr. Denne Huusleiens Nedsættelse er vel for 6 Aar siden, da Huuseierne ved Stadens idelige Bebyggelse ei kunde faae saa meget, som tilforn, saa er det dog roesværdigt, at han nu ei forhøier den, da han kunde finde Veilighed dertil, og hans egne Udgifter sørges. Der ere saa mange Huuseiere, som benytte sig af denne sørgelige Veilighed, til at paalægge deres boesiddende Familier Udgifter i Anledning af den Afgiort, som de skal svare til Brandkassen, med Lygte- og Spreiteskat. De, som beregner deres Afgiort hertil, Forholdsvis efter Etagerne, deres egne beboede Værelse iberegne, handle ikke ubilligt. Det er en Pligt, som de skulde dem selv, og som deres Omstændigheder endog kan giøre nødvendig; men de, som tage dobbelt saa meget, ja 4 dobbelt saa meget, som

som disse Udgivter udfordre, handle meget skamsmelig. Desto mere bør vi agte denne gode Borgers Handlemaade. Vi ville nu læse Herr Serøders P. M.

Jeg Underskrevne, som haver boet hos Herr Andreas Wellrop, Skrædermester i 15 et halv Aar, i Myntergaden No. 128, og havt hans Stue til Leie; og endnu i denne besværlige Tid hverken har op sagt sine Huusfolk, ikke heller lagt paa Leien for mig, som da jeg flyttede til ham, gav jeg 19 Rdlr. med alting, og giver nu 17 Rdlr.; altsaa 2 Rdlr. afflaaet: (det er 6 Aar siden, at Herr Wellrop slog de 2 Rdlr. af) Dette bevidnes af mig, Uhrmager,
 Nicolai Schrøder

---

59. Johannes Nielsen, Brændeviinsbrænder, boende i Skidenstrædet No. 160, har modtaget Justeermester Elkær, med en svag Kone og Tienestepige, frit at boe i sit Huus til Michaelie Flyttetid, efterat hans eget Huus, No. 66 Litt. A., var afbrændt i Skidenstrædet. Herr Elkær bevidner ham herfor ei allene sin
 Tak

Taknemmelighed, men anseer Handlingen saa ypperlig, at den fortjener offentlig Bekjendtgjorelse.

En ædelstænkende Borger, navnlig, Johannes Nielsen, Brændeviinsbrænder i Skidenstræde No. 160, antog sig min svage Kone med mig og vor Tjenestevige, at boe i sit Huus til næste Flyttetid, uden nogen Betalning derfor — (efter at vores Huus ic. i Studiistræde No. 66, Littr. A. var afbrændt.) En ypperlig rar Handling imod sin brandlidende Medborger, der ikke bør andet end komme frem for Dagen — imod andre slettsindede Mennesker.

Kiøbenh. den 16de Julii 1795.

N. C. Elkjær,

Jusseer-Mester, boende i Skidenstrædet No. 160.

60. Johan Fridrich Wagenknecht, Oldgesel for Lømmersvendene, boendes i Regnegaden No. 190, haver hverken udsagt Pudsensmyntmager, Hans Jochum Nielsen, eller paalagt ham høiere Huusleie. Han er saa fornøiet

nøiet med dette hans Forhold, og anseer det saa got, at han har anmodet, at det offentlig maatte bekiendtgjøres.

At min Bert, Johan Friderich Wagensknegt, Olgesel for Sømmersvendene, i sit tilhørende Huus i store Regnegaden No. 190, haver viist sig ædelmodig, i det at han haver ikke sagt mig ud, og ikke lagt det ringeste paa Leien. Det samme haver han og gjort ved de øvrige af Husets: Beboere. Det bevidnes af mig Hans Jochum Nielsen, Pudsemyntmager-Mester, boende paa anden Gahl.

Gr. Huuseieren, Herr Hierting, boendes i store Kongensgade No. 221, roses af Pudsemyntmager Frideric Wilhelm Marslev, som har overladt ham i denne Sommer et lidet Bærelse, som var fæstet af en Materialkudst, som var bortflyttet. Han har kuns opsagt en Kone, som ei kunde betale sin Huusleie, og liden Veie har han paalagt; i Følge sine Udgifter, som vel ingen

ingen Noes medfører, men, som ei heller kan kaldes ublue. Pudsemyndmageren gif det saaledes:

Fra 6te til 16de Junii, laae han i Kirsebærgangen. I 21 Dage laae han i Rundstallen. I 4 Dage i Ridehuset. Til Michaelis Flytterid har han Frihed at boe i dette Huus. Derefter er han huusvild. Han har været i Collegierne, hos Magistraten, og overalt, for at søge Huus; men endnu er han lige nær. I Ildbranden mistede han alt sit Verktøi. Han har søgt om Hielp hertil af den offentlige Understøttelse. Han var hos Herr Geheimeraad Brandt, den 31te August, som sagde ham, at Collect-Pengene vare givne til Magistraten, til Borgernes Redskabers Indkjøb. Han er en gammel Kæbelig Mand, af 75 Aars Alder, og maae nu arbeide, som Svend, af Naade og Barmhiertighed. Dette falder ham meget tungt, især da han har Kone og 2de Børn, og det maae det falde enhver Mester, som med en forsøget Familie skal saaledes gaae til-

tilbage. Ellers ere Pudsemyntmagerne lykkelige end mange andre Professioner. Da Forordningen udkom om Klædedragtens Indskrænkning, og Guld og Sølvgaloner bleve forbudne, indgav Pudsemyntmager Lauget en Klage over deres Nærings Tab. Man var i den Tid mere rund, til at tilstaae Pensioner paa Livstid, end nu, saa hver Mester fik Pension (jeg erindrer mig ei, om det er 40 eller 80 Rdlr. om Aaret.) De arbeide endnu. Nye Mestere faae ingen Pension, og dog kan fortiene sit Brød, og have Velstand. Jeg kender de Pudsemyntmagers svende, som ere givte, og leve vel. En Svend kan fortiene 15 Mk. om Ugen, 3, 4 a 6 Rdlr. efter Arbeidets Beskaffenhed. Nu ville vi læse hans P. M.

Fra den 1ste til den 16de Junii, i Kirsebærgangen, og 21 Dage i Rundstallen, og 4 Dage i Rødehuset. Har boet i St. Pedersstrædet No. 133, hvor jeg maatte efterlade alt mit Verktøi, saa jeg ei har det mindste, at fortiene mit Brød med, og

er gammel og svag, da jeg er 75 Aar, og maae nu arbeide som Svend, af Naade og Barmhiertighed, saa længe den Mand har noget for mig at bestille, nu har jeg Kone og tvende Børn at forsørge, og kan ikke fortjene det halve til Udkomme.

Friederich Wilhelm Marslew,
 Posemyntmager-Mester, nu boendes i
 store Kongensgade No. 221.

Boghandler Hegelund, som boede i store Færgestrædet No. 37, næst ved Bagergaarden, var saa uheldig, at boe under Nicolai Taarn, at have Binden og Ilden paa sig, og Taarnet, at nedstyrtte paa den Side han boede. Han havde ei over 1 Times Tid til at flytte, om Aftener var hans Huus fortæret af Luen, og han var huusvild. Mange af hans, og af andres Forlags-Skrivter bleve et Offer for Ilden. Redactøren af dette Skrivt, mistede i dette Huus 2500 Exemplarer af sine Skrivter. Herr Boghandleren har derfor anmeldt sine Venner, som havde

have hjulpet ham, hvis gode Handlinger imod sig bør giemmes til Efterslægtens Erindring.

---

62. Farver Staal var den første gode Mand, som traf Boghandler, Herr Hegelund ved Nørreport, om Aftenen den 5te Junii, som Ildsluen fortærede hans Huus, med de fleeste Meubler og Forlags-Skrivter; da han havde Luns i Time at redde samme i, eftersom han boede i Færgestrædet, paa den Side, hvor Nicolai Kirkes Taarn nedfaldt, og hvor den stærke Østens-Bind drev Røgen og Luen strax ind paa dem. Herr Staal var saa ædelmodig strax at imodtage Boghandleren med sin Familie, og de reddede Bøger og Meubler, og havde ham til Løverdags Aften; men da denne Mand begyndte at flytte om Løverdagen; thi ingen var sikker for Ilden, og Frygt for dens fortærende Luer, og for Bindens forventede Forandring, gjorde, at mange flere udflyttede, end de som boede under Vindstrøget, og den dermed fulgte brændbare

Lust, saa maatte Herr Hegelund og flytte, og om Toverdags Aften kom til Smeden, Herr Kosberg.

63. Smeden Herr E. N. Kosberg, boende i store Kongensgade, udmærkede sig med samme Edelmødighed, da han strax imodtog Herr Boghandleren med sin hele Familie og Eiendom, og bospiste dem i 3 Dage, uden mindste Giengjeldelse. Han havde gjort ham samme ædle Tilbud i Aar og Dag, og bleven ligesaa god en Vært den sidste Dag, som den første Dag, havde ei Handlingen bleven afbrudt ved Procurator, Herr Tops Besøg, som i 3 Dage havde søgt ham, uden at kunde finde ham. Længe kunde man søge, inden man fandt sin Ven. Teltene vare utallige, og med Meubler omsadte, at man ikke kunde blive deres Beboere vaer — Hovedstaden var i saadan en Uroe og Flytning — Adresser-Contoir var ei til — Macater kunde ei strax flaaes paa Gadehjørnerne — Handelen og Børs-

tid,

tid og Selskabsstæder ei mere til — altsaa blev den bekiendte Mand ofte usynlig, og den ene Ven savnede den anden. 3 Dage gik dog Luns bort, før han fandt sin Ven, som Ilden havde forjaget, for at tilbyde ham Huuslye hos sig. Han overlod ham den første Etage i sin Gaard, i Skidenstrædet, hvor han nogenledes fandt Rum for sine Bøger og Meubler til Michaelis Flyttestid. Den, der boede i disse Værelser, indrømmede Herr Top nogle af sine egne Værelser, for at give en huusvild Familie den savnede Bequemmelighed.

Saaledes finde vi enkelte Træk af ædle Handlinger, udføvede af gode Borgere under Branden, og længe efter, indtil den Brandsidte opnaaer sin Rolighed og sin tabte Næringsvei. Hvor mange skionne Veiligheder kan dette Skrive ei give, til at sætte Handlingerne i sit rette Lys, at enhver kan kiende dem, som de ere, og at den Hiulpsne kan bevidne sin Taknemmelighed og sin Tilfredshed. Redactøren gjør sig forsikret om, saasnart dette Skrivt kommer i de Godes Hænder,

at man vil imodtage mange skionne Biedrag, om ædle Handlinger, hvis Kundskab vil glæde mange, endog ubekiendte og langt fraværende, der enten ere Menneſke, Venner, eller de Hiulpsnes Paa-rørende.

Herr Gotfried Knup, OIdermænd for Bødker-Lauget, og Brandmeſter, boende i Skindergaden, fortienet offentlig Agteſſe, for ſin Dienſtvillighed og Godhed imod Boghandler Benninghauſen, ſom har et Leiebibliothek af 8000 Volumina, fordi han hielp ham, da Faren var ſørſt, og truede ham ſelv med Odelæggeſſe, da Ilden afbrændte i ſamme Gade, Huſene paa den veſtlige Ende, men der var endſog gaaet Ild i Baghuſene, i Naboehuſene. Herr Knup var ſtrax villig til, ikke allene at laane ham de fornødne Tønder, til at indpakke diſſe 8000 Volumner i, men og at overlade ham Folk til at tilſlaae Tønderne, og Bogn til at bortføre ſamme med. Da Faren var overſtaaet og Huſet var røddet, blev Herr Knup budet mere og mere

mere af dem, som vare huusvilde, saa han kunde faae 60 Rdlr., og mere om Halvaaret, da han kuns fik 30 Rdlr. af Herr Benninghausen. Da denne Mand havde boet i hans Huus i 8te Aar, fandt han det ubilligt at opsigte ham, eller paalægge ham høiere Huusleie, for at bedrøve ham, eller gjøre hans Liv ubehageligere, der havde glædet sig med ham, at hans Huus var bleven frelst. At forhøiet og høiere paalagt Huusleie kan endog gjøre Slaar i en Families huuslige Velstand, der har kuns lit at leve af, behøver jeg ikke at overbevise mine Læsere om. Herr Benninghausen vilde have fundet dette Paalæg i Huusleien desto mere trykkende, da hans Omstændigheder kuns vare svage. I Følge af samme han maatte pakke ind, gjøre Opbud, og reise bort den 22de Septemb.; men dette kiendte ei hans Vært i Junii Maaned. Da vidste han ei, at en Bog udkom om ædle og uædle Handlinger. Altsaa havde han ingen anden Bevæggrund til sin ædle Handling, end sit eget Hjertes gode Villie, sin egen Retssindighed og Billighed. Da han stedse har viist sig, som en tierstvillig og

menneffeliger Mand, imod denne sin Huusbeboere, saa er det ikke at tvivle om, at hans Forhold imod hans Kone vil blive ligesaa billig. Saa snart disse udslytter, vil man ikke fortænke ham, om han af disse Værelser tager noget mere i Huusleie.

---

65. Herr Otto Gise, Naalemagermester i Skidenstrædet, har ikke opsagt nogen af sine Leiere; men han har tvertimod bedet dem, at indtage en og anden ffikkelig Brandlidt, dog uden at tage nogen Leie, eller især nogen overdreven høi Leie. Dersom alle Huuseiere i Kiøbenhavn vilde tænke og handle saaledes, saa blev der vist nok ikke stor Forlegenhed i Kiøbenhavn, for Huuslye i den tilstundende Winter; men vi erfare ofte det modsatte i de uædle Handlinger, hvor Værterne opsigte, fordi Huusbeboerne have imodtaget af Menneffeligheds Brandlidte. Vi læse og Contracter, hvori Værterne forbinde deres Huusbeboere, at ingen Brandlidt maae indtages.

---

66. Enken, Madame Esildsen, boende i Klosterstrædet, har imodtaget Farver Ors Lev med Familie, og overlod dem sine Værelser, undtagen et lidet Kammer, hvori hendes Søn flyttede ind, og et mindre, hvori hun og hendes Vige nu ligge. Denne ædle Kone har hverken forhøiet Leien for dem, som boe i hendes Huus, eller udsagt nogen; hvilket fordobler hendes forfiente Afgiftelse blant gode Borgere.

---

67. Det asiatiske Compagnies Interessentere have besluttet, at hjælpe alle dem, som enten ere i deres Tjeneste, eller have været i deres Tjeneste, som have lidt nogen Brandskade, og, som bevise tillige at de ere trængende og værdige til Understøttelse. De have derfor bestemt en Capital til denne ædle Anvendelse, og udstædt en Bekjendtgjørelse af 18de September, saaledes lydende:

Med general Forsamlingen af 18 September, behagede det, det Kongel. octroierede Danske asiatiske Compagniets Interessentere, at bestemme

en Capital, ved Directionen uddeelt til Hielp, først og fornemmelig for saadanne af Kiøbenhavns brandlidte Indvaanere, som enten forhen have staaet, eller endnu staae i Compagniets Tieneste, i Tilfælde, at de bevise sig, at være trængende og værdige til Understøttelse. For nu med al den Nedebønhed og Nøisagtighed, som muelig, at fyldestgjøre Interessenternes ædelmodige Hensigt, anmode vi Underkrevne herved, saa mange af vore brandlidte Medborgere af fornævnte Slags, som ønske, at nyde got af det til deres Understøttelse af Compagniets-Casse bestemte Biedrag, om jo før jo heller, og i det seeneeste inden 1ste October førstkommende, at indlevere paa Compagniets Secretair-Comtoir, saadanne af deres Bærter, Præsterne og Rodemesterne attesterede Anmeldelser, som foruden at bevidne deres gode Forhold, tillige kan vise:

- 1) Hvor de enten, som Huuseiere eller Leicre, have boet.
- 2) Hvad Næring de have havt.
- 3) Hvor stor Familie de have.
- 4) Hvad Skade de ved Ildbranden have lidt.
- 5) Hvor meget de derefore andensteds kan vente godtgiort.
- 6) Hvor de siden have opholdt dem.
- 7) Hvad Udsigt de til næste Flyttetid have for Opholdsstæd.

Christianshavn, d. 28 Sept. 1795.

St. Anker, Skibsted, Cramer.

Naar alle Selskaber saaledes handlede, og især alle slags Bestyrelses-Selskaber, som have Formue, Casser, Indkomster og Gaver, bestemte at bortgives til dette Brug, saa vare der ingen saa elændig, som nu, og ikke nogen som kunde crepere af Frost og Kulde, og Sngdomme, som nu. Jeg skal gotgiøre, at der ere de Medborgere, som have saa mange Penge til offentlig Brug, at de ikke vide, hvor de skal giøre af dem, og aldrig bekymre dem om deres elændige Undergivne, af hvilke jeg i Dag har erfaret det sørgelige Mødende, at een i Nat er død af Hunger. Andre Selskaber give vel af det, som dem betroes, men de give det for langsomt, og i urette Tid. — For Exempel: Jeg kiender Borgere; Mand med Kone, over 60 og over 70 Aar, som deels have mistet deres Huse i Ildbranden, deels ere udkastede paa Gaden af deres Bærter, paa Flyttedagen.

De ere komne op paa store Pakhuse, paa lange Posten, paa Laboratorium, i Tobaks-Tørrehuse. Deres Sengekæder ere plyndrede fra

dem, af deres ufølsomme Værter. De eie intet for Munden og Maven. De faae intet Vand koldt, fordi de haver ikke Kjøkken eller Brænde. De kan ingen Melk faae, eller nogen anden nærende Føde faae koldt. Nogle saa svage, at de ikke kan gaae ud og betle, og mange, som betle, blive afviste, fordi der ere saa mange. Hvor billigt var det ikke? at de, som have noget at give af, og de, som af Medborgere ere noget betroet af deres Gaver: at de ei opsætte Hielpen, at de her sørge for de Uforsørgede, indtil de kunde bedre forses, at de opsætte ei Hielpen i 24 Timer, og endnu mindre i flere Uger, da den i manglende Fald kommer for sildig. Hunger, Kulde, Mangler, Sygdomme, gjør snart Ende paa deres Elendighed.

Jugen er i saa jammerlig Forsærning ved det asiatiske Compagnie. De, som tiene, tiene vel, endog den ringe Mand lønnes got. De, som tiene, leve vel. De, som have tient, have samlet sig noget til Bedste. Dog vil dette Compagniets Interessentere afhjælpe enhver Brande

Brandffade. Meget roesværdigt er det, saaledes at sørge for sin Undergivne. Mere vil deres Roes udbredes, naar man herefter erfarer, hvad enhver har faaet, og hvor mange der have mældt sig til denne Understøttelse.

---

68. Lars Andreasen Burgwald, Smedker, boende paa Christianshavn, i store Torvegaden No. 82, har fortient sig Agtelse hos Herr Capitain Antzee, og hos enhver af sine Medborgere, som læser dette, fordi han ikke har opsagt, og ei paalagt ham nogen høiere Huusleie, skjønt han har bekostet nyt Betræk og Malning paa Bærelserne, og endda svarer han en meget billig Huusleie. Det hændte sig, at jeg et par Aar før Branden logerede hos en Vært, som lod mit Bærelse, uanmodet betrække og panele. Han beregnede hvor meget det havde kostet, og lagde strax Udgiften paa mig, skjønt han ingen Ret havde dertil, før efter Fløttedagen, og da han saae, at min Svaghed, tiltog, opsagde han

han mig Bærelserne. — Ventelig fordi han frygtede, at han ikke skulde faae sin Huusleie betalt til rette Tid, skjønt jeg altid havde betalt prompte, og mit Boeskab kunde give ham Forsikring nok. Bærten var i sig selv en skikkelig Mand; men det gaaer mange Bærter med deres Huusleie, som det gaaer med Actierne paa Børsen. Bedre handlede denne Bært, om hvis Handling vi ville læse, Herr Antzee's tilsendte P. N.

Min Bært Hr. L. A. Burgwaldt har et allene ikke opsagt mig, de hos ham til leie havende Bærelser, men endog ladet samme paa det bedste reparere og forsyne, med fornøden Betræk, samt Malning, alt uden at forhøje den deraf svarende billige Leie; denne hans ligesaa veltænkende, som uegenyttige Handlemaade, der under nærværende Conjuncturer især udmærker sig ved dens Naalmindelighed, har jeg altsaa troet at skylde offentlig Bekjendtgjørelse.

Antzee,
Capitain.

---

69. Herr von Kardorf, Kammerherre
og Major i Garden, som har boet i Gattersga-
den

den No. 136, og ventelig boer nu i Garder-Casernerne, har modtaget Theehandler Jacob Linde til sig, giort et Bærelse ryddelig for ham, efterat han havde lagt paa Bolden med sine Vare i 4 Dage og Nætter. Dette Bærelse maae han beboe frit til Michaelis Flyttetid. Da han er ubekiendt for Herr Kammerherren, saa erkjender Herr Linde saa meget desto meer hans ædle Handling, og onsker, at der var mange saadanne Mennesske-Benner til.

I Henseende til Godgjorenhed for os mange brandlidte og huusvilde Mennessker, er Kammerherre von Cardorff, Major ved Garden til Hest, som, da jeg havde ligget 4re Dage ved Bolden med mit Gods, og mine Vare, som jeg havde reddet fra Ilden; gjorde et af sine Bærelser ryddelig, og gav mig Huuslye til Michaelis, uden at tage noget der for, da jeg var dog Kammerherren ganske ubekiendt. O give Gud! der havde været mange saadanne Edelsmodige, saa havde Mennesskerne ikke havt nødig, at tage deres Logie iblant Creaturene paa Marken.

Kiøbenh. den 16 Juli 1795.

Jacob Linde,

Theehandler, boendes i Garder-Casernen
bag Slotet, paa et af Kammerherrens
Bærelser.

70. Herr Frølich, Søe-Capitain, som be-
 hoer nogle Bærelser i Bogbinder Clausens
 Huus, i Skidenstrædet No. 156, har indtaget
 Controlleur Juul, ved Comediehuset, tillige
 med Kone, Datter og Pige, for hvilke alting
 blev brændt for, saa de slet intet fik reddet, hvers-
 ken til at sidde eller ligge paa. De have ei hel-
 ler noget at leve af, da denne Juul faaer ingen
 Løn om Sommeren. Han hjælper dem saa godt,
 som han kan, og tager ingen Huusleie af dem,
 da han dog selv er pligtig at betale Berten sin
 Huusleie, enten han beboer dem allene, eller ind-
 tager andre. Billig er han, at efterkomme denne
 Pligt af Menneffelighedens Fordringer, og dob-
 belt føler han, at det er hans Pligt, da han selv
 med sine Børn seer sig huusvild til Flyttetiden.

---

71. Schumager, Brødbager, boendes
 paa Hjørnet af gammel Mynt og Myntergaden
 No. 173, har hverken opsagt Maler West,
 eller paalagt ham høiere Huusleie.

Til Ære for Menneſkeligheden, og den dydige
 Borger, bør jeg gjøre Publikum bekiendt, at jeg boer
 hos Brødbager Herr Schumager, paa Hjørnet
 af gammel Myndt og Myntergaden No. 173. Men
 denne brave Mand, har hverken ſagt mig op, eller
 lagt 1 Skilling paa Leien.

West.

Maler.

72. Herr von Paſſau, Wiinhandler, bo-
 endes i Wiinhuſet ved Toldboden, og eier nogle
 Huſe i Trompeter-Gangen, roſes af Jedem,
 Samuel Abraham Levi, ſom deri boer,
 fordi han ikke vilde opſige ham, ſkiont andre have
 de budet ham meget mere for diſſe Værelſer.

Jeg kan ikke undlade at bekiendtgjøre De Her-
 rer Studerende, den brave ædelmodigtænkende Mand,
 nemlig: Hr. Paſſau, ſom boer i hans tilhørende
 Wiinhuus kaldet, ved Toldboden; at jeg Samuel
 Abraham Levi, ſom boer i et af hans tilhørende
 Huſe i Trompeter-Gangen No. 112, paa 1ſte Sahl,
 ſom jeg veed, at andre vilde have udleiet mig, og
 give mere Leie, end jeg giver, men den ædeltænkende
 Mand vilſe alligevel ikke opſige mig, eller noget af
 hans

hans Huusfolk. Slig en Mand her de andre Hr.
Bærter tage Dem Exempel af.

Samuel Abraham Levi.

---

73. Herr Mutzius, Juveleer, boendes i Skindergaden No. 77, har modtaget Brændeviinsbrænder J. Wilstrup, frit i sit Huus, som boede ved Bestervold, hvorfra han fik intet reddet, uden sin Kone og 3de Børn. Han besvidner ham herfor sin Taknæmmelighed, og haaber igien, at Alldgødheden vil velsigne ham herfor.

Da jeg ved den ulykkelige Ildbrand ræddede ikke andet end Kone og 3 Børn, formedelst Mangel paa Hielp, saa jeg maatte see mit Boehave blive et Noo for Ildens fortærende Lue. I denne min Nød, erindrer jeg, efter 11 Dages ustandende Besværlighed, Hr. Juveleer Mutzius, i Skindergaden No. 77, som var saa ædel og veltænkende imod mig, at den ædle Kone udryddede strax et lidet Bærelse, til mig og mine, uden at betale det ringeste. Jeg kan ikke nok med Ord aflægge min inderligste Taksigelse til de ædle Par, uden at anraabe den almægtige Gud, at han vil rigeligen velsigne dem, og saa er jeg visse-

ligent

ligen forsikret om, at den gode Gud vil opvække medlidende Mennesker, som her kan løse alle Trængsler og Sorgersbaand for en fattig Familie.

J. Wilstrup.

74. Herr Conferentsraad Ancker, som beboer det store Palais No. 179, paa Hjørnet af Kongens nye Torv og Biingaardstrædet, hvori er 77 gibsede og betrukne Bærelser, har neppe havt et Bærelse tilovers, at han jo, naar det ei var bortleiet, har givet det frit til de Brandlidtes Besboelse. Han har udmærket sig med almindelig Goddædighed imod enhver Trængende, uden Hensigt til deres Stand, hvorsore han fortjener offentlig Agtelse. Alle de Bærelser i 2den Etage, over Klubben, har han ladet de Brandlidte frit beboe til Flyttetiden. Boq binder Graae, som med Kone og Børn, havde nogle af Klubbens Bærelser at beboe, og døde af sin Forkjølelse under Ildbranden, overlod han et Bærelse i nederste Etage, til Liiget, ud til Gaden. Da hans Enke med sine Børn skulde flutte før Flottetiden, for at overlade Klubs Væsten sine Bærelser, saa

overlod Herr Conferentsraaden hende saa længe sine bedste Bøvelser, paa den Side i Gaarden, hvor han selv boer. Ikke alleneste mundtlig har jeg hørt, naar jeg har været i hans Gaard, adskillige gode Vidnesbyrd imod hans lidende Medborgere, men og har faaet en tilsendt skriftlig P. M. fra Herr Krigsraad og Regimentsvqarteermester Holmark, som bevidner sin Taknemmelighed og Tilfredshed saaledes:

Da mit tilkøbte Huus i Reverentsgaden, ved den uheldige Ildbrand den 5te Junii var lagt i Aske, anmodede jeg S. E. Herr Conferenceraad Ancher, som har sin Gaard nær ved paa Kongens Nytorv, om Veilighed fra da af, og indtil Paaske 1796, til at indsætte endeel Tøi ubi, han var strax villig dertil, uagtet det virkelig var ham til Uveilighed, og paa min Forespørsel hvad ieg skulde betale Herr Conferenceraaden for dette mig overladte, ikke ubetydelig Huusrum, svarte han — jeg vil ei have noget derfor, De har lidt Tab nok, og det er mig kiært ieg kan tiene Dem. — Dette Svar viser, at Hr. Conferenceraaden er en Menneſke-Ven, der føjer ved andres Uheld, og da ieg veed han har gjort det samme imod flere Brandlidte, som han har gjort,

og endnu gjør imod mig, saa kan ieg et unblade at melde Dem det, med Formening, han derfor fortjener en af de første Pladser i de Edles Tal, udi Deres Udgivende om ædle Handlinger. Kiøbenhavn, den 29de October 1795.

Holmark,

Krigsraad og Regimentsquartiermester.

75. Herr Peder Christian Benzen, Urtekræmmer i store Strandstrædet No. 120, var selv med sin Karl, sin Bogn og Heste, uafbrudt ude, fra Fredags Eftermiddag til Søndag Aften. Han hialp i denne Tid uden Forfskiel, saa vel bekiendte, som ubekiendte. Han hiemførte selv, og lod bringe til sig, saa længe der var Rum i hans Gaard og Værelser.

Efter Ildens farligste Magt, imodtog han Postfører Jone, i sit Huus, med 9 Mennuesker, som dagligen i 5 Uger bleve bespiste af ham, indtil han kunde komme til at beboe sine nye leiede Værelser.

I Anledning af Bekjendtgjørelsen i Adresse-
 Avisen No. 193, og den deri gjorte Anmodning,
 meldes herved:

At Urtekræmmer Peter Christian Benzon,
 i store Strandstræde, er iblant de ædle Menne-
 skers Tal, hvoraf til Ære for vort Slags, dog
 findes Endeel, som ved den, vor Kongestad håndte
 ulykkelige Ildbrand, har, efter Evne og Leilighed
 med Glæde kommet de trufne til Hielp, føler ieg,
 som, med Kone, 5 Børn og en Pige, af ham er
 bleven imodtagen med en Vens aabne Arme, ikke
 allene til Huse, men endog paa 5te Uge, indtil
 mine nye leiede Bærelser kunne beboes og føres
 Huusholdning i; uden Giengield, nydt liig hans
 egen Familie, Underholdning, at have fuldkom-
 men Marsag at gjøre bekiendt, saavel i Vennekreds
 som offentlig.

J. H. Johne,
 Kongelig Postfører.

---

76. Herr Lavæt, Justitsraad, boendes
 store Kongensgade No. 37 og 38, haver som
 en fremmed Belgierer modtaget Herr A. Holm,
 Organist til Wartou Kirke, frit, tilligemed hans
 Datter i sit Huus, efter at de i 11 Dage og Næt-
 ter

ter havde lagt under aaben Himmel i Kirsebærgangen.

Efter forlangende i Adresse-Avisen No. 193, glæder det mig (da mine ringe Omstændigheder, ikke alleneſte formedelt Tab ved Ildbranden; men endog ved at min Næringsvei ganſke er ſtandſet, da det for de fleeste, hvor jeg har Informeeret paa Klaveer, er brændt, og jeg altsaa ikke kunde viſe min ſkyldigſte Pligt, offentlig at bekiendtgiøre den Belgierning, mig og mit Barn er ſkeet) at jeg nu finder ſaa god Leilighed dertil. — Herr Juſtitsraad Lavetz, boende i ſtore Kongensgade i No. 37 og 38, haver, ſom en ganſke og aldeles ubekiendt Belgiorere, ladet mig og min Datter (ſom i 11 ve Dage og Nætter laae under aaben Himmel huusvild i Kirsebærgangen) tilbyde, ikke alleneſte uden Betalning fri Bærelſer; men endog betroet os ſine i ſamme Bærelſer værende Møbler og Effecter til Brug, til førſtkommende Michelsdag, deuden ved enhver given Leilighed viſer ſig ſærdeles gunſtig og bevaagen, i at reſcommandere mig i mine Anſøgninger.

Kjøbenhavn, den 5 Auguſt 1795.

Andreas Holm,
Organist ved Wartous Hospitals
Kirke i Kjøbenhavn.

Tirsdagen den 10de November blev Liiget af en ærværdig Olding nedfænkt i den afbrændte Nicolai Kirkes forbrændte Gruber. Dette Liig var det første, som der blev nedsat efter Branden, paa et Sted, hvor Borgerne ønske at have en Tempel igien til deres Religions Udøvelse, og til deres Aands Opføstelse og Opmuntring til Evigheden. Et Sted, som dette, burde aldrig forgiftes med døde Legemers Uddunstning, som Mennesker affkye, og alle Væger fraraade. Paa Kirkegaardene ved samme afbrændte Kirke, især paa de saa kaldte Fattiges Kirkegaard, som er indhegnet med Stakitværk, blive og nogle Liig begravne. Altsaa samle vi igien de Døde iblant os; skient Nicolai Kirke, og alle Kirkerne have herlige Begravelses-Stæder uden Porten, hvor Stadsministre, Hofintendanten, Cadet-Chef, Generaler, Commandanter, Præster, anseelige Borgere og flere hvile, der med deres Støv have hædret de Dødes Samlings Sted, om man vilde troe, at Rigdom og Stand havde efter Døden nogen Betydning. Denne Afdøde havde ventelig en Arve-Begravelse i denne Kirke; men hvor

ere hans Forsældre? Deres Legemer ere opløste. Deres Been opbrændte. Alle Begravelseserne ere opbrændte, Lemmene og Træ-Stolperne endog i de aabne Begravesser. Foruden det affhyelige for nærværende, at begraves paa dette Sted, frem for uden Porten, er det ogsaa meget mere kostbar, at begraves inden Hovedstadens Bolde, som en Borger af Middelstanden i Fior, beviste, som mistede sin elskede Kone. Uagtet han havde en Arve-Begravelse i vor Frelsers Kirke, lod han hendes Legeme begrave paa Nicolai Kirkegaard uden Porten. Foruden han gav hende en anstændig Begravelse, sparede han 122 Rdlr. 4 Mk., som jeg i mit Skrivt om Fattigvæsenet, og de Syges Omsorg har viist, at han skienkede til en Fond til et nyt Hospital, med det Ønske og Haab, at hans Medborgere i de rigere Classer vilde biedrage til samme Diemeed. Denne ædle Borger er fordomsfrie, tænker og handler ædelt. Hvor mange følge ikke hans ypperlige Exempel? Hvorfore skal Kirkerne da endnu være de Dødes Forsamlingshuse, som de Levende des Marsag forlade? Hvorfore vil man nu

begynde paa denne Uffik i Nicolai Kirke? Maaſſe det er en Finants-Operation for Kirken? Kan ingen Subscription opnaaes, uden ved Hielp af Fordomme? have vi ei nærmet os til den Tids-Punkt, hvor Oplysningen fremſtraaler og fordri-
 ver den Fordoms-Taage, der tilſorn formørkede vore Begreber? Vi have tilſorn havt den Tids-Periode, at intet Viig maatte begraves i Kirkerne, eller om Dagen. Jeg holder for, om Kongen befalede, at alle uden Forſkiel ſkulde begraves uden Porten, for at befrie den trangbygte Kongeſtad fra de ſkadelige Uddunſtninger, ſom ſamme medføre. Maaſſe Eierne af Begravelſerne vilde ſpørge: hvad ſaae vi da for de Penge, for hvilke vi have kibt dem? Dem kan ſvares, ſaa megen Jord, ſom de behøve, og deres Forfædre maae hvile i den.

Da adskillige af dette Skrivts Subscribenter have besøgt mig, og ventet efter dette Heftes Udgave, saa maae jeg gjøre disse og enhver af mine gunstige Læsere Undskyldning, at det har været nogle Uger længere, end sædvanligt, før det er udkommet. Aarsagen hertil er dette Skrivts Sætter, J. E. Block. Han var med iblandt de brandlidte, som var huusvild. Han kom ud i Nyeboder, og skulde igien bortflytte, men ved Ansøgning, blev han dog indtil videre. Hans Kone kom i Barselseng. Han selv fik en Contusion, som blev inddammeret, i det han saaet et lidet Barn ligge paa Gaden i Prindsensgade, som en Vognmand vist i sin Fart havde ført over, havde han ei sprunget for Vognen, og derved faaet Stødet af Vognstangen imod sig. Han maatte nu, ligesom Konen, holde ved Sengen, derved tabte han sin Fortieneste, og mit Skrivt standsede. At frelse et Menneskes Liv, eller befrieme een for Ulykke, er vist en af de ædelste Handlinger, ligesom det er uædelt, at skille et Menneske ved sit Liv, eller befordre Nogens Ulykke,

hvorpaa de uædle Handlingers tilkommende Hefter skal opgive Exempler.

Det er en ond Vane Hyrekudske og Bognsmænd komme i, at jage saaledes med deres Bogne paa Gaderne. I de Gader, hvor Fortogene ere ei brede nok, staaer man stor Fare at blive overkiørt. Jeg har, imedens jeg har opholdt mig her i Hovedstaden, seet adskillige, ja mange, baade Børn og gamle Folk, at blive overkiørt, og nogle gispende, at sukke og lide, indtil de ere døde, baade paa Fortogene og paa Volden. Menneſker i deres beste Alder have havt samme Nødende. I alle store Stæder er det en Indretning, at Bognene skal kiøre Foed for Foed, langsom og ordentlig. Saaledes og her. Der er sadt en Mulet af 4 Rdlr. for den Kudsk, som jager til, som fordobles efter den Ulykke han derved har forarsaget. Dersom denne Forordning blev igien bekiendtgjort, og Mulcterne til Vidnerne erlagte, saa vilde det meget gavne den vrimlende Folkemængde her i Staden.

Jeg gik i Dag igiennem Halmstrædet og Ullegaden. En Bogumands Bogn kom jagendes i fuld Fart igiennem disse Stræder. Paa de høie Afvisere i Gaden gik Hiulene over, der var intet Fortog, og jeg var imellem Muren og Bognen, og frygtede for dens Slag. No. paa denne Bogn kunde jeg ikke blive vaer; men Rudsffen havde en rød Hue paa, og en piattet brun Kiole, og førte ned med sin Bogn i det afbrændte øster Quarteer.

Til Slutning giver jeg mig den Ære, at anføre de fremsatte Subscriptions-Planer, i Hensigt til dette Skrivt, til Bekjendtgjørelse for dem i Provindserne, som vilde bæere det med sin Giennemlæsning, og i Hensigt for Fremtiden med den Subscriptions-Plan, som i sin Tid vil fremsætte Hovedstadens Skilderie, for tilkommende Læsere.

Subscriptions-Plan.

Jeg agter at udgive et Skrift under denne Titel: *Kjøbenhavns Skilderie*, fremsadt i en Journal. Det ligner den engelske *Archenholz's Minerva*, og skildrer den danske Nation, som hiin har skildret den Engelske; men inddeles ikke i 10 forskjellige Punkter med denne, skjønt Indholdet er det samme, og afviger fra denne heri, at Herr *Archenholz* begyndte sit Skrift i London 1783, og jeg i Kjøbenhavn 1789. I dette Skrift tages Hovedstaden især under Betragtning. Dens stigen og Fald, efter sine forskjellige Perioder og Mødender; Nationens Sæders Forbedring eller Forværrelse, den herskende Levemaade i Hovedstaden, og vor nærværende Kultur; Handelens Tiltagelse; Litteraturens Fremgang i Forhold mod andre europæiske Stater, efter de Følger, som Krigen eller Freden formindsker eller forøger. Især viser jeg vor glimrende Periode, da *Christiansborg* stod med de brugelige Cours ved Hoffet, og de private Audiencer, hvori jeg har deeltaget. — Vor Stats-Forfatning og de Love, som ere givne med Hensigt til den Nytte, som derved har været vundet for Staten.

Ved Litteraturens Betragtning recenseres nogle faae Skrifter, men i Særdeleshed nogle 100 Taler,
som

som ikke ere trykte, hvilke jeg selv havør hørt i det danske, tydske, franske og latinske Sprog, af vores meest berømte Talere. Deres Styrke i Betsalenheden, deres Stilling i Talestolen, deres Venners Udvi-
ling eller Førglemmelse tages især i Betragtning, for at vise, om de med deres offentlige Foredrag og Anstand, forenet med en klar Røst have tilfredsstillt Tilhørernes Forventning. Vore selskabelige Indrøtninger; især Klubberne, de Dramatiske og Musicalke Selskaber vises og i dette Skrivt, og mange smaae Ting anbringes tillige til Erindring for de Deeltagende.

Da dette Skrivt, især er skrevet for Efterlægten, saa staaer Subscriptionen aaben i 10 Aar, da Forfatteren hellere vilde udgive det efter sin Død, end i sit Liv. Enhver kan derfor frit subscribere, da den, som dør forinden, skal ikke frygte sin Stervboe, at blive fordret for nogen Subscription.

Forfatteren fortsætter dette Skrivt hver Dag, saa længe hans Kræfter tillade det. Enhver især, som modtager Planen, ombedes at giemme den, og især de Her-
rer Bibliothekarii i Klubberne, at den ei kastes bort, som nu sædvanligt skeer. Tillige ombedes hvert Aar at anmeldte til 1ste Junii i et Brev til mig, aflagt paa gammel Mynt No. 158, portofrie tilsendt, hvor
mange

mange Subscriberere der have anmeldt sig, om man forinden skulde begynde paa dets Udgave. Kommer det ikke Forfatteren til Nytte, saa skal Fordelen blive bestemt til Nytte for Efterlægten. Hvert Bind bliver omtrent et Alphabet stort, som udgives for hvert Aar, og koster 4 β . Arket. Ved det første Binds Udgave tages 3 Rdl. i Prænumeration, som igien erstattes ved Modtagelsen af den følgende Deel. De, som umage sig med at samle Subscription, modtage hvert 1 te Exemplar frit, enten de have Planen, eller deres Navne ere skrevne paa et Ark Papiir. Den typographiske Skønhed med sin Correctur skal besørges saa got, som mueligt.

G. H. Lund.

Subscriptions-Plan.

Dette Skrivt: Gode Borgeres ædle Handlinger og Andres uædle Handlinger, i Anledning af Ildbranden den 5te Juni 1795. har jeg indbudet til Subscription paa nogle faa Planer, omgivne i Hovedstaden. Jeg tænkte da ei at skrive saa meget, ei heller at vinde saa mange Subscribentere, som jeg allerede har modtaget; men da Korrespondancen om dette Skrivt udvider sig for Provindserne, og de Kongelige Personer give Bidrag med flere til dette Skrivts Fortsættelse, saa finder jeg det for min Pligt, som dets Redacteur, at bekiendtgjøre dette, og tillige udbede mig, at Enhver, som vil eie dette Skrivt, som allerede interesserer mange Borgere, vilde behage Portofrie at tilsende Deres Ordre fra Provindserne, baade i Danmark og Norge, og at det maatte skee saasnart som mueligt af disse Grunde:

1. Fordi, jo længere det udsættes jo mere koster det Forlæggeren og Riøberen. 3 Hefter ere nu udkomne, det 4de er færdig, og det 5te er under Pressen. Flere Exemplarer kan ikke trykkes af disse Hefter end de første, og disse koste hvert Hefte 30 Rdlr., altsaa bliver et nye Oplag en Udgiwt af 120 Rdlr., som for saa Subscribentere ei kan voves.

2. I fald et større Oplag skulde gøres iglen, saa kostede hvert Heftes nye Oplag 44 Rdlr., og jo flere der vare udgivne, jo større blev Beføstningen.

Da Videnskaben vil tiltage, jo flere Medborgeres Handlinger her fremsættes i sit rette Lyse, og mange af Provindserne vil glæde sig, ved at læse om deres Venner i Hovedstaden, som have udmærket sig ved ædle Handlinger (thi uædle Handlinger vil vi haabe herefter at blive udslettet af dette Skrivt, da ingen vil udøve nogen uædel Handling meer, naar den skal fremstilles for Publicitetens Domstoel) saa er det ikke at tvivle om, at jo flere Subscribentere Tid efter anden vil anmelde sig.

I dette Skrivt skal alle ædle Handlinger, udøvede i Kjøbstæderne eller paa Landet, især ved nyttige Indretninger, Borgeres Understøttelse, Fattiges Forsorg med videre, blive indført; naar de behage, at adressere Efterretningerne herom, til mig som Redacteur paa gammel Nynt No. 158.

Enhver Embedsmand, Postmester, Borger, som haver Lyst til at indsamle Subscription, tilbydes det 1ste Exemplar frit. Endog om nye Oplag skal gisres, skal Heftet ei koste dem mere end 28 S. her i Staden, naar de ved Commissionairs lade det afhente, og skal det skickes med Posten, betale de selv Porto. Mine academiske Venner, som have Embeder i Provindserne, vil det være overflødig, at anbefale det til deres Omsorg. Min Hensigt er, at gavne det Almindelige — min Pligt, at opfylde Publici Forventning; og søger jeg heri at sørge for mig selv i min Svaghed, kan ingen fortænke mig, da jeg har ingen Lønning af Staten, og dog skal leve som en Medborger i samme.

G. H. Lund.

77. Hans Majestæt Kongen (see No. 1 og 24 i ædle Handlingers 1ste og 2det Hefte) har givet 500 Favne Brænde til de Brandlidte. Deres Mangler, og Vinterens tilnærmende Kulde gjør denne Gave saa meget desto mere kjærkommen. Det kommer nu an paa, at det bliver uddeelt sparsommeligt og falder i de sande Trængendes Lod.

Hans Majestæt har ladet i dette Aar fra 11te Junii 1794 til 11te Junii 1795, dog noget sildigere hen paa Sommeren, ladet forebrende 6020000 Rdlr. i Banco-Sedler, og altsaa udslettet saa meget af Statens Gield i dette Aar. Dette har langt mere Indflydelse i Stadens Velstand, end mange Borgere, som mangle statistiske Kundskaber, kan indsee. — Dog dette kan de dog begribe, at Banco-Sedlerne iblandt dem nu holde deres Valuta, og at Bexel-Coursen er al pari. Tilforn tog Brændeviinsbrænderne og Spækhøkerne 8 ja 12 β ., for at verte 1 Rdlrs. Banco-Seddel, og Banqven kunde ikke have Fred for Folkets Tilstrængen, ihvor stærk Vagt

der end blev sadt. Nu derimod har Bankven
 Roe til at tælle sine Penge, og verle sine Sedler,
 og overalt i Staden verles Sedler gierne med
 klingende Mynt. Kobber-Mynten er emigrert,
 og forjages fra Provindserne. Jeg kiendte en
 Kone, som i disse Dage fik fra en Provinds sin
 Gaard betalt i store Poser, fyldte med Kobber-
 skillinger, som havde en stor Vægt, og kunde
 været betalt med en liden Berel. De Handlende
 have forsikret mig, at de give 2 a 3 β . til Op-
 giæld for 1 Rdlr. i Hamborg. Dette udgjør dog
 2 Mk. for en 5 Rigsdalers Seddel, og 3 Rdlr.
 2 Mk. for 100 Rdlr. Denne Nedsættelse af
 Berel-Coursen har langt mere Indflydelse i Sta-
 tens Vel, end man kan blive vaer — Ursagen
 hvorfor man ikke kan sine denne Fordeel, er,
 fordi de rigere Handlende, og de, som fra dem
 igien sælge en Detail blive ved, at sælge for lige-
 saa høie Priser, som tilforn. Naar ingen Tært
 kan sættes for dem, saa gaaer det altid ud over
 de Fattige; men de Rigere vore dog herved i Vel-
 stand. Endog dette er en Velstand i Staten.
 Jo mere Velstanden kunde udbrede sig til det
 almin

almindelige, jo bedre var det, men det er mere, at ønske, end at haabe. En Tært paa Kornet og de fornødne Levnets-Midlers Nedsættelse, er iblandt alle den vigtigste, og dennes Nedsættelse. Borgerne troe, at dette kunde skee naar Kornets Udsørsel, som er forbudet til 1ste December i dette Aar, maatte ved en Forordning udsættes igien til 1ste December 1796, og at der kunde vaages over, at ingen overtraadte denne for Staten saa vigtige Forordning, som best vilde naae sin Kraft, naar hver, som udfordte, betalte til Kongens Cassé, Kornets Værdie, og ligesaa meget i Straf, som dets Værdie, til den Byes Fattige, hvorfra det blev udført; thi dersom Kornets Forbud udsættes til Maj, Fortere eller længere, saa lade Kornpugerne heller Kornet fortæres af Korn-Middelen i Pakhusene, end de sælge det til deres Medborgere for en taalelig Fordeels Skyld, i det Haab, at de krigsførende Magter betale den levnede Rest endnu høiere. Imidlertid har Kornets Udsørsel til Frankerige meget biederaget til vore Banco-Sedlers Valuta, som og er en Fordeel for Staten; men større Fordeel for Staten

var det unægtelig, naar Landets Børn ei manglede Bred.

I Paris have de i dette Efteraar brændt paa engang 28 Millioner i Assignater; men de have og 3000 Millioner af disse i Circulation, naaget deres 12 store Armeer faae en Deel af sin Sold anviiist i Guld.

Jeg kan opregne alle de europæiske Staters Gield i Banco-Sedler; men som dansk Mand veed jeg ei, hvor stor vor egen Gield er.

Til de Brandslidtes Fordeel har Hans Majestæt udgivet 2de Forordninger, den ene af 28de August, som ophæver de Fremmedes Laugsartikler for indfødde Dreng og Svende; og den anden af 19de August og 23de September, hvori Tolden paa Spiger og Søm, samt valsede eller slagene Jernplader til Tage og til Plattenslager Arbeide, i 3 Aar ere nedsadt til 10 pro Cento af Værdien.

Den første Forordning af 28de August og især den 13de § er bekiendtgjort Professionisterne af Borgernes Formænd den 16de September nemlig:

At Magistraten skal tilkiendegive samtlige Mestere og Svende af Haandværks-Laugene; at Hans Majestæt ikke vil taale, at de skulde staae under Evang af udlændiske Laugs Vedtægter og Fordomme; men at de som Kongelige troe Undersaattere blot have at rette sig efter allerhøistfammes Landsfaderlige Buds Forskrivter.

Den 2den Forordning er bekiendtgjort den 15de October, saaledes lydende:

Ober-Præsident, samt Borgemeester og Raad i den Kongelige Residents-Stad Kiøbenhavn, gjør vitterligt; at Os under den 13de i denne Maaned, fra det Kongelige Danske vestindiske guineiske Kente- og general Soldkammer af 5te i denne Maaned er tilmeldet: at Hans Kongelige Majestæt af allerhøieste Resolution af 19de Aug. og 23de Sept. sidstleden, at tillade, at Tolden paa Spiger og Søm, samt valsfede eller slagne Jern-Plader til Tøge, og Plattenslager-Arbeide, som i 3 Aar her til Staden

indføres, maae nedsættes til 10 pro Cento Told af Værdien, hvilket til alle Vedkommendes Efterretning bekiendtgiøres.

Kjøbenhavns - Raadskue, den 15de Octob. 1795.

Det er meget landsfaderlig handlet, saaledes at nedsætte eller ophæve Tolden paa de fornødne Forraads Vare, enten af Bygnings - Materialier til de afbrændte Husenes Opreisning, eller paa Levnets Midlerne til de Brandlidtes Ophold, hvoraf mange endnu ligge i denne Dag i Telte og ude paa Fjelleden, Kiønt Frostens allerede temmelig har ladet os føle til Kulden; men skal Regjeringens velstundede Hensigt virke til Statens Fordeel og til denne Hovedstads Fordeel, efter dens nærværende Forfatning, saa maae den bestandig have et vaagent Øie med de Sælgende og Kjøbende. Den maae igiennem sit Deconomie og Commerce - Collegium kiende og skue Priserne i Provindserne og Udenrigs, og Fragtens Betalnings Maade, for at vide, hvo der indhøste Fordeele, enten de rige Handlende, eller Skipperne, som forhøie Fragten. Hvis ikke falde alle

For

Fordeelene af Tolds Nedsættelse eller Eftergivelse i de Riges Lod, og komme ei Borgerne til Bedste og især de Brandlidte; thi disse maae endda betale alting dyrere. Priserne vore og stige paa alt. Tømmeret og Muurstenene blive dyrere. Levnets Midlerne stige. Arbeidsfolkene vil i disse korte Dage have mere Daglen nu, end i de varmere og længere Dage. Alle Handlende lægge paa deres Bære. Uagtet Kongen har eftergivet Tolden paa 10 Rdlr. af et Drexhoved Wiin, saa sælges en Flaske gammel Wiin med en forseglet Told, paa visse Stæder her i Byen for 3 Mk., som jeg i adskillige danske Provindsfer har seet, da Tolden var 10 Rdlr. Drexhovedet dyrere, at sælge en Flaske Wiin for 12 a 16 ß .

Brødet er dyrt og smaat, Kjødet mævert, og sælges ei efter sin Tært, uden under et Slags Slin af Lydighed. Bryggerne har faaet deres Ol forhøiet igien til Foraaret, til 2 en halv ß . Potten, undtagen det tynde, som saa vil drikke, end ikke de Fattige. Da alt er tyndt for dem, og de vil have noget at styrke sig paa ved deres

Arbejde og i den kolde Luft, og det gode Øl er for kostbart, saa skal det være Brændeviin. Borgernes Formænd bestemme Prisen paa Øllet, men Brændeviismanden sætter Tare paa sit Brændeviin. Han tager 28 ß . for Potten. Min Vært fortæller mig, at hans Fader i de gyldne Tider tog 8 a 9 ß . for Potten, og selv veed jeg, at de have solgt Potten her i Staden for 14 a 16 ß . Sukkeret har de atter lagt paa igien, skjønt Kroppen var god i Vestindien, denne saa kaldte Sukker-Høst, alleneste fordi een har Monopolium, thi endskjønt flere handle, kaage, syde og sylte, saa kiender dog enhver Borger — Hvo den er, som har Overmagten og Forretten i denne Handels-Øreen. Fedevarene ere dyre. Smørret er dyrt, og 1 Pisp. Flesk koster 12 Mk., som tilforn kostede 4 Mk., endog i dette Aar Skovene ere rige paa Olden, og Svinene kan fedes uden Korn. Alle slags Levnetsmidler ere dyre for de Brandlidte og for de Ubrandlidte, altsaa for alle.

Nu vilke vi undersøge hvor dyrt Bygnings-
Materialierne ere? Om deres Priser ere faldne
eller stegne? Skiont meget føres hertil, og der
er god Forraad paa Tømmerpladsene, forsikre
endeel Borgere, at de ei veie det op med Penge,
et Udtryk af dem, for at skildre dets høie Priser.
Muurstenene ere overmaade dyre. De tage for
de flendsborgske for 1000 7 a 8 Rdlr. og for
de lybske 23 Rdlr. De Bornholmske og Am-
sterdamske, som ere de beste, holde og deres Priis.
Bore 3 Kalkfabriquer have forhøiet Priserne paa
hver Tønde Kalk til 1 Mk., og sælge intet uden
contant Betalning. De, som bygge Huse efter
Accord, fordre 6 a 7000 Rdlr. for Huse, som af
samme Størrelse byggedes for 4000 Rdlr. og
saaledes Forholdsviis større og mindre. Tøms-
mere og Muursvende, som i Fjor kunde ei faae
mere end 2 Mk. 8 ß. i Dagløn (hvor over den
Opstand fulgte, som dog havde flere Aarsager)
kan nu faae 4, 6, 8, 12 ja 16 Mk. i Dagløn,
foruden Douceur og Traktement, alt som de ar-
beide til, fast Arbeide, eller ubestemt, hvor de
kan komme an. En Karl, som neppe kan slingre

med en Dre, og en Dreng, som ei veed at bruge en Muurſtee, kaldes, at ſtaaе i Forbund. Der betales for ham, ſom for en Svend, og arbeider han paa offentlig Arbeide, eller for Kongen eller Kirker, betales ham for 6 Dage 7 en halv Arbeidsdag. Megen Tab har Hovedſtaden lidt, da den miſtede ſine 1200 Haandverksvende i Fjor, de kunde tiene Brødet her den Gang. Hvor meget mere uundværlige ere de ikke nu? Da deres Uſſavn fordyrer de andres Tieneste, og en Deel af de tilbageblevne gaae endda bort.

Til Almeenvel, og til Borgernes Huſes Opreisning, holder jeg for at den Kongelige Hensigt er meget god, at giøre Svenne til Friemeſtere, men tillige ophæve den beſtemte Indſkrænkning, og tillade enhver at holde ſaa mange Dreng og Svende, ſom de ville og kunde, og lade diſſe forene dem ſelv ſammen, ſom ville giøre Contract med en Borger, om at bygge hans Huus. Nu ere der ſaa mange Huſe, ſom ſkal bygges, og ſaa ſaae Muurmestere til at entreprenere, at 2 iblandt dem alle, eſter deres Handelsmagt, have de fleeste

nye

nye begyndte Bygninger under sin Contract. Blev
 Svenne dueelige, frie og lykkelige Friemestere,
 der maatte arbeide og tiene efter deres Forstand,
 Vorne og Indsigt, uden nogen Indskrænkning,
 saa tør jeg forsikre Kongen, at der vilde flere
 Huse blive opbyggede i 5 Aar, end i 15 Aar.
 Hvad Fordeel dette kunde være for Kongen, i
 Hensigt til Consumption, Nærings, Skat med
 mere, jo snarere den afbrændte Stad kan blive
 opbygget og beboet, at den kan blive Folkerig, og
 have nærende Indbyggere, der kunde svare Sta-
 ten sine nødvendige Afgifter — at dette kunde
 opnaaes, troer jeg, at det var godt, om der hver
 Qvartal blev sadt en bestemt Priis for alle Han-
 dels- og Levnets-Artikler efter dets bekiendte Ind-
 købs Priser; ei allene for Spækhøkerne, Bagere,
 Bryggere og Slagtere, men og for dem, som sælge
 Wiin, Brændeviin og Sukker, og især for dem,
 som tilbragte alle Slags fornødne Bygnings-Mas-
 terialier, og for at vinde disse Vare-Prisers Ned-
 sættelse, vilde det uden Tvivl meget hertil bie-
 drage,

drage, om der bleve udsatte nogle Præmier for et vist Quantum af de benævnte Slags Indførsel for alle fremmede, som forhøiedes dobbelt for Landets Indfødtte, der tilførte dem med deres egne Skibe. Disse Præmier kunde i alt ei blive saa mange i deres Udbetaling, som de ere for de Skibe af en vis Størrelse, der udseile ofte paa en mislykket Hval- og Robbesfangst. Disse Skibe skulde ikke have disse Præmier, fordi de udseile, men naar de komme hjem med et vist Quantum af Spæk og Tran. Naar Trannen var udloget ved den rige Forraad af Kul, som findes paa Færøerne, Island og Grønland, saa kunde disse Slags Handels Vare føres til Danmark i langt større Forraad og rummes bedre i samme Skibe, og sælges for langt lættère Priser, og de rige Kulminer opsøges og bruges til Fordeel, og de mange Tønder Guld spares, og Skibsfragt vindes, som nu gaae bort til de arbeidsomme og rige Engælændere. Bornholm har ligeledes en uudtømmelig Forraad af Kul, hvoraf de

røde

røde Muurstone brændes. Jeg har selv været i deres Stoller og Schachter, og seet disse rige Guld-Miner. Den Indvending man anbringer, at alle disse Slags Kul ere ei saa brændbare, som de engelske og de fremmede Nationers, er gandske urigtig. Alt det jeg har læst om de engelske, franske og hollandske Kul-Gruber, og de Forsøg jeg selv har været nærværende ved, naar de danske Kul ere blevne prøvede, har overbeviist mig om denne urigtige Tanke. Vi vide, at Kul er en Peerart, som dannes til de brændbare Kul ved de mineralske Bædsker, som tilflyde og forene sig sammen, og efter en længere eller kortere Tid naae deres Fuldkommenhed i Jordens Skød, efter den større eller mindre Qvantitet, som dens Egn er beriget med samme. Hvo der da er beskændt med Island, har læst eller seet det Ildsprudende Hecla, er overbeviist om, at der ikke gives noget Land, der er rigere forsynet med Mineralier og brændbare Materier, til at danne Peeret til brændbare Kul, hvorved Smedden kan sammensveise sit Jern, og for alle andre Slags Haandværker, som skal drives ved Ildens Kraft,

end

end i Island. Vi have engelske og franske Skrivers, hvis Forfattere selv have været ved Hecla, som noiere have beskrevet dette ildsprudende Bierg, og dets Mineralier end nogen dansk Mand, eller indfødt Islænder.

Det er virkelig sandt, at de danske Kul ere blevne brugte og prøvede, at de indeholde mindre Hede, end de engelske, men Grunden dertil er allene, at de ere tagne øverst i Jordskorpen eller ikke saa dybt i Jordens Giemme, som de engelske, der have naaet sin modnende Kraft i deres Kuls Gruber.

Bore Kul, endog øverst i Jordskorpen, kan dog bruges baade til at brænde Tegl og til at brænde Kalk, og dets udbrændte Afse kunde og blandes med Støv. Kalken.

Da Priserne paa Muursteen i Flensborgs Teglværker, der er 23 a 24 Mk. 1000 Steen, og Skipperne fra samme Bye have sagt mig, at 8 a 9 Mk. Fragt var Betalning nok, saa kunde

Bore

Borgerne, som skulde bygge, have hver 1000 Steen for 2 a 3 Rdlr. ringere, end de nu have, naar hver Skipper fra Flensborg blev opmuntret, til at føre Steen, eller ved smaae Præmier tillokket, thi nu ere der kun nogle faa, som segle fra Teglværkerne. De andre Skippere, som fare med Korn eller Fedevarer, tør ikke vove at segle med Steen, da de andre vilde bebreide dem, at de betog dem deres Næring.

Endnu bedre kunde Kongen nedsætte Priiserne paa Lømmer, Steen og Kalk, naar han lod sine Skibe hente disse Bygnings-Materialier fra Norge, Holsteen og Østersøen, og lod sit Rentekammer contrahere med vedkommende. Det var Fordeel for Skibene, Fordeel for Mandskabet, Fordeel for Indbyggerne, og Fordeel for Staten. Disse Skibe kunde da gavne meget, istæden for de ligge nu stille og raadne op, raadne op — maaskee Søemanden vilde støde sig over dette Udtryk? dog han siger det jo selv, og man seer jo Skibe at hugges op efter 20 a 30 Aars Forløb, som ingen Tjeneste have gjort. Vel veed jeg,

jeg, at Krigsskibe ei ere byggede til Lastskibe; men de kunde dog tage en god Tømmerlast ind, og de mindre Skibe, som slet ei bruges, kunde især gavne meget til denne Transport. Det vilde være til Fordeel for Skibene, da de bleve calcfattede og kishalede, til Fordeel for Kongens Matroser, som kom ud paa Besegling, hvori de fleeste ere uerfarne, til Fordeel for Borgerne, som nu kunde faae Bygnings- Materialier for bedre Kiøb.

Jeg vilde altsaa indlade Kongen i nye slags Handel, vilde man opkaste dette Spørgsmaal imod mig, som i mine Skrifter tilforn er viist, at jeg ikke hndede de Indretninger i Staten, hvor Handelen skal drives under Kongens Navns Firma. Jeg vedbliver altid min enqaang paa visse Grunde fattede Mening, og vil altid bevise, at Kongen og Staten taber utroelig meget ved hver Handels-Compagnie, som hører Kongen til. Naar vedkommende bleve forpligtede, at opgive, hvad hvert for sig har kostet, siden dens Oprettelse, Indretning, med dets Detroi og dets For

Forret, og denne Summa blev offentlig udgivet, saaledes, som Herr Justitsraad Pontoppidan har udgivet sin Betænkning og Beretning om den grøndlandsske og islandsske Handel, da ville vi faae de Efterretninger, som vi mangle i disse Fag, som for Kongen, for Handelsmanden, for Borgeren, og for hver enkelt Medlem i Staten ere saare vigtige, især naar de forbindes med Eed, efter Pligt og Samvittighed, at opgive det hele. Dier man (skriver Herr Justitsraaden,) naar man tilspørges af en Monark, som Eed, Pligt og Kierlighed forbinder os, at være troe, lydlig og hengiven, eller sminker man de Facta, som man spørges om, eller formindsker den deraf i Tiden flydende Skade, eller undskylder sig med Uvidenhed, (skiont man er dem fuldkommen bekiendt) for at undgaae den fra Sandhed uadskillelige Fortræd, da handler man, som en uærdig Undersaat, utroe Tjener, Meeneder, og tilveiebringer sig useilbar i sin Tid den derved velfortiente Løn, som er Foragt af sine Medborgere og Efterkommere; Kongens Unaade, som man, da han tilspørger,

Ædle S. 4. S. U bedya

bedrager med falske Efterretninger, og Straf af en alseende Gud, der seer og kiender de utilbørlige Kilder af vore Handlinger.

Jeg vil altsaa ikke see Kongen dybere indvillet i noget Handels System, førend de Handels-Compagniers Grundsetninger, Indretninger, Fordeele og Tab neiaagtig ere bekiendtgjorte. Jeg udtværer alleneste det Ønske, at Kongen vilde lade sine Skibe hente de Bygnings-Materialier, ja og de Levnets Midler, især af Korn, som behøves. Han kunde beregne en taalelig Fragt af sit Skib. Her var da ingen Risiko, og naar han solgte disse tilførte Bygnings-Materialier, eller Korn for lavere Priser, saa tvang han den graadige, som ved sit Monopol vil udsuge alle Fordeele af sine Medborgere, til at holde Priser med ham, om han vilde have sine Vare affætlige, og den brandlidte Borger var mere hjulpet, end med mange Gaver.

Hans Majestæt Kongen har i disse Dage solgt sin Manchester-Fabriquer til 16 Kræm-
mere

mere her i Staden, for 116000 Rdlr., som de skal afbetale i 28 Aar. De skal tillige forbinde sig, til at bruge det som en Fabrique, og hver for sig lade forarbejde en vis Quantitet Vare. Men i 28 Aar løber der meget Vand til Stranden, og seer mange Forandringer, og alle disse Krømmere kan maaskee inden den Tid sige: non omnia possumus omnes. Mange andre Handelslende vil derimod slutte sig til, at her bliver Op- laget af alle forbudne Handels- Vare; enhver dømmes og slutter og seer efter sin Synspunkt. Det er først Fremtiden, der skal opklare det.

Smidlertid er dette vist, at Kongen ikke har seet sin Regning, ved at lade dette Fabrique drives paa hans Conto, da han hver Aar har tilfadt, intet fortient eller vundet, i hvor overmaade dyrt Fabrique- Varene ere holdte. Der siges, at dette Manchester- Fabrique har kostet Kongen over 400000 Rdlr. med Bygninger, Indretninger og kostbare Machiner. Andre paastaae, at Machinerne allene have kostet den ommeldte Summa, da Spindes og Bæver- Ma-

Chiner kan drives med 10, 20, 30, 40, indtil 60 Spoler og Karter ved 2 Menneskers Hielp.

Denne nyttige Opfindelse i Fabrique, Væsenet har sin Oprindelse fra Wien. Der har de endog maattet nedlægge disse Machiner, fordi de toge Brødet fra saa mange arbeidsomme Hænder, der kunde spinde og væve, men her i Danmark, hvor Folkemængden er saa ringe, hvor indenlandsk Fabriquer endog af Landets Natur-Producter drives end ikke med Hæld, hvor vi end ikke kan forarbeide det finere og grovere Væred, som de nordiske Lande hvert Aar behøve, ja hvor Agerdyrkningen, Danmarks egentligste Velstands-Kilde, endog mangler i sine Egne arbejdende Hænder, der kan disse Machiner antages, indføres og bruges med megen Fordeel. Jeg har selv seet dem, og med Forneielse betragtet deres Indretning. Kieberne skal med disse aarlig forfærdige for 10000 Rdlr. Vare, og for hvert 1000 Rdlr. de feile, skal de betale 400 Rdlr. til Deconomie- og Commerce-Collegium.

Der siges, at Kjøberne har faaet med i Kjøbet for 70000 Rdlr. Vare og Materialier til at forarbeide. Vanskeligt er det baade for en Skribent at bestemme det Rigtige, og for Lærerne at troe det Sande, saalænge en detailleret Regning er ei offentlig fremsadt til Bedømmelse. Kongen maae nu have tabt saa meget, som der siges, saa er det dog vist, at han, ved at sælge dette, har vundet meget; thi han har vundet tilbage 116000 Rdlr. af sin tabte Capital, og faaer i aarlig Rente 4640 Rdlr. istæden. han tilforn har sadt til.

Jeg igientager mit Ønske herved, at Kongen ikke maatte indlades i store Summers Udgiøt i Handels-Planer, til Statens Skade. Ikke desto mindre troer jeg, at Kongen kunde giøre det med Fordeel, om han sendte nogle Skibe til Danzig, for at kjøbe Korn, da Skippere fortælle, at 1 Td. Hvede koster der 3 Rdlr. danff Cour. og 1 Td. Rug 2 Rdlr., og Bygget Forholdsviis. Naar nogle 1000 Td. kunde, imedens Søen var aaben, endnu komme hertil, saa vilde de høie

Priser paa Brødet, og paa de fleste Slags Levnets Midler falde.

Allerede tilforn er der anmeldt, at Hans Majestæt af 19de Julii har udgivet en Forordning: At Rentekammeret maae i ethvert enkelt Tilfælde, paa nærmere Ansøgning foranstalte det fornødne stemplede Papiir uden Betalning leveret til Kjøbe-Contracter og Skioder, som udstædes af Brandlidte til Brandlidte her i Staden, om brændte Pladse, samt til Brandlidtes Contracter om Bygnings-Materialier, og om Bygningers Opførelse paa afbrændte Pladse.

Denne Forordning er meget god, og formindsker de Brandlidtes Udgifter i Hensigt til disse Slags Contracter; men de Brandlidte have sagt mig, naar en anden vil kjøbe deres Grund, som ikke er brandlidt, saa maae de bruge det stemplede Papiir, og da saa Brandlidte kjøbe nye Grunde; men endeel reise bort fra de Grunde, som de have og skulde bygge paa, saa opnaaes ei Forordningens velgiørende Hensigt, og de

de ønske, at den maatte udvides for dem, til hvem de og solgte Grundene, og med hvem de og indgik Contract.

Da 200 ligge endnu paa Fælleden, og andre paa aabne Pladse i Telte, saa har Hans Majestæt draget Omhu for, at see disse Brandlidte efterhaanden indtaget i Huus mere og mere. Han har ladet indrømme dem Plads i Nyeboeder, saa mange, som kunde rummes, og ladet Bærelserne istandsætte for dem, og da disse ei kunde rumme dem alle, saa har Hans Majestæt ladet lægge et Orlogsskib til Blokskib ude ved Toldboden; der er ikke saa indskrænket i sit Rum, som Noahs Ark, men er bedre forsynet med Bærelser. Disse ere 30 i alt. I Kanon-Portene ere sadte Vinduer. De forsynes med frisk Varme, og en Marquetenter holdes, som hver Dag skal levere dem varm Mad, for en vis Tært. Oven paa Dækket er bygte Hytter af Fielde, eller et Slags Skuur, og til Skibet er bygget en Broe, at de kan gaae i Land. 70 Familier ere allene der indlogerede.

Borgernes Formænd, Politimesteren, Stads-Physicus og flere Medborgere, bygge og Huse til de Huusvilde, som de selv ville bekiendtgjøre, naar de blive færdige, og kan disse ei rumme dem alle, saa befordres de til Tobaks-Torres Husene, og til de store Loster paa Pakhusene, og Laboratorio. Man kan ikke negte, at jo enhver især stræber, at hjælpe og gavne saa meget, som de kan; men de Brandlidtes Antal er saa stort, at det er ikke mueligt, at de kan opfylde disses Ønsker, ved at afhjelpe deres Trang.

Hans Majestæt Kongen har, for at give de huusvilde Huuslye, ved dette stormende Uveir og mangfoldige Regn, igien indrømmet sit store Ridehuus til Logie for dem, som logerede paa Fælleden i Telte, uagtet der i Julii Maaned var opslaget paa Pillerne Bekiendtgjørelser, at det i Slutningen af August maatte være ryddeligt af de den Tid der Logerende. Naar Hestene kom ind fra Græsmarkerne og fra Stuterierne behøvede de Bevægelse, og Eleverne Underviisning i Ridekunsten, som de igien skal lære fra dem i
vore

vore Cavallerie-Regimenter; men Menneskers Nød og Hielp foredrages for alt. Da jeg havde hørt, at de vare komne herind, og jeg vilde vide mere herom, end det man saager von hören sagen — saa gif jeg selv derhen, i hvor moradsig Gaderne og Slotspladsen var. Da jeg kom ind i Ridehuset, saae jeg det gandske fuldt, i 5 Rader med Senge og Straae-Sække, og 3 Gange imellem disse. Her laae 94 Familier paa Gulvet, af hvilke endeel havde mange Børn. De sidste vare komne ind i Gaar Aftes. Endskjønt det hele er efter Kongelig Befalning, saa maae man dog ikke nægte, at jo Artillerie-Choret fortjener megen Agtelse for sin Omsorg for disse Brandlidte, Tienstagtighed, Feielighed og Taalmodighed mod dem, da mange blant disse behandle deres Telte og Pløke slet. De kierte dem endog herind, og befordrede alle deres smaae Skramlerier, som her vare langt fleere, end hine havde i Sommer. Man kan nok forestille sig, hvorledes her maae see ud blant saa mange Trængende. Allerede har jeg i det første Hefte skildret denne Sammenblanding af Mennesker.

Her seer man alle Slags Professioner. Nogle drak Caffe, andre Thee, andre spiste Middagsmad, andre tør Mad, andre sultede og raabte om Brød. Andre arbeidede, sang, sov, eller vare syge. 5 Syge bleve jeg vaer især, hvoraf en var en aldrende Kone, der havde baade Maves og Bryst-Krampe, og laae meget stet. Er det ei Lægerne muligt, at afhjælpe disse Slags Sygdomme, hvorpaa vi dog have Exempler, saa er Opvarningen, Barmen, og de tynde Supper, som Hospitalerne give, dog et Lindrings- eller Hjælpe-Middel mod de daglige Mangler. Jeg undres over, hvor disse Folk kan mangle denne Pleie, da det er Kongens Billie, og Borgernes Formænds Billie, at biedrage til enhvers Hjælp, hvad de formaaer; mon disse Trængendes Antal er saa stort, og hines Vorne saa liden, til at hielpe saa mange?

Jeg læste i Avisen i October Maaned, at en Kone gjorde Barsel i Teltet paa Fælleden, og havde 3 andre smaae Børn hos sig. Der var Tilsyn af en Borger-Capitain, en Husar
Lieu

Lieutenant, en Politiebetient, og 2 studerende i Læge Videnskaben, som vare lønede af Borgernes Formænd. Det Kongelige Accouchements Husets Foresatte havde bekiendtgjort, at de frit kunde indtages heri, hvorfors blev hun da ei her til befordret? Hvad havde hun nødig at tigge i Avisen, og lade sin Forsatning bevidne af Jordes moderen? Nu med disse Syge i Ridehuset. Jeg tvivler ei om, at der jo daglig gives Tilshyn med dem, skjønt jeg ikke seer det eller veed det. Den store Brimmel af Folk, og de mange, som mangle Livets Nødvendigheder, gjør og denne daglige Tilshyn nødvendig. Jeg holder for, at en Candidat skulde hver Dag have Jour paa disse offentlige Stæder, og saasnart som de fandt en Syg, strax lade den befordre til de milde Stiftellers Syge-Stue. Jeg har seet adskillige, at døe af Mangel af Hielp. Jeg holder og for, at alle disse skulde hver Dag have nogle Skilling at leve af, fra Borgernes Formænd, af Borgernes Sammenskudde 19500 Rdlr.; thi endskjønt disse Penge kunde anvendes og blive anvendte til flere nyttige Indretninger, saa er dog Livets Nødvendigheder

diagheder det allermest fornødne. Jeg har seet adskillige, og iblant disse en skikkelig Student, at døe af Hunger paa disse offentlige Stæder. Naar hver fik, 2, 4 eller 8 β . om Dagen, saa kunde denne Capital strække længe til. De, som fikke Skoe, eller sye en Trøie, kunde og behøve denne Daglen, da de, som lader Arbeidet giøre, har som oftest ingen Penge at betale det for. I Hjørnerne af Ridehuset logerede Brønsdeviinsmænd med store Tønder og tomme Trækær, der havde været velhavende Borgere, men nu ere ganske faldne i Armoden og kommet ud af deres Næringsvei.

De skal kuns logere her en kort Tid, indtil de kan komme ind i de nye Huse, som bygges til dem, hvor de skal give 2 a 4 Rdlr. om Halv-aaret i Huusleie. De have sagt mig, at de paa Fælleden have i Penge ei faaet mere hver, end 24 β ., da de skulde flytte herind. De, som have angivet deres Brandskade, haver En sagt mig, som angav den for 27 Rdlr., at have faaet 4 Rdlr.,
og

og den, som angav den for 10 Rdlr. haver faaet 2 Rdlr., og saaledes Forholdsviis.

De boesiddende Familier, som til Flyttedagen ere giorte huusvilde af deres Berter, eller ved Opsigelse, eller ved at udjages efter Opsigelsen, logerer paa Galleriet over Ridehuset, og ligge langs med Muren, og rundt omkring i Slottets Nudera, hvor de have opmuret Vinsduerne med Lær og Broksteen, sadt smaae Vinsduer i samme, eller faaet nogle Fjelde opslagne. I Ridehusets Værelser ere og endeel, saavelsom Kongelige Tienstgiørende. Alle Værelser, Kroge og Pladse ere fulde af Beboere.

Til Sikkerhed for Brandffade, ere smaae Brandredskaber og Sprøiter omsadte, og de fornødne Brand-Folk giøre Vagt.

Alle de øvrige Indretninger i Staten, Forordninger til Deserteurers Indkaldelse — Forordningers Udvidelse, Indskrænkning, Indkaldelse eller Fortolkning, og nyere Bestemmelse
i ad:

i adskillige Paragrapher, som ere udgivne siden
 fdist udkomne Hefte, som ei vedrører Branden,
 ere samlede af mig i et andet Skrivt, og skal
 udkomne, naar min Tøne tillader mig at gjøre
 Forlag.

Endnu maae jeg nævne en Forordning,
 som i dette Nu er mig tilbragt, da den opfylder
 det Ønske jeg i de forrige Blade har ytret til-
 forn, i Hensigt til de høie Prisers Nedsættelse
 ved Kornets Udsørsels Forbud.

Forordningen er af 4de Novemb., som be-
 kræfter Forordningen af 3die Julii og skierper
 den tillige, da hverken Hvede eller Rug, Byg,
 Havre, Boghvede, Malt, Meel, Gryn, Brød,
 Skibs-Tvebakker maae udsøres. I manglende
 Fald confisceres Varenne. Kiøbmanden betaler
 ligesaa meget i Straf, og Skipperen, som vil
 udsnige dem, betaler 50 pro Cento af Varenes
 Værdie. Denne Forordning er meget god, og
 kan virke sin sande Nytte. Man skalde nu neppe
 troe, at nogen saa frit skalde torde vove at ud-
 føre

føre hele Skibs-Padninger, ja ikke engang paa deres Pakloster indpakke det i Fustagier, og naare de seile til Vestindien eller Spanien, eller Middelhavet, da indløbe i Havn, hvor disse Slags Handels-Vare ere saa fordeelagtige.

For at opnaae Forordningens Hensigt, holder jeg for endeel af disse Mulcter skulde bortloves til de Folk paa Pakhusene, som lade, til dem, som indskibe, til Visiteurer, og dem, som eftersee, og endeel af disse Mulcter sættes til Præmie for dem, som indføre Rug, Hvede og Bøg fra Danzig. Men lad os først faae nogen Mulet i Cassen. Der er vel ingen, som vil overtræde Kongens Forordning!

---

78. Hans Kongelige Høihed Kronprinds Friderik (see No. 25. i ædle Handlings 2det Heste) vide vi, at han forener sine Bestræbelser med sin gode Fader til de brandlidte Borgeres Hielp. Som hans første Ungdoms Arbeide

Arbeide var, før han deeltog i Regieringens Byrder, at øve Landmagten, til at være et Værn for de arbejdende Borgere og Landmænd mod deres Fiender; om nogle vilde angribe eller forurolige dem, saa indsaae han nu i Fredens gylndne Dage, at det i Ildbrandstiden og derefter var vigtigere, at bruge Land-Soldaten til at hielpe de Brandlidte med at oprydde, end at øve dem i Waaben. Alle Land-Soldaterne vare just komne ind til deres Regimenter. Waaben-Ovvelsen skulde gaae for sig, da Ilden opkom; men al Waaben-Ovelse standsede, al Exercering ophørde. Land-Soldaterne bleve ansadte til at slukke Ilden, til at nedtrække med lange Tov de høie forbrændte Mure, til at oprydde Gaderne, at Bogne kunde komme igiennem, og disse til Arbeide saa vante Folk gjorde meget, og fik et lidet daglig Tillæg til deres Gage.

Waaben-Ovvelsen er imidlertid nødvendig. Waade Soldaten og hans Befalnings-Mænd maae være øvede i Fredens Dage, skal de kunde gavne i Krigen. Hans Kongelige Høihed lod derfor

Land

Land-Soldaterne komme ind til deres Regimenter den 1ste October. Baaben-Dvellen gif nu for sig. De 6 Regimenter, Artilleriet, Garderne, det stollandske Rytter-Regiment, Husarene og Bosniakerne maatte manøvrere i en Distance af 2 a 3 Miil fra Staden. Veirliget var mild og behagelig fra den 1ste til 17de. Jorden saa tør og fast, at Bonden kunde ei oplaste en Fure med sit Plov-Jern, for at nedlægge sit Vinterkorn, og man saae neppe Spor efter Rytterens Hest, saa fast var Jorden. Da disse Manøvrer vare forbi, gav Hans Kongelige Høihed hver Mand nogle Penge til Forfriskning, og beværte 300 Officierer vel paa Eremitagen, som Kongen for 2 Aar siden forærede Herr Ober-Jægermester Græv Kantzan, som siges nu igien, at have folgt den til en anden. Soldaten trak nu ind i sine Baraquer. Landmanden hjem til sine Landsbyer. Regnen faldt nu overflødig. Jorden blev aabnet med Plov-Jernet, og Vinter-Kornet giemt i dets Skød.

Foruden de offentlige Gaver, gives der og mange private til fleeres Exempler, hvorpaa jeg i Dag har erfaret 2de Prøver.

79. En Mand har givet 200 Rdlr., hvorefter af 100 Rdlr. er tilsendt Herr Provst Høier, ved Holmens Kirke; og 100 Rdlr. til Herr Bentzen ved Frue Kirke, som 16 Fattige i hvert Sogn skal nyde i 25 Uger, til Brød og Brænde, 24 β . om Ugen. Denne Mand vil ei være bekiendt, men fører dette Symbolum: Virtus, quam maxima sibi dos est.

---

80. En anden Mand har tilsendt en Brandlidt en Favn Brænde, som derfor bevidner ham denne offentlige Taknemmelighed saaledes:

„En værdig Mand i St. Anna Qvarteer,
 „der har arvet sin Faders Dyd og Gavnildhed,
 „har skienket en Brandlidt en Favn Brænde,
 „hvilken ædelmodig Handling bekiendtgjøres, for
 „at tiene til Offer paa Taknemligheds Altar.“

Følgende

Følgende Gaver er end videre indsendt, de Brand-
lidte til Fordeel, nemlig:

- 1) Fra Herr Lieuten. Wederkinch i Middelfart = = = 5 Rdlr.
- 2) Fra Herr Conferensraad Røttsell = 50 —
- 3) Fra Herr Andreas Christiansens i Flensborg = = = 250 —
- 4) Fra den Feddersenske Familie, sam-
mesteds = = = 400 —
- 5) Fra en Ubenævnt i Altona ved Hr. Post-
Casserer, Mazar de la Garde = 20 —
- 6) Fra en Ubenævnt i Hertugdømmene ved
Hr. Cancellievaad Qvistgaard = 50 —
- 7) Fra en Belgierer, som ikke vil være be-
kendt, 25 Edr. islandsk Lammekjød.
- 8) Fra Herr Jørgen Ploug i Faaborg
10 Edr. Rug og en Lønde Smør.

---

81. Herr Bundsen, Mægler, boendes
i Næhavn No. 34, har modtaget adskillige
Brandlidte i sit Huus. Herom er givet Efters-
retning fra Herr Serin, Vaand-Fabriqueur,
saavel som og fra en anden Mand, som ei har
underskrevet sit Navn. Da det stemmer overs-

eens med Herr Serins eget Vidnedsbyrd, skal det tillige blive anført.

Herr Serin modtog han, med Kone og 2 Børn, og en Pige, forsynede dem med skønne Børelser, og Spise og Drikke i 4 Maaneder.

Han lod sit Huus staae aaben for saa mange Brandlidte og Huusvilde, som kunde rummes. Uagtet han allerede havde taget imod 2 Familier, og intet Bekiendtskab havde til Wandmester Herr Hiorth, en aldrende Mand paa 73 Aar, som boede i Løderstrædet, og med 6 Børn var bleven huusvild, efterat han en Nat havde været i Bogmand Olsens Huus, og ei der kunde blive længere, saa modtog han ligeledes denne Familie, og bospiste dem i 8te Dage, samt sørgede for deres beste Opvarning, indtil de fandt anden Leilighed.

Nu ville vi læse den tilsendte P. M.

Bed den ulykkelige Ildbrand mistede jeg ei alene min Gaard, men ogsaa mit Baand-Fabrique, mine Meubler: fort, min hele Formue, hvorved

jeg kom i stor Jammer og Forlegenhed, og ikke vidste hvor jeg skulde henvende mig, havde Velædle Herr Wundsen, velfortient Mægler her i Staden, et gandske uventet taget sig af mig, saavel af Christen Kierlighed, som af Medlidenhed over min Ulykke; ikke allene har han taget mig med Kone, 2 Børn, og 1 Tienestepige til sig i Huset, og forsynet os med skønne Bærelser, men tillige forserget mig 4 hele Maaneder med god Spise og Drikke, hvorfor jeg ikke noksom kan takke ham. Gud giengielde det tusinde Gange. Et Exempel af en sand Christen!

Georg Leonhard Serin,

Maand - Fabriqueur.

78. Hans Hansen, Spækhøker, boende i Alabenraae No. 238, har modtaget Skoenlager, Christian Brodersen, frit, uden nogen Betalning til Fløtteriden; men og kom til ham med Bogn, og besørgede hans reddede Meubler til sit Huus. Han har og leiet ham Bærelser at beboe i, for den samme Leie, som der før er svaret, uden videre Paalæg.

I Anledning af Avertissementet angaaende Skrivtet, som skulde fremstille for hele Publicum

ædle Borgere's Handlinger imod deres ved Ildbranden lierte Medmennesker; kan jeg ikke undlade den ædle Handling, som Spækhøker Hans Hansen, boendes i Aabenraae No. 238, beviste imod Underkrevne, ved denne den 5te Juni opkomne Ildbrand, hvorved en Deel af mine Møbler blev et Rov for Ilden, og jeg og Familie blev huusvild. I største Bekymring tog jeg min Tilflugt til forebemeldte Mand, som med den største Beredvillighed og Menneskekierlighed ikke allene indrømte mig Bærelse, og uden allerringeste Betalning; men hans Bevaargenhed gif endnu længer, da han allerøde om Morgen den ganske tidlig kom til mig med Vogne, og besørgede mine reddede Meubler hjem til sit Huus; hvorved jeg, og min Familie blev revent ud fra den Bekymring, som forestod mange hundrede Familier. Tillige har Manden forskaffet mig fornøden Bærelse til Vinteren, for samme Leie, som før er svaret af det Bærelse, og uden at nogen Familie derved bliver huusvild ved den Leilighed; Held være den Mand, hvis Handling tør offentlig være bekiendt.

Christian Brodersen.

---

83. Liunge, Hyrekudsk, boendes i Regnegaden No. 172, i Herr Chirurgi Lassens Gaard, fortiener Agtelse for sin Handlemaade i Ildbrandens Dage, da han med sine Vogne tildeels uden Betalning, tilveels for billig Betalning flattede for Folk, deres Meubler. Da han ikke havde Arbeidsvogne; men holdt Kareter, saa benyttede han sig af sin holsteenske Vogn saa got han kunde, hvorom adskillige have tilsendt mig deres Bidnesbyrd.

Udtog af Følgende Brev, maae jeg her ansøre, om denne brave Mand.

"En Vrestøtte ønsker jeg, at maatte opreises i deres Skrivt, om en Mand i store Regnegaden, i den første hvide Gaard paa venstre Haand, naar man kommer fra Gottersgaden, og som samme Aften, da Ildsvaaden begyndte, beviste mig selv en stor Velvillighed. Efterat jeg forgieves havde været hos Hyrekudskene Brun og Møller paa Riøbmagergaden, og hos 2de andre i Gottersgaden, for at faae en Vogn til at bortkjøre noget Gods paa gammel Torv; kom

jeg endelig til denne Mand, som stod i sin Port. Jeg var rørt indtil Sielen af Bekymringer for en ædel Kone, (den steldneste blandt sit Køn, den steldneste blandt sine Alders Lige;) for hendes lille Søn og for hendes brave Mand, som fortjener en høi Plads blandt Kjøbenhavns redelige Handelsmænd; — med en bydende Tone fordrede jeg hans Heste, som stode spændte for en Karet uden for hans Port. Med ædel Mildhed svarede han mig, at Hestene ikke kunde hjælpe mig, naar jeg ingen Bogn havde, og at Karet var ubrugbar til at støtte noget i. Jeg løb ind i Gaarden og saae der en meget god holsteensk Bogn; Jeg anmodede ham om samme, og han var strax villig til at overlade mig den. Han spændte selv i Dieblirket, efter min Begiering, Søderne fra, imedens jeg og hans Karl spændte Hestene fra Karet, og for den anden Bogn. Da jeg siden kom for at betale ham Bognen, var han saa billig i sin Fordring, og stod Glæden over at have rient mig, saa levende malet i hans Dine, at mine stille rindende Taare var den eneste Tak, jeg kunde yde hans Menneskekierlighed.

Men

Men i mit Minde skal denne ædle Mand stedse blive, og skalde der nogen Tid overgaae ham den grusomme Skiæbne, (det Gud forbyde) at hans Gaard skalde opgaae i Røg, da skal jeg, om jeg er i Byen, bestræbe mig for at være den første, der iler ham til Hielp, for at rædde hans Gods.,,

De brave Folk, som jeg efter Skyldighed hialp med ovenmældte Bogn, bleve med aabne Arme modtagne af den ædle Kones retskafne Forældre, i store Strandstrædet, hvor Bærelser for dem og deres Folk, samt en Stue til deres Handels Fortsættelse, strax bleve dem overladte.

Mine Læsere have tilforn læst dette Brev, i et andet Skrivt, som enkeltviis giver Efterretning om en eller anden ædel Handling; men ved dette Brevs Modtagelse, og ved alle Omstændighederne, som mig ere forklarede, var det Hyrefudsk Lunge, som hentede Klædekrammer Petersen fra Amager-Torv, og i sin Postvogn eller saa kaldede holskeenske Bogn, befordrede hans Kjøbmands-Vare ud til hans Svigersfader,

Herr Controlleur Hansen i store Strandstræde,
hvor han nu boer.

Denne Hyrekudff var en billig og skikkelig Mand, saa jeg gjorde en Contract med ham, efter hvilken han ved mig havde for sin Bogn 10 a 20 Rdlr. om Maaneden. Strax efter Ildes branden ophørte hans Næring, hans Bøvebrød, hans Eiendom. Ilden fortæredede det ikke; men en rig Mand i de meest formaacende Familier, og i Statens meest glimrende Vilkaar, har gjort ham brødløs, ved at gjøre Indførsel i hans Bøve, og bortfælge alt det han eiede. Aarsagen hertil var denne. Han havde kjøbt en Karet af ham, og lovet ham 200 Rdlr. for den. Han betalte ved dens Modtagelse 25 Rdlr. og blev 175 Rdlr. Skyldig. For disse Penge havde hans Forbroder Slagter Ei unge gaaet i Caution. Han slagter, han handler. Han kunde betale; men kunde ei undvære Pengene til den Tid, som de bleve fordræde. Hyrekudffen blev derfor opfordret til at pandisætte sin Bøve, og tinglyse det. Saa snart dette var skeet, kom en Procurator, som var

var udskillet af denne Herre, og stebnede, tog
 Dom og gjorde Exccursion. Kareten koebt for
 200 Rdlr., blev solgt for 40 Rdlr., som er en
 smuk guul Malet Bogn, som altid staaer ude i
 Regnegade. Hestene han havde, af hvilke han
 Ugen tilforn havde koebt nogle for 17 Rdlr.,
 bleve solgte for 10 Mk. stykket, og saa fremdeles.
 Man veed, at Hyrkudskene og Bognmaendene
 koebe de usleste Heste, og holde som oftest de slet-
 teste Kudske. De ere meget saa, som holde
 smuk Equipage. Naar man seer et Tog igien-
 nem Staden, med et agtbar Følgeskab, saa seer
 man en Række af smukke Karer, forsultede
 Heste, og slet klædte Kudske. Jeg saae i Dag
 et Liig fra dette Huus, at blive befordret til Ni-
 colai Kirkegaard uden Porten, med et Følgeskab
 af 6 Bogne, foruden Bedemandens. Da det
 stormede, regnede med blandet Snee, saa havde
 Kudskene udpyntet sig paa ovenmeldte Maade,
 og Hestene saae ret forsultede ud. Der er ingen
 Kiøbenhavnner, der bryder sig herom. Det gaaer
 her, som i Paris, hvor mange Kudske med deres
 Fiocres have Pung i Haaret og ere i fuld Stads,
 og

og andre sidde paa deres Bukke med Træesskoe paa. Man kan altsaa ikke forundre sig over, at denne Hyrekudskes udslidte Heste bleve solgte for saa liden Bærdie. Man maae tilstaae, at en Contract bør holdes, og at en fattig Mand maae i Kjøb og Salg ei spøge med en rig Mand. Imidlertid havde det været at ønske, at denne rige Mand havde givet ham lidt længere Tid til, at betale sin Skyld, uden at angribe ham saa hurtigt. Jeg betaler i denne Vinter hele Karetens Bærdie, allene i Betæ, efter den Fuldmagt jeg have. Altsaa kunde min Caution allene have frelst ham, havde jeg vidst det, og de havde vilde det taget min Caution for gyldig. Nu er denne Mand brødbøs, og søger hos mig at blive antaget til Bud i et Selskab. Men der er ikke nogen Plads ledig. Den dyre Tid og de mange søgende gjør, at enhver passer paa det, han har. Den ommeldte Mand, som har skrevet det her anførte Brev, der ytrer det Ønske, at ville tiene ham, og forsikrer ham, om Jlden skulde angribe hans Boelig, da vilde han være den første der vilde ile ham til Hielp, for at rædde hans Gods. Men hans

hans Gods er nu borte, hans Eiendomme bortsmeltede, for at betale denne Karet, saa jeg nu vil bede denne Menneſſeven, at forene ſig med mig, om vi ſnart kunde udſinde noget Middel, til at afhjælpe hans Mangler.

---

84. Andreas Müller, boendes paa gammel Nynt No. 158, ſom er min Bert, gjorde jeg Uret, tilegnede jeg ham ikke den Agtelſe i dette Skrivt, ſom han fortjener. Da jeg havde opholdt mig i Hospitalet i 8te og en halv Maaned, for at udforſke Lægekunſtens Hemmeligheder, og for ſelv, at være et Formaalt for dens Forſøg, var jeg ſadt ud af min Næringsvei. Svækket af diſſe Slags Forſøg, maatte jeg i Foraarets Kulde gaac ud og opſøge mig et Logie. De udhengte Leiebretter gave mig Anviisning. Jeg kom ind om Torsdagen til en Familie, jeg forener mig om deres Værelſe, at de vilde holde det i Stand til om Løverdagen. Denne Dag forlod jeg nu Hospitalet, og havde en Karl med mig, ſom baer mit Tøi. Da jeg udbeder mig

Til

Tilladelse, at sætte det ind i Bærelset, sagde de mig, at der var een inde. Det kunde ei skade, svarede jeg, De sagde mig nu, at samme logerede der, og havde faaet Bærelset. Jeg fandt mig ikke fornøiet dermed. Jeg spurgte, om jeg ei havde accorderet med dem derom. Jo, men jeg havde ei givet dem noget paa Haanden. De kiendte mig ei, og kunde ei lade Bærelset staa ledig. Det var dyre Tider med videre. Jeg var altsaa huusvild, skiont det var før Branden. Jeg kom nu til denne Mand. Større Rolighed, mere Frihed vandt jeg her, end jeg kunde have paa det andet Sted. Manden og Konen, aldrende Folk, have begge mere Omhyggelighed for mig, end jeg kunde vente af min Slægt, baa-
 de i Hensigt til min Opvartning og mine personlige Fornødenheder. Den Huusleie jeg betaler, er billig, og hverken paa mig eller nogen anden har han paalagt nogen høiere Huusleie siden Branden, da han som Borger uden Næring, søler dens Virkning. Menneskelighed og Velvillighed til at tiene og gavne udmærker meget hans Caracteer; hvorforsø han igien er desto mere
 haard

Haard og paaftaaende imod dem, som ikke udøve
 denne Pligt, som han udøver og igien forventer.
 Især er der 2de Ting han paaanker 1. hvorforsø
 han ingen Pension faaer, naar han har forient
 den; 2. hvorforsø Extraskat: Commissionen for
 høier denne Skat for ham, nu det er dyre Tid,
 og han har intet at leve af. Han har adskillige
 gange yttret disse Tanker for mig, og sigt føder
 Qual i denne og flere Borgeres Hjertes, naar
 man forbiegaaer deres fornuftige og billige Fores
 drag med Eigegyldighed. Regjeringen er lands
 faderlig. Det er ikke Kongens Villie, at noget
 Papiir skal lægges hen paa Hylden, eller nogen
 Ansøgning indkomme, uden at passere igiennem
 referat Protocollen; hvori de fornuftige stads
 mesfige Grunde indføres, efter hvilke dette an
 tages og hiint forkastes, denne vælges og hiint
 faaer intet. Dersom nogen tjenstgiørende Em
 bedsmand forbiegaaer dette, og kiendes skyldig,
 da er han straffældig, og paa intet mindre, end
 paa sit Levebrød. Han kan ikke sige: Denne er
 gal, fordi han skriver Sandhed, eller denne er
 dum og tæsser, fordi han er ei saa klog og saa
 lærd,

lærd, som han. Hans indlysende Forstand maae oversee den Sogendes Mangler, og kunns have Ansøgningens Indhold og Hensigt til sit Formaal. De være nu saa oplyste, som de være vil i Skatte-Commissionen, saa ere de dog kunns Borgere, (sige deres andre Medborgere) der bør behandle os høflig, naar vi ere høflige mod dem, der bør svare os fornuftig, naar vi indsende vores billige Ansøgning til dem, der bør affende disse Ansøgninger til deres Overmænd, for at kiende deres Forholds-Ordre. Da hviler Ansvaret paa disse og ikke paa dem, naar de handle efter Befalning og ikke efter eget Magtsprog.

Denne Borger beklager sig ei, at Extra-Skatten vedværes, som han overlader til Regieringens Retfærdighed og Godhed, at hæve samme, naar den kan; men over sine Medborgeres Haarhed, i at paalægge ham ubillig Extra-Skat. Først sættes han i de 8 β . om Maaneden, nu lægge de 8 β . til, efter Branden 8 β . igien. Saaledes kan de blive ved, saa længe de lyst. Han skal nu betale 24 β . for sig om Maaneden,

8 β . for sin Kone, og svare alle de fattige Foges-
rendes Skat, enten de kan betale eller ikke. Han
svarer af dette Huus i Extra-Skat 2 Rdlr. 64 β .
om Maaneden, som udgjør 32 Rdlr. om Aaret.
Han har 2 smaae Huse i Pistolstrædet, hvor sat-
sigere Familier boe. Der maae han og betale
af. Han har sely intet at leve af, uden sin
Huusleie, som Brand-Cassen tager næsten alt-
sammen, skjønt han havde udbetalt den, og Præ-
mien cesserede, naar han ikke vil lægge mere Huus-
leie paa; og forinden Paaske kan han nu ikke
gøre det. Han siger dette til sine Medborgere
i Skatte-Commissionen, og forklarer dem sine
Omstændigheder. Det gielder intet. Han skal
dette uagtet betale mere. Han siger: Han kan
ei mere betale, og giver alle Pengene, uden de
8 β ., og lægger sin Qvitterings-Bog i Skattes-
Commissionen, siden ingen vil qvittere Skatten.
Commissionen sendte ham Bogen og Pengene
tilbage. Nogle Dage derefter kommer Skattes-
Fogden for at udpante, uden Love, Forordning
eller noget skriftlig Documenteret Beviis fra
Skatte-Commissionen paa denne Maade at

overbevise en Borger om Retsfærdigheden: Manden var ei hjemme. Skattefogden vilde tage Konens Skjort, men hun forsvarede sin Post, sagde, at det var koldt, og at hun slet ikke kunde miste det. Han saae sig videre om, og blev 3 Selvskeer vaer. Disse snappede han; Manden og Konen, som sulter de fleeste Dage, for at kunde betale Skatterne, kunde dog ei undvære disse Skeer, som Fogden tog for 8 ß ., til Kongen, han gif hen og vilde lade sin Ret blive til Uret, og betale; men først nægtede han de 8 ß . Fogden vilde kaste Pengene ned paa Trapperne efter ham. Ja gjør kuns det, sagde han; det er Kongens Penge — De skal være ansvarlig dertil. Nu betænkte han sig, taledede høfligere til denne Borger, som betalte. Hvo kan paalægge dem Skat, siger han og mange Borgere? Kongen — Hvo kan fritage dem for den Skat, som deres Medborgere paalægge dem? Kongen. Altsaa maae vi skrive til Ham, og høre Hans Billie. Men hvo paalægger os Extra-Skatten? Rodemesteren, saa kan vi skrive til Skatte-Commissionen og til Collegierne indtil vi blive graae, og vi

faae

faae aldrig Svar, men blive uhorste afpiinte for dem.

Det støder især Borgeren, at en ung Borger skal sætte en gammel Borger i Skat, ja i forhøiet Skat, uden at kiende til hans Forsætning, og naar han har skrevet eller sagt det, af Uvidenhed eller af Ufornuft, saa skal det staae fast urokelig, som en Troes Artikel — saaledes er i dette Quarteer en ung Mand Rodemester, som formodes, at have været en stilandst Bondedreng, som i et Par Aar har staaet i Compagnie med en Urtekræmmer. Hverken Fødselen eller Handelsfaget gjør noget til Sagen i Hensigt til Extra Skatten; men at være en fornuftig, anseelig, aldrende og af Borgerne agtet Medborger, naar Extra: Skat skal lignedes og forhøies; det gjør meget til Sagen. Jo længere en Borger har boet i Staden, og i et af dens Qvarterer, jo mere Erfarenhed har han om en Borgers Fremgang eller Krebsgang i hans Næringsveie eller Velstand, hvorefter Extra: Skatten bør forhøies eller nedsættes. Saadan en Borger, som min

Bert, der i nogle 30 Aar har boet her, kunde have megen Erfarenhed, kan regne og skrive, og være ansvarlig til en Rodemesters Forhold, hvorefter glemmes han? Men det skulde ikke være en enkelt Borger, eller 2de som Rodemestere, der skulde sætte sine Medborgere i forhøiet Skat. De skulde af Borgerne have i hvert Qvarteer et vist Antal af Representanter, som skulde bestemme Skatten efter hver Borgers Næring og Drift; thi et enkelt Menneſke kan feile. Han kan bestræbes efter det udvortes, se feil, dømme feil, og angive urigtig. Det er ei alleneste commun peuple de Fattige, som sukke i deres Armod under Extra-Skattens Forsølgelse, og den ringe Borger; men det er mange andre Slags Borgere i Staten, der beklage sig over Extra-Skatten, ei over denne Skatts Erlæggelse, men over dens Lignings- og Indfordrings-Maade.

De Borgere, som sidde i Extra-Skat-Commissionen ere haardere i denne Skatts Indfordring, end nogen Kongelig Betient, i hvilket Slags Sag man vil nævne. Man forestille sig,
at

at Folk af yderste Mangel træder frem for Commissionen og beder sig befriet for dette Paalæg, og Berten følger med, eller gaaer for den Syge, og man er ligegyldig ved Armodens og Kummerens og Smerternes Magt, ja endnu forfølger den Syge og Døende med Extra-Skate, Bogen, og Skattefogden.

Jeg erindrer mig selv, at en 80 Aars gammel Kone, som ingen Understøttelse havde af Staten, Sognet, Kirken eller af nogen. I mange Aar maatte hun tiene sit Livets Ophold med sin Rok, skjønt hun var halt, og betale heel Extra-Skat. Nu blev Dinene svage, og Lemmerne matte, til at arbejde. Berten røres af Medynk, gaaer hen til Commissionen med den halte rystende Kone, beder for hende, og den halve Skat blev hende estergivet.

En Student har gaaet omkring her i Staden og underviist. Det brænder for ham. Han bliver huusvild. Med sin Kone kommer han ud paa Fælleden at ligge i en Telt. Han falder

i dette Efteraar i Sygdom. Vi have læst, hvorledes det var gaaet ham, og mine Læsere vide, at mange her i Staden fortiene, hvad Dagen eller Ugen fordrer, og gie ei mere. Bærelset, Sengen, Meublerne, ja Klæderne ere leiede. Ophører Fortienesten, eller indfalder Sygdom, strax er Armoden for Døren. Da de flyttede herind til Staden, krævede Borten Skat. Studentens Kone græd bittre Taare hos Commissiønen, endelig eftergav den den halve. Hver skal nu betale 3 Mk. Her maatte vel spørges, hvad statsmessig Klogskab er dette? Hvad vil denne Finants-Operation sige? Er der nogen Stat i Europa, hvor de kostbareste Krige medtog Statsens Formue, hvor de Nødlidende paasees haarsdere end iblant os? Her kunde ansøres mange Hundrede Exempler paa dem, som betale Skatten, og paa dem, som betale den halve, hvor Armoden og Elendigheden har sit Sæde.

Ei allene de Fattige; men endog Borgerne,
— Borgerne i de høiere Classer, Studentere,
Embedsmænd og Rangspersoner yttre deres offentlige

lige Misforføielse over Extraskattens Tigning, i Hensigt til Betalningen for de Fattige. Det er ikke Redacteurens Formaal, ved dette Skrivts Udgave, at afhandle denne Punct i det statistiske Fag, og derfor maae han forbiegaae mange Data, som hans Erfarenhed har bebyrdet hans Ihufoommelse med. Han vil kuns erindre en vis Statsraad, som tiende i et Handels-Fag med 2000 Rdlr. Han maatte betale ei allene for sig selv og sin Familie, og for sin Rang, men endog for 36 Fattige. Han tog sin Afskedd af Aarsager i Handelsfaget, som vilde giøre Læserne meget opmærksomme, om de her bleve anførte; men Redacturen veed, at jo mere han indvikler sig i Statistikkens Labyrinth, jo mere Fortrædeligheder og Stridsstr ivter forarsager det ham, inden han har kiempet, vundet og overbeviist. Denne Statsraad vilde heller følge sin Overbeviisning, og forlade sine frie Værelser, sine forskiellige Fordeele, og leve af 1000 Rdlr. i Pension, end handle imodsaadt. Som Pensionist med det halve Skulde han endnu betale det hele for 36 Fattige, foruden sin Rangskat med mere. Ham forekom dette

urigtig. Han lignede sig med Statsministre og de første tjenstgiørende i Admiralitetet eller Generalitetet, eller med andre, som have 4000 Rdlr. og ere bemidlede, og disse betale kuns for 12 eller 24 Fattige, og han, som havde 1000 Rdlr. skulde betale for 36. Dette forekom ham upolitisk. Han foredrog det for Skatte-Commissionen. Herved var intet, at giøre. Maaneden var udløben. Skattefogden kom. Udpanning skulde skee. Her er mine Speile og mine Comoder, sagde Statsraaden (har han havt Guld og Sølv, har han ventelig været saa klog, at giemme det for ham) dem kan I tage. Speilene vare lange — Comoderne tunge — Fogden havde ingen Lyst, at bære dem. Han lod det staae. Maaneden udløb. Han kom igien. Statsraaden skrev til Kongen igiennem alle de Collegier, som hans politiske Forstand viste ham Veien. Efter 6 Aars Forløb kom Giensvaret, at han skulde være frie for 12, og betale for 24. Maaler han sig endnu med den politiske Allen, finder han det endnu ei rigtig. Han havde nu paadraget sig en Gield for 216 Fattige, og maatte betale

betale for 144. Dette var for Branden. Om
 Extraskatten nu er forhøjet for ham, vides ikke.

Denne Borger, min Bert er Extra-Skatten-paalagt en tredie Deel mere siden Branden, som han har betalt Nolens volens. For nu ikke at betale den oftere, har han indgivet en Besværing herover til Kongen igiennem det Danske Cancellie, (som egentligst tilhører Rentekammeret,) af Dato; saaledes lydende:

Til Kongen!

Kjøbenhavn, den
 8de December
 1795.

Min allerunderdags-
 nigste Ansøgning
 er, at jeg maae blive
 frie for ubillige
 Naalæg. Jeg vil
 betale i Extras-
 Skat om Haret
 1 Rdlr for mig og
 1 Rdlr. for min
 Kone, ei mere.

At befordre Menneskers Vel i Verden,
 er Menneskets egen Lyksalighed; men at
 handle tvertimod og behyrde Undersaat-
 ten Tid efter anden med Extra-Udgifter,
 anseer jeg ikke, at være vel gjort af mine
 Medborgere, som ere bestemte, til at have

Sæde i Skatte-Commissionen. Jeg finder mig derfor beføiet, at andrage for min allernaadigste Konge følgende:

Strax efter den ulykkelige Jildebrand fandt Skatte-Commissionen for got at paalægge mig og flere Borgere forhøiet Extraskat, ventelig efter Rodemesternes Anviisning, og det i denne kummerfulde og dyre Tid.

Jeg indfandt mig strax med min Skatte-Bog og Penge, som jeg leverede til Commissionen. Jeg udbad mig derhos, at jeg maatte blive befriet for høiere Paalæg, da jeg nu er over 60 Aar gammel, og haver en svag og skrøbelig Kone, uden nogen Næringsvei.

Jeg fik Bogen og Pengene skicket tilbage igien fra Skatte-Commissionen, hvorefter Skattefogden indfandt sig hos mig tilligemed hans medhavende Folk; og udpantede af mit Huus, da jeg ikke var hjemme, skjønt jeg er villig til at betale af min yderste Formue. At komme

og Udpante uden nogen Guldmagt, uden noget Deviis, uden nogen skriftlig Befiendtgjørelse fra Skatte-Commissionen, ja uden nogen Aarsag, uden alleneſte denne, at jeg søger at blive frie, for at betale forhøiet Extra-Skat, ſom Rodeſmesteren har ſadt mig, ſiknt han har kunſ været et Par Aar Borger, og jeg har ſelv været Borger i 32 Aar, synes mig, er ei vel handlet.

Da jeg i en Tid af 20 Aar og 5 Maa- neder har tiemt, ſom Tømmermand i Deres Majeſtæts Tieneste troe og ærlig, og derefter faaet min Afſkeed formedelſt Svaghed; dateret Gammelholm, den 5te Februar 1777. Saa har jeg tvert- imod ingen Hielp faaet.

Imedens jeg ſtod i Tienesten, fik jeg Ordre fra det høie Commisſariats-Colle- gium, at jeg ſkulde bygge Grønlands-Fa- rerne, og blev udsadt til Grønlands Skibs- bygning. Ved det første Skib vt bygge- de, faldt jeg ned og brækkede nogle af mine Ribbeen i Stykker. Jeg maatte

nu søge min Dimission fra Holmen, da jeg ikke var dygtig til Holmens Tieneste.

Jeg afgik uden mindste Pension eller Understøttelse i nogen Maade, skjønt jeg har tient saa længe, som udfordres, til at faae Pension, endog naar man er frisk og stærk.

Siden efter har jeg ernæret mig og min Familie saa got jeg har kundet, og saa lidet, at vi neppe til Livets Ophold kunde have det nødvendige.

Da jeg Tid efter anden søgte et lidet Levebrød hos Dyrigheden, naar det var vacant, fordi jeg havde tient Kongen, men desværre, af Mangel paa Patroner faaer man intet, tvertimod paalægges de mig høiere Skat, fordi de veed, at jeg har ei det nødvendige, at leve af.

Min allerunderdanigste Ansøgning er, at jeg maae blive frie for dette ubillige Paalæg. Jeg vil betale i Extraskat om Aaret 1 Rdlr. for mig og 1 Rdlr. for min Kone, ei mere.

Kiøbenhavn, den 8de December 1795.

allerunderdanigst

A. Müller.

Man

Man seer heraf denne Borgers Grunde. De behøve ei, at være hemmelige, men offentlige Kiendte, fordi de indeholde hans Pligt mod Staten og Statens Forsorg for ham. Han viser i denne P. M. at han har tient i 20 Aar og derafsver, i Kongens Tieneste, som Tømmermand, og ikke faaet nogen Pension som ham tilkom med rette, endog om han ei var saaret og ei var nedfaldet, imedens han stod i Kongens Tieneste. Adskillige gange, naar han stod under andre, og der oven over blev hugget paa OrlogsSkibene, sprang Oxerne fra dem, og en Ox gik igiennem hans Støvle, og dybt ind i hans Fod. Hans værdste Stød var, da han faldt ned af en af de Grønlandsfarere, som Kongen lod bygge, og slog 2 Ribbeen i stykker. En uerfaren Saarlæge forbandt ham, og lod Benene groe skævt sammen, saa Stykkerne af Benene sad uden for, og forarsagede ham Hævelse og Smerte. En anden Saarlæge kom og brød Benene igien. Dette gjorde ham mere Smerte, end Oxens Hug eller hans Fald. Lægen skaffede ham efter et halv Aars Forløb sin Sundhed igien; men han var

et stærk nok at tiene, og ham blev intet givet
 noget at leve af. Hvor er det mueligt, vil man
 spørge, at en Mand har udtient, og gjort sig be-
 rettiget til Pension, og endda kommet til Skade
 i Kongens Tieneste — Ja lad dem svare dertil,
 som har forsømt sin Pligt; thi det er ikke nogen
 Tieneste imod Kongen eller Fædrelandet, at lade
 en fortient Mand mangle Brød. Han har fra
 Kl. 5 om Morgenen aldrig nogen Dag eller
 Time forsømt sin Tieneste — aldrig faaet nogen
 Straf i sin Tieneste. Han har den bedste Afkfeed
 fra Herr Admiral K a a s. Skiont han har ikke
 studeret Matematiken med en Gerner, saa
 lærte han under ham, at give efter hans Tegning
 hvert Skib sin Form. Hans største Ønske var,
 at komme ud af Kongens Tieneste, for at kunde
 tiene bedre i andres Tienester, men derfor blev
 altid lagt ham Hindringer i Veien, indtil han
 nedstyrtede. Han var med 1777 paa Toget til
 Algier, som Ober-Skibstømmermand, og havde
 3 Tømmermænd under sig. Han var næsten et
 Aar borte, og har sagt mig, at han har aldrig
 levet bedre i Kongens Tieneste, end i dette Aar.

Han

Han har fortalt mig mere om dette Sæetog, end jeg har læst i Historien herom, eller der kan findes i Sæe-Statens Archiver desangaaende. Da Tømmermændene have Rangs-Classer imellem sig, ligesom de civiles, (Disse ere inddeelte i 9 Klasser, hine i 7 Classer), saa avancerede han ligesom Secretairen, der bliver Geheimeraad, der stiger fra 9de indtil 1ste Classe, saaledes avancerede og denne Mand fra 7de indtil 1ste Classe. Denne fortrinlige Rang i Tømmermændenes Classe, i Kraft af hvilken han opsteg i første Classe, føler han og hver Tømmermand med Selvbevisthed, ligesaa vel som hine, fordi han ei allene er frie for Rangskat, men og fordi han nyder høiere Maanedes-Gage, men endog større Pension, naar han afgaaer af Tienesten; men hvorfor han slet ingen Pension fik, da han afgik, og ingen kunde faae, da han søgte, det kan han slet ikke faae i sit Hoved. Han har endnu det Haab, at Hans Kongelige Høihed Kronprindsen, som er indgaaet, som Præsæs i Admiralitetet, der er Retfærdig, vil tilkiende ham de 36 Rdlr., som han har forrient i Pension, naar han søger derom,

om, og sørge for ham i hans gamle Alder, da han nu er 62 Aar gammel, og ei kan tiene for sit Brød. Han kan ligesaa lidet finde det at være Ret, at han skal betale en 3 dobbelt Skat i Extraskat, og nu en Afgift af 28 Rdlr. aarlig til Brandklassen, foruden Løgte- og Sprøiteskat, da Præmien for hans Huus cesserede efter hans Brand-Policies Forsikringer. At Ilden rasede over Hovedstaden, kan han ei gjøre for. Havde han med Lømmelmændene maattet brugt sine Ører i Færgestrædet eller Høibrostrædet, da havde den største Deel af Hovedstaden været frelst, og dens Brandkasse været i Stand, uden dette for hver Borger saa trykkende Tilskud. For at kunde betale samme, maae han nu sulte- og nægte sig selv Middagsmaden, da Fødevarerne ere saa kostbare, som er tungt paa hans gamle Alder. Disse dyre Tider ere meget besværlige for Borgerne. Uden Tvivl kunde det Skrivt læses med Nytte og med Estertanke, og Hensyn af Statsmanden, som er udkommet i dette Aar fra Herr Christensens Bogtrykkerie, 61 Sider i 8vo, som viser de samtlige Berlinske Borgeres ind-

indstændige Begiering og Forestilling til de 2de
 Herrer Stads-Præsidenter, Philippi og Ei-
 senhardt, angaaende, saa vidt det er dem
 mueligt, at forebygge de alt for høie Priser paa
 Levnets Midler og Stadens fuldkomne Ødelæg-
 gelse. Dette Skrivt har megen Hensyn paa
 Kiøbenhavn. Det er brugbar for andre Stæ-
 der og Lande. Berlin leed ei den Ødelæggelse,
 som Kiøbenhavn ved Branden, og dog viser dens
 Borgere Stadens fuldkomne Ødelæggelse ved
 Levnetsmidlernes høie Priser. Den jævne Bor-
 ger veed mange gode Midler, til at hæmme sam-
 me, og dette Skrivts Redacteur har Forraad
 nok, til at kunde skrive en heel Afhandling om
 samme.

Borgerne troe i Almindelighed, uden heri
 at opgive mangfoldige andre Aarsager, at de
 høie Pensioner, som ere udgivne fra Græv Stru-
 en sees Selvrædigheds Tids-Alder, da en frisk
 Mand er afgaaet med sin fulde høie Gage, og
 en anden, ja 3die, 4de gaaet ind i samme Tie-
 neste med samme Gage igien; har udsuget og
 Edle S. 4. S. 3

svækket Statens Marv. De erkjende med Taknemmelighed og Hengivenhed Kongens og Tronfølgerens Sparfommelighed, baade i deres egen Huusholdning og i dette Fag, og naar de kiende endnu sliig enkelte Naades Beviisning, hentregne de det mere Statens Ministre og deres Forbindelser, end Kongens Odselshed med Statens Formue. Det er let at indsee, at den jevne Borger, og at den Lærde, som har udforsket Politikens Hemmeligheder og har gjort sig bekiendt baade med Danmarks statistik og med de europæiske Staters, kan ikke have de Kundskaber, eller kiende alle de forskiellige Bevæggrunde, som de erfarne Mænd i det høiere Raad. Det maae være dem nok, at de have Tillid til deres Konges Retviisshed og til hans Omsorg for hver enkelt Medlem i Staten efter dens Stilling. Hvad Redacturen tænker om Pensioner, har han viist i sit Skrivt om Fattigvæsenet, og om Pensioner, som en Naadelen fra Staten, overladende det til sine gunstige Læseres egen Bedømmelse, om det er et Foster af en svag Hierne i et svagt Lesgeme, eller af en moed Tænke- og Dømmekraft.

Borgerne ere i Almindelighed ei uvillige til at betale Extraskatten, skjønt den er den haarsdeste og meest trykkende af alle Skatter, fordi de skal betale den for deres Boesiddende og Leiende, skjønt de af mange ingen Leie kan faae, og naar de ikke have betalt for dem, saa faae de ikke deres Qvitteringsbog tilbage. Dette forbittrer dem meget imod Skatte-Commissionens Contoir-Veriente.

Da Borgerne skal betale for de Fattige, hvorved Skatten meget forhøies for dem, saa ønskede de at vide, for hvilke Fattige de betale. De mene, naar hvert Qvarteer optalte sine Fattige (naar det endelig er fornødent, at der skal betales for deres Hoved) og de selv i Qvarteret valgte sine Representanter, til at ligne denne Skat, saa vilde de bedre udfinde Hielpemidlerne. Overalt troer enhver Huuseier, at Kongen og langt mindre Skatte-Commissionen kan paalægge dem, at betale for dem, som boe i deres Huse, naar de intet have at betale af. Det strider imod Kongens Retsfærdighed, og er kun en Misbrug

fra Contoiret. Min Bert siger mig, at han har betalt over 100 Rdlr. for saadanne Leiede, af hvilke han ingen Skilling har faaet. Hvem gotgior ham samme? Skal han aldrig have disse udlagte Penge igien? Det er Rodemesternes Pligt, at gaae omkring og indfordre Extraskatten. Saa gjorde de i de første 5 Aar, og det er Skatte-Fogdens Pligt at inddrive den.

Vi ville nu forlade denne Borger og hans Medborgere, og spørge, hvad dette Skrivts Redacteur mener om denne Skat, og hvorledes det gaaer ham med dens Betalning?

At skrive offentlig i saadan en interessant Materie, som angaaer alle: at ytre Meninger og fastsætte Bestemmelser om denne Skats lettere Betalningsmaade, er et dristigt Foretagende af en svag Skribent. Støde hans Sætninger mod de Formaaendes Planer og Handlinger, saa kunde de de lettelig fortørnes herover, og dette kunde have nangenemme Følger for ham; men da han er sin Konge og sit Fædreland hengiven, og vil
sine

sine Medborgeres Lykksalighed, saa frygter han ikke at fremsætte sine Tanker til andres nøiere Eftertanke, og forener dermed det Ønske, at noget deraf maatte tages i Erindring til Beste for Staten.

Fra den første Tidsalder og indtil vore Dage, da Menneskene begyndte at forene sig i Selskaber, fortsætte og formere Selskabeligheden, indtil de vorte til en Stat, har Erfarenhed lært, at ethvert Selskab, større eller mindre, fordrer sin Indkomst, og har sine bestemte Udgifter.

En Stat, som skal bestyres, maae have sine Love og sine bestemte Udgifter, hvortil et hvert Medlem maae biedrage sit efter sin Formue og Stilling i Staten. Naar Intægterne ere bestemte til Udgifterne, og der endda er en Besparelles-Fond, saa kan ingen extraordinaire Udgifter eller Paalæg have Sted i en Stat, med mindre langvarige svækkende Krige og haarde Landeplager, mange Medlemmers Armod og Død, og i Følge heraf Indkomsternes Formind-

skelse gjør det nødvendig. Statens første Borg
 ger bør være meget opmærksom paa disse Sætning-
 ger, og nødes han til at paalægge nogen Extra-
 Udgiwt paa Statens Medlemmer, saa skulde de,
 som modtage Pengene, ham og hver Medlem i
 Staten offentlig Regnskab derfor. Herr Kam-
 merherre Hennings i sine Resultater for De-
 cember 1794, som ere grundede paa faste stati-
 stiske Grundsatninger, yttreer disse Tanker "hvor-
 der holdes got Huus, der tør Staten ikke ved
 at holde sin Regning hemmelig, og intet for-
 høier mere Undersaatternes Enthusiasmus for
 dens Regiering, end slige offentlige Beviser paa
 god Huusholdning." Hvo der vil vide mere,
 vilde behage at igiennemlæse de 2de foregaaende
 Stykker i hans Sætninger om Staternes uor-
 dentlige og ordentlige Huusholdning og Følgerne
 heraf i adskillige europæiske Stater.

Det danske Folk har med megen entusias-
 me elsket sine Konger og Deres Slægt. Res-
 dacturen erindrer sig, som et Barn, at have
 hørt af sine Forsældre saa meget got om Konge-
 huset,

huset, ja sporet saa megen Hengivenhed i Faders og Moders Hierte, at han ansaae det for den største Lyksalighed i Livet, at være saa elskede Personer nær, at være saa lykkelige, at giøre dem sin Opvartning, uden endnu at vide de Fordele, som følge med Hof-Tjenester. Den danske Konge med sin Slægt er endnu elsket og fortier ner, at være elsket. Naar andre europæiske Regentere falde ved Undersaatternes trolose Baaben, og Naboe-Regenternes Liv efterstræbes, saa er han sikker iblant sit troe Folk. Extraskatten og dens Indfordringsmaade skulde maaskee være det eneste Middel, til at formindske denne sønlige Lillid — Ikke Extraskatten i sig selv, men dens Indfordringsmaade, og Medborgernes haardt Omgangsmaade i Kongens Navn. Det er Redacteurens Pligt at erindre dette, at ei sørgelige Oprørs-Optrin i sin Tid skulde have Sted. Det er Skrive- og Presse-Friheden, der værner om Kongens Trone, der siger ham Sandheden, der fremfører Undersaatternes Ønske offentlig. Saalænge denne vedvarer, kan hverken Folkets Ret eller Folkets Røst blive under-

trykt. Den hellige Taler, som i Søndags den 25de Søndag p. t. holdt sin Tale for Kongen og vilde paastaae, at Skrive- og Trykkesfrieheden vilde ryste hans Troners Grundstøtter, har feilet. Det er vel ikke i Politikens Sag, men Religionens Sag han har talet. Mon Religionen da har tabt ved Skrive- og Tænke-Frieheden? Lad os spørge Doctor Morten Luthers derom, og hans efterfølgende Skribentere. Imidlertid kunde nok den Tale igiennemlæses, som nyelig er holdt, og i disse Dage udgivet under Motto: Noctem peccatis et fraudibus objice nubem. Talens Indhold er Tænkesfriehedens Tilbagekrævelse af de europæiske Fyrster, som hidtil undertrykte den.

Extraskattens Paabud, og dens strænge Indfordringsmaade har været meget nærmere, ved at true Rigets Omstyrning, end Skrive- og Trykkesfrieheden. Forfatteren af dette Skrivt erindrer sig i sin Ungdom, at han kom hen i en dansk Provinds, som var i fuld Oprør over Extraskattens Paabud, som var bragt til Raserie
 over

over Embedsmændenes Forhold. Folket afviste
 en Lieutenants Vagt, som kom paa Udpantning.
 Den øverste Befalningsmand vilde de arrestere,
 og der behøvedes kun et Skridt af ham, saa
 havde de stødt Dolken i hver Embedsmands Bryst.
 Midt iblant disse Oprørere skulde dette Skrivs
 Forfatter holde sin første offentlige Tale 1764,
 over Matthæi det 22de, som handler om Skat-
 tens Mynt. Ved at vise dem, at de burde give
 Gud det, som ham tilhører, og Kongen det, som
 ham tilkommer, forenede han sine politiske
 Kundskaber med Religionens saa got han kunde,
 og vandt (om han ei stiftede noget got) sine Til-
 høreres Taalmodighed. Om Foranret kom han
 her til Staden, og erfarede, at 6 Regimenter
 og 6 Orlogsffibe vare beordrede, at seile derhen,
 for at forskaffe Tydighed ved Sværdets Magt.
 Den tydske Soldat riggede overalt til dette Tog,
 og fortalte Forfatteren, at de skulde over til et
 Land, hvor de bleve forherede og i Grund skudte.
 Soldaten havde ikke Lyst til dette Tog, og Kon-
 gen var saa naadig, at igjenkalde det, og frie-
 give Folket for denne Skat, i Følge de Privile-

gier, som hans Forsædte havde givet det for dets Troskab.

Forsfatteren er i det øvrige af den Mening, at det var den beste Maade herefter at fordre Extraskatten (saa længe den ansees for nødvendig) ved frievillig Subscription, og tilstaae enhver Subscribent for de Fattige, at nævne dem, for hvilke han betalte. Disse fattige Nødlidende vare nu frie, og kiendte deres Belgiorere. Belgioreren havde den Fornøielse, at hielpe heri den Fattige, og Staten havde herved sin Indkomst. Man giver meget hellere frievillig end tvunget. Den Fattige vidste, hvor den kunde søge Betaling for sig, isteden han nu gaaer omkring og rigger — O! giv mig lidt i Guds Navn til Skatten. Han afvises — gaae til Pleie Commissionen! — Han svarer: Jeg har været der; men jeg er ei Krevet, og har intet faaet, og det er Kuns i Kiøbenhavn, at der er Pleie Commissioner.

Nu maae man spørge Forsfatteren, hvorledes det gaaer ham med Extraskatten: Og til hvilken

ken

den Commission han henvises. Læserne vide,
 at han ikke er rig, og at han ikke er fattig, at
 han intet har at leve af, og at han intet mangler,
 at han ikke betler; men skriver saa flittig han
 kan, for at opholde sit skrøbelige Liv, saa længe
 Forsynet vil prøve hans Taalmodighed i sine Vi-
 delser. Extraskatten har han i endeel Aar bes-
 talt godvillig, skjønt hans Fader har betalt en
 Sum til den paa engang, for selv med sine Børn
 at være frietaget for den. I endeel Aar har an-
 dre betalt den for ham, skjønt han selv havde
 Evne nok, til at betale den. Naar han tiende,
 og havde frit Bord med Løn og Logie, betalte
 andre uanmodet for ham. Nu han intet har
 havt at leve af, skal han selv betale den. I 6
 Aar har han forestillet Skatte-Commissionen dette.
 Papiret er henlagt. Herved var intet at gjøre.
 Børterne have adskillige Aar paalagt ham 3 dob-
 belt Skat, da han maatte betale 3 Rdlr. for 1,
 paa denne Maade: Han leiede Bærelser, og skul-
 de have Opvarning. Bærelset skulde feies,
 Sengen redes, Bandet kaages med videre —
 Som oftest fik han en fattig Borger med sin
 Kone,

Kone, som enten havde spillet Banquerotte, eller vare sadte ud af deres Næringsvei. De kunde ingen Skat betale. Han maatte betale for dem. Berten vilde ingen have i sit Huus, som ei kunde betale Skat. Cassereren i Skatte-Commissionen vilde ei quittere i Bertens Bog, naar han ei havde betalt for alle. Ingen Fornuft, ingen Billighed har Sted. Despotisme allene. Han kommer ud af Hospitalet, uden Huus og Hiem, uden Gage eller Levebrød, uden nogen Eiendom, hvoraf han kan drage nogen Indkomst, hans Sygdom og Nødvendigheder til Opvarning tiltager. Derfor skal han betale Skat. Han ansøger og udbeder sig frietaget. Det er ei muligt. Til Slutning gif det Forfatteren, som Katten, naar man træder den paa Halen, saa skrigger den, eller vender Kløerne imod, saaledes tog han sat paa sin Pen og sende Skatte-Commissionen følgende Brev.

Copie.

Da jeg som Candidat i Theologien, kom 1789 her til Hovedstaden, for at søge Befordring, betalte jeg frivillig den fordrede Extraskat.

Da

Da min Befordring blev udsadt, og jeg blev svagelig, Krev jeg Extraskat-Commissionen 1790 til og frabad mig dens Fordring. Dette overleverede jeg til Berken, som udplyndrede den fra mig. Jeg har igjentaaget min Skrivelse med flere Berter. Man agtede mig ingen Giensvar værdig. Jeg laae 8 og en halv Maaned i Hospitalet af en Kræftbyld i mit Ansigt, som Lægen slet ikke kunde afhjælpe. Den tiltager og forbittrer mine Lidelser. Hospitalet kunde ikke hjælpe mig. Staten har ingen Omsorg for mig. — Mine Næringsveie maatte jeg i Følge min Sygdom opgive, Logie og alle Fornødenheder skal jeg hver Dag betale — Jeg har ingen Formue, ingen Embeds-Indkomst, ingen Pension. Jeg beder Berken anmeldte det for Extraskat-Commissionen, og at jeg vil ingen Skat betale; men den er døv ved alle Lidendes Forestilling, haard og ubøielig ved de Fattiges Raab. De holde Bertens Qwitteringsbog tilbage, eller fikke ham Bog og Penge tilbage indtil han har betalt 4 Maaneder for mig. Berterne vil ikke udholde flige Fortrædeligheder — Mange slutte sig til, at den, som ei kan betale Extraskat, kan ei heller betale Huusleie. De udsige dem, og Extraskat-Commissionen gjør flere Huusvilde, end denne sørgelige Jildebrand.

Jeg har altsaa 2de Grunde, til at fordre Frie-
tagelse for denne Skat.

1. Min salig Fader har betalt paa engang en vis Summa i Extraskat for sig og sine Børn. I Følge heraf ere vi frie, saalænge vi op-
holde os under Danmarks Clima.
2. Jeg tilbyder Extraskat-Commissionen en af Landhuusholdningens Medailler paa 20 Rdlr., som jeg har vundet for min Fliid og Indsigtet, som den gierne maae beholde, til Underpant for den Skat, som jeg fra Dato bliver Skyldig. Jeg vil løse den igien, naar jeg faaer det Embede, som Kongen har lovet mig, og betale dobbelt, naar jeg løser den, fordi de har forvaret den.
3. Beder jeg, at give Verten de Penge igien, for de 4 Maanedes de har afnødet ham, at betale for mig. Jeg har ingen Commis-
sion givet ham dertil, og det staaer ei i de-
res Magt, at behandle mig saaledes. Jeg kiender Regteringens milde Tænkemaade, og vor gode Konges ymme Omgang med sine Undersaattere, som ere Landets Børn,

og hvis Fader han vil være. Skulde mine Herrer ei handle imod mig efter Ret og Villighed, saa indgiver jeg min Ansøgning herom, til Kongen igiennem det Danske Cancellie.

den 2den October 1795.

Man kan af dette see, at Forfatteren har ei været i god Lune, da han skrev dette Brev. Da han Ugen derefter læste det igiennem, har han selv tilstaaet, at det var mere modig skrevet, end hans nærværende Forsatning giver ham Anledning til; men hvad skulde han gjøre, naar han seer, at ingen faaer Ret, som fremstiller sig ydmyg bedende, underdanig, og venter paa Naade fra Gudselen til Graven forgieves? Hvad vandt han nu ved dette Brev? Lod de sig overbevise eller handlede de modsat? Læste de Brevet igiennem? Overveiede de dets Grunde? Hvad blev Resolutionen? Skatte-Commissionen sendte Ugen derefter Bud til hans Bert, og befalede ham en Fredag, at komme op paa Consoiret med sin Skatte-Bog. Hvad er det for en Herre I har logerende hos Eder? spurgte de,
lad

lad os see Eders Bog. Der stod han anført uden Navn, da han i Førstningen ei vidste det. De vilde ventelig affraffet Verten, om han havde forsemt, at skrive til Skat, som tilforn var 10 Rdr. Straf, nu 10 Mk. om Maaneden, som udgier 20 Rigsdaler for Aaret. De tog nu Bogen og skrev Forfatterens Navn, for at være vis paa Skatten. Ugen derefter sendte de Rodemesteren til ham og lod ham vide — han skulde betale: Han kunde gierne søge, hvor han vilde, Skatten skal da betales, om den og skal betales med Bøger, alt hvad han haver, endog hans gamle Nathue, om samme er 8 s. værd? Skatten skal betales af enhver Fattig, Elendig, Sng og Døende. En Student blev fristet haard nok af Extraskatten, var en fortient Mand, og døde af Hunger, da der ingen Retfærdighed og ingen Barmhertighed var til, at give ham en mundbid Brød; thi endskjønt mange udøve Retfærdighed, og mange vise Mennekkelighed, saa savnede dog denne Døende Hielpen. Fleere have lidet, og lide med denne, og dog skal betale Extraskatten, og dog skal Borgerne og Embedsmænd betale for

for saa mange Fattige — hvo ere da de Fattige?
 naar disse ei ere fattige, naar disse ei ere trængende,
 de, som ovenfor er maeldt?

Maaskee Læserne vilde sige og især de, som
 ere i Skatte-Commissionen, hvorfors vil de giøre
 saa megen Qualme for 1 Rdlr.? hvor ofte givet
 man ikke den ud, som en Bagatel i Selskaber,
 og efter sine Phantasier, og de have Ret. For-
 fatteren har ofte anseet 1 Rdlr. meget ligegyldig.
 Han har ofte givet 100 Rdlr. og derover frit
 bort i de Diemeed, hvorved han troede Almene-
 Vel kunde fremmes, nu ved Almueen Oplysning
 med nyttige Skrifter i Landbruget, nu med Fab-
 briquers Anlæg, for at skaffe nogle 100 fattige
 Arbeide og Brød, ved at spinde og væve — nu
 ved at understøtte de Fattige selv og ophjælpe dem
 — men nu han selv bliver svag, og seer — at
 der er ingen Belønning for Fortienester, ingen
 Opmuntring for Flid, ingen Understøttelse under
 Armoden, ingen Hielp i Svagheden, og Hensig-
 ten er kun af Medborgere, at undertrykke og ud-
 suge, og han kiender Kongens milde Tænkemaade.

og Regjeringens Retsfærdighed, naar Publiciteten opfordrer den, saa troer han, at det er hans Pligt, at belkiendtgjøre sliq Forhold, ikke for sin egen Skyld, men for at frelse saa mange nødlidende Fattige, som sukke under Extraskattens tunge Byrde, og hvis Sukke trænge over Skatte-Commissionen op over Skyerne. Hvor mange ere der ikke, som ere frie for Extraskatten, som have Sundhed, Ungdom, og offentlig Sold? Betaler Matrosen og Soldaten nogen Skat? Hvor mange Rige ere der ikke til, som udsuge Statens Marv ved store Pensioner, som af disse fattige skal afpresses? — har Staten ingen Ressource for sine Udgifter, end at afpresse dem, hvor der intet er, saa er dens Kraft og Virkekreds snart forsvunden? Skal Staten have Indtægter af sine Medlemmer? Saa maae det nøiagtig bestemmes. Skal den give Udgifter til disse, saa maae og deres Fortienester eller Trang sættes paa en retfærdig Bægtstaaal?

Forfatteren vil ei søge videre i Hensigt til Extraskatten. 6 Mars mislige Forsøg er længe nok.

nos. Han vil betale, og det, som han har skrevet om Skatte-Commissionen, vil ventelig indbringe ham denne Rigsdaler til Extraskatten, saa saaer Kongen baade sine Penge og med disse Sandhed oven i Kjøbet. Extraskat-Commissionen vil han tilønske megen Hæld, at de, som bivaane denne, hvad enten de ere Herrer, Rodesmestere eller Borgere, maae virke til Kongens og Statens Vel, uden sine Medborgeres Undertrykkelse, og at deres Bestuminger maae have statsmæssige Hensigter og Grunde, saa at deres Samvittighed intet har at bebreide dem, deres Medborgere intet at anklage dem for, og deres Konge intet at tiltale dem for.

Da Forfatterens Verts Ansøgning, i Hensigt til den forhøiede Extraskats Nedsættelse, har veiledet ham til at skrive i dette statistiske Fag, saa maae han til Slutning anmeldte om denne Borgers Tienstagtighed.

Da det brændte i Staden, gif Forf. ned i Admiralgaden, for at hielpe sin Svoger; han

tog sin Bert og hans Kone med sig. Denne bar igiennem Trængselen deres Porcelain og Theestøi hjem i sit Huus. Hiin hjalp med, at nedflytte Boeskabet paa Gaden. Han maatte herfra skynde sig, da han havde en Broder i Laxegaden, der boede nærmere under Jlden, hvor hans Tieneste først var nødvendig.

Glaaer alle Julemærker feil, taber alle statistiske gode Indretninger deres Formaal? Er der ingen Belønning til for den fortiente? Ingen Omsoarg for den Fattige, ingen Pleie for den Syge, ingen Pension eller Naadelson for den Gamle, giver man alle Statens indsamlede Gaver uretviis bort, uden Hensigt til Medborgernes Stilling, Fornødenheder og Trang? Er det mueligt, at man torde begaae saadan offentlig Forbrydelse imod Staten, eller udøve saadan offentlig Uretsfærdighed imod dens Medlemmer? Saa er der endnu et Selskab til, der skal beskytte Borgerne for Armoden og dens Forsølgelser, som skal lindre Sygdommens og Alderdommens Besværligheder, og skal udrette det Gode, som misbrugte statistiske Indretninger mangle.

Dette

Dette Selskab kaldes Understøttelses
 Selskabet. Dette værdige Selskab bestaaer
 af 1800 agtede Medlemmer. Dets Hensigt er
 Velgiørenhed og ei egen Fordeel. Hver enkelt
 Medlem glemmer sig selv, naar det kun kan
 hielpes andre. Naar Mennesker vide, hvor de
 skal hielpes, saa maae de først søge, ofte vente
 forgieves paa sin foragtede og henlagte, billige
 og velgrundede Ansøgning, men her skal de fores-
 kommes og hielpes, før de endnu formode det,
 ophielpes og understøttes, før de endnu falde.
 Selskabets Segl fører et frugt bærende Træ i
 sit Skjold, som begynder at falde, men støttes
 mod en Støtte, og med disse omskrevne Ord:
 Er jeg ei din Broder? Herr Meinig,
 Agent for Hanseslæderne, denne Menneske-Ven,
 som var iblant Selskabets første Stiftere, og
 dets Formand, valgte dette Symbol for Selska-
 bet, som ved Seglets Syn strax underretter os
 om Selskabets ædle Formaal. For at kunde
 virke desto mere til Understøttelse, og for at kun-
 de tilbyde dem Hielp, hvis Vovner til at hielpes
 sig selv formindskes, ere Selskabets Medlem-

mer inddeelte i 10 Classer. Disse Classer skal hver give Agt paa sine Tilhørende, og anmeldte deres Forsatning, som blive svage, aldrende, skrøbelige og mangle. Concurrere flere til Selskabets Fond, og samme kunde ikke hielp alle, da afgjøres det, naar 2 eller flere ere lige trængende, ved Balotation af dets 96 Repræsentanter. Uden hvis Samling og Bekræftelse Præsidentens Foretagende er ugyldig.

Da mange af dets Medlemmer havde lidt et betydelig Tab ved denne Ildbrand, og mange vare sadte ud af deres Næringsvei, saa vilde dette Selskab, som andre Selskaber, og komme sine Medlemmer til Hielp, som havde taget Skade ved denne ødelæggende Ildbrand. Det gjorde derfor en offentlig Bekjendtgjørelse i dette Efteraar, at enhver Medlem vilde anmeldte sig, som ønskede Understøttelse. Anmeldelserne indkomme, som nu bleve anseete for Ansøgninger i Hensigt til Mængden, da Selskabet giver kun en tredie Deel aarlig ud af sin fortiente aarlige Fond i Laan, Pension og Gratification. De Trængende,

gende, meest værdige, og især de Brandlidte, skulde i dette Aar have Fortrin.

I Følge Anmeldelsen indsendte Redactoren sin Pro Memoria, og overleverede den selv i Capellanens Herr Paludans Hænder, ved at give ham et Besøg i hans Huus. Han foreviste ham tillige Originalen af sit Vidnesbyrd om sit Tab af 2500 Exemplarer af sine Forlags Skrifter hos en Boghandler og hos flere. Dette lod han følge med sin P. M. Den gik til hans Classifications Bedømmelse. Den erkjendte ham værdig til Understøttelse, baade i Hensigt til hans egen Person og i Hensigt til hans Omstændigheder. Mandagen den 2den November blev General-Forsamlingen holdt, til disse for Selskabet saa vigtige Sagers Afgjørelse. De 96 Repræsentantere vare kun 18. Af disse, de halve Præster, deriblant Provst Høier, Herr Kørbye, Herr Bentzen og flere. Nu begyndte Præsidenten i Administrationen, Capellanen til Trinitatis Kirke, at foredrage Sagerne: Da han kom til Redactorens P. M., beviste han, at han kunde forsiene nok i Litteraturens Sag med

sine Skrifter, ja endog snart oprette sit Tab igien, som han havde lidt i Ildbranden, saa han hverken behøvede Paan, Pension, eller Gratification. Et *avros* EPæ har tilforn afgjort alt i dette Selskab. Nogen Tid afgjorde man Stemmeretigheden med oprakte Hænder mod Himmen, som det corresponderende Selskab uden for London, der er voret til 100000, men med alt dette var hans Classification ei tilfreds endnu. Smidlertid skeedte her ingen Ballotation, og de gode Præster, som vare gandske vist komne, for at gavne en skrøbelig Medstuderende i deres Videnskab med deres Stemmer, havde ikke den Fornøielse at see deres Hensigt opnaaet.

Den første, som Præsidenten foredrog til Understøttelse, som den værdigste og den meest trængende, var Fruen Adler, som i sine Visite Biletter skriver sig Kammerherinde og Stiftsamtmandinde de Cicignon. Hun havde kuns 1200 Rdlr. aarlig at leve af, boede i et Huus, som ikke brændte, havde ingen Børn og ingen Familie at sørge for, og havde ikke taget nogen Skade ved Branden. Om en eenlig Kone kun-

de nu være saa trængende til Understøttelse, overlades til Læsernes, og især til de 1800 Medlemmers Bedømmelse. Hende blev tilstaaet 100 Rdlr. Havde hun tabt ved Ildbranden, eller betalt noget til Flytning, af Frygt for Ilden, og hun af sine 1200 Rdlr. havde givet 7 a 9 Rdlr. til Meubel-Forsikrings-Selskabet, saa havde det gotgiort hende 1500 Rdlr. for sine Meubler, om Ilden havde fortæret dem, hun havde da i flige Tilfælde været betrygget. De Lærdes Classification gjorde Paastand mod disse 100 Rdlrs. Udgift, og fordrede Ballotation. Den anden Administrateur, som havde studeret Lovkyndigheden, sagde, at deres Paastand var gyldig. Ballotationen gik for sig. Af 18 nærværende Repræsentanter gav 13 deres Ja-Stemmer, og 5 Nei-Stemmer. Nu var det afgjort; men det var antaget, at ingen Ballotation var gyldig paa General-Forsamlingerne uden 25 vare nærværende af Repræsentanterne, følgelig maatte fornuftige og retsindige Revisores have udsadt de anviste 1140 Rdlr. paa Administrateurernes Regning i sin Tid, som en ulovlig anvist Summa.

Hvorfore saa saa Repræsentantere ved saa vigtigt et Foretagende ei mødte, er tilforn læst i offentlige Skrifter. Selskabets Medlemmer, som med Deeltagelse antage sig sine lidende Brødres Sag, spørge derfor: om det er dem ei tilladt at være nærværende i Selskabets General-Forsamlinger, og om de ei maatte give deres Stemme med, som Repræsentantere, indtil de udgjorde et Antal af 96? da saa mange Præster vare nærværende, som det ikke kan forestille sig, alle, at være valgte Repræsentantere for sin Classification, og disse gave deres Stemmer, saa formoder de 9 Classer at vinde, efter lige Indskud, samme Ret.

Forretningerne vare saa mange, at General-Forsamlingen blev fortsadt Tirsdagens den 3die November. Den Lærdes Classification gjorde ovenmeldte Paastand, og erklærede den forrige Dags Handling ugyldig. De sammenlignede Frue Kammerherrindens og Redacteurs særskildte Forsarning, benægtede den førstes, og fordrede den sidste Understøttelse. Repræsentanternes Antal vorte til 25, flere Præster vare
sams

samlende. En Borger, som nyelig var kommet i Selskabet, og som Redacturen havde længe anmodet, at indtræde i dette Selskab, for den Leilighed, at kunde gavne, holdt Mængdens Parthie, og taledes imod ham, uden Beviis, skient han altid har beviist ham Heflighed og Tienstagrighed. Deres ulige Meninger i Videnskaberens Sag har været den eneste Mellemmaarsag. Tilstaaes ham mere Kundskaber i Handelens og Commissionens Sag, saa kunde denne vel have samme Ret i Videnskaberens, efter enhver særskildte Opdragelses, Maade og forhyørvede Erfarenhed. Overalt var han ingen Elsker af ædle og uædle Handlingers Udgame. Han har en stor Gaard af 4 Etager, og endnu er ei heller nogen Annældelse indkommet, at han har modtaget nogen Brandlidt. Mere herom kan vi maaskee læse i de følgende Hefter. Ingen Hevnelyst, ingen egen Villie, intet Magtsprog, men Sandhed, Redelighed og Oprigtighed skal styre Redacturens Pen.

Ballotationen blev igientaget for Kammerherrinden. Det lidet Oppositions Parthie af 5
Per.

Personer lagde ney — 20 af hiint, Borgeren og alle Præsterne lagde Ja Stemmen. Rechtsvegen maatte de 100 Rdlr. anvise Fru Kammerherrinden af Understøttelses Cassen.

Læserne og Selskabets Medlemmer vide nu, hvad denne Fru haver at leve af. Præsidenten, Administrateurerne og Repræsentanterne vide vel ikke, hvorledes hun anvendte sine Penge, imedens hun søgte, hvorledes hun brugte de 100 Rdlr., da hun fik dem. Han haaber, at disse Herrer ere uvidende herom, og derfor vil han ikke her anføre det offentlig, da de have nedlagt den Fattiges Skier i den Riges ødste Skiod. Præsidenten give sit Contra-Besøg, saa skal Redacturen fortælle det for ham, og han kan igien referere det for sine Brødre.

Du skulder Redacturen Herr Palludan, at give ham Esterretning om sine Skrifter, sine Fortienester, sit Levebrød, uden at vedrøre sin øvrige Stilling og Forfatning, og han gjør sig forsikret, at Præsten vil estergive sine Meninger, bukke smukt og sige: — Concedo.

Herr Palludan, som talede saa varmt
 Frue Eustachmandindens Sag, paastod, at
 Redacteuren behøvede intet Laan, ingen Under-
 støttelse, ingen Gratification, da han fortiente
 nok med sine Skrifter, og vilde snart see sit Tab
 oprettet igien, som han havde lidt i Ildbranden.
 Animositet kunde dette ikke være. Det vilde
 fløde en Præst saa ilde. Herr Palludan har
 hertil ingen Grund, da han veed, at Redacteu-
 ren har aldrig mundtlig færtørnet ham med noget
 Ord eller skriftlig med noget Bogstav, end sigt
 med nogen Handling. Velvillighed kan denne
 Paastand ei heller ansees for propter comunia
 studia. Det var allene frit ud, at høre sin Me-
 ning og tale efter sin Overbeviisning. Er da
 Herr Palludan saa overbeviist om hans indhø-
 stede Fortienester. Han kiendte den Tid, han
 talede, endnu slet intet til hans Subscription.
 Han havde ventelig selv ei taget imod noget Ex-
 emplar, kiendte saa Kjøbere i Staden, hvor-
 fra havde han da denne Visshed? Det er vist i
 sig selv rigtig, at Redacteuren er ikke trængende.
 Han betaler hver Dag sin Middagsmad contant,
 hver

hver Uge sin Huusleie, og saa snart, som hans Skrivt kommer ud, er Bogtrykkere og Bogbindere strax betalte, og han skylder ingen noget i hele Staden. Vi kiende Præster, som have frie Huus og god Embeds-Indkomst, der ikke handle saaledes, rige Folk, som have frit Bord og noale 1000 Rdlr. i Gage eller Pension, som ere Gud og hver Mand skyldige. Vi kan læse Herr Assessor Schifters Hof- og Stads-Rets Efterretninger, hvorledes saadanne Personer i Embede og høi Stand dømmes til 3-4 a 500 Rdlr. for deres Skrædder-Regninger, at betale, ligeledes til Kiøbmænd, og til Jæder for udstødte Bøxer med videre. Denne borgerlige Stræbsomhed, at betale hver sit, kan dog vel ikke regnes Redactøren til Last? Hans Glid i 31 Aar, at forhverve sig sit Brød med Underviisning, og nu i sin Svaghed, da han ikke kan taale den raae og kolde Luft, ved Skriver endnu at ville arbejde sig igiennem, for at vinde Livets Nødvendigheder, for ei at blive nogen noget skyldig, vil Herr Paludan vel ei heller laste? Hans Glid gaaer endog saa vidt, at han har indsamlet Materialier til

til 22 nye Skrifter, hvoraf 2de hver for sig, kunde udgiøre in Quarto 10 Bind, hvert Bind, et Alphabet stort. Det ene vedrører Landvæsenet, det andet det statistiske Fag. De øvrige henhøre til Religionen, og til Videnskabernes Fag; men i hvilket Videnskabs Fag er en Skribent hos os lykkelig, i at fortjene sit Brød med sine Skrifter? Naar man undtager en Bastholm og en Marezol, i Religionen, og 2 a 3 Skribentere, der besidde Videnskab, forenede med populaire Kundskaber, der ere, som fødte Genier, til at skrive, og udtømmelige, og ligesaa moersomme til at behage Læserne, saa maae alle de andre Skribentere tilstaae, endog de, som ere agtede Videnskabs Mænd, at de lide Tab ved at udgive Skrifter paa deres Forlag.

Det første Hefte af uædle Handlinger blev snart affadt. (Skiont det er Redacteu ren lige saa ubehageligt at skrive denne Materie, som Personerne, at læse det, hvis Handlinger blottes og komme for Lyset) Han har Hr. Capitain Hiorth, at takke herfor, og hverken sin egen Flid eller Forstand. Da han udgav et Blad imod det,
 saa

saa ville alle læse det, for at eftersøge: Hvo der
 beviste sin Sæmning rigtigst, og dette Hefte blev
 affadt. Ansæierlighed og Bidelyst lokker mange
 Kjøbere til at igiennemblade de uædle Handlingers
 Efterretninger; men de ædle Handlingers Kunds-
 kab bekyrrer ingen eller meget saa sig om.
 Da 3die Hefte udkom, blev der 47 Rdlr. betalt
 for det. Gaae af Subskribenterne vilde modtage
 det og kuns et eneste Exemplar er afhentet, skient
 det 3 Gange er anmeldt i Avisen. At Autor
 ikke skal spille Banquerot, maae han nu cossere
 mange trykte Arel, for at indskrænke Udgiufterne;
 at han ikke skal døe af Sult, maae han tage fat
 paa de uædle Handlinger. Herr Paludan vei-
 leder ham til, deri at vise ham Studenternes
 Kaar, siden han er Universitets Præst. Redac-
 teuren ved al sin Glid tager det saa sparsomme-
 ligt, at han endnu ei har kjøbt sig noget Brænde,
 men sidder i et koldt Bærelse og skriver paa dette
 Arel. Han spiser den stetteste Føde paa det stet-
 teste Spispequarteer, hvor hver Ret er forfalsket
 og duer ikke. Deels det er nærmest, deels det
 koster mindst; er Aarsagen hertil, og sielden har
 han Tøne at gaae til Table d'Hote, som desu-
 den er langt fra hans Logie.

Der skal meget til, at kunde fortiene sit
 Bred i Literaturens. Saa. Hvor meget Littera-
 turen har tabt siden Ildbranden, og dens nær-
 værende Crisis, er neppe Hans Belærværdighed
 saa bekiendt, som Redacteuren af dette Skrivt.
